

SPROVEDBENA REGULATIVA KOMISIJE (EU) 2020/469

od 14. februara 2020. godine

o izmjeni i dopuni Regulative (EU) br. 923/2012, Regulative (EU) br. 139/2014 i Regulative (EU) 2017/373 o zahtjevima za upravljanje vazdušnim saobraćajem/uslugama u vazdušnoj plovodbi, projektovanju struktura vazdušnog prostora i kvaliteta podataka, sigurnosti poletno-sletnih staza i o stavljanju van snage Regulative Komisije br. 73/2010

Član 1

Regulativa (EU) No 923/2012 mijenja se kako slijedi:

(1) član 2 mijenja se kako slijedi:

(a) tačka (57) zamjenjuje se sljedećim:

“(57) „kontrolisani aerodrom” označava aerodrom na kome se pruža usluga kontrole letjenja aerodromskom saobraćaju”;

(b) dodaju se sljedeće tač. 144 i 145:

“(144) „kritična oblast” znači oblast određenih dimenzija oko zemaljske opreme za precizni instrumentalni prilaz u kojoj će prisutnost vozila ili vazduhoplova prouzrokovati neprihvatljivo ometanje signala za navođenje;

(145) „osjetljiva oblast” znači oblast koja se prostire van kritične oblasti, u kojem će parkiranje ili kretanje ili i parkiranje i kretanje vazduhoplova ili vozila uticati na signal za navođenje u mjeri da može da izazove neprihvatljivo ometanje za vazduhoplov koji taj signal koristi.”;

(2) umeće se sljedeći član 4a:

Član 4a

Vrlo visoka (VHF) frekvencija za slučaj nužde

1. Ne dovodeći u pitanje stav 2, države članice moraju da obezbijede da se VHF frekvencija za slučaj nužde (121,500 MHz) upotrebljava samo za slučajeve nužde navedene u tački SERA.14095 podtačka (d) Priloga.

2. Države članice mogu u izuzetnim slučajevima dozvoliti upotrebu VHF frekvencije za slučaj nužde navedene u stavu 1 ovog člana za druge svrhe od onih navedenih u tački SERA.14095 podtačka (d) Priloga, ako je to ograničeno na ono što je potrebno za postizanje njihovog cilja i kako bi se smanjio uticaj na vazduhoplov u nevolji ili nuždi i na operacije jedinica za usluge u vazdušnom saobraćaju.”;

(3) Prilog se mijenja u skladu sa Prilogom I ove regulative.

Član 2

Prilog III Regulative (EU) br. 139/2014 mijenja se u skladu sa Prilogom II ove regulative.

Član 3

Sprovedbena regulativa (EU) 2017/373 mijenja se kako slijedi:

(1) Član 1 zamjenjuje se sljedećim:

Član 1

Predmet

Ovom regulativom utvrđuju se zajednički zahtjevi za:

(a) pružanje usluga upravljanja vazdušnim saobraćajem i usluga u vazdušnoj plovodbi („ATM/ANS) za potrebe opšteg vazdušnog saobraćaja, posebno za pravna ili fizička lica koja pružaju te usluge i funkcije;

(b) nadležni organi i kvalifikovani subjekti koji postupaju u njihovo ime, koji obavljaju poslove sertifikacije, nadzora i preduzimanja izvršnih mjera nad uslugama navedenim u tački (a).

(c) pravila i procedure za projektovanje struktura vazdušnog prostora.”;

(2) Član 2 mijenja se kako slijedi:

(a) tačka (2) zamjenjuje se sljedećim:

“(2) „pružalac usluga ATM/ANS-a” je svako pravno ili fizičko lice koje pruža ATM/ANS usluge propisane u članu 3 stav (5) Regulative (EU) br. 2018/1139, bilo pojedinačno ili kao paket usluga za potrebe opšteg vazdušnog saobraćaja;

(b) Dodaju se nove tač. (6), (7) i (8):

“(6) „projektovanje struktura vazdušnog prostora” znači proces kojim se obezbjeđuje da su strukture vazdušnog prostora pravilno projektovane, nadzirane i validirane prije nego što se uvedu i prije nego što ih vazduhoplovi počnu koristiti;

(7) „sistem za izbjegavanje sudara u vazduhu (ACAS)” znači sistem u vazduhoplovu koji na osnovu signala transpondera sekundarnog nadzornog radara (SSR), koji radi nezavisno od zemaljske opreme, savjetuje pilota o vazduhoplovima koji ga potencijalno ugrožavaju, a opremljeni su SSR transponderima;

(8) „subjekat koji kreira vazduhoplovne podatke i vazduhoplovne informacije” znači svaki javni ili privatni subjekat koji je odgovoran za kreiranje vazduhoplovnih podataka i vazduhoplovnih informacija koji se upotrebljavaju kao izvor za proizvode vazduhoplovnih informacija i usluge vazduhoplovnog informisanja. Ti subjekti ne obuhvataju pružaoce usluga ATM-a/ANS-a iz člana 2 tačka 2 ove regulative, kao ni aerodrome iz člana 2 stava (1) tačka (e) Regulative (EU) 2018/1139.”;

(3) Član 3 mijenja se kako slijedi:

(a) naslov se zamjenjuje sljedećim:

“Pružanje ATM/ANS usluga i projektovanje struktura vazdušnog prostora;

(b) stav 1 zamjenjuje se sljedećim:

“1. Države članice moraju da obezbijede da se odgovarajuće ATM/ANS usluge pružaju i da su strukture vazdušnog prostora projektovane u skladu sa ovom regulativom, na način kojim se olakšava odvijanje opšteg vazdušnog saobraćaja, uzimajući u obzir sigurnosne aspekte i saobraćajne zahtjeve i uticaj na životnu sredinu.”;

(c) dodaju se sljedeći st. 5, 6, 7, 8 i 9:

“5. Države članice moraju da obezbijede da:

(a) subjekti koji kreiraju vazduhoplovne podatke ili vazduhoplovne informacije ispunjavaju zahtjeve utvrđene u:

- (i) tački ATM/ANS.OR.A.085 Priloga III, osim zahtjeva iz podtač. (c) i (d), podtačke (f) podpodtačke (1) i podtačke(i);
(ii) tački ATM/ANS.OR.A.090 Priloga III;
- (b) vazduhoplovne podatke i vazduhoplovne informacije kreira, obrađuje i šalje adekvatno obučeno, stručno i ovlašćeno osoblje.
- Ako su vazduhoplovni podaci ili vazduhoplovne informacije namijenjeni za IFR letove ili specijalne VFR letove, zahtjevi iz prvog podstava tač. (a) i (b) primjenjuju se na sve subjekte koji kreiraju takve podatke i informacije.
6. Ako je određeno da se usluge u vazdušnom saobraćaju moraju pružati u određenim djelovima vazdušnog prostora ili na određenim aerodromima, države članice obezbjeđuju da se ti djelovi vazdušnog prostora ili ti aerodromi detaljno navedu u odnosu na usluge u vazdušnom saobraćaju koje moraju da se pružaju.
7. Države članice obezbjeđuju da su između relevantnih pružalaca usluga ATM-a/ANS-a i operatora vazduhoplova uspostavljeni odgovarajući aranžmani radi adekvatne koordinacije aktivnosti i usluga koje pružaju, kao i za razmjenu relevantnih podataka i informacija.
8. Države članice utvrđuju koje će osobe ili organizacije biti odgovorne za projektovanje struktura vazdušnog prostora i obezbjeđuju da te osobe odnosno organizacije primjenjuju zahtjeve iz Dodatka 1 Priloga XI (dio- FPD).
9. Države članice obezbjeđuju da se procedure za letjenje za aerodrome i za vazdušni prostor koje su pod njihovom nadležnošću održavaju i periodično pregledaju. U tu svrhu države članice utvrđuju osobe ili organizacije odgovorne za te poslove i obezbjeđuju da te osobe odnosno organizacije ispunjavaju zahtjeve iz člana 6, tač. (a) i (k).”;
- (4) umeću se sljedeći čl. 3a, 3b, 3c i 3d:

Član 3a

Određivanje potrebe za pružanjem usluga u vazdušnom saobraćaju

1. Države članice određuju potrebu za pružanjem usluga u vazdušnom saobraćaju uzimajući u obzir sve sljedeće faktore:
- (a) vrste vazdušnog saobraćaja;
 - (b) gustinu vazdušnog saobraćaja;
 - (c) meteorološke uslove;
 - (d) druge relevantne faktore u vezi sa ciljevima usluga u vazdušnom saobraćaju iz tačke ATS.TR.100 Priloga IV.
2. Pri određivanju potrebe za pružanjem usluga u vazdušnom saobraćaju države članice ne uzimaju u obzir prisutnost sistema za izbjegavanje sudara u vazduhu u vazduhoplovima.

Član 3b

Koordinacija vojnih jedinica i pružalaca usluga u vazdušnom saobraćaju

- Ne dovodeći u pitanje član 6 Regulative (EZ) br. 2150/2005, države članice moraju da uspostave posebne procedure tako da:
- (a) pružaoci usluga u vazdušnom saobraćaju budu obaviješteni ako vojna jedinica primijeti da se vazduhoplov koji je ili bi mogao biti civilni vazduhoplov približava bilo kojoj oblasti u kojoj presretanje može biti nužno ili je ušao u tu oblast;
 - (b) pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju u bliskoj saradnji sa vojnom jedinicom potvrdi identitet vazduhoplova i obezbijedi mu navigaciono vođenje koje je potrebno kako bi se izbjegla potreba za presretanjem.

Član 3c

Koordinacija vazdušnih operacija koje su potencijalno opasne po civilno vazduhoplovstvo

1. Države članice obezbjeđuju da su operacije koje su potencijalno opasne po civilno vazduhoplovstvo iznad njihove državne teritorije koordinisane, uključujući iznad otvorenih mora, ako su nadležni organi prihvatili, u skladu sa ICAO-ovim regionalnim sporazumom o vazdušnoj plovitbi, odgovornost za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju u okviru predmetnog vazdušnog prostora. Ta koordinacija treba da se primjenjuje dovoljno rano kako bi se omogućilo blagovremeno objavljivanje informacija o takvim aktivnostima.
2. Države članice uspostavljaju aranžmane za objavljivanje informacija o aktivnostima iz stava 1 ovog člana.

Član 3d

Vrlo visoka (VHF) frekvencija za slučaj nužde

1. Ne dovodeći u pitanje stav 2, države članice moraju da obezbijede da se VHF frekvencija za slučaj nužde (121,500 MHz) koristi samo u slučajevima prave nužde u skladu sa tačkom ATS.OR.405 (a) Priloga IV.
2. Države članice mogu u izuzetnim slučajevima da dozvole upotrebu VHF frekvencije za slučaj nužde navedene u stavu 1 za druge svrhe od onih navedenih u tački ATS.OR.405 podtačka (a) Priloga IV, ako je to ograničeno na ono što je neophodno za postizanje njihovog cilja i kako bi se smanjio uticaj na vazduhoplov u nevolji ili nuždi i na operacije jedinica za usluge u vazdušnom saobraćaju.”;
- (5) Član 6 mijenja se kako slijedi:
- (a) tačka (d) zamjenjuje se sljedećim:
 - „(d) za pružaoce usluga u vazdušnom saobraćaju, pored zahtjeva iz tač. (a) i (c), zahtjevi propisani u Prilogu IV, (Dio-ATS) i zahtjevi propisani u Regulativi (EU) br. 923/2012;“;
 - (b) tačka (k) zamjenjuje se sljedećim:
 - „(k) za pružaoce usluga projektovanja procedura za letjenje, pored zahtjeva iz tač. (a) i (b), zahtjevi propisani u Prilogu XI (Dio-FPD);“;
- (6) Prilozi I, II, III, IV, V, VI i XI mijenjaju se u skladu sa Prilogom III ove regulative.

Član 4

Regulativa (EU) br. 73/2010 stavlja se van snage od 27. januara 2022. godine.

Član 5

Ova regulativa stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Evropske unije*.

Primjenjuje se od 27. januara 2022. godine

Sljedeće odredbe primjenjuju se od 12. avgusta 2021. godine:

- u Prilogu I, tačka 10 podtačka (b);

— u Prilogu III, u tački 6: Dodatak 3 'OBRAZAC ZA SNOWTAM':

U Prilogu 3 tačka 5 primjenjuje se od 5. novembra 2020. godine, osim tačke 5 podtačka v: Dodatak 1 Šablon za METAR, koja se primjenjuje od 12. avgusta 2021. godine.

Ova regulativa je u cjelini obavezujuća i neposredno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sačinjeno u Briselu, 14. februara 2020. godine.

Za Komisiju
Predsjednica
Ursula VON DER LEYEN

PRILOG I

Izmjene i dopune Sprovedbene regulative (EU) br. 923/2012

Prilog se mijenja kako slijedi:

(1) u tački SERA. 3210 podtačka (d) podpodtačka (4) podpodpodtačka (iv), podpodpodpodtačka (A) zamjenjuje se sljedećim:

'(A) lica i vozila koja izvode operacije na manevarskim površinama aerodroma moraju da budu ograničena na bitni minimum, a posebna pažnja mora da bude posvećena zahtjevima za zaštitu kritičnih i osjetljivih oblasti radio navigacionih sredstava;

(B) u skladu sa odredbama iz podpodpodtačke(iii) metod ili metode za razdvajanje vozila i vazduhoplova koji rulažu je određeno od strane pružaoca usluga u vazdušnoj plovitbi (ANSP) i odobreno od strane nadležnog organa, uzimajući u obzir raspoloživa sredstva;

(2) u tački SERA.3210(d)(4) (iv), tačka (A) zamjenjuje se sljedećim:

„(A) Vozila i vozila koja vuku vazduhoplov daju prednost vazduhoplovima koji su u slijetanju, polijetanju ili rulanju;“

(3) tačka SERA.8005 mijenja se kako slijedi:

(a) u podtački (a) podpodtačka (3), zamjenjuje se sljedećim:

„(3) dati jedno ili više od sljedećeg: odobrenja, uputstva ili informacije u cilju sprečavanja sudara između vazduhoplova u svojoj nadležnosti u cilju održavanja ekspeditivnog i redovnog protoka saobraćaja;“;

(b) podtačka (c) mijenja se kako slijedi:

(a) uvodna rečenica zamjenjuje se sljedećim:

„Osim u slučajevima operacija na paralelnim ili skoro paralelnim poletno sletnim stazama kao u tački ATS. TR.255 Prilog IV Sprovedbene regulative Komisije (EU) 2017/373 (*), kada se u blizini aerodroma primjenjuju smanjene norme minimalnog razdvajanja, jedinice kontrole letjenja obezbjeđuju primjenu normi razdvajanja na jedan od sljedećih načina:

(*) Sprovedbena regulativa Komisije (EU) 2017/373 od 1. marta 2017. godine o utvrđivanju zajedničkih zahtjeva za pružaoce usluga upravljanja vazdušnim saobraćajem/pružaoce usluga u vazdušnoj plovitbi i drugih mrežnih funkcija za upravljanje vazdušnim saobraćajem i za njihov nadzor, o stavljanju van snage Regulative (EZ) br. 482/2008 i Sprovedbenih regulativa (EU) br. 1034/2011, (EU) br. 1035/2011 i (EU) 2016/1377 i o izmjeni i dopuni Regulative (EU) br. 677/2011 (SL L 62, 8.3.2017., str. 1.).“;

(b) podpodtačka (1) zamjenjuje se sljedećim:

“(1) primjena vertikalne norme razdvajanja – obezbjeđuje se dodjeljivanjem različitih visina vazduhoplovima, datih u tabeli nivoa krstarenja u Dodatku 3, osim što se korelacija putnih nivoa i putanje koja je propisana u tom dodatku, ne primjenjuje, osim kada je drugačije navedeno u odgovarajućem Zborniku vazduhoplovnih informacija ili odobrenjima ATC-a. Minimalno vertikalno razdvajanje iznosi nominalno 300 m (1 000 stopa) do i uključujući FL 410 i nominalno 600 m (2 000 stopa) iznad tog nivoa. Informacije o geometrijskoj visini ne smiju se upotrebljavati za određivanje vertikalnog razdvajanja;“;

„(a) Jedinice kontrole letjenja primjenjuju minimume razdvajanja vrtložne turbulencije na vazduhoplove u fazama prilaza i polijetanja u svim sljedećim uslovima:

(1) vazduhoplov leti direktno iza drugog vazduhoplova na istoj apsolutnoj visini ili manje od 300 m (1 000 stopa) ispod njega;

(2) oba se vazduhoplova koriste istom poletno-sletnom stazom ili paralelnim poletno-sletnim stazama međusobno udaljenim manje od 760 m (2 500 stopa);

(3) vazduhoplov siječe (krosira) putanju drugog vazduhoplova iza njega na istoj apsolutnoj visini ili manje od 300 m (1 000 stopa) ispod njega.

(b) Podtačka (a) ne primjenjuje se na VFR letove u dolasku ni na IFR letove u dolasku koji primjenjuju vizuelni prilaz kad je vazduhoplov prijavio da vidi vazduhoplov ispred sebe i dobio je instrukcije da prati i sam održava razdvajanje od tog vazduhoplova. U takvim slučajevima jedinica kontrole letjenja izdaje upozorenje na vrtložne turbulencije.“;

(5) tačka SERA.8015 mijenja se kako glasi:

(a) u podtački (b), dodaje se sljedeća podpodtačka (6):

(6) Pri vektorisanju ili dodjeljivanju direktnih ruta koje nisu uključene u plan leta, pri čemu IFR let više ne slijedi objavljenu rutu ATS ili instrumentalnu proceduru, kontrolor letjenja koji pruža uslugu nadzora sistemom ATS-a izdaje odobrenja tako da se propisano nadvisivanje prepreka poštuje sve dok vazduhoplov ne dostigne tačku gdje se pilot vraća na rutu iz plana leta ili se vrati na objavljenu rutu ATS ili na instrumentalnu proceduru.“;

(b) u podtački (d), podpodtačka (5) zamjenjuje se sljedećim:

„(5) sve potrebne instrukcije ili informacije o drugim pitanjima, kao što su slot odlaska u okviru ATFM-a, ako je primjenljivo, manevri za prilaz ili odlazak, komunikacije i vrijeme isteka odobrenja.

(c) u podtački (e), naslov se zamjenjuje sljedećim:

“Ponavljanje odobrenja, uputstava i sigurnosnih informacija“;

(d) podtačka (eb) mijenja se kako slijedi:

(i) podpodtačka (3) zamjenjuje se sljedećim:

„3. Osim kada je poznato da je vazduhoplov već dobio tu informaciju direktnim pozivom, postavka vrijednosti QNH za visinomjer mora da bude sastavni dio:

- (i) odobrenja za snižavanje kod prvog odobrenja za apsolutnu visinu nižu od prelaznog nivoaa;
- (ii) odobrenja za prilaz ili odobrenja za ulazak u saobraćajni krug;
- (iii) odobrenja za vožnju po zemlji za vazduhoplove u odlasku.”;
- (ii) u podtački (5), uvodna rečenica zamjenjuje se sljedećim:

„Kada je vazduhoplovu izdato odobrenje za slijetanje ili kada je vazduhoplov obaviješten da je poletno-sletna staza na raspolaganju za slijetanje na aerodromima sa AFIS-om i taj vazduhoplov završava prilaz koristeći se atmosferskim pritiskom na nadmorskoj visini aerodroma (QFE), vertikalna pozicija tog vazduhoplova izražava se kao visina iznad nadmorske visine aerodroma tokom onog dijela njegovog leta za koji se može upotrijebiti QFE, osim što mora da bude izražena kao visina iznad nadmorske visine praga poletno-sletne staze.”;

(6) tačka SERA.9005 mijenja se kako slijedi:

(a) podtačka (a) mijenja se kako slijedi:

(i) dodaju se sljedeće podtač. (7) i (8):

“(7) informacija o neuobičajenoj konfiguraciji i stanju vazduhoplova;

(8) svih drugih informacija koje bi mogle da utiču na sigurnost.”;

(ii) drugi stav briše se;

(b) podtačka (b) mijenja se kako slijedi:

(i) podpodtačka (3) zamjenjuje se sljedećim:

« (3) za let preko vodenih površina, u onoj mjeri u kojoj je to izvodljivo i kada traži pilot, svim dostupnim informacijama kao što su radio pozivni znak, pozicija, stvarna putanja, brzina, itd, površinska plovila u tom području. ;

(ii) dodaje se sljedeća podtačka (4):

„(4) poruka, uključujući odobrenja dobijenih od ostalih jedinica za usluge u vazдушnom saobraćaju, koje treba proslijediti vazduhoplovima“;

(c) dodaje se sljedeća podtačka (d):

‘(d) AFIS poruke koje se šalju vazduhoplovima uključuju, osim relevantnih informacija iz podtač. (a) i (b), pružanje informacija o:

- (1) opasnostima od sudara sa vazduhoplovima, vozilima i osobama koji su prisutni na manevarskoj površini;
- (2) poletno-sletnoj stazi u upotrebi.”;

(7) u tački SERA.9010 podtačka(a) podpodtačka tačka (4) zamjenjuje se sljedećim:

(4) Ako vazduhoplov potvrdi prijem ATIS-a koji više nije aktuelan, jedinica ATS-a bez odlaganja preduzima jedno od sljedećeg:

- (i) proslijeđuje vazduhoplovu sve elemente informacije koje treba ažurirati;
- (ii) daje uputstvo vazduhoplovu da dobije aktuelnu ATIS informaciju.”;

(8) u tački SERA.13010 podtačka (b) zamjenjuje se sljedećim:

‘(b) Osim ako nadležni organ nije drugačije propisao, svaka adekvatno opremljena ATS jedinica mora da provjerava prikazane informacije o nivou izvedene iz barometarske visine najmanje jednom pri početnom kontaktu sa predmetnim vazduhoplovom, ili ako to nije izvodljivo, što prije nakon toga.”;

(9) u tački SERA.14095, dodaje se sljedeća podtačka (d):

„(d) U skladu sa članom 4a, VHF frekvencija za slučaj nužde (121,500 MHz) koristi se u slučajevima prave nužde uključujući sljedeće:

- (1) obezbjeđivanje slobodnog kanala za komunikaciju vazduhoplova u nevolji ili nuždi i zemaljske stanice dok uobičajene kanale upotrebljavaju drugi vazduhoplovi;
- (2) obezbjeđivanje komunikacionog kanala na VHF frekvenciji između vazduhoplova i aerodroma koji se obično ne upotrebljava za usluge međunarodnog vazdušnog saobraćaja, u slučaju nužde;
- (3) obezbjeđivanje zajedničkog kanala za komunikaciju na VHF frekvenciji među vazduhoplovima, bilo civilnim ili vojnim, i između takvih vazduhoplova i službi na zemlji, uključenih u zajedničke operacije traganja i spašavanja, prije promjene na odgovarajuću frekvenciju prema potrebi;
- (4) obezbjeđivanje komunikacije vazduh-zemlja sa vazduhoplovom u slučajevima kada je zbog kvara vazduhoplovne opreme onemogućena upotreba uobičajenih kanala;
- (5) obezbjeđivanje kanala za odašiljače signala za lociranje u slučaju nužde i za komunikaciju između plovila za preživljavanje i vazduhoplova uključenih u operacije traganja i spašavanja;
- (6) obezbjeđivanje zajedničkog VHF kanala za komunikaciju između civilnih vazduhoplova i vazduhoplova presretača ili jedinica za kontrolu presretanja i između civilnih vazduhoplova ili vazduhoplova presretača i jedinica usluga u vazдушnom saobraćaju u slučaju presretanja civilnog vazduhoplova.”.

(10) tačka SERA.12005 podtačka (a) mijenja se kako slijedi:

(a) podpodtačka (8) zamjenjuje se sljedećim:

„(8) pred-eruptivnu vulkansku aktivnost ili vulkansku erupciju.; ili“;

(b) dodaje se sljedeća podpodtačka (9):

„(9) učinak kočenja na poletno sletnoj stazi lošiji je od onog koji je prijavljen.”.

PRILOG II

Izmjene i dopune Regulative (EU) br. 139/2014

Prilog III mijenja se kako slijedi:

(a) u tački ADR.OR.B.015 podtačka (b) podpodtačka(2) podpodpodtačka (ii) zamjenjuje se sljedećim:

“(ii) vrstu operacija na aerodromu i u povezanom vazдушnom prostoru”;

(b) u tački ADR.OR.B.025 podtačka (a) podpodtačka (1) podpodpodtačka (iii) zamjenjuje se sljedećim:

‘(iii) da su procedure leta na aerodromu izmjene u vezi sa njima uspostavljene u skladu sa Sprovedbenom regulativom Komisije (EU) 2017/373(*)).

(*) Sprovedbena regulativa Komisije (EU) 2017/373 od 1. marta 2017. godine o utvrđivanju zajedničkih zahtjeva za pružaoce usluga upravljanja vazдушnim saobraćajem/pružaoce usluga u vazdušnoj plovitbi i drugih mrežnih funkcija za upravljanje vazдушnim saobraćajem i za njihov nadzor, o stavljanju van snage Regulative (EZ) br. 482/2008 i sprovedbenih regulativa (EU) br. 1034/2011, (EU) br. 1035/2011 i (EU) 2016/1377, kao i o izmjeni Regulative (EU) br. 677/2011 (SL L 62, 8.3.2017., str. 1.).“;

PRILOG III

Izmjene i dopune Sprovedbene regulative (EU) 2017/373

Prilozi I, II, III, IV, V, VI i XI mijenjaju se kako glasi:

(1) Prilog I mijenja se kako glasi:

(a) Ispred naslova „Značenje izraza u Prilozima II do XIII“ umeće se sljedeće:

„SADRŽAJ

PRILOG I ZNAČENJE IZRAZA U PRILOZIMA II DO XIII (Dio ZNAČENJE IZRAZA)

PRILOG II ZAHTJEVI ZA NADLEŽNE ORGANE – NADZOR USLUGA I DRUGIH MREŽNIH FUNKCIJA ATM-a (Dio ATM/ANS.AR)

PODDIO A – OPŠTI ZAHTJEVI (ATM/ANS.OR.A)

PODDIO B – UPRAVLJANJE (ATM/ANS.AR.B)

PODDIO C – NADZOR, SERTIFIKOVANJE I PREDUZIMANJE IZVRŠNIH MJERA (ATM/ANS.AR.C)

Dodatak 1 – UVJERENJE PRUŽAOCA USLUGA

PRILOG III ZAJEDNIČKI ZAHTJEVI ZA PRUŽAOCE USLUGA (Dio ATM/ANS.OR)

PODDIO A – OPŠTI ZAHTJEVI (ATM/ANS.OR.A)

PODDIO B – UPRAVLJANJE (ATM/ANS.OR.B)

PODDIO C – POSEBNI ORGANIZACIONI ZAHTJEVI ZA PRUŽAOCE USLUGA KOJI NISU PRUŽAOCI USLUGA ATS-a (ATM/ANS.OR.C)

PODDIO D – POSEBNI ORGANIZACIONI ZAHTJEVI ZA PRUŽAOCE USLUGA ANS-a I ATFM-a I ZA MENADŽERA MREŽE (ATM/ANS.OR.D)

Dodatak 1. – KATALOG VAZDUHOPLOVNIH PODATAKA

PRILOG IV – POSEBNI ZAHTJEVI ZA PRUŽAOCE USLUGA U VAZDUŠNOM SAOBRAĆAJU (Dio ATS)

PODDIO A – DODATNI ORGANIZACIONI ZAHTJEVI ZA PRUŽAOCE USLUGA U VAZDUŠNOM SAOBRAĆAJU (ATS.OR)

ODSJEK 1 – OPŠTI ZAHTJEVI

ODSJEK 2 – SIGURNOST USLUGA

ODSJEK 3 – POSEBNI ZAHTJEVI KOJI SE ODOSE NA LJUDSKE FAKTORE PRUŽALACA USLUGA KONTROLE LETJENJA

ODSJEK 4 – ZAHTJEVI U VEZI SA KOMUNIKACIJOM

ODSJEK 5 – ZAHTJEVI U VEZI SA INFORMACIJAMA

PODDIO B – TEHNIČKI ZAHTJEVI ZA PRUŽAOCE USLUGA U VAZDUŠNOM SAOBRAĆAJU (ATS.TR)

ODSJEK 1 – OPŠTI ZAHTJEVI

ODSJEK 2 – USLUGA KONTROLE LETJENJA

ODSJEK 3 – USLUGA LETNIH INFORMACIJA

ODSJEK 4 – USLUGA UZBUNJIVANJA

PRILOG V POSEBNI ZAHTJEVI ZA PRUŽAOCE METEOROLOŠKIH USLUGA (Dio MET)

PODDIO A – DODATNI ORGANIZACIONI ZAHTJEVI ZA PRUŽAOCE METEOROLOŠKIH USLUGA (MET. OR)

ODSJEK 1 – OPŠTI ZAHTJEVI

ODSJEK 2 – POSEBNI ZAHTJEVI

Poglavlje 1 – Zahtjevi za vazduhoplovne meteorološke stanice

Poglavlje 2 – Zahtjevi za aerodromske meteorološke biroe

Poglavlje 3 – Zahtjevi za biroe meteorološkog bdjenja

Poglavlje 4 – Zahtjevi za savjetodavne centre za praćenje vulkanskog pepela (VAAC)

Poglavlje 5 – Zahtjevi za savjetodavne centre za praćenje tropskih ciklona (TCAC)

Poglavlje 6 – Zahtjevi za svjetske prognostičke centre (WAFIC)

PODDIO B – TEHNIČKI ZAHTJEVI ZA PRUŽAOCE METEOROLOŠKIH USLUGA (MET.TR)

ODJELJAK 1 – OPŠTI ZAHTJEVI

ODJELJAK 2 – POSEBNI ZAHTJEVI

Poglavlje 1 – Tehnički zahtjevi za vazduhoplovne meteorološke stanice

Poglavlje 2 – Tehnički zahtjevi za aerodromske meteorološke biroe

Poglavlje 3 – Tehnički zahtjevi za biroe meteorološkog bdjenja

Poglavlje 4 – Tehnički zahtjevi za savjetodavne centre za praćenje vulkanskog pepela (VAAC)

Poglavlje 5 – Tehnički zahtjevi za savjetodavne centre za praćenje tropskih ciklona (TCAC)

Poglavlje 6 – Tehnički zahtjevi za svjetske prognostičke centre (WAFIC)

Dodatak 1 – Obrazac za METAR

Dodatak 2 – Utvrđena područja koja obuhvataju prognoze WAFS-a u obliku karata

Dodatak 3 – Obrazac za TAF
 Dodatak 4 – Obrazac za upozorenja na smicanje vjetra
 Dodatak 5A – Obrazac za SIGMET i AIRMET
 Dodatak 5B – Obrazac za specijalna posmatranja iz vazduhoplova (*uplink*)
 Dodatak 6 – Obrazac za savjetodavne poruke o vulkanskom pepelu
 Dodatak 7 – Obrazac za savjetodavne poruke o tropskim ciklonama
 Dodatak 8 – Opsezi i rezolucije numeričkih elemenata u savjetodavnim porukama za vulkanski pepeo i tropske ciklone, SIGMET/AIRMET porukama i upozorenjima za aerodrome i smicanje vjetra
 PRILOG VI – POSEBNI ZAHTEJEVI ZA PRUŽAOCE USLUGA VAZDUHOPLOVNOG INFORMISANJA (Dio AIS)
 PODDIO A – DODATNI ORGANIZACIONI ZAHTEJEVI ZA PRUŽAOCE USLUGA VAZDUHOPLOVNOG INFORMISANJA (AIS.OR)
 ODSJEK 1 – OPŠTI ZAHTEJEVI
 ODSJEK 2 – UPRAVLJANJE KVALITETOM PODATAKA
 ODSJEK 3 – PROIZVODI VAZDUHOPLOVNIH INFORMACIJA
 Poglavlje 1 – Vazduhoplovne informacije u standardizovanom formatu
 Poglavlje 2 – Digitalni skupovi podataka
 ODSJEK 4 – USLUGE DISTRIBUCIJE I PRETPOLETNIH INFORMACIJA
 ODSJEK 5 – AŽURIRANJA PROIZVODA VAZDUHOPLOVNIH INFORMACIJA
 ODSJEK 6 – ZAHTEJEVI ZA OSOBLJE
 PODDIO B – TEHNIČKI ZAHTEJEVI ZA PRUŽAOCE USLUGA VAZDUHOPLOVNOG INFORMISANJA (AIS.TR)
 ODSJEK 1 – OPŠTI ZAHTEJEVI
 ODSJEK 2 – UPRAVLJANJE KVALITETOM PODATAKA
 ODSJEK 3 – PROIZVODI VAZDUHOPLOVNIH INFORMACIJA
 Poglavlje 1 – Vazduhoplovne informacije u standardizovanom formatu
 Poglavlje 2 – Digitalni skupovi podataka
 ODSJEK 4 – USLUGE DISTRIBUCIJE I PRETPOLETNIH INFORMACIJA
 ODSJEK 5 – AŽURIRANJA PROIZVODA VAZDUHOPLOVNIH INFORMACIJA
 Dodatak 1 –SADRŽAJ ZBORNIKA VAZDUHOPLOVNIH INFORMACIJA (AIP)
 Dodatak 2 – OBRAZAC ZA NOTAM
 Dodatak 3 – OBRAZAC ZA SNOWTAM
 Dodatak 4 – OBRAZAC ZA ASHTAM
 PRILOG VII – POSEBNI ZAHTEJEVI ZA PRUŽAOCE USLUGA PODATAKA (Dio DAT)
 PODDIO A – DODATNI ORGANIZACIONI ZAHTEJEVI ZA PRUŽAOCE USLUGA PODATKA (DAT.OR)
 ODJELJAK 1 – OPŠTI ZAHTEJEVI
 ODJELJAK 2 – POSEBNI ZAHTEJEVI
 PODDIO B – TEHNIČKI ZAHTEJEVI ZA PRUŽAOCE USLUGA PODATAKA (DAT.TR)
 ODJELJAK 1 – OPŠTI ZAHTEJEVI
 PRILOG VIII – POSEBNI ZAHTEJEVI ZA PRUŽAOCE USLUGA KOMUNIKACIJE, NAVIGACIJE ILI NADZORA (Dio CNS)
 PODDIO A – DODATNI ORGANIZACIONI ZAHTEJEVI ZA PRUŽAOCE USLUGA KOMUNIKACIJE, NAVIGACIJE ILI NADZORA (CNS.OR)
 ODSJEK 1 – OPŠTI ZAHTEJEVI
 PODDIO B – TEHNIČKI ZAHTEJEVI ZA PRUŽAOCE USLUGA KOMUNIKACIJE, NAVIGACIJE ILI NADZORA (CNS.TR)
 ODSJEK 1 – OPŠTI ZAHTEJEVI
 PRILOG IX – POSEBNI ZAHTEJEVI ZA PRUŽAOCE UPRAVLJANJA PROTOKOM VAZDUŠNOG SAOBRAĆAJA (Dio ATFM)
 TEHNIČKI ZAHTEJEVI ZA PRUŽAOCE UPRAVLJANJA PROTOKOM VAZDUŠNOG SAOBRAĆAJA (ATFM.TR)
 PRILOG X – POSEBNI ZAHTEJEVI ZA PRUŽAOCE UPRAVLJANJA VAZDUŠNIM PROSTOROM (Dio ASM)
 TEHNIČKI ZAHTEJEVI ZA PRUŽAOCE UPRAVLJANJA VAZDUŠNIM PROSTOROM
 ODSJEK 1 – OPŠTI ZAHTEJEVI
 PRILOG XI – POSEBNI ZAHTEJEVI ZA PRUŽAOCE USLUGA PROJEKTOVANJA PROCEDURA ZA LETJENJE (Dio FPD)
 FPD)
 PODDIO A – DODATNI ORGANIZACIONI ZAHTEJEVI ZA PRUŽAOCE USLUGA PROJEKTOVANJA PROCEDURA ZA LETJENJE (FPD.OR)
 ODSJEK 1 – OPŠTI ZAHTEJEVI
 PODDIO B – TEHNIČKI ZAHTEJEVI ZA PRUŽAOCE USLUGA PROJEKTOVANJA PROCEDURA ZA LETJENJE(FPD.TR)
 ODSJEK 1 – OPŠTI ZAHTEJEVI
 Dodatak 1 –ZAHTEJEVI ZA STRUKTURE VAZDUŠNOG PROSTORA I PROCEDURE ZA LETJENJE U NJIMA
 PRILOG XII – POSEBNI ZAHTEJEVI ZA MENADŽERA MREŽE (Dio NM)
 TEHNIČKI ZAHTEJEVI ZA MENADŽERA MREŽE (NM.TR)
 ODSJEK 1 – OPŠTI ZAHTEJEVI
 PRILOG XIII – ZAHTEJEVI ZA PRUŽAOCE USLUGA U POGLEDU OBUČAVANJA OSOBLJA I PROCJENE STRUČNOSTI (Dio PERS)
 PODDIO A – OSOBLJE KOJE SE BAVI ELEKTRONIKOM U OBLASTI SIGURNOSTI VAZDUŠNOG SAOBRAĆAJA
 ODSJEK 1 – OPŠTI ZAHTEJEVI
 ODSJEK 2 – ZAHTEJEVI ZA OBUKU
 ODSJEK 3 – ZAHTEJEVI ZA PROCJENU STRUČNOSTI
 ODSJEK 4 – ZAHTEJEVI ZA INSTRUKTORE I PROCJENJIVAČE
 Dodatak 1 – Osnovna obuka – Zajedničko
 Dodatak 2 – Osnovna obuka – Tokovi
 Dodatak 3 – Kvalifikaciona obuka – Zajedničko
 Dodatak 4 – Kvalifikaciona obuka – Tokovi”;

(b) tačka (6) zamjenjuje se sljedećim:

‘(6) aerodromske usluge letnih informacija (*aerodrome flight information service, AFIS*) označavaju usluge letnih informacija za aerodromski saobraćaj koje pružaju određeni pružaoci usluga u vazдушnom saobraćaju;’;

(c) tačka 19 zamjenjuje se sljedećim:

‘(19) *AIRMET (AIRMET)* je informacija koju izdaje biro za meteorološko bdjenje, a koja se odnosi na javljanje ili očekivano javljanje određenih meteoroloških pojava na ruti, koje mogu da utiču na sigurnost letjenja vazduhoplova na malim visinama, i o razvoju tih meteoroloških pojava u vremenu i prostoru, a koja nije uključena u već izdatu prognozu za letove na malim visinama u posmatranoj oblasti letnih informacija ili njenoj podoblasti;

(d) tačka (71) zamjenjuje se sljedećim:

‘(71) biro za meteorološko bdjenje (*meteorological watch office, MWO*) je biro koji prati meteorološke uslove koji utiču na letačke operacije i pruža informacije koje se odnose na javljanje ili očekivano javljanje određenih vremenskih pojava na ruti i drugih pojava u atmosferi koje mogu da utiču na sigurnost letjenja unutar definisane oblasti odgovornosti;’;

(e) tačka (91) briše se;

(f) tačka (93) zamjenjuje se sljedećim:

‘(93) *SIGMET (SIGMET)* je informacija koju izdaje biro za meteorološko bdjenje, a koja se odnosi na javljanje ili očekivano javljanje određenih vremenskih pojava na ruti i drugih pojava u atmosferi, koje mogu da utiču na sigurnost letjenja vazduhoplova;

(g) tačka (94) briše se;

(h) tačka (99) zamjenjuje se sljedećim:

‘(99) alternativni aerodrom za aerodrom polijetanja (*take-off alternate aerodrome*) je alternativni aerodrom na koji bi vazduhoplov mogao da sleti ukoliko to postane neophodno neposredno nakon polijetanja, i ako nije moguće slijetanje na aerodrom polijetanja;’;

(i) tačka (108) zamjenjuje se sljedećim:

‘(108) Svjetski oblasni prognostički centar (*World area forecast centre, WAFC*) označava meteorološki centar koji priprema i izdaje značajne prognoze vremena (*SIGWX*) i prognoze vjetra i temperature na visini (za globalne razmjere, u digitalnom obliku) direktno državama članicama koja su dio usluge vazduhoplovne fiksne komunikacije (*AFS*) putem interneta;’;

(j) dodaju se sljedeće tač. (110) do (259):

‘(110) „aerodromska kontrola letjenja (*aerodrome control tower*)” znači jedinica kontrole letjenja koja je uspostavljena za pružanje usluge kontrole letjenja za aerodromski saobraćaj;

(111) „aerodromski saobraćaj (*aerodrome traffic*)” znači ukupni saobraćaj na manevarskim površinama aerodroma i svi vazduhoplovi u letu u blizini aerodroma. Vazduhoplov koji leti u blizini aerodroma uključuje vazduhoplove koji ulaze, izlaze ili se nalaze u aerodromskom saobraćajnom krugu;

(112) „aerodromski krug (*aerodrome traffic circuit*)” znači utvrđena letna putanja kojom vazduhoplov mora letjeti u blizini aerodroma;

(113) „vazduhoplovna fiksna stanica (*aeronautical fixed station*)” znači stanica u vazduhoplovnoj fiksnoj mreži;

(114) „vazduhoplovno svjetlo na zemlji (*aeronautical ground light*)” znači bilo koje svjetlo koje je postavljeno sa posebnom namjenom da služi kao pomoć vazdušnoj plovidbi, osim svjetala na vazduhoplovima;

(115) „vazduhoplovni informativni cirkular (*aeronautical information circular, AIC*)” znači obavještenje koje sadrži informacije za koje nije potrebno kreirati NOTAM i ne uključuju obavještenje koje sadrži informacije koje se ne mogu objaviti putem NOTAM-a ili unijeti u AIP, ali koje se odnose na sigurnost letjenja, vazdušnu plovidbu, tehnička, administrativna ili zakonodavna pitanja;

(116) „upravljanje vazduhoplovnim informacijama (*aeronautical information management*)” znači dinamičko integrisano upravljanje vazduhoplovnim informacijama kroz pružanje i razmjenu digitalnih vazduhoplovnih podataka garantovanog kvaliteta u saradnji sa svim učesnicima;

(117) „vazduhoplovni informacioni proizvod (*aeronautical information product*)” znači vazduhoplovni podaci i vazduhoplovne informacije koje se pružaju ili kao digitalni skupovi podataka ili kao standardizovana proizvod u papirnoj ili elektronskoj formi; vazduhoplovni informacioni proizvodi su:

- Zbornik vazduhoplovnih informacija, uključujući amandmane i dodatke;

- AIC;

- vazduhoplovne karte;

- NOTAM;

- digitalni skupovi podataka;

(118) „zbornik vazduhoplovnih informacija (*aeronautical information publication, AIP*)” znači publikacija koju objavljuje država ili se objavljuje u ime države i koja sadrži vazduhoplovne informacije trajnog karaktera značajne za vazdušnu plovidbu;

(119) „amandman AIP-a (*AIP amendment*)” znači trajna izmjena informacija sadržanih u AIP-u;

(120) „dodatak AIP-a (*AIP supplement*)” znači privremena izmjena informacija sadržanih u AIP-u u obliku dodatnih stranica;

(121) „uređivanje i kontrola vazduhoplovnih informacija (*aeronautical information regulation and control*)” (*AIRAC*) znači sistem sa svrhom blagovremenog najavljiavanja okolnosti koje zahtijevaju značajne promjene u operativnoj praksi, zasnovan na zajedničkim, unaprijed određenim datumima stupanja na snagu;

(122) „vazduhoplovna mobilna mreža (*aeronautical mobile service*)” znači mobilna mreža između vazduhoplovnih stanica i stanica na vazduhoplovima, ili između stanica na vazduhoplovima, u kojoj mogu da učestvuju stanice na plovilima za spašavanje; i radiofarovi za lociranje pozicije u slučaju nužde mogu da učestvuju u toj usluzi na radijskim frekvencijama naznačenim za nevolju i nuždu;

(123) „vazduhoplovna stanica (*aeronautical station*)” znači kopnena stanica u vazduhoplovnoj mobilnoj mreži U određenim slučajevima, vazduhoplovna stanica može da bude smještena, na primjer, na plovilu ili na platformi na moru;

(124) „vazduhoplovna telekomunikaciona stanica (*aeronautical telecommunication station*)” znači stanica u telekomunikacionoj službi koja je stavljen na raspolaganje za bilo koju vazduhoplovnu svrhu;

(125) „AFIS aerodrom (*AFIS aerodrome*)” znači aerodrom na kom se u vazдушnom prostoru tog aerodroma pružaju AFIS usluge -;

(126) „jedinica AFIS-a (*AFIS unit*)” znači jedinica koja je osnovana da obezbijedi AFIS usluge - i usluge uzbunjivanja;

(127) „identifikacija vazduhoplova (*aircraft identification*)” znači grupa slova, brojeva ili kombinacija slova i brojeva koja je identična pozivnom znaku vazduhoplova koji će da se koristi u komunikaciji vazduh-zemlja ili je njegov kodirani ekvivalent, a upotrebljava se za identifikovanje vazduhoplova u komunikacijama zemlja-zemlja u uslugama u vazдушnom saobraćaju;

- (128) „komunikacija vazduh-zemlja (*air-ground communication*)” znači dvosmjerna komunikacija između vazduhoplova i stanica ili lokacija na zemljinoj površini;
- (129) „savjetodavna usluga u vazdušnom saobraćaju (*air traffic advisory service*)” znači usluga koja se pruža u vazdušnom prostoru definisanih dimenzija ili na utvrđenoj ruti (vazdušni prostor sa savjetodavnom uslugom) kako bi se obezbijedilo razdvajanje, koliko je to praktično moguće, između vazduhoplova koji lete u skladu sa pravilima instrumentalnog letjenja (IFR);
- (130) „odobrenje kontrole letjenja (*air traffic control clearance*)” ili „odobrenje ATC-a” znači dozvola vazduhoplovu da nastavi let pod određenim uslovima koje utvrdi jedinica kontrole letjenja;
- (131) „instrukcija kontrole letjenja (*air traffic control instruction*)” ili „instrukcija ATC-a” znači instrukcija koju izdaje kontrola letjenja, kojom se od pilota zahtijeva preduzimanje određenih mjera;
- (132) „jedinica kontrole letjenja (*air traffic control unit*)” ili „jedinica ATC” je opšti pojam koji se može odnositi na centar oblasne kontrole, jedinicu prilazne kontrole ili aerodromski kontrolni toranj;
- (133) „ALERFA” je šifra za fazu uzbune;
- (134) „usluga uzbunjivanja (*alerting service*)” znači usluga uspostavljena sa ciljem obavještanja nadležnih organizacija o vazduhoplovima kojima je potrebna pomoć u traganju i spašavanju i prema potrebi pružanja pomoći tim organizacijama;
- (135) „faza uzbune (*alert phase*)” znači situacija u kojoj postoji bojazan za sigurnost vazduhoplova i osoba u njemu;
- (136) „jedinica prilazne kontrole letjenja (*approach control unit*)” znači jedinica uspostavljena radi pružanja usluge kontrole letjenja za kontrolisane letove u dolasku ili odlasku sa jednog ili više aerodroma;
- (137) „ruta prostorne navigacije (*area navigation route*)” znači ruta ATS-a koja je uspostavljena kako bi mogli da je koriste vazduhoplovi koji su sposobni da koriste prostornu navigaciju;
- (138) „objedinjavanje (*assemble*)” znači postupak spajanja podataka iz više izvora u bazu podataka i uspostavljanja osnove za dalju obradu;
- (139) „ATS ruta - (*ATS route*)” znači utvrđena ruta namijenjena za usmjeravanje protoka saobraćaja prema potrebi u cilju pružanja ATS-a;
- (140) „usluga nadzora u vazdušnom saobraćaju (*ATS surveillance service*)” znači usluga koja se pruža direktno putem nadzornog sistema;
- (141) „nadzorni sistem (*ATS surveillance system*)” je generički pojam koji znači ADS-B, PSR, SSR ili bilo koji drugi uporedivi zemaljski sistem koji omogućava identifikaciju vazduhoplova;
- (142) „automatski zavisni nadzor – emitovanje (*automatic dependent surveillance – broadcast*, ADS-B)” znači način na koji vazduhoplov, aerodromska vozila i ostala sredstva mogu automatski slati ili primati, ili slati i primati podatke kao što su identifikacija, pozicija i prema potrebi dodatne podatke u režimu za emitovnje putem *data link-a*;
- (143) „automatski zavisni nadzor – ugovor (*automatic dependent surveillance – contract* ADS-C)” znači način na koji se uslovi sporazuma ADS-C razmjenjuju između zemaljskog sistema i vazduhoplova preko *data link-a*, koji određuje pod kojim uslovima treba započeti izvještaje ADS-C i koje podatke uključiti u izvještaje;
- (144) „automatsko emitovanje terminalnih informacija (*automatic terminal information service*, ATIS)” znači automatsko prosljeđivanje aktuelnih, rutinskih informacija vazduhoplovima u dolasku i odlasku 24 sata dnevno ili tokom određenog dijela dana;
- (145) „automatsko emitovanje terminalnih informacija putem *data link-a* (*data link automatic terminal information service* D-ATIS)” znači pružanje usluga ATIS putem *data link-a*;
- (146) „automatsko govorno emitovanje terminalnih informacija (*voice automatic terminal information service*, Voice-ATIS)” znači pružanje usluga ATIS neprekidnim i ponavljajućim govornim emitovanjem;
- (147) „emitovanje” (*broadcast*) znači prenos informacija koje se odnose na vazdušnu plovidbu koji nije namijenjen samo jednoj stanici ili pojedinim stanicama;
- (148) „baza oblaka (*ceiling*)” znači visina donje granice najnižeg sloja oblaka iznad zemlje ili vode ispod 6 000 m (20 000 stopa) koji pokriva više od polovine neba;
- (149) „granica važenja odobrenja (*clearance limit*)” znači tačka do koje je vazduhoplovu izdato odobrenje kontrole letjenja;
- (150) „najniža visina oblaka (*cloud base*)” znači visina baze najnižeg posmatranog ili prognoziranog elementa oblaka u blizini aerodroma ili operative površine ili unutar određenog područja operacija, koja se obično mjeri iznad nadmorske visine aerodroma ili, u slučaju operacija iznad mora, iznad srednjeg morskog nivoa;
- (151) „kompletnost (*completeness*)” znači, kad je riječ o podacima, stepen pouzdanosti da su pruženi svi podaci koji su potrebni za predviđenu namjenu;
- (152) „nivo pouzdanosti (*confidence level*)” znači vjerovatnoća da je stvarna vrijednost parametra u okviru određenog intervala oko njegove procijenjene vrijednosti;
- (153) „konferencijska komunikacija (*conference communications*)” znači komunikaciona sredstva koja omogućavaju da se direktan razgovor odvija između tri ili više lokacija istovremeno;
- (154) „kontrolisana zona (*controlled zone*)” znači kontrolisani vazdušni prostor koji se prostire od zemljine površine do određene gornje granice;
- (155) „kontrolisani aerodrom (*controlled aerodrome*)” znači aerodrom na kojem se za aerodromski saobraćaj pružaju usluge kontrole letjenja;
- (156) „kontrolisani vazdušni prostor (*controlled airspace*)” znači vazdušni prostor određenih dimenzija unutar kojeg se usluga kontrole letjenja sprovodi u skladu sa klasifikacijom vazdušnog prostora;
- (157) „kontrolisani let (*controlled flight*)” znači svaki let koji podliježe odobrenju ATC-a;
- (158) „komunikacije između kontrolora i pilota putem *data link-a* (*controller-pilot data link communications*) (CPDLC)” znači način komunikacije između kontrolora letjenja i pilota upotrebom *data link-a* za ATC komunikacije;
- (159) „kritična oblast (*critical area*)” znači oblast određenih dimenzija oko zemaljske opreme za precizni instrumentalni prilaz u kojoj će prisutnost vozila ili vazduhoplova prouzrokovati neprihvatljivo ometanje signalâ za navođenje;
- (160) „nivo krstarenja (*cruising level*)” znači nivo koji vazduhoplov održava tokom znatnog dijela leta;
- (161) „kontrola ciklične redundanse (*cyclic redundancy check*) (CRC)” znači matematički algoritam koji se primjenjuje na digitalno izražavanje podataka, koji pruža nivo obezbjeđivanja od gubitka ili izmjene podataka;
- (162) „opasno područje (*danger area*)” znači dio vazdušnog prostora utvrđenih dimenzija u kojem se tokom određenih vremenskih perioda odvijaju aktivnosti opasne za let vazduhoplova;
- (163) „tačnost podataka (*data accuracy*)” znači stepen usklađenosti između procijenjene ili izmjerene vrijednosti i stvarne vrijednosti;

(164) „površ za prikupljanje podataka (*data collection surface*)” znači određena površina za prikupljanje podataka o preprekama ili terenu;

(165) „integritet podataka (*data integrity*)” znači stepen sigurnosti da podatak i njegova vrijednost nisu izgubljeni ili izmijenjeni nakon stvaranja podatka ili ovlaštenog ažuriranja;

(166) „element podataka (*data item*)” znači pojedinačni atribut potpunog skupa podataka, kojem je dodijeljena vrijednost koja definiše njegov trenutni status;

(167) „komunikacije putem *data link-a* (*data link communications*)” znači oblik komunikacije namijenjen za razmjenu poruka putem *data link-a*;

(168) „VOLMET putem *data link-a* (*data link VOLMET, D-VOLMET*)” znači pružanje aktuelnih rutinskih meteoroloških izvještaja za aerodrom (METAR) i posebnih meteoroloških izvještaja za aerodrom (SPECI), aerodromskih prognoza (TAF), SIGMET, posebnih izvještaja iz vazduha koja nisu obuhvaćena SIGMET-om i, ako je dostupno, AIRMET putem *data link-a*;

(169) „stvaranje podataka (*data origination*)” znači stvaranje novog elementa podataka sa njegovom pridruženom vrijednošću, izmjena vrijednosti postojećeg pojedinačnog podatka ili brisanje postojećeg elementa podataka;

(170) „specifikacija proizvoda podataka (*data product specification*)” znači detaljan opis skupa podataka ili serije skupa podataka zajedno sa dodatnim informacijama koje omogućavaju kreiranje tog skupa ili serije skupa podataka, njegovo dostavljanje drugom licu i korišćenje od strane drugog lica;

(171) „skup podataka (*data set*)” znači prepoznatljiva grupa podataka;

(172) „datum (*datum*)” znači bilo koja veličina ili skup veličina koji može da služi kao polazište ili osnova za izračunavanje ostalih veličina;

(173) „DETRESFA” je šifra za fazu nevolje;

(174) „faza nevolje (*distress phase*)” znači situacija kada je u razumnoj mjeri sigurno da su vazduhoplov i osobe u njemu u velikoj i neposrednoj opasnosti ili im treba neodložna pomoć;

(175) „naknadno odobrenje (*downstream clearance*)” znači odobrenje koje vazduhoplovu izdaje jedinica kontrole letjenja koja trenutno nije nadležna za nadzor tog vazduhoplova;

(176) „bitni saobraćaj (*essential traffic*)” znači kontrolisani saobraćaj na koji se primjenjuje razdvajanje u okviru usluge kontrole letjenja, ali koji u odnosu na pojedini kontrolisani let nije ili neće biti razdvojen od drugog kontrolisanog saobraćaja odgovarajućim minimalnim razdvajanjem;

(177) „bitni lokalni saobraćaj (*essential local traffic*)” znači svaki vazduhoplov, vozilo ili osoblje koji su na manevarskoj površini ili blizu nje, ili saobraćaj u području polijetanja i početnog penjanja ili završnog prilaza, koji može da predstavlja opasnost za predmetni vazduhoplov;

(178) „procijenjeno vrijeme dolaska (*estimated time of arrival*)” znači:

(a) za IFR letove, procijenjeno vrijeme dolaska vazduhoplova na poziciju iznad određene tačke, utvrđene pomoću navigacionog sredstva, sa koje vazduhoplov namjerava da započne postupak instrumentalnog prilaza ili, ako takvo navigaciono sredstvo ne postoji u neposrednoj blizini aerodroma, vrijeme dolaska vazduhoplova na poziciju iznad aerodroma;

(b) za letove u skladu sa pravilima vizuelnog letjenja (VFR) to je procijenjeno vrijeme dolaska na poziciju iznad aerodroma;

(179) „modelirani objekt (*feature*)” znači apstrakcija pojava iz stvarnog svijeta;

(180) „atribut modeliranog objekta (*feature attribute*)” znači karakteristika modeliranog objekta koja ima naziv, tip podatka i domen vrijednosti koji mu je pridružen;

(181) „vrsta modeliranog objekta (*feature type*)” znači klasa pojava iz stvarnog svijeta sa zajedničkim osobinama na osnovu koje se vrši osnovna klasifikacija u katalogu modeliranih objekata;

(182) „završni prilaz (*final approach*)” znači dio procedure instrumentalnog prilaza koji:

(a) počinje na određenom fiks ili tački ili, ako fiks ili tačka nisu određeni, na bilo kojem od sljedećih mjesta:

(i) na kraju posljednjeg proceduralnog zaokreta, osnovnog zaokreta ili zaokreta prema poletno-sletnoj stazi u produženoj proceduri, ako su određeni;

(ii) na tački susreta posljednje putanje koja je navedena u proceduri prilaza;

(b) završava na tački u blizini aerodroma sa koje se može obaviti slijetanje ili započinje procedura neuspjelog prilaza;

(183) „zona letnih informacija (*flight information zone*)” znači vazdušni prostor određenih dimenzija u kojem se pružaju aerodromske usluge letnih informacija i usluge upozoravanja za aerodromski saobraćaj;

(184) „usluge projektovanja procedura za letjenje (*flight procedure design services*)” znači usluge projektovanja, dokumentovanja, validacije, održavanja i periodične revizije procedura za letjenje potrebne za sigurnost, regularnost i efikasnost vazdušne plovidbe;

(185) „projektant procedura za letjenje (*flight procedure designer*)” znači kvalifikovana osoba zadužena za projektovanje, dokumentovanje, validaciju, kontinuirano održavanje i periodičnu reviziju procedura za letjenje;

(186) „procedura za letjenje (*flight procedure*)” znači skup unaprijed utvrđenih letačkih manevara čija je svrha da ih pilot prati, a objavljeni su u elektronskom, štampanom i/ili digitalnom obliku. Procedura za letjenje se obavlja ili u skladu sa pravilima instrumentalnog letjenja (IFR) ili sa pravilima vizuelnog letjenja (VFR);

(187) „plan leta (*flight plan*)” znači skup određenih informacija koje se dostavljaju jedinicama za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju, a odnose se na planirani let ili dio leta vazduhoplova;

(188) „vidljivost u letu (*flight visibility*)” znači vidljivost iz pilotske kabine u smjeru kretanja vazduhoplova u letu;

(189) „format (*format*)” znači, kad je riječ o podacima, struktura elemenata podataka, zapisa i datoteka (file) organizovana da zadovolji standarde, specifikacije ili zahtjeve za kvalitet podataka;

(190) „geoid (*geoid*)” znači ekvipotencijalna površ u gravitacionom polju Zemlje koja se poklapa sa srednjim nivoom mora (MSL) koji se kontinuirano pruža ispod kontinenata;

(191) „undulacija geoida (*geoid undulation*)” znači rastojanje između matematičkog referentnog elipsoida i geoida koje je iznad (pozitivna) ili ispod (negativna) njega;

(192) „putanja poniranja (*glide path*)” znači profil snižavanja koji je određen za vertikalno navođenje tokom završnog prilaza;

(193) „vidljivost pri tlu (*ground visibility*)” znači vidljivost na aerodromu koju bilježi ovlašćeni posmatrač ili automatski sistem;

(194) „smjer leta (*heading*)” znači usmjerenje uzdužne ose vazduhoplova, obično izraženo u stepenima u odnosu na sjever (pravi, magnetski, kompasni ili na koordinatnoj mreži);

(195) „helidrom (*heliport*)” znači aerodrom ili određeno područje neke strukture koje je namijenjeno da se upotrebljava u cjelosti ili djelimično za dolazak i odlazak helikoptera i kretanje helikoptera na površini;

(196) „klasifikacija integriteta (*integrity classification*)” znači, kad je riječ o vazduhoplovnim podacima, klasifikacija zasnovana na potencijalnom riziku koji proizilazi iz korišćenja greškom izmijenjenih podataka; postoje rutinski, bitni i kritični podaci;

(197) „međunarodni NOTAM biro (*international NOTAM office*)” znači biro određen od strane države za međunarodnu razmjenu NOTAM-a;

(198) „fiks za čekanje (*holding fix*)” znači geografska lokacija koja služi kao referenca za proceduru čekanja;

(199) „procedura čekanja (*holding procedure*)” znači unaprijed utvrđeni manevar u svrhu zadržavanja vazduhoplova unutar određenog vazdušnog prostora u očekivanju daljeg odobrenja;

(200) „identifikacija (*identification*)” znači situacija kada se indikator pozicije određenog vazduhoplova vidi na prikazu situacije i sa sigurnošću je identifikovan;

(201) „pravila instrumentalnog letjenja (*instrument flight rules*)” su pravila koja omogućavaju da vazduhoplov koji je opremljen odgovarajućom navigacionom opremom za predviđenu rutu leti u skladu sa primjenljivim zahtjevima za vazdušne operacije;

(202) „INCERFA” je šifra za fazu neizvjesnosti;

(203) „instrumentalni prilaz (*instrument approach operations*)” znači prilaz i slijetanje pomoću instrumenata za navigaciono navođenje na osnovu postupka instrumentalnog prilaza. Dvije su metode izvođenja operacija instrumentalnog prilaza:

(a) dvodimenzionalni (2D) instrumentalni prilaz u kojem se primjenjuje samo lateralno navigaciono navođenje;

(b) trodimenzionalno (3D) instrumentalni prilaz u kojem se primjenjuje lateralno i vertikalno navigaciono navođenje;

(204) „procedura za instrumentalni prilaz (*instrument approach procedure, IAP*)” znači niz unaprijed utvrđenih manevara vazduhoplova uz korišćenje instrumenata za letjenje, sa određenom zaštitom od prepreka od fiksa početnog prilaza ili prema potrebi od početka utvrđene dolazne rute do tačke sa koje se slijetanje može završiti i nakon toga ako slijetanje nije završeno, do pozicije na kojoj se primjenjuju mjerila za nadvišavanje prepreka u fazi čekanja ili na ruti. Procedure za instrumentalni prilaz razvrstane su kako slijedi:

(a) „procedura za neprecizni prilaz (*non-precision approach procedure, NPA*)” znači procedura za instrumentalni prilaz koja je namijenjena za operacije 2D instrumentalnog prilaza vrste A.

(b) „procedura za prilaz sa vertikalnim navođenjem (*approach procedure with vertical guidance, APV*)” znači procedura za instrumentalni prilaz sa navigacijom zasnovanom na performansama (PBN) namijenjena za operacije 3D instrumentalnog prilaza vrste A.

(c) „procedura za precizni prilaz (*precision approach procedure, PA*)” znači procedura za instrumentalni prilaz zasnovana na navigacionim sistemima (ILS, MLS, GLS i SBAS kat. I) namijenjena za operacije 3D instrumentalnog prilaza vrste A ili B;]

(205) „instrumentalni meteorološki uslovi (*instrument meteorological conditions, IMC*)” znači meteorološki uslovi izraženi u smislu vidljivosti, udaljenosti od oblaka i granice oblaka, manji od minimuma utvrđenih za vizuelne meteorološke uslove;

(206) „operacije pri smanjenoj vidljivosti (*low-visibility operations*)” znači operacije prilaza ili polijetanja na poletno-sletnoj stazi na kojoj je bilo koji RVR manji od 550 m ili rulanje na aerodromu na kojem je bilo koji RVR manji od 550 m;

(207) „manevarska površina (*manoeuvring area*)” znači dio aerodroma (osim platforme) određen za polijetanje, slijetanje i rulanje vazduhoplova;

(208) „metapodaci (*metadata*)” znači podaci o podacima;

(209) „operativna površina (*movement area*)” znači dio aerodroma predviđen za polijetanje, slijetanje i rulanje vazduhoplova, a sastoji se od manevarske površine i platforme;

(210) „navigaciono sredstvo (*navigation aid*)” znači uređaj ili sistem van vazduhoplova koji proizvodi elektromagnetske signale koje primaju navigacioni sistemi u vazduhoplovu u svrhe određivanja položaja ili navođenja na putanji leta;

(211) „mod sekundarnog nadzornog radara (*mode secondary surveillance radar, SSR*)” znači konvencionalni identifikator povezan sa posebnim funkcijama upitnih signala koje odašilje SSR pitač. U ICAO Aneksu 10 navedena su četiri moda: A, C, S i kombinovani;

(212) „skoro paralelne poletno-sletne staze (*near-parallel runways*)” znači poletno-sletne staze koje se ne ukrštaju, a njihove produžene centralne ose su međusobno pod uglom od 15 stepeni ili manje;

(213) „vođa vazduhoplova (*pilot-in-command*)” znači pilot kojeg operator, ili u slučaju opšteg vazduhoplovstva, vlasnik, odredi za vođu vazduhoplova, koji je odgovoran za sigurno izvođenje leta;

(214) „pozicija (*position*)” znači, u geografskom kontekstu, skup koordinata (geografska širina i dužina) utvrđenih u odnosu na referentni matematički elipsoid kojim se definiše pozicija tačke na površini Zemlje;

(215) „označavanje pozicije (*position indication*)” znači, na prikazu situacije, vizuelni indikator u obliku simbola i/ili u nekom drugom, nesimboličkom obliku, čija je svrha označavanje pozicije vazduhoplova, vozila na aerodromu ili drugog objekta;

(216) „visina po pritisku (*pressure-altitude*)” znači atmosferski pritisak izražen kao apsolutna visina koja odgovara tom pritisku u standardnoj atmosferi;

(217) „primarni radar (*primary radar*)” znači radarski sistem koji funkcioniše na osnovu odraza radijskih signala;

(218) „pisana komunikacija (*printed communications*)” znači komunikacija koja na svakom terminalu kruga automatski proizvodi trajni pisani zapis svih poruka koje prođu kroz taj krug;

(219) „zabranjeno područje (*prohibited area*)” znači dio vazdušnog prostora utvrđenih dimenzija iznad zemlje i teritorijalnih voda države članice u kojem je letjenje vazduhoplova zabranjeno;

(220) „radionavigaciona usluga (*radio navigation service*)” znači usluga koja obezbjeđuje informacije za navođenje ili podatke o poziciji za efikasno i sigurno upravljanje vazduhoplovom pomoću jednog ili više radionavigacionih sredstava;

(221) „radiotelefonija (*radiotelephony*)” znači oblik radiokomunikacije namijenjen u prvom redu za razmjenu informacija u obliku govora;

(222) „specifikacija zahtijevane komunikacione sposobnosti (*required communication performance specification*)” ili „specifikacija RCP” znači skup zahtjeva koji se odnosi na pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju i povezanu zemaljsku opremu, sposobnosti vazduhoplova i operacije koje su potrebne kako bi se podržavala komunikacija zasnovana na performansama;

(223) „specifikacija zahtijevane nadzorne sposobnosti (*required surveillance performance specification*)” ili „specifikacija RSP” znači skup zahtjeva koji se odnosi na pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju i povezanu zemaljsku opremu, sposobnosti vazduhoplova i operacije koje su potrebne kako bi se podržavao nadzor zasnovan na performansama;

(224) „rezolucija (*resolution*)” znači, kad se odnosi na podatke, broj jedinica ili cifara do koje se izmjerena ili proračunata vrijednost izražava i upotrebljava;

(225) „uslovno zabranjeno područje (*restricted area*)” znači dio vazdušnog prostora utvrđenih dimenzija iznad zemlje i teritorijalnih voda države članice u kojem je letjenje vazduhoplova ograničeno u skladu sa određenim uslovima;

(226) „faza rute (*route stage*)” znači ruta ili dio rute koji se preleti, a da pri tome nema usputnih slijetanja;

(227) „poletno-sletna staza u upotrebi (*runway-in-use*)” znači poletno-sletna staza ili staze koju u određenom trenutku jedinica za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju smatra najpogodnijom za upotrebu sa tipovima vazduhoplova za koje se očekuje da će sletjeti na predmetni aerodrom ili poletjeti s njega. Odvojene poletno-sletne staze ili više njih mogu se odrediti kao poletno-sletne staze u upotrebi za vazduhoplove u dolasku i vazduhoplove u odlasku;

(228) „sekundarni radar (*secondary radar*)” znači radarski sistem u kojem radijski signal poslan sa radara aktivira odašiljanje radijskog signala sa druge stanice;

(229) „sekundarni nadzorni radar (*secondary surveillance radar, SSR*)” znači nadzorni radarski sistem koji koristi odašiljače i prijemnike (pitače) i transpondere;

(230) „osjetljivo područje (*sensitive area*)” znači područje koje se prostire van kritičnog područja, u kojem će parkiranje ili kretanje vazduhoplova ili vozila uticati na signal za navođenje u mjeri da može izazvati neprihvatljivo ometanje za vazduhoplov koji taj signal koristi;

(231) „SNOWTAM” znači posebna serija NOTAM-a u standardnom formatu kojom se pruža izvještaj o stanju površine i sadrži obavještenje o postojanju ili prestanku postojanja opasnih uslova usljed snijega, leda, lapavice, poledice ili vode pomiješane sa snijegom, lapavicom, ledom ili poledicom na površinama za kretanje vazduhoplova;

(232) „značajna tačka (*significant point*)” znači određena geografska lokacija koja se upotrebljava za određivanje rute ATS-a ili letne putanje vazduhoplova, kao i za druge navigacione i ATS svrhe;

(233) „prikaz situacije (*situation display*)” znači elektronski prikaz na kojem se pokazuje pozicija i kretanje vazduhoplova i druge informacije prema potrebi;

(234) „standardni instrumentalni dolazak (*standard instrument arrival, STAR*)” znači zadana ruta za dolazak u skladu sa pravilima instrumentalnog letjenja koja povezuje značajnu tačku, obično na ruti ATS-a, sa tačkom od koje može početi objavljena procedura za instrumentalni prilaz;

(235) „standardni instrumentalni odlazak (*standard instrument departure, SID*)” znači zadana ruta za odlazak prema pravilima instrumentalnog letjenja koja povezuje aerodrom ili pojedinačnu poletno-sletnu stazu aerodroma sa određenom značajnom tačkom, koja je obično na zadatoj ruti ATS-a, od koje počinje faza leta na ruti;

(236) „specijalni VFR let (*special VFR flight*)” znači VFR let unutar kontrolisane zone u meteorološkim uslovima koji su ispod vizuelnih meteoroloških uslova (VMC), odobren od kontrole letjenja;

(237) „rulanje (*taxiing*)” znači kretanje vazduhoplova po površini aerodroma ili operativnoj površini sopstvenim pogonom, ne računajući polijetanje i slijetanje;

(238) „rulna staza (*taxiway*)” znači definisana staza na aerodromu na zemlji namijenjena za vožnju vazduhoplova i međusobno povezivanje dijelova aerodroma;

(239) „završna kontrolisana oblast (*terminal control area, TMA*)” znači kontrolisana oblast koja se obično uspostavlja na stjecištu ruta ATS-a u blizini jednog ili više velikih aerodroma;

(240) „blagovremenost (*timeliness*)” znači, kada je riječ o podacima, stepen pouzdanosti da su podaci primjenljivi u toku perioda kada je namjeravana njihova upotreba;

(241) „sljedljivost (*traceability*)” znači, kada je riječ o podacima, stepen do kojeg sistem ili informacioni proizvod može da pruži zapis izmjena koje su napravljene na tom proizvodu, i na taj način omogućiti trag za svrhe provjera koji može da se prati od krajnjeg korisnika do strane koja je stvorila podatke;

(242) „putanja (*track*)” znači projekcija putanje vazduhoplova na Zemljinu površinu, čiji je smjer u bilo kojoj tački obično izražen u stepenima u odnosu na sjever (pravi, magnetski ili na koordinatnoj mreži);

(243) „saobraćajne informacije (*traffic information*)” znači informacije koje izdaje jedinica za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju da upozori pilota na drugi poznati ili uočeni vazdušni saobraćaj, koji može da bude u blizini pozicije ili predviđene rute leta, i da mu pomogne da izbjegne sudar;

(244) „tačka primopredaje (*transfer of control point*)” znači određena tačka na putanji leta vazduhoplova, na kojoj se odgovornost za pružanje usluge kontrole letjenja vazduhoplovu prenosi sa jedne jedinice kontrole ili kontrolne pozicije na drugu;

(245) „jedinica koja predaje vazduhoplov (*transferring unit*)” znači jedinica kontrole letjenja u kojoj je u toku postupak prenošenja odgovornosti za pružanje usluge kontrole letjenja za određeni vazduhoplov sljedećoj jedinici kontrole letjenja ili kontroloru letjenja na ruti leta;

(246) „prelazna apsolutna visina (*transition altitude*)” znači apsolutna visina na kojoj ili ispod koje se vertikalna pozicija vazduhoplova kontroliše prema apsolutnim visinama;

(247) „prelazni sloj (*transition layer*)” znači vazdušni prostor između prelazne apsolutne visine i prelaznog nivoa;

(248) „prelazni nivo (*transition level*)” znači najniži nivo leta iznad prelazne apsolutne visine koja može da se koristi;

(249) „validacija (*validation*)” znači, kada je riječ o podacima, postupak obezbjeđenja da podaci ispunjavaju zahtjeve za specifičnu primjenu ili namjeravanu upotrebu;

(250) „verifikacija (*verification*)” znači, kada je riječ o podacima, ocjena izlaznih podataka iz postupka obrade vazduhoplovnih podataka kako bi se obezbijedila tačnost i dosljednost u odnosu na ulazne podatke i primjenljive standarde, pravila i konvencije upotrijebljene u tom postupku;

(251) „faza neizvjesnosti (*uncertainty phase*)” znači situacija u kojoj postoji neizvjesnost u pogledu sigurnosti vazduhoplova i osoba u njemu;

(252) „slobodni balon bez posade (*unmanned free balloon*)” znači vazduhoplov lakši od vazduha, bez motornog pogona, bez posade, u slobodnom letu;

(253) „vektorisanje (*vectoring*)” znači pružanje navigacionog navođenja za vazduhoplov davanjem konkretnih smjerova leta, na osnovu upotrebe nadzornog sistema ATS;

(254) „let u skladu sa pravilima vizuelnog letjenja (*visual flight rules flight*)” ili „let VFR” znači let koji se obavlja u skladu sa pravilima vizuelnog letjenja;

(255) „vizuelni prilaz (*visual approach*)” znači prilaz IFR leta pri kojem dio instrumentalnog prilaza ili cijeli instrumentalni prilaz nije dovršen, a prilaz je izveden pomoću vizuelnih referenci na terenu;

(256) „vizuelni meteorološki uslovi (*visual meteorological conditions*, VMC)” znači meteorološki uslovi izraženi u smislu vidljivosti, udaljenosti od oblaka i baze oblaka, jednaki utvrđenim minimumima ili veći od njih;

(257) „VOLMET” znači meteorološke informacije za vazduhoplove u letu;

(258) „obavještenje VOLMET (*VOLMET broadcast*)” znači pružanje, prema potrebi, aktuelnih izvještaja METAR, SPECI, TAF i SIGMET neprekidnim i ponavljajućim govornim radiodifuzionim emitovanjem;

(259) „putna tačka (*waypoint*)” znači određena geografska lokacija koja se upotrebljava za određivanje rute prostorne navigacije ili putanje leta vazduhoplova koji koristi prostornu navigaciju. Putne navigacione tačke se određuju kao:

(a) tačke neobaveznog preleta (*fly-by waypoint*) – putna tačka za koju je potrebno ranije započeti zaokret kako bi se omogućilo tangencijalno spajanje sa sljedećim segmentom na ruti ili proceduri, ili

(b) tačke obaveznog preleta (*fly-over waypoint*) – putna **navigaciona** tačka na kojoj se započinje zaokret kako bi se omogućilo spajanje sa sljedećim segmentom na ruti ili proceduri;”;

(2) u Prilogu II, Dodatak 1 mijenja se kako slijedi:

(a) tabela „Usluge vazduhoplovnog informisanja” (AIS)’ zamjenjuje se sljedećim:

Usluge/funkcije	Vrsta usluge/funkcije	Opseg usluge/funkcije	Ograničenja (*)
Usluge vazduhoplovnog informisanja (AIS)	proizvodi vazduhoplovnih informacija (uključujući usluge distribucije)	zbornik vazduhoplovnih informacija (AIP)	
		Vazduhoplovni informativni cirkular (AIC)	
		NOTAM	
		skup podataka AIP-a	
		skupovi podataka o preprekama	
		skupovi kartografskih podataka o aerodromu	
		skupovi podataka o procedurama za instrumentalno letenje	
	usluge pretpoletnih informacija	nije primjenljivo	
Uslovi (**)			

(*)Kako je propisao nadležni organ.

(**) Prema potrebi.”;

(b) prije tabele "Mrežne funkcije ATM-a" umeće se sljedeća tabela:

Usluge/funkcije	Vrsta usluge/funkcije	Opseg usluge/funkcije	Ograničenja (1)
Projektovanje procedura za letjenje (FPD)	Projektovanje, dokumentovanje i validacija procedura za letjenje (3)	nije primjenljivo	
Uslovi (2)			

(1)Kako je propisao nadležni organ.

(2) Prema potrebi.

(3) Projektovanje, dokumentovanje i validacija procedura za letjenje uključuje održavanje i periodičnu reviziju."

(3) Prilog III mijenja se kako slijedi:

(a) dodaju se sljedeće tač. ATM/ANS.OR.A.080, ATM/ANS.OR.A.085 i ATM/ANS.OR.A.090:

„ATM/ANS.OR.A.080 Pružanje vazduhoplovnih podataka

(a) Pružalac usluge obezbjeđuje da se vazduhoplovni podaci u vezi sa njegovim uslugama blagovremeno pružaju pružaocu AIS-a.

(b) Kada se vazduhoplovni podaci u vezi sa njegovim uslugama objave, pružalac usluga mora da:

(1) prati podatke;

(2) obavijesti pružaoca AIS-a o svim izmjenama koje su potrebne kako bi se obezbijedilo da su podaci tačni i potpuni;

(3) obavijesti pružaoca AIS-a ako su podaci netačni ili neprikladni.

ATM/ANS.OR.A.085 Upravljanje kvalitetom vazduhoplovnih podataka

Pri kreiranju, obradi ili slanju podataka pružaocu AIS-a pružalac usluga mora da:

(a) obezbijedi da su vazduhoplovni podaci iz Dodatka 1 u skladu sa specifikacijama iz kataloga vazduhoplovnih podataka;

(b) obezbijedi poštovanje sljedećih zahtjeva u vezi sa kvalitetom podataka:

(1) tačnost vazduhoplovnih podataka je onakva kako je navedena u katalogu vazduhoplovnih podataka;

(2) održava se integritet vazduhoplovnih podataka;

(3) na osnovu klasifikacije integriteta navedene u katalogu vazduhoplovnih podataka potrebno je uspostaviti procedure radi sljedećeg:

(i) da se, kada je riječ o rutinskim podacima, spriječi oštećenje podataka tokom cijelog postupka obrade podataka;

(ii) da, kada je riječ o bitnim podacima, ne bude oštećenja ni u kojoj fazi cijelog postupka i da se uspostave dodatni postupci, prema potrebi, kako bi se spriječili potencijalni rizici u cjelokupnoj arhitekturi sistema kako bi se obezbijedio integritet podataka na tom nivou;

(iii) da, kada je riječ o kritičnim podacima, ne bude oštećenja ni u kojoj fazi cijelog postupka i da se uspostave dodatni postupci za obezbjeđenje integriteta kako bi se u potpunosti ublažile posljedice grešaka koje su tokom detaljne analize cjelokupne arhitekture sistema identifikovane kao potencijalni rizici za integritet podataka;

(4) da rezolucija vazduhoplovnih podataka odgovara stvarnoj tačnosti podataka;

(5) obezbjeđenja sledljivosti vazduhoplovnih podataka;

(6) obezbjeđenja blagovremenosti vazduhoplovnih podataka, uključujući moguća ograničenja za period važenja podataka;

(7) obezbjeđenja potpunosti vazduhoplovnih podataka;

(8) da je format poslatih podataka u skladu sa utvrđenim zahtjevima;

(c) kad je riječ o kreiranju podataka, uspostaviti posebne formalne aranžmane sa strankom koja kreira podatke koji sadrže uputstva za kreiranje podataka, njihovu izmjenu ili brisanje, a ti dogovori moraju da uključuje barem sljedeće:

(1) nedvosmislen opis vazduhoplovnih podataka koje treba stvoriti, izmijeniti ili brisati;

(2) identifikaciju subjekta kojem će se pružati vazduhoplovni podaci;

(3) datum i vrijeme do kojih se vazduhoplovni podaci moraju dati;

(4) format izvještaja o kreiranju podataka koji mora da se koristi;

(5) format vazduhoplovnih podataka koji se šalju;

(6) uslov da se utvrde moguća ograničenja u upotrebi podataka;

(d) obezbijedi da se primjenjuju tehnike validacije i verifikacije podataka kako bi vazduhoplovni podaci ispunili povezane zahtjeve u vezi sa kvalitetom podataka; pored toga:

(1) verifikacijom mora da se obezbijedi da su vazduhoplovni podaci primljeni bez oštećenja i da se u njima nisu pojavila oštećenja tokom bilo koje faze postupka;

(2) vazduhoplovni podaci i vazduhoplovne informacije koji su uneseni ručno podvrgavaju se nezavisnoj verifikaciji kako bi se otkrile moguće unesene greške;

(3) pri korišćenju vazduhoplovnih podataka za izvođenje ili izračunavanje novih vazduhoplovnih podataka početni podaci se verifikuju i validiraju, osim ako su došli iz mjerodavnog izvora;

(e) šalje vazduhoplovne podatke elektronskim putem;

(f) uspostavlja formalne aranžmane sa:

(1) svim strankama koje mu prenose podatke;

(2) drugim pružaocima usluga ili operatorima aerodroma ako razmjenjuje vazduhoplovne podatke i vazduhoplovne informacije;

(g) obezbijediti da su informacije iz tačke AIS.OR.505 podtačka (a) dostavljene pružaocu AIS-a blagovremeno;

(h) prikuplja i šalje metapodatke koji uključuju barem sljedeće:

(1) identifikaciju organizacija ili subjekata koji obavljaju bilo koju radnju kreiranja vazduhoplovnih podataka, njihovog slanja ili postupanja sa njima;

(2) radnju koja je obavljena;

(3) datum i vrijeme kada je radnja obavljena;

(i) obezbijedi da alati i softver za podršku ili automatizaciju postupaka u vezi sa vazduhoplovnim podacima i vazduhoplovnim informacijama izvode svoje funkcije bez negativnog uticaja na kvalitet vazduhoplovnih podataka i vazduhoplovnih informacija;

(j) obezbijedi da se tokom slanja i/ili čuvanja vazduhoplovnih podataka upotrebljavaju tehnike za otkrivanje grešaka u digitalnim podacima, kako bi se održavali primjenljivi nivoi integriteta podataka;

(k) obezbijedi da prenos vazduhoplovnih podataka podliježe odgovarajućem postupku autentifikacije tako da primaoci mogu da potvrde da podaci dolaze iz ovlašćenog izvora;

(l) obezbijedi da su greške koje su pronađene tokom kreiranja podataka i nakon isporuke podataka uzete u obzir, ispravljene ili riješene i da se prednost daje reagovanju na greške u kritičnim i bitnim vazduhoplovnim podacima.

ATM/ANS.OR.A.090 Zajednički referentni sistemi za vazdušnu plovību

Za svrhe vazdušne plovību pružaoci usluga koriste:

(a) Svjetski geodetski sistem – 1984 (WGS-84) kao horizontalni referentni sistem;

(b) tačku srednjeg nivoa mora (MSL) kao vertikalni referentni sistem;

(c) gregorijanski kalendar i koordinisano svjetsko vrijeme (UTC) kao vremenske referentne sisteme.”;

(b) dodaje se sljedeći Dodatak 1:

‘Dodatak 1

KATALOG VAZDUHOPLOVNIH PODATAKA

Uvod

(a) Katalog vazduhoplovnih podataka je upućivanje na vazduhoplovne stavke na koje se podaci odnose, karakteristike i podskupove karakteristika organizovan prema sljedećem:

- (1) podaci o aerodromu;
- (2) podaci o vazdušnom prostoru;
- (3) podaci o ATS-u i drugim rutama;
- (4) podaci o procedurama za instrumentalno letjenje;
- (5) podaci o radionavigacionim sredstvima/sistemima;
- (6) podaci o preprekama;
- (7) podaci o geografskoj poziciji.

(b) Tabele u katalogu vazduhoplovnih podataka sadrže sljedeće kolone:

- (1) predmet za koji se podaci mogu prikupljati;
- (2) karakteristika: prepoznatljiva karakteristika predmeta koja može uključivati dalje potkarakteristike;
- (3) isto kao tačka 2;
- (4) tipovi: podaci se razvrstavaju u različite tipove;
- (5) opis: opis elementa podataka;
- (6) napomene: sadrže dodatne informacije ili uslove za pružanje podataka;
- (7) tačnost: zahtjevi za vazduhoplovne podatke zasnivaju se na nivou pouzdanosti od 95 %;
- (8) klasifikacija integriteta;
- (9) način kreiranja: podaci se razlikuju s obzirom na to jesu li dobijeni mjerenjem, računanjem ili proglašavanjem;
- (10) rezolucija objavljivanja;
- (11) rezolucija karte.

Napomena za podtač. 2 i 3 u tački (b): klasifikacija elementa kataloga kao predmeta, karakteristike ili podkarakteristike ne uslovljava određeni model za podatke.

Napomena za podtačku 7 u tački (b): za preletišta i tačke koje imaju dvije svrhe, npr. tačka čekanja i tačka neuspjelog prilaza, primjenjuje se ona vrijednost od te dvije koja je tačnija. Zahtjevi u pogledu tačnosti za podatke o preprekama i terenu zasnivaju se na nivou pouzdanosti od 90 %;

Napomena za podtačku 10 u tački (b): rezolucija objavljivanja za podatke o geografskoj poziciji (geografska dužina i širina) primjenljive su za koordinate koje su formatirane u stupnjevima, minutama, sekundama. Ako se upotrebljava neki drugi format (poput stupnjeva sa decimalama za digitalne skupove podataka) ili ako je lokacija znatno dalje na sjeveru/jugu, rezolucija objavljivanja mora da bude u skladu sa zahtjevima koji se odnose na tačnost.

Predmet	Karakteristika	Pot-karakteristika	Vrsta	Opis	Napomena	Tačnost	Integritet	Vrsta izvora	Rezolucija objavljivanja	Rezolucija na kartama
Aerodrom / Helidrom				Definisana oblast (uključujući sve objekte, instalacije i opremu) koja je u cjelini ili djelimično namijenjena za slijetanje, polijetanje i kretanje vazduhoplova.					-	-
	Oznaka			Oznaka aerodroma/helidroma						
		ICAO lokacijski indikator	Tekst	Četvoroslovni ICAO lokacijski indikator aerodroma/helidroma, kao što je navedeno u ICAO Dokumentu 7910 (Lokacijski indikatori).	ako postoji					
		IATA Oznaka	Tekst	Oznaka dodijeljena lokaciji u skladu sa pravilima (rezolucija 767) Međunarodnog udruženja linijskih avio-prevoznika (IATA).	ako postoji					
		Ostalo	Tekst	Lokalno definisana oznaka aerodroma, ako se razlikuje od ICAO lokacijskog indikatora						
	Ime		Tekst	Primarno zvanično ime aerodroma koje je dodijelio nadležni organ						
	Grad koji se opslužuje		Tekst	Puno ime grada koji aerodrom/helidrom opslužuje						
	Vrsta dozvoljenog saobraćaja									
		Međunarodni/dom aći	Kodna lista	Naznaka da li su na aerodromu/helidromu dozvoljeni međunarodni i/ili domaći letovi						
		Pravila instrumentalnog letjenja (IFR)/ Pravila vizuelnog letjenja (VFR)	Kodna lista	Naznaka da li su na aerodromu/helidromu dozvoljeni IFR i/ili VFR letovi						
		Redovni/vanredni	Kodna lista	Naznaka da li su na aerodromu/helidromu dozvoljeni IFR i/ili VFR letovi						

		Civilni/vojni	Kodna lista	Naznaka da li su na aerodromu/helidromu dozvoljeni letovi u komercijalnom vazduhoplovstvu i/ili generalnoj avijaciji i/ili vojni letovi						
		Ograničena upotreba	Tekst	Naznaka ako aerodrom ili helidrom nije otvoren za javnost (samo za vlasnike).						
	Vrsta helidroma		Tekst	Vrsta helidroma (na tlu, izdignuti, na brodu ili na platformi)						
	Vrsta kontrole		Tekst	Naznaka da li je aerodrom pod civilnom, vojnom ili zajedničkom kontrolom						
	ICAO sertifikovan		Tekst	Naznaka da li je aerodrom sertifikovan u skladu sa ICAO pravilima ili Regulativom (EU) br. 139/2014.						
	Datum sertifikacije		Datum	Datum kada je nadležni organ izdao sertifikat aerodroma						
	Datum istekasertifikacije		Datum	Datum kada sertifikat aerodroma prestaje da važi						
	Nadmorska visina polja									
		Nadmorska visina	Nadmorska visina	Vertikalno rastojanje najviše tačke površine za slijetanje od srednjeg nivoa mora (MSL)		0.5 m	bitno	izmjereno	1m ili 1 ft	1 m ili 1 ft
		Undulacija geoida	Relativna visina	Undulacija geoida na položaju (u referentnoj tački) aerodroma/helidroma	ako je primjenljivo	0.5 m	bitno	izmjereno	1 m ili 1 ft	1 m ili 1 ft
	Referentna temperatura		Vrijednost	Prosječna mjesečna vrijednost maksimalne dnevne temperature za najtopliji mjesec u godini na aerodromu. Ova temperatura treba da bude uprosječena tokom višegodišnjeg perioda.						
	Srednja minimalna temperatura		Vrijednost	Srednja minimalna temperatura najhladnijeg mjeseca u godini, za podatke iz posljednjih pet godina na nadmorskoj visini aerodroma.		5 stepeni				
	Magnetska deklinacija			Ugaona razlika između pravog i magnetskog sjevera.						
		Ugao	Ugao	Vrijednost ugla magnetske		1 stepen	bitno	izmjereno	1 stepen	1 stepen

				deklinacije				o		
		Datum	Datum	Datuma kada je magnetska deklinacija imala odgovarajuću vrijednost.						
		Godišnja promjena	Vrijednost	Godišnja vrijednost promjene magnetske deklinacije.						
	Referentna tačka			Utvrđeni geografski položaj aerodroma.						
		Položaj	Tačka	Geografski položaj referentne tačke aerodroma		30 m	rutinsko	izmjereno/ izračunato	1 sec	1 sec
		Mjesto	Tačka	Položaj referentne tačke na aerodromu.						
		Smjer	Tekst	Smjer referentne tačke aerodroma u odnosu na centar grada koji aerodrom opslužuje.						
		Udaljenost	Udaljenost	Udaljenost referentne tačke aerodroma od centra grada koji aerodrom opslužuje.						
Pokazivač smjera slijetanja				Uređaj koji vizuelno pokazuje smjer trenutno dodijeljen za slijetanje i polijetanje.						
	Položaj		Tekst	Položaj pokazivača smjera slijetanja						
	Svjetlosno obilježavanje		Tekst	Svjetlosno obilježavanje pokazivača smjera slijetanja	ako postoji					
Rezervno energetsko napajanje										
	Karakteristike		Tekst	Opis rezervnog energetskog napajanja						
	Vrijeme prebacivanja		Vrijednost	Vrijeme prebacivanja na rezervno energetsko napajanje						
Anemometar				Uređaj koji se koristi za mjerenje brzine vjetra						
	Položaj		Tekst	Položaj anemometra						
	Svjetlosno obilježavanje		Tekst	Svjetlosno obilježavanje anemometra	ako postoji					
Aerodromski far(ABN) / Identifikacioni				Aerodromski far/ Identifikacioni far koji se koristi da označi položaj aerodroma/helidrom iz vazduha.						

far (IBN)										
	Položaj		Tekst	Položaj aerodromskog/helidromskog fara, odnosno identifikacionog fara	ako postoji					
	Karakteristike		Tekst	Opis aerodromskog/helidromskog fara, odnosno identifikacionog fara						
	Radno vrijeme		Raspored	Radno vrijeme aerodromskog/helidromskog fara, odnosno identifikacionog fara						
Pokazivač smjera vjetra										
	Položaj		Tekst	Položaj pokazivača smjera vjetra						
	Svjetlosno obilježavanje		Tekst	svjetlosno obilježavanje pokazivača smjera vjetra						
Mjesto osmatranja RVR				Mjesto osmatranja horizontalne vidljivosti duž poletno-sletne staze.						
	Položaj		Tačka	Geografski položaj mjesta osmatranja horizontalne vidljivosti duž poletno-sletne staze (RVR)						
Oblast frekvencije				Određeni dio površine za kretanje vazduhoplova na kojoj kontrola letjenja (ATC) ili zemaljska kontrola zahtijevaju određenu frekvenciju.						
	Stanica		Tekst	Ime stanice koja pruža uslugu						
	Frekvencija		Vrijednost	Frekvencija stanice koja pruža uslugu						
	Granica		Poligon	Granica oblasti frekvencije						
Kritična tačka				Lokacija na aerodromskim površinama za kretanje vazduhoplova sa poznatim ili mogućim rizikom sudara ili neovlašćenog ulaska na poletno-sletnu stazu, gdje je neophodna povećana pažnja pilota/vozača						
	Oznaka		Tekst	Oznaka kritične tačke						
	Napomena		Tekst	Dodatne informacije o kritičnoj tački						
	Geometrija		Poligon	Geografska oblast kritične tačke						

Predmet	Karakteristika	Pot-	Vrsta	Opis	Napomena	Tačnost	Integritet	Vrsta izvora	Rezolucija	Rezolucija
---------	----------------	------	-------	------	----------	---------	------------	--------------	------------	------------

		karakteristika							objavljiva ja	na kartama
Poletno-sletna staza (RWY)				Definisana pravougaona površina na aerodromu na kopnu koja je namijenjena za slijetanje i polijetanje vazduhoplova		-	-	-	-	-
	Oznaka		Tekst	Puna tekstualna oznaka poletno-sletne staze, koja se koristi za njeno jedinstveno označavanje na aerodromu/helidromu. (npr. 09/27, 02R/20L, RWY 1).						
	Osnovna dužina		Udaljenost	Deklarisana dužina poletno-sletne staze za operativne proračune (proračune performansi/mogućnosti vazduholova).		1 m	kritično	izmjereno	1 m ili 1 ft	1 m
	Osnovna širina		Udaljenost	Deklarisana širina poletno-sletne staze za operativne proračune (proračune performansi/mogućnosti vazduholova).		1 m	bitno	izmjereno	1 m ili 1 ft	1 m
	Geometrija		Poligon	Geometrijski oblici elementa poletno-sletne staze, površine izmještene poletno-sletne staze i presjeka poletno-sletne staze (<i>RunwayElement</i> , <i>RunwayDisplacedArea</i> and <i>RunwayIntersection</i>).						
	Tačke na osi									
		Položaj	Tačka	Geografski položaj ose poletno-sletne staze na oba kraja poletno-sletne staze, na produžetku za zaustavljanje i na početku svake ravni putanje polijetanja, kao i u tački svake značajne promjene nagiba poletno-sletne staze i produžetka za	Definicija iz Priloga 4 3.8.4.2	1 m	kritično	izmjereno		

				zaustavljanje.						
		Nadmorska visina	Nadmorska visina	Nadmorska visina odgovarajuće tačke na osi. Za neprecizne prilaze sve značajno visoke i niske tačke duž poletno-sletne staze treba izmjeriti sa tačnošću od 0.5 metra ili stope		0.25 m	kritično	izmjereno		
		Undulacija geoida	Relativna visina	Undulacija geoida u odgovarajućoj tački na osi.						
	Linija za izlazak sa RWY									
		Linija vođenja za izlazak	Linija	Geografski položaj linije za izlazak sa poletno-sletne staze		0.5 m	bitno	izmjereno	1/100 sec	1 sec
		Boja	Tekst	Boja linije za izlazak sa poletno-sletne staze						
		Oblik	Tekst	Oblik linije za izlazak sa poletno-sletne staze						
		Usmjerenje	Kodna lista	Usmjerenje linije za izlazak sa RWY (jednosmjerna ili dvosmjerna)						
	Vrsta površine		Tekst	Vrsta površine poletno-sletne staze						
	Nosivost									
		Klasifikacioni broj kolovoznog zastora (PCN)	Tekst	PCN						
		Vrsta kolovoznog zastora	Tekst	Vrsta kolovoznog zastora za određivanje klasifikacionog broja vazduhoplova – klasifikacionog broja kolovoznog zastora (ACN-PCN)						
		Kategorija posteljice	Tekst	Kategorija nosivosti posteljice						
		Dozvoljeni pritisak	Tekst	Maksimalna dozvoljena kategorija pritiska guma ili maksimalna dozvoljena vrijednost pritiska guma						
		Metod procjene	Tekst	Korišćeni metod procjene						

	Osnovna staza			Određena površina koja obuhvata poletno-sletnu stazu i produžetak za zaustavljanje, ako postoji, koja je namijenjena: (a) smanjenju rizika od oštećenja vazduhoplova koji skrene sa poletno-sletne staze; (b) zaštiti vazduhoplova koji je nadlijeće, za vrijeme uzlijetanja odnosno slijetanja.						
		Dužina	Udaljenost	Dužina osnovne staze poletno-sletne staze.						
		Širina	Udaljenost	Širina osnovne staze poletno-sletne staze						
		Vrsta površine	Tekst	Vrsta površine osnovne staze poletno-sletne staze						
	Ramena poletno-sletne staze			Površina uz ivicu kolovoznog zastora poletno-sletne staze tako pripremljena da omogući prelaz između kolovoznog zastora i susjedne površine.						
		Geometrija	Poligon	Geografski položaj ramena						
		Vrsta površine	Tekst	Vrsta površine ramena						
		Širina	Udaljenost	Širina ramena poletno-sletne staze		1m	bitno	izmjereno	1 m ili 1 ft	
	Površina za zaštitu od udara vazduha			Posebno pripremljena površina koja se nalazi na kraju RWY koja ima za cilj da eliminiše efekat erozije udarnih efekata vazduha iz mlaznih ili propelerskih motora vazduhoplova.						
		Geometrija	Poligon	Geografski položaj površine za zaštitu od udara vazduha						
	Zona bez prepreka		Tekst	Postojanje zone bez prepreka za poletno-sletnu stazu za precizni prilaz kategorije I	ako postoji					

	Oznake RWY									
		Vrsta	Tekst	Vrsta oznaka poletno-sletne staze						
		Opis	Tekst	Opis oznaka poletno-sletne staze						
		Geometrija	Poligon	Geografski položaj oznaka poletno-sletne staze						
	Svjetlosne oznake centralne linije RWY									
		Dužina	Udaljenost	Uzdužne granice svjetala centralne linije poletno-sletne staze						
		Rastojanje	Udaljenost	Rastojanje svjetala centralne linije poletno-sletne staze						
		Boja	Tekst	Boja svjetala centralne linije poletno-sletne staze						
		Intenzitet	Tekst	Intenzitet svjetala centralne linije poletno-sletne staze						
		Položaj	Tačka	Geografski položaj svake svjetiljke u svjetlima centralne linije poletno-sletne staze						
	Svjetlosne oznake ivice RWY									
		Dužina	Udaljenost	Uzdužne granice svjetala ivice poletno-sletne staze						
		Rastojanje	Udaljenost	Rastojanje svjetala ivice poletno-sletne staze						
		Boja	Tekst	Boja svjetala ivice poletno-sletne staze						
		Intenzitet	Tekst	Intenzitet svjetala ivice poletno-sletne staze						
		Položaj	Tačka	Geografski položaj svake svjetiljke u svjetlima ivice poletno-sletne staze						
	Referentni kod			Svrha referentnog koda je da omogući jednostavan metod za međusobno povezivanje brojnih specifikacija koje se tiču						

				karakteristika aerodroma, kako bi se stavila na raspolaganje aerodromska oprema pogodna za avione koji planiraju da vrše operacije na aerodromu.						
		Broj	Kodna lista	Broj zasnovan na dužini referentne površine za polijetanje						
		Slovo	Kodna lista	Slovo zasnovano na rasponu krila aviona i rastojanju spoljnih točkova glavnog stajnog trapa						
	Ograničenje		Tekst	Opis ograničenja uspostavljenih na poletno-sletnoj stazi						
Pravac poletno-sletne staze										
	Oznaka		Tekst	Puna tekstualna oznaka smjera polijetanja i slijetanja. Primjeri: 27, 35L, 01R.						
	Pravi smjer		Smjer	Pravi smjer poletno-sletne staze.		1/100 stepena	rutinsko	izmjereno	1/100 stepena	1 stepen
	Vrsta		Tekst	Vrsta poletno-sletne staze: precizna (CAT I, II, III) / neprecizna / neinstrumentalna						
	Prag			Početak dijela poletno-sletne staze koji se koristi za slijetanje.						
		Položaj	Tačka	Geografski položaj praga poletno-sletne staze		1 m	kritično	izmjereno	1/100 sec	1 sec
		Nadmorska visina	Nadmorska visina	Nadmorska visina praga poletno-sletne staze		Vidjeti Napomenu 1)				
		Undulacija geoida	Relativna visina	WGS-84 undulacija geoida na položaju praga poletno-sletne staze		Vidjeti Napomenu 2)				
		Vrsta	Tekst	Naznaka da li je prag izmješten ili nije. Izmješteni prag nije lociran na kraju						

				poletno-sletne staze.						
		Izmještenost	Udaljenost	Udaljenost izmještenog praga.	ako je prag izmješten	1 m	rutinsko	izmjereno	1m ili 1ft	
	Kraj poletno-sletne staze			Kraj poletno-sletne staze (tačka poravnanja putanje leta).						
		Položaj	Tačka	Položaj kraja poletno-sletne staze u smjeru polijetanja		1 m	kritično	izmjereno	1/100 sec	1 sec
		Nadmorska visina	Nadmorska visina	Nadmorska visina krajnjeg položaja poletno-sletne staze		Vidjeti tačke na osi poletno sletne staze				
	Kraj poletno-sletne staze u odlasku (DER)			Kraj poletno-sletne staze u odlasku (DER), koji predstavlja kraj površine koja je određena kao pogodna za polijetanje (tj. kraj poletno-sletne staze ili, ako postoji pretpolje, kraj pretpolja).	Početak procedure odlaženja					
		Položaj	Tačka	Geografski položaj DER						
		Nadmorska visina	Nadmorska visina	Nadmorska visina DER je nadmorska visina kraja poletno-sletne staze ili nadmorska visina kraja pretpolja.						
	Zona dodira			Dio poletno-sletne staze iza praga, na kome je predviđeno da avion prvi put dodirne poletno-sletnu stazu.						
		Nadmorska visina	Nadmorska visina	Najveća nadmorska visina zone dodira poletno-sletne staze za precizni prilaz	RWY za precizni prilaz	0.25 m ili 1 ft				1 m ili 1 ft – ref. ICAO Prilog 4, 11.10.1.4
		Nagib	Vrijednost	Nagib zone dodira poletno-sletne staze						
	Nagib		Vrijednost	Nagib poletno-sletne staze						
	Operacije slijetanja i kratkog zadržavanja (LAHSO)			LAHSO						

		Geometrija	Linija	Geografski položaj operacija slijetanja i kratkog zadržavanja (LAHSO)						
		Zaštićeni element	Tekst	Ime poletno-sletne staze ili rulne staze koja je zaštićena						
	Površina PSS ispred izmještenog praga			Dio poletno-sletne staze između početka poletno-sletne staze i izmještenog praga						
		Geometrija	Poligon	Geografski položaj površine PSS ispred izmještenog praga						
		PCN	Tekst	Klasifikacioni broj kolovozne konstrukcije površine pss ispred izmještenog praga						
		Vrsta zastora	Tekst	Vrsta zastora površine pss ispred izmještenog praga						
		Ograničenja za vazduhoplove	Tekst	Ograničenje u korišćenju za određenu vrstu vazduhoplova						
	Staza za zaustavljanje (SWY)			Određena pravougana površina na zemlji na kraju raspoložive poletno-sletne staze pripremljena tako da bude pogodna površina na kojoj vazduhoplov može da se zaustavi u slučaju prekinutog polijetanja						
		Dužina	Udaljenost	Dužina površine staze za zaustavljanje	ako postoji	1 m	kritično	izmjereno	1 m ili 1 ft	1 m
					ako postoji, podaci na karti prepreka aerodroma – tip A (operativna ograničenja) i tip B - ref. ICAO Aneks 4, 3.3.2 i					

					3.9.2, 4.3.2 i 4.10.2					
		Širina	Udaljenost	Širina staze za zaustavljanje		1 m	kritično	izmjereno	1 m ili 1 ft	1m
										0.5 m
		Geometrija	Poligon	Geografski položaj staze za zaustavljanje						
		Nagib	Vrijednost	Nagib staze za zaustavljanje						
		Vrsta površine	Tekst	Vrsta površine staze za zaustavljanje						
	Pretpolje			Određena pravougaona površina na zemlji ili vodi, pod kontrolom operatora aerodroma, odabrana odnosno pripremljena kao odgovarajuća površina iznad koje avion može da obavi dio svog početnog penjanja do određene visine						
		Dužina	Udaljenost	Dužina pretpolja		1 m	bitno	izmjereno	1 m ili 1 ft	
		Širina	Udaljenost	Širina pretpolja		1 m	bitno	izmjereno	1 m ili 1 ft	
		Profil terena		Vertikalni profil (ili nagib) pretpolja	ako postoji					
	Zaštitna površina kraja poletno-sletne staze (RESA)			Prostor koji je simetričan u odnosu na produženu osu poletno-sletne staze i koji se nastavlja na završetak osnovne staze, prvenstveno namijenjen smanjenju rizika od oštećenja aviona koji je sletio ispred ili se zaustavio iza poletno-sletne staze.						
		Dužina	Udaljenost	Dužina zaštitne površine kraja poletno-sletne staze (RESA)						
		Širina	Udaljenost	Širina zaštitne površine kraja poletno-sletne staze (RESA)						
		Uzdužni nagib	Vrijednost	Uzdužni nagib zaštitne površine kraja poletno-sletne staze (RESA)						

		Poprečni/bočni nagib	Vrijednost	Poprečni/bočni nagib zaštitne površine kraja poletno-sletne staze (RESA)						
	Deklarisane dužine									
		Raspoloživa dužina zaleta u polijetanju (TORA)	Udaljenost	Raspoloživa dužina zaleta u polijetanju (<i>Take-off run available, TORA</i>) - dužina poletno-sletne staze koja je deklarirana kao raspoloživa i odgovarajuća za zalet na zemlji pri polijetanju aviona.		1 m	kritično	izmjereno	1 m ili 1 ft	1 m
		Raspoloživa dužina za polijetanje (TODA)	Udaljenost	Raspoloživa dužina za polijetanje (<i>Take-off distance available, TODA</i>) - raspoloživa dužina za zalet, uvećana za dužinu pretpolja, ako postoji.		1 m	kritično	izmjereno	1 m ili 1 ft	1 m
		Raspoloživa dužina prekinutog polijetanja (ASD)	Udaljenost	Raspoloživa dužina prekinutog polijetanja (<i>Accelerate-stop distance available, ASD</i>) - raspoloživa dužina zaleta za polijetanje, koja je uvećana za dužinu produžetka za zaustavljanje, ako postoji.		1 m	kritično	izmjereno	1 m ili 1 ft	1 m
		Raspoloživa dužina za slijetanje (LDA)	Udaljenost	Raspoloživa dužina za slijetanje (<i>Landing distance available, LDA</i>) - dužina poletno-sletne staze koja je deklarirana kao raspoloživa i pogodna za kretanje aviona po zemlji prilikom slijetanja.		1 m	kritično	izmjereno	1 m ili 1 ft	1 m
		Napomene	Tekst	Napomene uključujući tačku ulaska na poletno-sletnu stazu ili početnu tačku od koje su određene alternativne smanjene/skraćene deklarirane dužine.						
	Svjetla kraja RWY									
		Boja	Tekst	Boja svjetla kraja poletno-						

		Dužina	Udaljenost	Dužina svjetala zone dodira poletno-sletne staze						
		Položaj	Tačka	Geografski položaj svake pojedinačne svjetiljke u svjetlima zone dodira						
	Pokazivač nagiba vizuelnog prilaza									
		Minimalna visina oka iznad praga (MEHT)	Relativna visina	Minimalna visina oka iznad praga (MEHT)						
		Položaj	Tačka	Geografski položaj sistema pokazivača nagiba vizuelnog prilaza						
		Ugao	Ugao	Nominalni ugao (uglovi) nagiba prilaza						
		Vrsta	Tekst	Vrsta pokazivača nagiba vizuelnog prilaza (VASI, PAPI itd)						
		Ugao izmještanja	Ugao	Ako osa sistema nije paralelna sa osom poletno-sletne staze, ugao izmještanja						
		Smjer izmještanja	Tekst	Ako osa sistema nije paralelna sa osom poletno-sletne staze, smjer izmještanja, tj. lijevo ili desno						
	Kabal za zaustavljanje (<i>Arresting gear</i>)		Linija	Geografski položaj kabla za zaustavljanje preko poletno-sletne staze						
	Sistem za zaustavljanje (<i>Arresting system</i>)			Materijal koji dobro apsorbira energiju, postavljen na kraju poletno-sletne staze ili produžetka za zaustavljanje, izrađen tako da se izlomi pod težinom vazduhoplova kada materijal trpi sile usporavanja na stajnom trapu vazduhoplova.						
		Geometrija	Poligon	Geografski položaj sistema						

				za zaustavljanje						
		Prepreka (Setback)	Udaljenost	Prepreka sistema za zaustavljanje						
		Dužina	Udaljenost	Dužina sistema za zaustavljanje						
		Širina	Udaljenost	Širina sistema za zaustavljanje						
Oblast radio-visinomjera										
	Dužina		Udaljenost	Dužina oblasti radio-visinomjera						
	Širina		Udaljenost	Širina oblasti radio-visinomjera						
	Geometrija		Poligon	Geografski položaj oblasti radio-visinomjera						
			Napomena 1	Nadmorska visina praga za poletno-sletne staze sa nepreciznim prilazom		0.5 m	bitno	izmjereno	1 m ili 1 ft	1 m ili 1 ft
				Nadmorska visina praga za poletno sletne staze sa preciznim prilazom		0.25 m	kritično	izmjereno	0.1 m ili 0.1 ft	0.5 m ili 1 ft
			Napomena 2)	WGS-84 undulacija geoida na pragu poletno-sletne staze, neprecizni prilaz		0.5 m	bitno	izmjereno	1 m ili 1 ft	1 m ili 1 ft
				WGS-84 undulacija geoida na pragu poletno-sletne staze, precizni prilaz		0.25 m	kritično	izmjereno	0.1 m ili 0.1 ft	0.5 m ili 1 ft
			Napomena 3)	Nadmorska visina kraja poletno-sletne staze i svake značajne visoke i niske tačke duž nje za neprecizni prilaz		0.5 m ili 1 ft				
				Nadmorska visina kraja poletno-sletne staze i najveća nadmorska visina zone dodira za poletno-sletne staze za precizni prilaz		0.25 m ili 1 ft				

Predmet	Karakteristika	Pot-karakteristika	Vrsta	Opis	Napomena	Tačnost	Integritet	Vrsta izvora	Rezolucija objavljivanja	Rezolucija na kartama
FATO				Zona završnog prilaza i polijetanja (final approach and take-off area, FATO) je definisana površina iznad koje se završava faza prilaznog manevra lebdjenja ili prizemljenja i sa koje započinje manevar polijetanja. Ako zonu završnog prilaza i polijetanja koriste helikopteri čije su performanse klase 1, definisana površina obuhvata i raspoloživu zonu za prekinuto polijetanje.					-	-
	Prag			Početak onog dijela FATO koji je upotrebljiv za slijetanje.						
		Položaj	Tačka	Geografski položaj praga FATO		1m	kritično	izmjereno	1/100 sec	1 sec
		Nadmorska visina	Nadmorska visina	Nadmorska visina praga FATO		Vidjeti Napomenu 1				
		Undulacija geoida	Relativna visina	WGS-84 undulacija geoida na položaju praga FATO		Vidjeti Napomenu 2				
	Kraj poletno-sletne pri odlasku (DER)			Kraj poletno-sletne staze pri odlasku (Departure end of the runway, DER), koji predstavlja kraj deklarisanu površine pogodnu za polijetanje (tj. Kraj poletno-sletne staze ili, ako postoji pretpolje, kraj pretpolja ili kraj zone završnog prilaza i polijetanja (FATO)).						
		Položaj	Tačka	Geografski položaj DER		1m	kritično	izmjereno	1/100 sec	1 sec
		Nadmorska visina	Nadmorska visina	Nadmorska visina DER je ili nadmorska visina početka ili nadmorska visina kraja poletno sletne-staze//FATO						

				(ona koja je veća).						
	Vrsta		Tekst	Vrsta FATO u skladu sa <i>ICAO Heliport Manual</i> (Doc 9261)						
	Oznaka		Tekst	Puna tekstualna oznaka zone slijetanja i polijetanja (landing and take-off area).						
	Dužina		Udaljenost	Uzdužne granice FATO		1m	kritično	izmjereno	1 m ili 1 ft	1 m
	Širina		Udaljenost	Poprečne/bočne granice FATO						1 m – ref. ICAO Prilog 4, 13.6.2 s)
	Geometrija		Poligon	Geografski položaj elementa FATO						
	Nagib		Vrijednost	nagib FATO						
	Vrsta površine		Tekst	Vrsta površine FATO						
	Pravi smjer		Smjer	Pravi smjer FATO		1/100 stepena	rutinsko	izmjereno	1/100 stepena	1 stepen - ref. ICAO Prilog 4, 13.6.2 s)
	Deklarisane dužine									
		TODAH	Udaljenost	Raspoloživa dužina za polijetanje helikoptera - dužina FATO, uvećana za dužinu pretpolja, ako postoji.	i ako je primjenljivo, alernativne umanjene deklarisanе dužine;	1m	kritično	izmjereno	1 m ili 1 ft	
		RTDAH	Udaljenost	Raspoloživa dužina prekinutog polijetanja helikoptera - dužina FATO objavljena kao raspoloživa i pogodna za završetak prekinutog polijetanja helikoptera performansi klase 1.		1m	kritično	izmjereno	1 m ili 1 ft	
		LDAH	Udaljenost	Raspoloživa dužina za slijetanje helikoptera - dužina FATO, uvećana za bilo koje dodatno područje,		1m	kritično	izmjereno	1 m ili 1 ft	
		Napomene	Tekst	Napomene, uključujući ulaznu ili početnu tačku od koje su utvrđene alternativne umanjene deklarisanе dužine.						

	Oznaka FATO									
		Opis	Tekst	Opis oznaka FATO						
	Sistem prilaznih svjetala									
		Vrsta	Tekst	Klasifikacija sistema prilaznih svjetala korišćenjem standarda iz ICAO Aneksa 14 kao kriterijuma						
		Dužina	Udaljenost	Longitudinalno prostiranje (pružanje) sistema prilaznih svjetala.						
		Intenzitet	Tekst	Kod koji pokazuje relativni intenzitet svjetlosnog sistema.						
		Položaj	Tačka	Geografski položaj svake svjetiljke sistema prilaznih svjetala						
	Oblasna svjetla									
		Opis	Tekst	Karakteristike oblasnih svjetala						
		Položaj	Tačka	Geografski položaj svake svjetiljke oblasnih svjetala						
	Svjetla područja dodira									
		Opis	Tekst	Karakteristike svjetala područja dodira						
		Položaj	Tačka	Geografski položaj svake svjetiljke svjetala područja dodira						
TLOF				Zona prizemljenja i uzleta - površina na koju helikopter može da sleti ili sa koje može da uzleti.						
	Oznaka		Tekst	Puna tekstualna oznaka TLOF						
	Centralna tačka									
		Položaj	Tačka	Geografski položaj geometrijskog centra TLOF		1m	kritično	izmjereno	1/100 sec	1 sec
		Nadmorska visina	Nadmorska visina	Nadmorska visina geometrijskog centra TLOF		Vidjeti Napomenu 1				
		Undulacija	Relativna	WGS-84 undulacija geoida		Vidjeti Napomenu 2				

[illegible]

			Napomena 1	Prag FATO za helidrome sa ili bez PinS prilaza		0.5m	bitno	izmjereno	1 m ili 1 ft	
				prag FATO za helidrome namijenjene operacijama		0.25m	kritično	izmjereno	1 m ili 1 ft (neprecizno) 0.1 m ili 0.1 ft (precizno)	
			Napomena 2	WGS-84 undulacija geoida praga FATO, geometrijskog centra TLOF, za helidrome sa ili bez PinS prilaza		0.5m	bitno	izmjereno	1 m ili 1 ft	
				WGS-84 undulacija geoida praga FATO, geometrijskog centra TLOF, za helidrome namijenjene operacijama		0.25m	kritično	izmjereno	1 m ili 1 ft (neprecizno) 0.1 m ili 0.1 ft (precizno)	

Predmet	Karakteristika	Pot-karakteristika	Vrsta	Opis	Napomena	Tačnost	Integritet	Vrsta izvora	Rezolucija objavljivanja	
Platforma				Dio aerodroma određen za prihvat i otpremu vazduhoplova, putnika i stvari, snabdijevanje vazduhoplova gorivom i mazivom i parkiranje, boravak i održavanje vazduhoplova.					-	
	Oznaka		Tekst	Puna tekstualna oznaka koja se koristi za identifikaciju platforme na aerodromu/helidromu.						
	Geometrija		Poligon	Geografski položaj elementa platforme		1m	rutinsko	izmjereno	1/10 sec	
	Vrsta		Tekst	Klasifikacija primarne namjene platforme						
	Ograničenja vazduhoplova		Tekst	Ograničenja (zabrana) korišćenja za određeni tip vazduhoplova						
	Vrsta površine		Tekst	Vrsta površine platforme						
	Nosivost									
		Klasifikacioni broj kolovozne konstrukcije	Tekst	PCN						

		platforme (PCN)								
		Vrsta kolovozne konstrukcije	Tekst	Vrsta kolovozne konstrukcije za određivanje klasifikacionog broja – vazduhoplova – klasifikacionog broja kolovozne konstrukcije (ACN-PCN).						
		Kategorija posteljice	Tekst	Kategorija nosivosti posteljice platforme						
		Dozvoljeni pritisak	Tekst	Maksimalna dozvoljena kategorija pritiska guma ili maksimalna dozvoljena vrijednost pritiska guma.						
		Metod procjene	Tekst	Metod procjene korišćen za određivanje nosivosti platforme.						
	Nadmorska visina			Nadmorska visina						
Rulna staza (TWY)				Određena površina na aerodromu namijenjena za rulanje vazduhoplova i za povezivanje jednog dijela aerodroma sa drugim.						
	Oznaka		Tekst	Puna tekstualna oznaka rulne staze.						
	Širina		Udaljenost	Širina granica rulne staze.		1m	bitno	izmjereno	1 m ili 1 ft	
	Geometrija		Poligon	Geografski položaj elementa rulne staze						
				Horizontalne dimenzije platforme na karti prepreka – tip B (ref. ICAO Aneks 4, 4.10.2)		0.5 m ili 1 ft				
	Most		Tekst	Vrsta mosta (bez, nadvožnjak, podvožnjak)						
	Vrsta površine		Tekst	Vrsta površine rulne staze						
	Nosivost									
		PCN	Tekst	Klasifikacioni broj kolovozne konstrukcije rulne staze						
		Vrsta kolovozne konstrukcije	Tekst	Vrsta kolovozne konstrukcije za određivanje klasifikacionog broja						

				vazduhoplova – klasifikacionog broja kolovozne konstrukcije (ACN- PCN).						
		Kategorija posteljice	Tekst	Kategorija nosivosti posteljice rulne staze						
		Dozvoljeni pritisak	Tekst	Maksimalna dozvoljena kategorija pritiska guma ili maksimalna dozvoljena vrijednost pritiska guma.						
		Metod procjene	Tekst	Metod procjene korišćen za određivanje nosivosti rulne staze.						
	Ograničenja vazduhoplova		Tekst	Ograničenje (zabrana) korišćenja za određeni tip vazduhoplova.						
	Referentna kodna oznaka		Kodna lista	Slovo zasnovano na razmaku krila i razmaku spoljnih točkova glavnog stajnog trapa aviona.						
	Tačke ose									
		Položaj	Tačka	Geografske koordinate tačaka ose rulne staze.		0.5 m	bitno	izmjereno	1/100 sec	1/100 sec
		Nadmorska visina	Nadmorska visina	Nadmorska visina tačaka ose rulne staze.		1 m	bitno	izmjereno		
	Ramena rulnih staza			Površina uz ivicu kolovozne konstrukcije tako pripremljena da omogući prelaz između kolovozne konstrukcije i susjedne površine.						
		Geometrija	Poligon	Geografski položaj ramena rulne staze						
		Vrsta površine	Tekst	Vrsta površine ramena rulne staze						
		Širina	Udaljenost	Širina ramenarulne staze		1 m	bitno	izmjereno	1 m ili 1 ft	
	Linije vođenja									
		Geometrija	Linija	Geografski položaj linija vođenja		0.5 m	bitno	izmjereno	1/100 sec	1/1000 sec
		Boja	Tekst	Boja linija vođenja rulne staze						
		Oblik	Tekst	Oblik linija vođenja rulne						

				staze						
		Raspon krila	Vrijednost	Raspon krila						
		Maksimalna brzina	Vrijednost	Maksimalna brzina						
		Smjer	Tekst	Smjer						
	Linija označavanja privremene pozicije za čekanje		Linija	Linija označavanja privremene pozicije za čekanje		0.5 m	bitno	izmjereno	1/100 sec	
	Oznake rulne staze									
		Opis	Tekst	Opis oznaka rulne staze						
	Ivična svjetla rulne staze									
		Opis	Tekst	Opis ivičnih svjetala rulne staze						
		Položaj	Tačka	Geografski položaj svake pojedinačne svjetiljke ivičnih svjetala rulne staze						
	Svjetla ose rulne staze									
		Opis	Tekst	Opis svjetala ose rulne staze						
		Položaj	Tačka	Geografski položaj svake pojedinačne svjetiljke svjetala ose rulne staze						
	Prečke za zaustavljanje									
		Opis	Tekst	Opis prečki za zaustavljanje	Ako postoje					
		Položaj	Linija	Položaj prečke za zaustavljanje						
	Zaštitna svjetla poletno-sletne staze									
		Opis	Tekst	Opis zaštitnih svjetala poletno-sletne staze i drugih mjera zaštite poletno-sletne staze	Ako postoje					
		Položaj	Tačka	Položaj prečke za zaustavljanje	Konfiguracija A					
		Geometrija	Linija	Položaj prečke za	Konfiguracija					

				zaustavljanje	B					
	Pozicija za čekanje za izlazak na poletno-sletnu stazu			Određena pozicija namijenjena zaštititi poletno- sletne staze, površini za ograničenje prepreka ili ILS/MLS kritične/osjetljive zone, kod koje vazduhoplovi u voženju i vozila moraju stat i zadržati poziciju, osim ako aerodromska kontrola letjenja ne odredi drugačije.						
		Geometrija	Linija	Geografski položaj pozicije za čekanje za izlazak na poletno-sletnu stazu		0.5 m	bitno	izmjereno	1/100 sec	
		Zaštićena poletno-sletna staza	Tekst	Oznaka poletno-sletne staze koja je zaštićena						
		Kategorija poletno-sletne staze u operacijama smanjene vidljivosti (Catstop)	Kodna lista	Kategorija poletno-sletne staze (0, I, II, III)						
		Tekst RWY ahead	Tekst	Stvarni tekst koji postoji u oznaci. Npr, RWY AHEAD ili RUNWAY AHEAD.						
	Privremena pozicija za čekanje	Geometrija	Linija	Geografski položaj privremene pozicije za čekanje - određenog mjesta koje određuje kontrola letjenja, na kome se vazduhoplovi i vozila koja se kreću po poletno-sletnoj stazi zaustavljaju i čekaju sve dok ne dobiju od aerodromske kontrole letjenja odobrenje da dalje nastave svoje kretanje.						
Rulna staza za kretanje helikoptera po zemlji				Rulna staza na zemlji namijenjena za kretanje po zemlji helikoptera koji imaju stajni trap sa točkovima						

	Oznaka		Tekst							
	Tačke ose		Tačka	Geografski položaj tačaka ose rulne staze helikoptera na zemlji		0.5 m	bitno	izmjereno/izračunato		
	Nadmorska visina		Nadmorska visina	Nadmorska visina rulne staze helikoptera na zemlji		1 m	bitno	izmjereno		
	Širina		Udaljenost	Širina rulne staze helikoptera na zemlji		1 m	bitno	izmjereno		
	Vrsta površine		Tekst	Vrsta površine rulne staze helikoptera na zemlji						
	Linija za oznaku ukrštanja		Linija	Linija za oznaku ukrštanja sa rulnom stazom helikoptera na zemlji		0.5 m	bitno	izmjereno	1/100 sec	1 sec
	Svjetlosno obilježavanje									
		Opis	Tekst	Opis svjetala rulne staze helikoptera na zemlji						
		Položaj	Tekst	Geografski položaj svake pojedinačne svjetiljke u svjetlima rulne staze helikoptera na zemlji						
	Oznake									
		Opis	Tekst	Opis oznaka rulne staze helikoptera na zemlji						
Rulna staza za kretanje helikoptera u vazduhu				Definisana putanja na površini uspostavljena za rulanje helikoptera dok je u vazduhu. (Prilog 14)						
	Oznaka			Puna tekstualna oznaka rulne staze helikoptera u vazduhu.						
	Tačke ose		Tačka	Geografski položaj tačaka ose rulne staze helikoptera u vazduhu		0.5m	bitno	izmjereno/izračunato		
	Nadmorska visina		Nadmorska visina	Nadmorska visina rulne staze helikoptera u vazduhu		1m	bitno	izmjereno		
	Širina		Udaljenost	Širina rulne staze za kretanje helikoptera u vazduhu.		1m	bitno	izmjereno		
	Vrsta površine		Tekst	Vrsta površine rulne staze helikoptera u vazduhu						
	Svjetlosno obilježavanje									
		Opis	Tekst	Opis svjetala rulne staze						

				helikoptera u vazduhu						
		Položaj	Tačka	Geografski položaj svake pojedinačne svjetiljke u svjetlima rulne staze za kretanje helikoptera u vazduhu						
	Oznaka									
		Opis	Tekst	Opis oznaka rulne staze helikoptera u vazduhu						
Tranzitne vazdušne rute helikoptera				Putanja utvrđena za kretanje helikoptera sa jednog dijela helidroma na drugi. Ruta za rulanje uključuje rulnu stazu helikoptera u vazduhu ili na zemlji, se centrom na ruti za rulanje.						
	Oznaka		Tekst	Oznaka tranzitne vazdušne rute helikoptera						
	Geometrija		Linija	Geografski položaj tranzitne vazdušne rute helikoptera						
	Širina		Udaljenost	Širina tranzitne vazdušne rute helikoptera		1m	bitno	izmjereno		
Tačka provjere INS										
	Položaj		Tačka	Geografski položaj tačke provjere INS	Ako je dostupno	0.5m	rutinsko	izmjereno	1/100 sec	1/100 sec
Tačka provjere VOR										
	Položaj		Tačka	Geografski položaj tačke provjere VOR	Ako je dostupno					
	Frekvencija		Vrijednost	Frekvencija tačke provjere VOR						
Tačka provjere visinomjera										
	Položaj		Tačka	Geografski položaj tačaka provjere visinomjera						
	Nadmorska visina		Nadmorska visina	Nadmorska visina tačaka provjere visinomjera					1 m ili 1 ft (ref. PANS-AIM, Appendix 2, AD 2.8)	
Parking pozicija vazduhoplova				Određeni dio na platformi koji se koristi za parkiranje vazduhoplova						

	parkiranje									
		Geometrija	Linija	Geografski položaj linije uvođenja na poziciju		0.5 m	bitno	izmjereno	1/100 sec	
		Nadmorska visina	Nadmorska visina	Nadmorska visina tačaka linije za vođenje pri parkiranju		1 m	bitno	izmjereno		
		Smjer	Tekst	Smjer linije uvođenja na poziciju						
		Raspon krila	Vrijednost	Raspon krila						
		Boja	Kodna lista	Boja linije uvođenja na poziciju						
		Oblik	Kodna lista	Oblik linije uvođenja na poziciju						
Parking pozicija za helikopter				Parking pozicija namijenjena za parkiranje helikoptera, na kojoj se završava rulanje po zemlji ili na kojoj se helikopter spušta i podiže radi rulanja u vazduhu. (Prilog 14)						
	Ime		Tekst	Ime parking pozicije za helikopter						
	Položaj		Tačka	Geografski položaj tačke parking pozicije za helikopter/ tačaka provjere INS		0.5m	bitno	izmjereno	1/100 sec	
Platforma za odleđivanje				Objekat u kome se sa aviona uklanja inje, led ili snijeg (odleđivanje) da bi se očistile površine i/ili da bi se čiste površine aviona zaštitile od stvaranja inja ili leda i od nagomilavanja snijega ili lapavice (sprečavanje zaleđivanja) za određeno vrijeme.						
	Oznaka		Tekst	Oznaka platforme za odleđivanje						
	Geometrija		Poligon	Geografski položaj platforme za odleđivanje		1m	rutinsko	izmjereno	1/10 sec	1 sec
	Vrsta površine		Tekst	Vrsta površine platforme za odleđivanje						

	Identifikaciona osnova (Idbase)		Tekst	Ime osnovnog elementa rutne staze, parking pozicije ili platforme						
	Ograničenje vazduhoplova		Tekst	Ograničenje (zabrana) korišćenja za određeni tip vazduhoplova						

Predmet	Karakteristika	Pot-karakteristika	Vrsta	Opis	Napomena	Tačnost	Integritet	Vrsta izvora	Rezolucija objavljivanja	Rezolucija na kartama
Uređaj za komunikaciju										
	Oznaka usluge		Tekst	Oznaka usluge koja se pruža						
	Pozivni znak		Tekst	Pozivni znak uređaja za komunikaciju						
	Kanal		Tekst	Kanal/frekvencija uređaja za komunikaciju						
	Adresa datalink		Tekst	Adresa datalink uređaja	ako postoji					
	Radno vrijeme		Raspored	Radno vrijeme stanice koju koja se koristi za uslugu						

2. Podaci o vazдушnom prostoru

Predmet	Karakteristika	Pot-karakteristika	Vrsta	Opis	Napomena	Tačnost	Integritet	Vrsta izvora	Rezolucija objavljivanja	Rezolucija na kartama
ATS vazdušni prostor				Vazdušni prostor utvrđenih dimenzija, određen prema alfabetu, u kojem se mogu obavljati određene vrste letova i za koji su utvrđene usluge kontrole letjenja i pravila letjenja.						
	Vrsta		Tekst	Vrsta ATS vazdušnog prostora u skladu sa ICAO Aneksom 11						
	Ime		Tekst	Oznaka koju je nadležni organ dodijelio vazdušnom prostoru						
	Horizontalne granice		Poligon	Površina koja definiše horizontalni oblik vazdušnog prostora		Vidjeti Napomenu 1				
	Vertikalne granice									
		Gornja granica	Apsolutna visina	Gornja granica vazdušnog prostora						
		Donja granica	Apsolutna visina	Donja granica vazdušnog prostora		50 m	rutinsko	izračunato	50 m ili 100 ft	50 m ili 100 ft
	Klasa vazdušnog prostora		Kodna lista	Kategorizacija vazdušnog prostora kojom su utvrđena operativna pravila, zahtjevi za letjenje i usluge koje se pružaju.						

	Prelazna apsolutna visina		Apsolutna visina	Apsolutna visina na ili ispod koje se vertikalni položaj vazduhoplova kontroliše pomoću reference na apsolutnu visinu.						
	Vrijeme aktiviranja (<i>applicability</i>)		Raspored	Vrijeme aktiviranja (<i>applicability</i>) vazdušnog prostora						
	ATS jedinica			Jedinica koja pruža uslugu						
		Ime	Tekst	Ime jedinice koja pruža uslugu						
		Pozivni znak	Tekst	Pozivni znak vazduhoplovne stanice koju koristi jedinica						
		Jezik	Kodna lista	Informacije o jeziku (jezicima) u upotrebi, uz navođenje oblasti i uslova, vremena i mjesta za njihovo korišćenje, ako je primjenljivo						
		Primjena	Tekst	Informacije o oblasti i uslovima, ako se koriste						
		Radno vrijeme	Raspored	Radno vrijeme stanice koju koristi jedinica						
	Frekvencija									
		Vrijednost	Vrijednost	Frekvencija vazdušnog prostora u kom se pružaju ATS usluge						
		Svrha	Tekst	Naznake za posebne svrhe <i>frekvencije</i> .						
			Napomena 1)	FIR, UIR		2 km	rutinsko	određeno	1 min	kao što je prikazano
				TMA, CTA		100 m	bitno	izračunato	1 sec	kao što je prikazano
				CTR		100 m	bitno	izračunato	1 sec	kao što je prikazano

Predmet	Karakteristika	Pot-karakteristika	Vrsta	Opis	Napomena	Tačnost	Integritet	Vrsta izvora	Rezolucija objavljivanja	Rezolucija na kartama
Vazdušni prostor za posebne aktivnosti										
	Vrsta		Tekst	Vrsta vazdušnog prostora za posebne aktivnosti (Vidjeti Napomenu 1)						
	Oznaka		Tekst	Oznaka dodijeljena u svrhu jedinstvene identifikacije vazdušnog prostora						
	Ime		Tekst	Ime koje je nadležni organ dodijelio vazdušnom prostoru						
	Horizontalne granice		Poligon	Površina koja definiše horizontalni oblik vazdušnog prostora		Vidjeti Napomenu 2 samo za P,R,D zone				
	Vertikalne granice									
		Gornja granica	Apsolutna	Gornja granica vazdušnog prostora						

			visina							
		Donja granica	Apsolutna visina	Donja granica vazdušnog prostora						
	Ograničenje		Tekst	Ograničenje ili priroda opasnosti						
	Aktivacija		Tekst	Informacije o sistemu i sredstvima za najavu aktivacije, zajedno sa informacijama od značaja za civilno letjenje i primjenljivim na postupke ADIZ.						
	Vrijeme aktivnosti		Raspored	Vremenski interval u kom se odvija posebna aktivnost.						
	Rizik od presrijetanja		Tekst	Rizik od presrijetanja u slučaju neovlašćenog ulaska						
			Napomena 1 vrsta:	Zabranjena zona (P)	Napomena 2	100 m	bitno	izračunato	1 sec	kako je ucrtano
				Uslovno zabranjena zona (R)		2 km	rutinsko	određeno	1 min	kako je ucrtano
				Opasna zona (D)						
				Zona za vojnu vježbu						
				Zona za vojnu obuku						
				Zona identifikacije za potrebe vazdušne odbrane (Air Defence Identification Zone, ADIZ)						
				Ostalo						

Predmet	Karakteristika	Pot-karakteristika	Vrsta	Opis	Napomena	Tačnost	Integritet	Vrsta izvora	Rezolucija objavljivanja	Rezolucija na kartama
Vazdušni prostor za posebne aktivnosti										
	Vrsta		Kodna lista	Vrsta vazdušnog prostora za posebne aktivnosti (Vidjeti Napomenu 1)						
	Oznaka		Tekst	Oznaka dodijeljena u svrhu jedinstvene						

				identifikacije vazdušnog prostora						
	Ime		Tekst	Ime koje je nadležni organ, kojeg je odredila država članica, dodijelio vazdušnom prostoru						
	Horizontalne granice		Poligon	Površina koja definiše horizontalni oblik vazdušnog prostora		Vidjeti Napomenu 2 samo za P,R,D zone				
	Vertikalne granice									
		Gornja granica	Apsolutna visina	Gornja granica vazdušnog prostora						
		Donja granica	Apsolutna visina	Donja granica vazdušnog prostora						
	Ograničenje		Tekst	Ograničenje ili priroda opasnosti						
	Aktivacija		Tekst	Informacije o sistemu i sredstvima za najavu aktivacije, zajedno sa informacijama od značaja za civilno letjenje i primjenljivim na postupke ADIZ.						
	Vrijeme aktivnosti		Raspored	Vremenski interval u kom se odvija posebna aktivnost.						

		Gornja granica	Apsolutna visina	Gornja granica sektora						
		Donja granica	Apsolutna visina	Donja granica sektora						

Predmet	Karakteristika	Pot-karakteristika	Vrsta	Opis	Napomena	Tačnost	Integritet	Vrsta izvora	Rezolucija objavljivanja	Rezolucija na kartama
ATS ruta				Određena ruta za kanalisanje protoka saobraćaja u mjeri u kojoj je potrebno za pružanje usluga kontrole letjenja.						
	Oznaka		Tekst	Oznake ATS ruta u skladu sa Prilogom XI (Dio-FPD) ove uredbe						
	Prefiks oznake		Tekst	Prefiks oznake rute kako je naznačeno u Napomeni 1						
Ostale rute				Određena ruta za kanalisanje protoka saobraćaja u mjeri u kojoj je potrebno, bez pružanja usluga kontrole letjenja.						
	Oznaka		Tekst	Oznaka rute						
	Vrsta		Tekst	Vrsta rute (npr. VFR nekontrolisane navigacione rute)						
	Pravila letjenja		Kodna lista	Informacija o pravilima letjenja koja se primjenjuju na ruti (IFR / VFR)						
Segment rute										
	Navigaciona specifikacija		Tekst	Oznaka navigacione specifikacije (navigacionih specifikacija) primjenljive na odgovarajući segment (segmente) – postoje dvije vrste navigacionih specifikacija: (a)specifikacija zahtijevanih navigacionih performansi (RNP) – navigaciona specifikacija zasnovana na prostornoj navigaciji koja uključuje zahtjeve za praćenje performansi vazduhoplova i uzbunjivanje, označena prefiksom RNP, npr. RNP 4, RNP APCH, i (b)specifikacija prostorne navigacije (RNAV) –						

				navigaciona specifikacija zasnovana na prostornoj navigaciji koja ne uključuje zahtjeve za praćenje performansi vazduhoplova i uzbunjivanje, označena prefiksom RNAV, npr. RNAV 5, RNAV 1.						
	Od tačke			Referenca na prvu tačku segmenta rute.						
		Oznaka	Tekst	Kodne oznake ili kodni nazivi značajnih tačaka						
		Obavezno/neobavezno izvještavanje	Kodna lista	Naznaka o zahtjevima ATS / MET o izvještavanju "obavezno" ili "na zahtjev"						
	Ka tački			Referenca na drugu tačku segmenta rute.						
		Oznaka	Tekst	Kodne oznake ili kodni nazivi značajnih tačaka						
		Obavezno/neobavezno izvještavanje	Kodna lista	Naznaka o zahtjevima ATS / MET o izvještavanju						
	Putanja		Smjer	Putanja, VOR radial ili magnetski smjer segmenta rute		1/10 stepena (završna kontrolisana oblast dolazak odlazak)	rutinsko (završna kontrolisana oblast dolazak odlazak)	izračunato (završna kontrolisana oblast dolazak odlazak)	1 stepen (završna kontrolisana oblast dolazak odlazak)	1 stepen (završna kontrolisana oblast dolazak odlazak)
	Tačka promjene		Tačka	Tačka na kojoj se od vazduhoplova na segmentu ATS rute definisanom u odnosu na VOR (Very high frequency Omnidirectional Radio ranges) uređaje očekuje prenos vršenja primarne navigacije sa uređaja iza vazduhoplova na sljedeći uređaj ispred vazduhoplova.	u slučaju VOR radiala					
	Dužina		Udaljenost	Geodetsko rastojanje između „od tačke“ i „do tačke“.		Vidjeti Napomenu 2				
	Gornja granica		Apsolutna visina	Gornja granica segmenta rute						
	Donja granica		Apsolutna visina	Donja granica segmenta rute						

	Minimalna apsolutna visina na ruti (MEA)		Apsolutna visina	Minimalna apsolutna visina na ruti (MEA) – apsolutna visina na segmentu rute koja omogućava odgovarajući prijem relevantnih navigacionih uređaja i sredstava komunikacije ATS, usklađena je sa strukturom vazdušnog prostora i omogućava zahtijevano nadvišavanje prepreka.	donje ATS rute	50 m	rutinsko	izračunato	50 m ili 100 ft	50 m ili 100 ft
	Minimalna apsolutna visina nadvišavanja prepreka (MOCA)		Apsolutna visina	Minimalna apsolutna visina nadvišavanja prepreka (MOCA) – minimalna apsolutna visina za definisani segment leta koja omogućava zahtijevano nadvišavanje prepreka.		50 m	rutinsko	izračunato	50 m ili 100 ft	50 m ili 100 ft
	Minimalna apsolutna visina leta		Apsolutna visina	Minimalna apsolutna visina leta	helikopterska ruta	50 m	rutinsko	izračunato	50 m ili 100 ft	50 m ili 100 ft
	Lateralne granice		Udaljenost	Lateralne granice rute						
	Minimalna apsolutna visina za oblast (AMA)		Apsolutna visina	Minimalna apsolutna visina za oblast (AMA) – minimalna apsolutna visina koja se koristi pod instrumentalnim meteorološkim uslovima (IMC), koja omogućava minimalno nadvišavanje prepreka u određenoj oblasti, obično formiranoj pomoću paralela i meridijana.						
	Minimalna apsolutna visina (MVA)		Apsolutna visina	MVA						
	Ograničenja		Tekst	Naznaka o svakom ograničenju u brzini i nivou/apsolutnoj visini u oblasti, ako je uspostavljeno.						
	Pravac nivoa krstarenja			Naznaka o pravcu nivoa krstarenja (paran, neparan, NIL)						
		Unaprijed	Kodna lista	Naznaka o pravcu nivoa krstarenja (paran, neparan, NIL) od prve do druge tačke segmenta rute						
		Unazad	Kodna lista	Naznaka o pravcu nivoa krstarenja						

				(paran, neparan, NIL) od druge do prve tačke segmenta rute.						
	Raspoloživost		Tekst	Informacije o raspoloživosti rute						
	Klasa vazdušnog prostora		Tekst	Klasifikacija vazdušnog prostora kojom se određuju operativna pravila, zahtjevi za letjenje, i usluge koje se pružaju						
	PBN zahtjevi			Prostorna navigacija zasnovana na PBN zahtjevima za vazduhoplov koji lete duž ATS rute, po proceduri instrumentalnog prilaza ili u određenom vazdušnom prostoru.	samo PBN					
		Zahtjevi navigacionih performansi vazduhoplova	Tekst	Zahtjev za navigacionu preciznost za svaki PBN (RNAV ili RNP) segment rute						
		Zahtjevi za senzor	Tekst	Naznaka o zahtjevima za senzor, uključujući svako ograničenje navigacione specifikacije						
	Jedinica kontrole letjenja									
		Ime	Tekst	Ime jedinice koja pruža uslugu						
		Kanal	Tekst	Operativni kanal/frekvencija jedinice koja pruža uslugu						
		Pristupna adresa	Tekst	Specifični kod koji se koristi za pristup data link-u jedinice koja pruža uslugu kontrole	ako je primjenljivo					
			Napomena 1	U) Gornja (<i>Upper</i>)	Napomena 2	1/10 km	rutinsko	izračunato	1/10 km ili 1/10 nm	1 km ili 1 nm
				K) Helikopterska (<i>Helicopter</i>)			1/100 km	bitno	izračunato	1/100 km ili 1/100 nm
				S) Nadzvučna (<i>Supersonic</i>)						
				T) Tacan						
				Ostalo						

Predmet	Karakteristika	Pot-karakteristika	Vrsta	Opis		Napomena	Tačnost	Integritet	Vrsta izvora	Rezolucija objavljivanja	Rezolucija na kartama
Putna tačka (Waypoint)											
	Oznaka		Tekst	Imena, kodne oznake ili kodni nazivi dodijeljeni značajnoj tački							
	Položaj		Tačka	Geografski položaj putne tačke			100 m	bitno	izmjereno izračunato	1 sec	1 sec
	Formiranje										
		Navigaciono sredstvo	Tekst	Oznaka stanice referentnog VOR/DME							
		Smjer	Smjer	Smjer u odnosu na referentni VOR/DME, ako putna tačka nije kolocirana s njim.		Vidjeti Napomenu 1					
		Udaljenost	Udaljenost	Udaljenost u odnosu na referentni VOR/DME, ako putna tačka nije kolocirana s njim.		Vidjeti Napomenu 2					
						Napomena 1.	1/10 stepena	rutinsko	izračunato	1/10 stepena	1/10 stepena
							1/100 stepeni	bitno	izračunato	1/100 stepeni	1/10 stepeni
									izračunato		

					Napomena 2.	1/10 km	rutinsko	Izračunato	1/10 km ili 1/10 nm	2/10 km (1/10 nm)
						1/100 km	bitno	izračunato	1/100 km ili 1/100 nm	2/10 km (1/10 nm)

Predmet	Karakteristika	Pot-karakteristika	Vrsta	Opis	Napomena	Tačnost	Integritet	Vrsta izvora	Rezolucija objavljivanja	Rezolucija na kartama
Čekanje na ruti (<i>En-route Holding</i>)				Unaprijed utvrđeni manevar kojim se vazduhoplov zadržava u određenom dijelu vazdušnog prostora dok čeka dalje odobrenje						
	Oznaka		Tekst	Oznaka procedure čekanja						
	Fiks		Tekst	Oznaka fiksa procedure čekanja						
	Putna tačka		Tačka	Geografski položaj putne tačke čekanja		100 m	bitno	izmjereno/izračunato	1 sec	1 sec
	Doletna putanja		Smjer	Doletna putanja procedure čekanja						
	Pravac zaokreta		Tekst	Pravac proceduralnog zaokreta						
	Brzina		Vrijednost	Maksimalna instrumentalna brzina						
	Nivo									
		Minimalni nivo čekanja	Apsolutna visina	Minimalni nivo čekanja u proceduri čekanja						
		Maksimalni nivo čekanja	Apsolutna visina	Maksimalni nivo čekanja u proceduri						

				čekanja						
	Vrijeme/rastojanje odleta (<i>outbound</i>)		Vrijednost	Vrijednost vremena/rastojanja u proceduri čekanja						
	Jedinica kontrole letjenja									
		Ime	Tekst	Oznaka jedinice kontrole letjenja						
		Frekvencija	Vrijednost	Operativna frekvencija/kanal jedinice kontrole letjenja						
	Posebna procedura za ulazak u proceduru čekanja		Tekst	Tekstualni opis posebne VOR/DME procedure za ulazak	U slučaju da je uspostavljen radijal za ulazak na sekundarni fiks na kraju odletnog kraka za VOR/DME putanju čekanja.					

4. Instrument flight procedure data

Predmet	Karakteristika	Pot-karakteristika	Vrsta	Opis	Napomena	Tačnost	Integritet	Vrsta izvora	Rezolucija objavljivanja	Rezolucija na kartama	
Procedura											
	Oznaka										
		Vođenje u segmentu završnog prilaza	Lista kodova	Naziv kojim se opisuje vrsta radio-navigacionog sredstva koje pruža lateralno vođenje u završnom prilazu. To može biti: ILS, VOR, RNAV, itd	APCH				-	-	
		Poletno-sletna staza	Tekst	Oznaka poletno-sletne staze u smjeru slijetanja i polijetanja. Primjeri: 27, 35L, 01R.							
		Kruženje	Lista kodova	Naznaka da li je procedura prilaz kruženjem ili ne.	APCH						
		Višestruki kod	Tekst	Jednoslovni sufiks koji	APCH						

				počinje slovom „Z” iza vrste radio-navigacionog sredstva se koristi ako dvije ili više procedura za istu poletno-sletnu stazu ne mogu da se razlikuju samo po vrsti radio-navigacionog sredstva. Na primjer: VOR y Rwy 20, VOR z Rwy 20							
		Ograničenje navigacionog senzora	Tekst	Informacija specifična za senzor u slučaju ograničenja u upotrebi	samo PBN						
		Naziv	Tekst	Naziv procedure instrumentalnog letjenja							
	Oznaka u otvorenom tekstu										
		Osnovna oznaka	Tekst	Osnovna oznaka je ime ili kodni naziv značajne tačke u kojoj se ruta standardnih odlazaka završava.	SID, STAR						
		Oznaka validnosti	Tekst	Oznaka validnosti je broj između 1 i 9.	SID, STAR						
		Oznaka rute	Tekst	Oznaka rute je jedno slovo engleskog alfabeta. Slova "I" i "O" se ne smiju koristiti.	SID, STAR						
		Vizuelna naznaka	Tekst	Naznaka da li je ruta uspostavljena za vazduhoplove koji obavljaju operacije u skladu sa pravilima vizuelnog letjenja (VFR).	samo VFR						
	Kodna oznaka										
		Značajna tačka	Tekst	Kodna oznaka ili kod/oznaka značajne tačke	SID, STAR						
		Oznaka validnosti	Tekst	Oznaka validnosti u proceduri	SID, STAR						
		Oznaka rute	Tekst	Oznaka rute u proceduri	SID, STAR						
	Vrsta procedure		Kodna lista	Naznaka vrste procedure							

				(odlazak, dolazak, prilaz, drugo)							
	PBN ili konvencionalna		Kodna lista	Naznaka da li je procedura PBN ili konvencionalna	samo IFR						
	Vrsta preciznosti		Tekst	Vrsta instrumentalne procedure. Procedure instrumentalnog prilaza se klasifikuju na sljedeći način: (a) procedura nepreciznog prilaza (NPA) – procedura instrumentalnog prilaza u kojoj se koristi lateralno, a ne koristi vertikalno vođenje. (b) Procedura prilaza sa vertikalnom vođenjem (APV) – instrumentalna procedura u kojoj se koristi lateralno i vertikalno vođenje ali koja ne ispunjava zahtjeve uspostavljene za operacije preciznog prilaza i slijetanja. (c) Procedura preciznog prilaza (PA) - procedura instrumentalnog prilaza u kojoj se koristi precizno lateralno i vertikalno vođenje sa minimumima koji su utvrđeni kategorijom operacije.	APCH						
	Kategorija vazduhoplova		Kodna lista	oznaka kategorije vazduhoplova za koje je procedura namijenjena							
	Magnetna deklinacija		Vrijednost	Magnetna deklinacija koja se koristi za projektovanje procedure							
	Apsolutna/relativna visina nadvišavanja prepreka OCA/H			OCA/H	APCH						
		Kategorija	Kodna lista	Kategorija vazduhoplova	APCH						

		vazduhoplova									
		Vrsta prilaza	Kodna lista	Vrsta prilaza (npr. iz pravca, Cat I, Cat II, LLZ, kruženjem ...) ili određenog navigacionog sredstva (npr. tačke/fiksevi za snižavanje), ili određene navigacione specifikacije	APCH						
		Apsolutna visina	Apsolutna visina	Najniža apsolutna visina koja se koristi za uspostavljanje usaglašenosti sa odgovarajućim kriterijumima za nadvišavanje prepreka.	APCH		bitno				
		Relativna visina	Relativna visina	Najniža relativna visina iznad nadmorske visine relevantnog praga poletno-sletne staze ili nadmorske visine aerodroma, kako je primjenljivo, koja se koristi za uspostavljanje usaglašenosti sa odgovarajućim kriterijumima za nadvišavanje prepreka.	APCH	kao što je navedeno u ICAO Dokumentu 8168	bitno			kao što je navedeno u ICAO Dokumentu 8168	
	Apsolutna/relativna visina odluke			DA/H	APCH						
		Kategorija vazduhoplova	Kodna lista	Kategorija vazduhoplova	APCH						
		Vrsta prilaza	Kodna lista	Vrsta prilaza (npr. iz pravca, kruženjem ...) ili određenog navigacionog sredstva (npr. fiksevi za snižavanje), ili određene navigacione specifikacije.	APCH						
		Apsolutna visina	Apsolutna visina	Određena apsolutna visina u 3D operaciji instrumentalnog prilaza na kojoj mora da bude započet neuspjeli prilaz	APCH						

				ako zahtijevana vizuelna referenca za nastavak prilaza nije uspostavljena.							
		Relativna visina	Relativna visina	Određena relativna visina u 3D operaciji instrumentalnog prilaza na kojoj mora da bude započet neuspjeli prilaz ako zahtijevana vizuelna referenca za nastavak prilaza nije uspostavljena.	APCH						
	Minimalna apsolutna/relativna visina snižavanja (MDA/H)			MDA/H	APCH						
		Kategorija vazduhoplova	Kodna lista	Kategorija vazduhoplova	APCH						
		Vrsta prilaza	Kodna lista	Vrsta prilaza (npr. iz pravca, kruženjem ...) ili određenog navigacionog sredstva (npr. fiksevi za snižavanje), ili određene navigacione specifikacije.	APCH						
		Apsolutna visina	Apsolutna visina	Određena apsolutna visina u 3D operaciji instrumentalnog prilaza na kojoj mora da bude započet neuspjeli prilaz ako zahtijevana vizuelna referenca za nastavak prilaza nije uspostavljena.	APCH						
		Relativna visina	Relativna visina	Određena relativna visina u 3D operaciji instrumentalnog prilaza na kojoj mora da bude započet neuspjeli prilaz ako zahtijevana vizuelna referenca za nastavak prilaza nije uspostavljena.	APCH						
	Minimalna sektorska apsolutna visina (MSA)			Najniža apsolutna visina koja se može koristiti i koja će omogućiti minimalno nadvišavanje	samo IFR						

				od 300 m (1 000 ft) iznad svih objekata lociranih u oblasti koja se nalazi u kružnom sektoru poluprečnika 46 km (25 NM) sa centrom u radio-navigacionom sredstvu, referentnoj tački aerodroma (ARP) ili referentnoj tački helidroma (HRP)..							
		Ugao početka sektora	Ugao	Početni ugao sektora							
		Ugao kraja sektora	Ugao	Krajnji ugao sektora							
		Zasnovano na fiks	Tekst	Centar MSA							
		Apsolutna visina	Apsolutna visina	Minimalna apsolutna visina za svaki sektor							
		Ograničenja	Tekst	MSA- najniža apolutna visina koja se može koristiti i koja će omogućiti minimalno nadvišavanje od 300 m (1 000 ft) iznad svih objekata lociranih u oblasti koja se nalazi u kružnom sektoru poluprečnika 46 km (25 NM) sa centrom u radio-navigacionom sredstvu,							
		Poluprečnik	Vrijednost	Poluprečnik svakog sektora							
	Apsolutna visina dolaska u završnu kontrolisanu oblast (TAA)			- najniža apolutna visina koja će omogućiti minimalno nadvišavanje od 300 m (1 000 ft) iznad svih objekata lociranih u oblasti koja se nalazi u kružnom sektoru poluprečnika 46 km (25 NM) sa centrom u fiks početnog prilaza (IAF), ili tamo gdje nema AF u fiks	APCH, samo PBN						

				međuprilaza (IF), razdvojenih pravim linijama koje povezuju krajeve luka sa IF. Kombinovane TAA pridružene proceduri prilaza obuhvataju oblast od 360 stepeni oko IF.							
		Referentna tačka	Tekst	Referentna tačka TAA (IAF ili IF)							
		IAF	Tekst	Referentna tačka fiksa početnog prilaza TAA							
		IF	Tekst	Referentna tačka fiksa međuprilaza TAA							
		Udaljenost od IAF	Udaljenost	Udaljenost granice oblasti TAA od IAF							
		Apsolutna visina	Apsolutna visina	Vrijednost apsolutne visine dolaska u završnu kontrolisanu oblast							
		Ugao početka sektora	Ugao	Početni ugao sektora (smjer u odnosu na referentnu tačku TAA)							
		Ugao kraja sektora	Ugao	Krajnji ugao sektora (smjer u odnosu na referentnu tačku TAA)							
		Luk za snižavanje (Stepdown arc)	Udaljenost	Poluprečnik unutrašnje oblasti sa nižom apsolutnom visinom.							
	Naziv navigacione specifikacije		Tekst	Skup zahtjeva za vazduhoplove i letaćko osoblje neophodnih da podrže operacije u navigaciji zasnovanoj na mogućnostima vazduhoplova u definisanom vazдушnom prostoru. Postoje dvije vrste navigacionih specifikacija: (a) specifikacije zahtijevanih navigacionih performansi	samo PBN						

				(RNP) – specifikacija zasnovana na prostornoj navigaciji koja uključuje zahtjev za praćenje performansi i uzbunjivanje, označena prefiksom RNP, npr. RNP 4, RNP APCH. (b) Specifikacije prostorne navigacije (RNAV) – navigaciona specifikacija zasnovana na prostornoj navigaciji koja ne uključuje zahtjev za praćenje performansi i uzbunjivanje, označena prefiksom RNAV, npr. RNAV 5, RNAV 1.							
	Operativni minimumi		Tekst	Aerodromski operativni minimumi – ograničenja u korišćenju aerodroma za: a) polijetanje, izražena u vidu horizontalne vidljivosti duž poletno-sletne staze i/ili vidljivosti i, ako je potrebno, uslova oblačnosti; b) Slijetanje u operacijama preciznog prilaza i slijetanja, izražena u vidu vidljivosti i/ili vidljivosti duž poletno-sletne staze i apsolutne/relativne visine odluke (DA/H), u skladu sa kategorijom operacije; c) slijetanje u operacijama prilaza i slijetanja sa vertikalnim vođenjem, izražena u vidu vidljivosti i/ili vidljivosti duž poletno-sletne staze i apsolutne/relativne visine odluke (DA/H); i	APCH, DEP						

				d) slijetanje u operacijama nepreciznog prilaza, izražena u vidu vidljivosti i/ili vidljivosti duž poletno-sletne staze, minimalne apsolutne/relativne visine snižavanja (MDA/H) i, ako je potrebno, uslova oblačnosti.								
	Temperatura											
		Minimalna temperatura	Vrijednost	Referenca na minimalnu temperaturu	APCH, ili samo PBN							
		Maksimalna temperatura	Vrijednost	Referenca na maksimalnu temperaturu	APCH, ili samo PBN							
	Udaljeni izvor visinomjera		Tekst	Upozorenje sa naznakom izvora podataka o visini	APCH							
	Referentni datum procedure		Tekst	Aerodrom ili prag slijetanja	APCH							
	PBN zahtjevi			Specifični zahtjevi koji se odnose na PBN proceduru	PBN							
			Kodna lista	Oznaka navigacione specifikacije (RNAV 5, PBN 0.3 ...)								
		Navigaciona specifikacija	Tekst	Svako ograničenje navigacionog senzora (zahtijevan GNSS ...)								
		Funkcionalni zahtjevi	Tekst	Svaka zahtijevana funkcionalnost opisana kao opcija u navigacionoj specifikaciji, tj. koja nije uključena u samu navigacionu specifikaciju (zahtijevana radio frekvencija (RF) ...)								
Segment procedure					SID, STAR, APCH							
	Početak		Tekst	Oznaka početne tačke segmenta								
	Završetak		Tekst	Oznaka završne tačke ili opis završetka segmenta								
	Funkcionalnost završnog fiksa		Kodna lista	Naznaka da li je završni fiks „fly-by“ tačka (putna	PBN							

				tačka koja zahtijeva pripremu za zaokret tako da se omogući tangencijalni presjek sljedećeg segmenta rute ili procedure) ili „fly-over“ tačka (putna tačka u kojoj počinje zaokret u svrhu spajanja sa sljedećim segmentom rute ili procedure).							
	Uloga završnog fiksa		Kodna lista	Naznaka uloge završnog fiksa (MAPt, IF, IAF, FAF, MAHF...)							
	Proceduralna apsolutna/relativna visina		Apsolutna/relativna visina	Utvrđena apsolutna/relativna visina na kojoj se operativno leti na ili iznad minimalne apsolutne/relativne visine i uspostavljena kako bi omogućila stabilno snižavanje pri propisanom gradijentu/uglu snižavanja u segmentu međuprilaza /završnog prilaza.	SID, STAR, APCH (samo određeni segmenti)		bitno				
	Minimalna visina nadvišavanja prepreka (MOCA)		Apsolutna visina	Minimalna apsolutna visina za definisani segment koja omogućava zahtijevano nadvišavanje prepreka.	SID, STAR, APCH						
	Udaljenost		Udaljenost	Geodezijsko rastojanje između svake dvije uzastopne utvrđene značajne tačke, zaokruženo na najbliži deseti dio kilometra ili nautičke milje.		1/100 km	bitno	izračunato	1/100 km ili 1/100 NM	1 km ili 1 NM	
	Pravi smjer		Smjer	Prava putanja između svake dvije uzastopne značajne tačke, zaokružena na najbliži deseti dio stepena	SID, STAR, APCH	1/10 stepena	rutinsko	izračunato	1/10 stepena		
	Magnetski smjer		Smjer	Magnetska putanja	SID, STAR,	1/10 stepena	rutinsko	izračunato	1 stepen		

				između svake dvije uzastopne značajne tačke, zaokružena na najbliži deseti dio stepena	APCH						
	Gradijent		Vrijednost		APCH, DEP						
	Brzina		Vrijednost	Ograničenje brzine u značajnoj tački, izraženo u jedinicama od po 10 čvorova.							
	Kontrolna prepreka				APCH, DEP						
		Vrsta	Tekst	Naznaka da li je prepreka osvijetljena/neosvijetljena, vrsta prepreke (crkva/vjetrogenerator, ...)							
		Položaj	Tačka	Koordinate kontrolne prepreke		vidjeti Odjeljak 6 „Podaci o preprekama“					
		Nadmorska visina	Nadmorska visina	Nadmorska visina vrha kontrolne prepreke		vidjeti Odjeljak 6 „Podaci o preprekama“					
Segment završnog prilaza				Segment procedure instrumentalnog prilaza u kojem se postižu poravnanje i snižavanje za slijetanje.	SBAS APCH, GBAS APCH						
	Vrsta operacije		Tekst	Broj koji ukazuje na vrstu segmenta završnog prilaza (npr. "0" je kôd za proceduru prilaza iz pravca uključujući „offset“ procedure)							
	Oznaka mogućnosti prilaza		Tekst	Broj koji označava vrstu prilaza ("0" se koristi za oznaku LPV prilaza a "1" označava Kategoriju I proceduru prilaza)							
	pružalac SBAS		Tekst	Oznaka pružaoca usluge određenog sistema prilaza zasnovanog na satelitima.	samo SBAS						
	Birač podataka o		Tekst	Numerička oznaka koja je	samo						

	referentnoj putanji (RPDS)			jedinstvena na frekvenciji u regionu emitovanja i koja se koristi za izbor FAS bloka podataka.	GBAS						
	Oznaka referentne putanje (RPI)		Tekst	Oznaka od četiri karaktera koja se koristi za potvrdu izbora tačne procedure prilaza.							
	Tačka praga slijetanja (LTP) ili Fiktivna tačka praga (FTP)			LTP/FTP							
		Položaj	Tačka	Geografska širina i dužina LTP/FTP		0.3 m (1 ft)	kritično		0.0005" (0.01")		
		Elipsoidna visina	Nadmorska visina	Visina LTP/FTP iznad WGS-84 elipsoida		0.25 m	kritično		0.1 m		
		Ortometrijska visina	Nadmorska visina	Visina LTP/FTP u odnosu na geiod, prikazana kao nadmorska visina iznad srednjeg nivoa mora (MSL)							
	Tačka poravnanja putanje leta (FPAP)			FPAP							
		Položaj	Tačka	Geografska širina i dužina FPAP		0.3 m (1 ft)	kritično		0.0005" (0.01")		
		Ortometrijska visina	Nadmorska visina	Visina FPAP u odnosu na geiod, prikazana kao nadmorska visina iznad srednjeg nivoa mora (MSL)							
	Relativna visina preleta praga prilaza (TCH)		Relativna visina	Utvrđena relativna visina prelaska ugla putanje leta iznad LTP (ili FTP).		0.5 m	kritično	izračunato	0.05 m		
	Ugao putanje poniranja (GPA)		Vrijednost	Ugao putanje prilaza (glide path) u odnosu na horizontalnu ravan definisanu u skladu sa WGS-84 na LTP/FTP.		0.01°m	Nije primjenljivo		0.01°m		
	Širina kursa na pragu		Vrijednost	Poluširina bočne širine kursa na LTP/FTP, koja definiše bočni offset pri kojem prijemnik postiže potpuni otklon.		Nije primjenljivo	kritično		0.25 m		
	Dužina Delta Offset-a		Udaljenost	Udaljenost od kraja za zaustavljanje poletno-		Nije primjenljivo	Nije primjenljivo		8 m		

				sletne staze do FPAP. Ona definiše položaj u kojem se lateralna osjetljivost mijenja u osjetljivost neuspjelog prilaza.							
	Horizontalna granica upozorenja (HAL)		Vrijednost	HAL	samo SBAS						
	Vertikalna granica upozorenja (VAL)		Vrijednost	VAL	samo SBAS						
	FAS blok podataka		Tekst	Binarni niz koji opisuje segment bloka podataka završnog prilaza (FAS) generisan pomoću odgovarajuće softverske alatke. FAS blok podataka je sastavljen od parametara kojima se označava jedinstveni precizni prilaz ili prilaz sa vertikalnim vođenjem (APV) i definiše njemu pridruženi prilaz.							
	CRC ostatak		Tekst	Heksadecimalni prikaz od osam karaktera bitova izračunatog ostatka koji se koristi za utvrđivanje integriteta FAS bloka podataka prilikom njegovog prenosa i čuvanja.							

Predmet	Karakteristika	Pot-karakteristika	Vrsta	Opis	Napomena	Tačnost	Integritet	Vrsta izvora	Rezolucija objavljivanja	Rezolucija na kartama
Fiks u proceduri										
	Oznaka		Tekst	Naziv, kodirane oznake ili kodni nazivi dodijeljeni značajnoj tački					-	-
	ATC zahtjevi za javljanje		Tekst	Naznaka o ATS / MET zahtjevu za javljanje						

				„obavezno“, „na zahtjev“ ili „nil“						
	VFR tačka javljanja		Tekst	Ime mosta ili crkve	VFR					
	Položaj		Tačka	Geografski položaj fiksa		Vidjeti Napomenu 1				
	Vrsta		Tekst	Naznaka vrste fiksa, kao što je: navigaciono sredstvo (Navaid), ukrštanje (Int), putna tačka (WPT)						
	Formacije									
		Navigaciono sredstvo	Tekst	Oznaka stanice referentnog VOR/DME						
		Smjer	Smjer	Smjer u odnosu na referentni VOR/DME, ako putna tačka nije kolocirana sa njim.		Vidjeti Napomenu 2				
		Udaljenost	Udaljenost	Udaljenost od referentnog VOR/DME, ako putna tačka nije kolocirana sa njim.		1/100 km	bitno	izračunato	1/100 km ili 1/100 NM	2/10 km (1/10 NM)
					Napomena 1.	100 m	bitno	izmjereno / izračunato	1 sec	1 sec
						3 m	bitno	izmjereno / izračunato	1/10 sec	1 sec
					Napomena 2.	1/10 stepena	rutinsko	izračunato	1/10 stepena	1/10 stepena
						1/10 stepena	bitno	izračunato	1/10 stepena	1/10 stepena

Predmet	Karakteristika	Pot-karakteristika	Vrsta	Opis	Napomena	Tačnost	Integritet	Vrsta	Rezolu	Rezolucija na kartama
---------	----------------	--------------------	-------	------	----------	---------	------------	-------	--------	-----------------------

								izvora	cija objavlj ivanja	
Procedura čekanja (<i>Procedure Holding</i>)				Unaprijed utvrđeni manevar kojim se vazduhoplov zadržava u određenom dijelu vazdušnog prostora dok čeka dalje odobrenje.						
	Oznaka		Tekst	Oznaka procedure čekanja.						
	Fiks		Tačka	Geografski položaj koji služi kao referenca za proceduru čekanja.		isto kao fiks procedure				
	Doletni kurs		Kurs	Pravi kurs u doletu					1/10 stepen a	
	Odletni kurs		Kurs	Pravi kurs u odletu					1/10 stepen a	
	Dužina kraka		Rastojan je	Dužina kraka u odletu					1/10 km ili 1/10 nm	
	Vrijeme odleta		Vrijedno st	Vrijeme odleta						
	Ograničavajući radijal		Ugao	Ograničavajući radijal od VOR/DME na kome je zasnovano čekanje						
	Smjer zaokreta		Vrijedno st	Smjer proceduralnog zaokreta						
	Minimalna apsolutna visina		Apsolutn a visina	Minimalni nivo čekanja zaokružen na najbližih većih 50 m ili 100 ft/nivo leta		50 m	rutinsko	Izraču nato	50m ili 100 ft/nivo leta	
	Maksimalna apsolutna visina		Apsolutn a visina	Maksimalni nivo čekanja zaokružen na najbližih većih 50 m ili 100 ft/nivo leta					10 kt	
	Brzina		Vrijedno st	Maksimalna instrumentalna brzina						
	Magnetska deklinacija									
		Ugao	Ugao	Magnetska deklinacija radio-navigacionog sredstva u proceduri						
		Datum	Datum	Datum kada je magnetska deklinacija imala odgovarajuću vrijednost						

	Naziv navigacione specifikacije		Tekst	Naziv navigacione specifikacije – skup zahtjeva za posadu i vazduhoplov sa svrhom da podrže primjenu navigacije u okviru definisanog koncepta vazdušnog prostora	RNAV/RNP					
--	---------------------------------------	--	-------	---	----------	--	--	--	--	--

Tabela A1-4 Podaci o procedurama instrumentalnog letjenja										
Predmet	Karakteristika	Pot-karakteristika	Vrsta	Opis	Napomena	Tačnost	Integritet	Vrsta izvora	Rezolucija objavljivanja	Rezolucija na kartama
Specifičnosti procedura za helikoptere										
	Naslov procedure za helikoptere (RNAV 263)		Tekst	Oznaka/identifikacija procedure za helikoptere						
	Relativna visina preleta helidroma (HCH)		Relativna visina	Relativna visina preleta helidroma			bitno		1 m ili 1 ft	1 m ili 1 ft
	Početni fiks odlaženja (IDF)		Tačka	Početni fiks odlaženja	DEP					
	Tačka neuspjelog prilaza (MAPt)		Tačka	MAPt	APCH					
	Direktni vizuelni segment			Za PinS APR: dio leta koji direktno povezuje PinS sa lokacijom za slijetanje. Za PinS DEP: dio leta koji direktno povezuje lokaciju za slijetanje sa IDF						
		Putanja	Linija							
		Udaljenost	Udaljenost							
		Smjer	Ugao							
		Relativna visina preleta	Relativna visina							
	Segment za vizuelno manevrisanje			Segment za vizuelno manevrisanje - PinS vizuelni segment zaštićen za sljedeće manevre: (a) Za PinS APCH: Vizuelni manevar od MAPt oko helidroma ili lokacije za slijetanje, u svrhu slijetanja koje nije direktno od MAPt. (b) Za PinS DEP: Polijetanje u smjeru koji nije direktno ka IDF, praćeno manevrom u svrhu pridruživanja instrumentalnom segmentu u IDF.	APCH DEP					
		Osa	Ugao	Osa površine za penjanje u polijetanju.	DEP					
		Površ manevrisanja	Poligon	Oblast u kojoj se od pilota očekuje da manevriše vizuelno.	APCH DEP					
		Površ bez	Poligon	Oblast u kojoj je manevrisanje zabranjeno	APCH DEP					

		manevrisanja								
		Dolazne putanje (Ingress Tracks)	Linija	Vizuelni segment sa manevrisanjem - PinS vizuelni segment zaštićen za sljedeće manevre: (a) Za PinS APCH: Vizuelni manevar od MAPt oko helidroma ili lokacije za slijetanje, u svrhu slijetanja koje nije direktno od MAPt. (b) Za PinS DEP: Polijetanje u smjer koji nije direktno do IDF, praćeno manevrom u svrhu pridruživanja instrumentalnom segmentu u IDF.	APCH DEP					
	HAS			Relativnih visina iznad površine dijagrama.	APCH					
		Poluprečnik	Udaljenost							
		Relativna visina iznad površine	Relativna visina							
	Tekst „Nastaviti vizuelno“		Tekst	Tekst koji ukazuje na to da procedura ima instrukciju „nastaviti vizuelno“.						
	Tekst „Nastaviti po pravilima vizuelnog letjenja (VFR)“		Tekst	Tekst koji ukazuje na to da procedura ima instrukciju „nastaviti po pravilima vizuelnog letjenja (VFR)“.						
	Ugao poniranja vizualnog segmenta (VSDA)		Vrijednost	VSDA						
	Dolazne putanje (Ingress Tracks)									
		Dužina	Udaljenost							
		Širina	Udaljenost							
		Smjer	Ugao							

Predmet	Karakteristika	Pot-karakteristika	Vrsta	Opis	Napomena	Tačnost	Integritet	Vrsta izvora
AITF				Napomene na kartama (vazduhoplovne informacije u tekstualnom formatu)				
	Nepodudaranje instrumentalnog i vizuelnog pokazivača nagiba slijetanja		Tekst					
	Opis neuspjelog prilaza		Tekst	Opis procedure neuspjelog prilaza				
	Opis SID/STAR rute		Tekst	Tekstualni opis procedure SID ili STAR				
	Gradijent penjanja u neuspjelom prilazu		Vrijednost	Vrijednost gradijenta penjanja u neuspjelom prilazu za proceduru prilaza				

	Napomena za CAT H		Tekst					
	CAT D Large		Tekst					
	Neophodna autorizacija		Tekst	Naznaka za RNP AR				
	Jedinice mjere		Tekst					
	<i>GNSS In-Lieu-Of</i>		Tekst					
	Otkaz komunikacija		Tekst	Opis otkaza komunikacija				
	Zahtijevani nadzor/radar		Tekst					
	Napomena o <i>close-in</i> preprekama za SID		Tekst	Naznaka ako postoje bliske prepreke, koje nisu uzete u razmatranja prilikom određivanja objavljenog gradijenta poniranja				
	<i>Off-Set</i> poravnanje							
	<i>PDG</i> veći od 3%							

5. Podaci o radio navigacionim sredstvima/sistemima

Predmet	Karakteristika	Pod-karakteristika	Vrsta	Opis	Napomena	Tačnost	Integritet	Vrsta izvora	Rezolucija objavljivanja	Rezolucija karte
Radio-navigaciono sredstvo										
	Vrsta		Tekst	Vrsta radio-navigacionog sredstva						
	Oznaka		Tekst	Kod dodijeljen u svrhu jedinstvene oznake navigacionog sredstva						
	Ime		Tekst	Tekstualno ime dodijeljeno navigacionom sredstvu						
	Svrha		Lista kodova	Naznaka da li se navigaciono sredstvo koristi na ruti (E), aerodromu (A) ili u obje svrhe (AE).						
	Aerodrom/helidrom za koji se koristi		Tekst	ICAO lokacijski indikator ili ime aerodroma/helidroma za koje se koristi						
	Poletno-sletna staza za koju se		Tekst	Oznaka poletno-sletne staze za koju se						

	koristi			koristi						
	Operativni organ		Tekst	Ime operativnog organa radio-navigacionog sredstva						
	Vrsta podržanih operacija		Lista kodova	Naznaka vrste podržanih operacija za ILS/MLS i GBAS						
	Kolokacija		Tekst	Informacija o tome da je navigaciono sredstvo kolocirano sa drugim navigacionim sredstvom						
	Radno vrijeme		Raspored rada	Radno vrijeme radio-navigacionog sredstva						
	Magnetska deklinacija			Ugaona razlika između pravog i magnetskog severa.						
		Ugao	Ugao	Magnetska deklinacija na radio-navigacionom sredstvu	ILS/NDB	Vidjeti Napomenu 1				
		Datum	Datum	Datum kada je magnetska deklinacija imala odgovarajuću vrijednost						
	Deklinacija stanice		Ugao	Poravnanje deklinacije navigacionog sredstva između nultog radijala i pravog sjevera, određena u vrijeme kada je stanica kalibrisana	VOR/ILS/MLS					
	Pravac nultog smjera		Tekst	Pravac 'nultog smjera' koji pruža stanica. Na primjer: magnetski sjever, pravi sjever	VOR					
	Frekvencija		Vrijednost	Frekvencija ili frekvencija za podešavanje radio-navigacionog sredstva						
	Kanal		Tekst	Broj kanala radio-	DME ili GBAS					

				navigacionog sredstva						
	Položaj		Tačka	Geografski položaj radio-navigacionog sredstva		Vidjeti Napomenu 2				
	Nadmorska visina		Nadmorska visina	Nadmorska visina predajne antene DME	DME ili GBAS	Vidjeti Napomenu 3				
	Elipsoidna visina		Relativna visina	Nadmorska visina referentne tačke GBAS	GBAS					
	Poravnanje lokalajzera									
		Smjer	Smjer	Kurs lokalajzera	ILS lokalajzer	1/100 stepena	bitno	izmjereno	1/100 stepena (ako je pravi)	1 stepen
		Vrsta	Tekst	Vrsta poravnanja lokalajzera, pravo ili magnetsko	ILS lokalajzer					
	Nulto poravnanje azimuta		Smjer	Nulto poravnanje azimuta MLS	MLS	1/100 stepena	bitno	izmjereno	1/100 stepena (ako je pravi)	1 stepen
	Ugao		Ugao	Ugao putanje slijetanja ILS ili normalni ugao putanje slijetanja za instalaciju MLS	ILS GP /MLS					
	RDH		Vrijednost	Vrijednost referentne relativne visine ILS (ILS RDH).	ILS GP	0.5 m	kritično	izračunato	0.1 m ili 0.1 ft	0.5 m ili 1 ft
	Udaljenost antene lokalajzera i kraja poletno-sletne staze		Udaljenost	Udaljenost lokalajzera ILS i kraja poletno-sletne staze/FATO	ILS Localizer	3 m	rutinsko	izračunato	1 m ili 1 ft	kao što je prikazano
	Udaljenost antene ugla nagiba ILS i praga poletno-sletne staze		Udaljenost	Udaljenost antene ugla nagiba ILS i praga poletno sletne staze duž ose	ILS GP	3 m	rutinsko	izračunato	1 m ili 1 ft	kao što je prikazano
	Udaljenost ILS markera i praga poletno-sletne staze		Udaljenost	Udaljenost markera ILS i praga poletno-sletne staze	ILS	3 m	bitno	izračunato	1 m ili 1 ft	2/10 km (1/10 NM)
	udaljenost antene ILS DME i praga poletno-sletne		Udaljenost	Udaljenost antene ILS DME i praga poletno-sletne staze duž ose	ILS	3 m	bitno	izračunato	1 m ili 1 ft	kao što je prikazano

	staze									
	Udaljenost antene azimuta MLS i kraja poletno-sletne staze		Udaljenost	Udaljenost antene azimuta MLS i kraja poletno-sletne staze/FATO	MLS	3 m	rutinsko	izračunato	1 m ili 1 ft	kao što je prikazano
	Udaljenost antene nadmorske visine MLS i praga poletno-sletne staze		Udaljenost	Udaljenost antene nadmorske visine MLS i praga poletno-sletne staze duž ose	MLS	3 m	rutinsko	izračunato	1 m ili 1 ft	kao što je prikazano
	Udaljenost antene MLS DME i praga poletno-sletne staze		Udaljenost	Udaljenost antene MLS DME/P i praga poletno-sletne staze duž ose	MLS	3 m	bitno	izračunato	1 m ili 1 ft	kao što je prikazano
	Polarizacija signala		Lista kodova	Polarizacija signala GBAS (GBAS/H ili GBAS/E)	GBAS					
	Određeno operativno pokrivanje		Tekst	Određeno operativno pokrivanje (DOC) ili standardni obim usluge (SSV) kao opseg ili radijus obima usluge od referentne tačke navigacionog sredstva / GBAS, relativna visina i sektori, ako se to zahtijeva						
			Napomena 1		ILS lokalajzer	1 stepen	bitno	izmjereno	1 stepen	
					NDB	1 stepen	rutinsko	izmjereno	1 stepen	
			Napomena 2		Aerodromsko sredstvo	3 m	bitno	izmjereno	1/10 sec	kao što je prikazano
					referentna tačka GBAS	1 m				
					Rutno	100 m	bitno	izmjereno	1 sec	
			Napomena 3)		DME	30m (100ft)	bitno	izmjereno	30 m (100 ft)	30 m (100 ft)
					DME/P	3 m	bitno	izmjereno	3 m (10 ft)	
					referentna tačka GBAS	0.25 m	bitno		1 m or 1 ft	
Predmet	Karakteristika	Pot-karakteristika	Vrsta	Opis	Napomena	Tačnost	Integritet	Vrsta izvora	Rezolucija objavljivanja	Rezolucija karte

GNSS				Svjetski sistem za određivanje položaja i vremena koji uključuje jednu ili više konstelacija satelita, prijemnika vazduhoplova i praćenje integriteta sistema, poboljšanih po potrebi radi podrške zahtijevanim navigacionim performansama za namjeravane operacije.						
	Naziv		Tekst	Naziv elementa GNSS (GPS, GBAS, GLONASS, EGNOS, MSAS, WAAS, itd.)						
	Frekvencija		Vrijednost	Frekvencija GNSS	kako je prikladno					
	Oblast usluge		Poligon	Geografski položaj oblasti u kojoj se pružaju usluge GNSS						
	Oblast pokrivanja		Poligon	Geografski položaj oblasti pokrivenoj GNSS-om						
	Operater		Tekst	Ime operatera uređaja						

Predmet	Karakteristika	Pot-karakteristika	Vrsta	Opis	Napomena	Tačnost	Integritet	Vrsta izvora	Rezolucija objavljivanja	Rezolucija karte
Vazduhoplovna zemaljska svjetla				Zemaljska svjetla i drugi svjetlosni farovi koji određuju geografske položaje koje je država označila kao značajne.						
	Vrsta		Tekst	Vrsta fara						
	Oznaka		Tekst	Kod dodijeljen za jedinstveno određivanje fara						
	Ime		Tekst	Ime grada ili druga identifikaciona oznaka fara						
	Intenzitet		Vrijednost	Intenzitet svjetlosti fara					1000	

									kandela	
	Karakteristike		Tekst	Informacije o karakteristikama fara						
	Radno vrijeme		Raspored rada	Radno vrijeme fara						
	Položaj		Tačka	Geografski položaj fara						
Pomorska svjetla										
	Položaj		Tačka	Geografski položaj fara						
	Opseg vidljivosti		Udaljenost	Opseg vidljivosti fara						
	Karakteristike		Tekst	Informacije o karakteristikama fara						

Predmet	Karakteristika	Pot-karakteristika	Vrsta	Opis	Napomena	Tačnost	Integritet	Vrsta izvora	Rezolucija objavljivanja	Chart Res.
Specijalni navigacioni sistem				Stanice povezane sa specijalnim navigacionim sistemima (DECCA, LORAN, itd).						
	Vrsta		Tekst	Vrsta raspoložive usluge (master signal, slave signal, boja).						
	Oznaka		Tekst	Kod dodijeljen u cilju jedinstvene identifikacije specijalnog navigacionog sistema						
	Ime		Tekst	Tekstualno ime dodijeljeno specijalnom navigacionom sistemu						
	Frekvencija		Vrijednost	Frekvencija (broj kanala, osnovna brzina pulsiranja, brzina ponavljanja, kako je prikladno) specijalnog navigacionog sistema						
	Radno vrijeme		Raspored rada	Radno vrijeme specijalnog navigacionog sistema						
	Položaj		Tačka	Geografski položaj specijalnog navigacionog sistema		100m	bitno	izmjereno / izračunato		
	Operater		Tekst	Ime operatera uređaja						
	Pokrivenost uređaja		Tekst	Opis pokrivanja uređaja specijalnog navigacionog sistema						

6. Podaci o preprekama										
Predmet	Karakteristika	Pot-karakteristika	Vrsta	Opis	Napomena	Tačnost	Integritet	Vrsta izvora	Rezolucija objavljivanja	Rezolucija karte
Prepreka				Sve fiksne (privremene ili stalne) i pokretne prepreke ili njihovi djelovi.						
	Oznaka prepreke		Tekst	Jedinstvena oznaka prepreke						
	Operater/ vlasnik		Tekst	Ime i kontakt informacije operatera ili vlasnika prepreke						
	Vrsta geometrije		Lista kodova	Naznaka o tome da li prepreka predstavlja tačku, liniju ili poligon.						
	Horizontalni položaj		Tačka	Horizontalni položaj prepreke		Vidjeti Napomenu 1				
	Horizontalne granice		linija	Horizontalne granice prepreke						
	Nadmorska visina		poligon	Nadmorska visina najviše tačke prepreke.		Vidjeti Napomenu 2				
	Relativna visina		Udaljenost	Relativna visina prepreke iznad zemlje						
	Vrsta			Vrsta prepreke						
	Datumski i vremenski pečat		Nadmorska visina	Datum i vrijeme kada je prepreka kreirana						
	Operacije		Relativna visina	Operacije nad objektom mobilnih prepreka						
	Efektivnost		Tekst	Efektivnost privremenih vrsta prepreka						
	Osvjetljenje									
		Vrsta	Tekst	Vrsta svjetala						
		Boja	Tekst	Boja svjetala prepreke						
	Oznaka		Tekst	Vrsta oznake prepreke						
	Materijal		Tekst	Preovlađujući površinski materijal prepreke						
			Napomena 1)	Prepreke u Oblasti 1		50 m	rutinsko	izmjereno	1 sec	kako je prikazano
				Prepreke u Oblasti 2 (uključujući 2a, 2b, 2c, 2d, ravan putanje polijetanja i površi za ograničavanje		5 m	bitno	izmjereno	1/10 sec	1/10 sec

				prepreka)						
				Prepreke u Oblasti 3		0.5 m	bitno	izmjereno	1/10 sec	1/10 sec
				Prepreke u Oblasti 4		2.5 m	bitno	izmjereno		
			Napomena 2)	Prepreke u Oblasti 1		30 m	rutinsko	izmjereno	1 m ili ft	3 m (10 ft)
				Prepreke u Oblasti 2 (uključujući 2a, 2b, 2c, 2d, ravan putanje polijetanja i površi za ograničavanje prepreka)		3 m	bitno	izmjereno	1 m ili 1 ft	1 m ili 1 ft
				Prepreke u Oblasti 3		0.5 m	bitno	izmjereno	0.1 m ili 0.1 ft ili 0.01 m	1 m ili 1 ft
				Prepreke u Oblasti 4		1 m	bitno	izmjereno	0.1 m	

7. Geografski podaci											
Predmet	Karakteristika	Pot-karakteristika	Vrsta	Opis	Napomena	Tačnost	Integritet	Vrsta izvora	Rezolucija objavljivanja	Rezolucija karte	
Zgrade				Zgrade (od operativnog značaja) i drugi istaknuti (aerodromski) objekti							
	Ime		Tekst	Ime zgrade							
	Geometrija		Poligon	Geografski položaj zgrade							
Izgrađene oblasti				Oblasti pokrivene velikim i malim gradovima i selima.							
	Ime		Tekst	Ime izgrađene oblasti							
	Geometrija		Tačka/poligon	Geografski položaj izgrađene oblasti							
Željeznička pruga				Sve željezničke pruge koje služe kao orijentiri							
	Ime		Tekst	Ime željezničke pruge							
	Geometrija		Linija	Geografski položaj željezničke pruge							
Autoputevi i putevi				Svi autoputevi i putevi koji služe kao orijentiri							
	Ime		Tekst	Ime autoputeva ili puteva							
	Geometrija		Linija	Geografski položaj autoputeva ili puteva							
Orijentiri				Prirodni i vještački orijentiri koji se smatraju značajnim za vizuelnu vazduhoplovnu navigaciju, kao što su mostovi, rudnici, osmatračke kule, utvrđenja, ruševine, nasipi, cjevovodi, dalekovodi, žičare, stijene, grebeni, litice, pješčane dine, usamljeni svjetionici i brodovi-svjetionici.							
	Karakteristike		Tekst	Opis orijentira							
	Geometrija		Linija	Geografski položaj orijentira							

Državne granice				Međunarodne državne granice						
	Geometrija		Linija	Geografski položaj međunarodnih državnih granica						
Hidrografija				Vodene površine koje obuhvataju linije obale, jezera, rijeke i potoke (uključujući one koji nisu stalni), slana jezera, lednici i ledene kape						
	Ime		Tekst	Ime vodene površine						
	Geometrija		Linija/poligon	Geografski položaj vodene površine.						
Pošumljene oblasti				Pošumljene oblasti						
	Geometrija		Poligon	Geografski položaj pošumljene oblasti.						

Predmet	Karakteristika	Pot-karakteristika	Vrsta	Opis	Napomena	Tačnost	Integritet	Vrsta izvora	Rezolucija objavljivanja	Rezolucija karte
Servisni putevi				Dio aerodromskih površina koji koriste servisna vozila.						
	Geometrija		Poligon	Geografski položaj servisnih puteva						
	Baza karakteristika		Tekst	Oznaka obuhvaćene vrste objekta						
	Identifikacioni broj		Tekst	Oznaka odgovarajuće rutne staze, parking pozicije ili platforme.						
Oblast građevinskih radova				Dio površine aerodroma u izgradnji.						
	Geometrija		Poligon	Geografski položaj gradilišta						
Oblast nepovoljna za kretanje vazduhoplova				Oblasti nepogodne za kretanje vazduhoplova						
	Geometrija		Poligon	Odgovarajuća površina za kretanje vazduhoplova je trajno nepogodna za vazduhoplove, jasno definisana kao takva.						
Kontrolna tačka za provjeru				Obilježena kontrolna tačka za provjeru						
	Identifikacioni broj		Tekst	Posebna, trajno dodijeljena jedinstvena oznaka						
	Položaj		Tačka	Geografski položaj kontrolne tačke za provjeru						
	Nadmorska visina		Nadmorska visina	Nadmorska visina kontrolne tačke za provjeru						
Aerodromska mreža kretanja - čvor ASRN				Vektor na grafu koji definiše mrežu površinskog rutiranja na aerodromu (ASRN)						
	Identifikator mreže		Tekst	Logičko ime sastavljeno od ograničene liste imena za jedan ili više objekata pridruženih objektu ASRN						
	Identifikaci		Tekst	Ime instance objekta						

	ja mreže									
	Identifikaci oni broj		Tekst	Posebna jedinstvena oznaka koju pružalac podataka trajno dodjeljuje instanci objekta						
	Referenca terminalne zgrade		Tekst	Terminalna zgrada koja je pridružena instanci objekta						
	Vrsta čvora		Tekst	Vrsta čvora						
	Pozicija za čekanje za određenu kategoriju		Tekst	Kategorija operacija u uslovima smanjene vidljivosti pozicije za čekanje						
	Položaj		Tačka	Geografski položaj čvora <i>ASRN</i>						
Ivica <i>ASRN</i>				Veza između čvorova u grafu koji definiše <i>ASRN</i>						
	Identifikaci ja mreže		Tekst	Logičko ime sastavljeno od ograničene liste imena za jedan ili više objekata pridruženih ovom objektu <i>ASRN</i>						
	Smjer		Tekst	Usmjerenje odgovarajuće instance objekta, koje može biti jednostrano i dvostrano						
	Referenca čvor 1		Tekst	Identifikacioni broj čvora <i>ASRN</i> koji odgovara početnoj tački geometrije ivice						
	Referenca čvor 2		Tekst	Identifikacioni broj čvora <i>ASRN</i> koji odgovara krajnjoj tački geometrije ivice						
	Vrsta ivice		Tekst	Vrsta ivice						
	Metod dobijanja ivice		Tekst	Metod dobijanja geometrije ivice						
	Položaj		Linija	Geografski položaj ivice <i>ASRN</i>						

Vrste podataka iz kolone 4 „Vrste“		
Vrsta	Opis	Elementi podataka
Tačka	Par koordinata (širina i dužina) koje se referenciraju na matematički referentni elipsoid koji definiše položaj tačke na površini Zemlje.	Širina
		Dužina
		Horizontalni referentni sistem
		Jedinice mjere
Linija	Niz tačaka koje definišu linerani objekat.	Postignuta horizontalna tačnost
Poligon	Niz tačaka koje formiraju granice poligona. Prva i posljednja tačka su identične.	Niz tačaka
Relativna visina	Vertikalna udaljenost nivoa, tačke ili objekta koji se može smatrati tačkom, mjereno od određene ravni.	Zatvoreni niz tačaka
		Numerička vrijednost
		Vertikalni referentni sistem
		Jedinice mjere
Apsolutna visina	Vertikalna udaljenost nivoa, tačke ili objekta koji se smatra tačkom, mjereno od srednjeg nivoa mora.	Postignuta vertikalna tačnost
		Numerička vrijednost
		Vertikalni referentni sistem
		Jedinice mjere
Nadmorska visina	Vertikalna udaljenost tačke ili nivoa na površini zemlje ili fiksiranog za istu, mjereno od srednjeg nivoa mora.	Postignuta vertikalna tačnost
		Numerička vrijednost
		Vertikalni referentni sistem
		Jedinice mjere
Udaljenost	Dužinska vrijednost.	Postignuta vertikalna tačnost
		Numerička vrijednost
		Vertikalni referentni sistem
		Jedinice mjere
Ugao / Smjer	Ugaona vrijednost.	Postignuta vertikalna tačnost
		Numerička vrijednost
		Vertikalni referentni sistem
		Jedinice mjere
Vrijednost	Svaka izmjerena, određena ili izvedena vrijednost koja nije navedena iznad.	Postignuta vertikalna tačnost
		Numerička vrijednost
		Vertikalni referentni sistem
		Jedinice mjere
Datum	Kalendarski datum koji ukazuje na određeni dan ili mesec.	Postignuta vertikalna tačnost
Raspored	Vremenski period koji se ponavlja, sastavljen od jednog ili više intervala ili posebnih datuma (npr. praznici) koji se događaju ciklično.	Tekst
Lista kodova	Skup unaprijed definisanih tekstualnih nizova ili vrijednosti.	Tekst
Tekst	Slobodan tekst.	Niz karaktera bez ograničenja.

(4) Prilog IV mijenja se kako slijedi:

(a) Poddio A mijenja se kako slijedi:

(i) u odjeljku 1 dodaju se sljedeće tač. ATS.OR.110 do ATS.OR.150:

„ATS.OR.110 Koordinacija operatora aerodroma i pružalaca usluga u vazdušnom saobraćaju

Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju sa operatorom aerodroma na kojem pruža usluge u vazdušnom saobraćaju uspostavlja aranžmane kako bi obezbijedio zadovoljavajuću koordinaciju aktivnosti i usluga koje se pružaju, kao i za razmjenu bitnih podataka i informacija.

ATS.OR.115 Koordinacija vojnih jedinica i pružalaca usluga u vazdušnom saobraćaju

Ne dovodeći u pitanje član 6 Regulative (EZ) br. 2150/2005, pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju obezbjeđuje da njegove jedinice za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju, rutinski ili na zahtjev, u skladu sa lokalno dogovorenim procedurama, dostavljaju odgovarajućim vojnim jedinicama relevantni plan leta i ostale podatke koji se odnose na letove civilnih vazduhoplova kako bi se olakšala njihova identifikacija.

ATS.OR.120 Koordinacija pružalaca meteoroloških usluga i pružalaca usluga u vazdušnom saobraćaju

(a) Kako bi se obezbijedilo da vazduhoplovi dobijaju najnovije meteorološke informacije za svoje operacije, pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju uspostavlja aranžmane sa pridruženim pružaocem meteoroloških usluga da osoblje koje pruža usluge u vazdušnom saobraćaju:

- (1) osim korišćenja instrumenata za pokazivanje, izvještava, ako osoblje koje pruža usluge u vazdušnom saobraćaju primijeti ili ako vazduhoplov o tome obavijesti, o drugim meteorološkim elementima ako je tako dogovoreno;
- (2) izvještava u najkraćem mogućem roku o meteorološkim pojavama od operative važnosti koje nisu uključene u aerodromski meteorološki izvještaj, ako ih primijeti osoblje usluga u vazdušnom saobraćaju ili o njima obavijesti vazduhoplov;
- (3) obavještava u najkraćem mogućem roku o važnim informacijama koje se odnose na vulkansku aktivnost prije erupcije, vulkanske erupcije i informacije o oblacima vulkanskog pepela. Pored toga, centri oblasne kontrole vazdušnog saobraćaja i centri za pružanje letnih informacija proslijeđuju informacije pridruženoj službi meteorološkog bdjenja i savjetodavnim centrima za praćenje vulkanskog pepela (VAAC-ovi).

(b) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi blisku koordinaciju između centara oblasne kontrole vazdušnog saobraćaja, centara za pružanje letnih informacija i pridruženih službi meteorološkog bdjenja tako da su informacije o vulkanskom pepelu koje su uključene u poruke NOTAM i SIGMET usklađene.

ATS.OR.125 Koordinacija pružalaca usluga vazduhoplovnog informisanja i pružalaca usluga u vazdušnom saobraćaju

(a) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju pruža odgovarajućem pružaocu usluga vazduhoplovnog informisanja vazduhoplovne informacije koje se objavljuju prema potrebi kako bi se omogućilo korišćenje tih usluga u vazdušnom saobraćaju.

(b) Kako bi se obezbijedilo da pružaoci usluga vazduhoplovnog informisanja dobiju informacije koje im omogućuju pružanje ažuriranih pretpoletnih informacija i ispunjavanje potreba za letnim informacijama, pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju i pružalac usluga vazduhoplovnog informisanja uspostavljaju aranžmane za izvještavanje odgovornog pružaoca usluga vazduhoplovnog informisanja, uz što manje kašnjenje, o:

- (1) informacijama o uslovima na aerodromu;
 - (2) operativnom statusu povezane infrastrukture, usluga i navigacionih sredstava unutar njihovog područja odgovornosti;
 - (3) pojavi vulkanske aktivnosti koju primijeti osoblje koje pruža usluge u vazdušnom saobraćaju ili o kojoj obavijeste vazduhoplovi;
 - (4) svim drugim informacijama koje smatraju važnim za operacije.
- (c) Prije uvođenja promjena u sisteme za vazdušnu plovību za koje je odgovoran, pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da:

- (1) obezbijedi blisku koordinaciju sa relevantnim pružaocima usluga vazduhoplovnog informisanja;
- (2) uzme u obzir vrijeme koje pružalac usluga vazduhoplovnog informisanja treba za pripremu, proizvodnju i izdavanje odgovarajućih materijala za objavu;
- (3) blagovremeno pruži informacije relevantnom pružaocu usluga vazduhoplovnog informisanja.

(d) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da poštuje prethodno određene i međunarodno dogovorene datume stupanja na snagu iz sistema za uređivanje i nadzor vazduhoplovnih informacija (AIRAC), uz 14 dana za poštansku dostavu, kada podnosi pružaocima usluga vazduhoplovnog informisanja neobrađene informacije i podatke ili oboje, u skladu sa ciklusom AIRAC-a.

ATS.OR.130 Vrijeme u uslugama u vazdušnom saobraćaju

(a) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da su jedinice za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju opremljene satovima koji pokazuju vrijeme u satima, minutama i sekundama i jasno su vidljivi sa svake radne stanice u predmetnoj jedinici.

(b) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da se satovi jedinice za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju i drugi uređaji za mjerenje vremena prema potrebi provjeravaju kako bi se obezbijedilo da su odstupanja od tačnog vremena unutar okvira od 30 sekundi više ili manje od UTC-a. Uvijek kada se jedinica za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju služi komunikacijama preko data link-a, satovi i drugi uređaji za mjerenje vremena prema potrebi se provjeravaju kako bi se obezbijedilo da su odstupanja od tačnog vremena unutar okvira od 1 sekunde više ili manje od UTC-a.

(c) Tačno vrijeme se dobija od stanice za standardno vrijeme ili, ako to nije moguće, od druge jedinice koja je dobila tačno vrijeme iz takve stanice.

ATS.OR.135 Procedure za nepredviđene situacije

Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da uspostavi planove za nepredviđene situacije u skladu sa tačkom ATM/ANS.OR.A.070 Priloga III u bliskoj koordinaciji sa pružaocima usluga u vazdušnom saobraćaju koji su odgovorni za pružanje usluga u susjednim djelovima vazdušnog prostora i, prema potrebi, sa korisnicima vazdušnog prostora kojih se to tiče.

ATS.OR.140 Kvar i neispravnost sistema i opreme

Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da uspostavi odgovarajuće aranžmane kako bi jedinice za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju blagovremeno izvještavale o svim kvarovima ili neispravnostima komunikacionih, navigacionih i nadzornih sistema i svih drugih sistema ili opreme važnih za sigurnost, ako takvi kvarovi mogu nepovoljno da utiču na sigurnost ili efikasnost letaćkih operacija ili pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju, ili oboje.

ATS.OR.145 Rad usluge kontrole letjenja

Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da su informacije o kretanju vazduhoplova i evidencija odobrenja ATC-a koji su izdati tim vazduhoplovima prikazani tako da omogućavaju brzu analizu kako bi se održao efikasan protok vazdušnog saobraćaja sa odgovarajućim razdvajanjem među vazduhoplovima.

ATS.OR.150 Prenos odgovornosti za kontrolu i prenos komunikacija

Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da uspostavi primjenljive procedure za koordinaciju radi prenosa odgovornosti za kontrolu letova, uključujući prenos komunikacija i tačke prenosa kontrole, i to u obliku pisanih sporazuma i operativnih priručnika, prema potrebi.”;

(ii) dodaju se sljedeći odjeljci 4 i 5:

„ODJELJAK 4

ZAHTJEVI U POGLEDU KOMUNIKACIJA

ATS.OR.400 Vazduhoplovna mobilna usluga (komunikacije vazduh-zemlja) – opšte

(a) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju u komuniciranju za potrebe usluga u vazdušnom saobraćaju upotrebljava govornu komunikaciju ili data link ili oboje.

(b) Ako se za pružanje usluga kontrole letjenja upotrebljava direktna dvosmjerna govorna komunikacija između pilota i kontrolora ili komunikacija preko data link-a, pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da ima uređaje za snimanje na svim tim komunikacionim kanalima vazduh - zemlja.

(c) Ako se za pružanje usluge letnih informacija, uključujući AFIS, upotrebljava direktna dvosmjerna govorna komunikacija vazduh-zemlja ili komunikacija preko data link-a, pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da ima uređaje za snimanje na svim tim komunikacionim kanalima vazduh-zemlja, osim ako nadležni organ odredi drugačije.

ATS.OR.405 Upotreba i dostupnost kanala na VHF frekvenciji za slučaj nužde

(a) U skladu sa članom 3d kanal na VHF frekvenciji za slučaj nužde (121,500 MHz) upotrebljava se u slučajevima prave nužde uključujući sljedeće:

(1) obezbjeđivanje slobodnog kanala za komunikaciju vazduhoplova u nevolji ili nuždi i zemaljske stanice dok uobičajene kanale upotrebljavaju drugi vazduhoplovi;

(2) obezbjeđivanje komunikacionog kanala na VHF frekvenciji između vazduhoplova i aerodroma koji se obično ne upotrebljavaju za usluge međunarodnog vazdušnog saobraćaja, za slučajeve nužde;

(3) obezbjeđivanje zajedničkog kanala na VHF frekvenciji za komunikaciju među vazduhoplovima, bilo civilnim ili vojnim, i između takvih vazduhoplova i službi na zemlji, uključenih u zajedničke operacije traganja i spašavanja, prije promjene na odgovarajuću frekvenciju prema potrebi;

(4) obezbjeđivanje komunikacije vazduh-zemlja sa vazduhoplovom u slučajevima kada je zbog kvara vazduhoplovne opreme onemogućena upotreba uobičajenih kanala;

(5) obezbjeđivanje kanala za odašiljač za lociranje u slučaju nužde (ELT) i za komunikaciju između plovila za preživljavanje i vazduhoplova uključenih u operacije traganja i spašavanja;

(6) obezbjeđivanje zajedničkog kanala na VHF frekvenciji za komunikaciju između civilnih vazduhoplova i vazduhoplova presretača ili jedinica za kontrolu presretanja i između civilnih vazduhoplova ili vazduhoplova presretača i jedinica usluga u vazdušnom saobraćaju u slučaju presretanja civilnog vazduhoplova.

(b) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju obezbjeđuje frekvenciju od 121,500 MHz u:

(1) svim centrima oblasne kontrole vazdušnog saobraćaja i centrima za pružanje letnih informacija;

(2) aerodromskim kontrolnim tornjevima i jedinicama prilazne kontrole koji opslužuju međunarodne aerodrome i međunarodne alternativne aerodrome;

(3) svim dodatnim lokacijama koje odredi nadležni organ, u kojima se pružanje te frekvencije smatra neophodnim kako bi se obezbijedio trenutni prijem poziva u nevolji ili za svrhe iz podtačke (a).

ATS.OR.410 Vazduhoplovna mobilna usluga (komunikacije vazduh-zemlja) – usluga letnih informacija

(a) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju obezbjeđuje, koliko je praktično moguće i odobreno od strane nadležnog organa, da sredstva za komunikaciju vazduh-zemlja omogućuju dvosmjernu komunikaciju između centra za pružanje letnih informacija i odgovarajuće opremljenih vazduhoplova koji lete bilo gdje unutar područja letnih informacija.

(b) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju obezbjeđuje da sredstva za komunikaciju vazduh-zemlja omogućuju direktnu i brzu dvosmjernu komunikaciju, bez prekida i smetnji, između jedinice AFIS-a i odgovarajuće opremljenih vazduhoplova koji se nalaze u vazdušnom prostoru iz tačke ATS.TR.110 podtačka (a) podpodtačka (3).

ATS.OR.415 Vazduhoplovna mobilna usluga (komunikacije vazduh-zemlja) – usluga oblasne kontrole

Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju obezbjeđuje da sredstva za komunikaciju vazduh-zemlja omogućuju dvosmjernu komunikaciju između jedinice koja pruža uslugu oblasne kontrole i odgovarajuće opremljenih vazduhoplova koji lete bilo gdje unutar kontrolisanih područja.

ATS.OR.420 Vazduhoplovna mobilna usluga (komunikacije vazduh-zemlja) – usluga prilazne kontrole

(a) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju obezbjeđuje da sredstva za komunikaciju vazduh-zemlja omogućuju direktnu i brzu dvosmjernu komunikaciju, bez prekida i smetnji, između jedinice koja pruža uslugu prilazne kontrole i odgovarajuće opremljenih vazduhoplova pod njenom kontrolom.

(b) Ako jedinica koja pruža uslugu prilazne kontrole funkcioniše kao odvojena jedinica, komunikacije vazduh - zemlja odvijaju se na komunikacionim kanalima koji su dodijeljeni isključivo njoj.

ATS.OR.425 Vazduhoplovna mobilna usluga (komunikacije vazduh-zemlja) – usluga aerodromske kontrole

(a) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju obezbjeđuje da sredstva za komunikaciju vazduh-zemlja omogućuju direktnu i brzu dvosmjernu komunikaciju, bez prekida i smetnji, između aerodromskog kontrolnog tornja i odgovarajuće opremljenih vazduhoplova koji se nalaze na bilo kojoj udaljenosti unutar 45 km (25 nautičkih milja) od dotičnog aerodroma.

(b) Ako uslovi dopuštaju, pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju obezbjeđuje odvojene komunikacione kanale za kontrolu saobraćaja koji se odvija na manevarskoj površini.

ATS.OR.430 Vazduhoplovna fiksna usluga (komunikacije zemlja-zemlja) – opšte

(a) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju obezbeđuje da se za potrebe usluga u vazdušnom saobraćaju za komunikaciju zemlja-zemlja koriste komunikaciona sredstva koja omogućuju direktan razgovor ili data link ili oboje.

(b) Ako komunikacija za ATC koordinaciju uključuje automatizovane elemente, pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da se nefunkcionisanje automatizovane koordinacije jasno prikazuje kontroloru ili kontrolorima letjenja odgovornim za koordinaciju letova u jedinici koja predaje vazduhoplov.

ATS.OR.435 Vazduhoplovna fiksna usluga (komunikacije zemlja-zemlja) – komunikacija unutar područja letnih informacija

(a) Komunikacije između jedinica usluga u vazdušnom saobraćaju

(1) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da centar za pružanje letnih informacija ima sredstva za komuniciranje sa sljedećim jedinicama koje pružaju usluge unutar njegovog područja odgovornosti:

(i) centrom oblasne kontrole vazdušnog saobraćaja;

(ii) jedinicama prilazne kontrole;

(iii) aerodromskim kontrolnim tornjevima;

(iv) jedinicama AFIS-a.

(2) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da centar oblasne kontrole, osim veza sa centrom za pružanje letnih informacija kako je propisano podpodtačkom 1, ima sredstva za komuniciranje sa sljedećim jedinicama koje pružaju usluge unutar njegovog područja odgovornosti:

(i) jedinicama prilazne kontrole;

(ii) aerodromskim kontrolnim tornjevima;

(iii) jedinicama AFIS-a;

(iv) prijavnim biroima usluga u vazdušnom saobraćaju, ako su odvojene.

(3) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da jedinica prilazne kontrole, osim veza sa centrom za pružanje letnih informacija i centrom oblasne kontrole vazdušnog saobraćaja kako je propisano podpodtač. 1 i 2, ima sredstva za komuniciranje sa:

(i) povezanim aerodromskim kontrolnim tornjem ili tornjevima;

(ii) relevantnom jedinicom ili jedinicama AFIS-a;

(iii) povezanim prijavnim biroima usluga u vazdušnom saobraćaju, ako su odvojene.

(4) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da aerodromski kontrolni toranj ili jedinica AFIS-a, osim veza sa centrom za pružanje letnih informacija, centrom oblasne kontrole vazdušnog saobraćaja i jedinicom prilazne kontrole, kako je propisano podpodtač. 1, 2 i 3, ima sredstva za komuniciranje sa povezanim prijavnim biroima usluga u vazdušnom saobraćaju, ako je odvojena.

(b) Komunikacije između jedinica usluga u vazdušnom saobraćaju i drugih jedinica

(1) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da centar za pružanje letnih informacija i centar oblasne kontrole vazdušnog saobraćaja imaju sredstva za komuniciranje sa sljedećim jedinicama koje pružaju usluge unutar njihovog područja odgovornosti:

(i) relevantnim vojnim jedinicama;

(ii) pružaocem/pružiocima meteoroloških usluga koji opslužuju taj centar;

(iii) vazduhoplovnom telekomunikacijskom stanicom koja opslužuje taj centar;

(iv) kancelarijama predmetnih operatora vazduhoplova;

(v) koordinacionim centrom pretrage i spašavanja ili, ako takvog centra nema, bilo kojom drugom odgovarajućom službom za hitne slučajeve;

(vi) međunarodnom NOTAM kancelarijom koja opslužuje centar.

(2) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da jedinica prilazne kontrole, aerodromski kontrolni toranj i jedinica AFIS-a imaju sredstva za komuniciranje sa sljedećim jedinicama koje pružaju usluge unutar njihovog područja odgovornosti:

(i) relevantnim vojnim jedinicama;

(ii) spasilačkim i hitnim službama (uključujući hitnu medicinsku pomoć, vatrogasce itd.);

(iii) pružaocem meteoroloških usluga koji opslužuje dotičnu jedinicu;

(iv) vazduhoplovnom telekomunikacijskom stanicom koja opslužuje dotičnu jedinicu;

(v) jedinicom koja pruža usluge upravljanja platformom, ako je takva jedinica odvojena.

(3) Komunikacijska sredstva iz tačke podtačke (b) podpodtačka (1) podpodpodtačka (i) i podtačke (b) podpodtačke (2) podpodpodtačke (i) moraju da uključuju mehanizme za brzu i pouzdanu komunikaciju između jedinice usluga u vazdušnom saobraćaju i vojnih jedinica odgovornih za kontrolu operacija presretanja unutar područja odgovornosti jedinice usluga u vazdušnom saobraćaju, kako bi se ispunile obaveze iz odjeljka 11 Priloga Sprovedbene regulative (EU) br. 923/2012.

(c) Opis komunikacijskih sredstava

(1) Komunikacijska sredstva koja se zahtijevaju u skladu sa podtačkom (a), podtačkom (b) podpodtačka (1) podpodpodtačka (i), podtačkom (b) podpodtačka (2) podpodpodtačka (i), podtačkom (b) podpodtačka (2) podpodpodtačka(ii) i podtačkom (b) podpodtačka (2) podpodpodtačka (iii) moraju da uključuju mehanizme za:

(i) komunikaciju samo direktnim govorom ili u kombinaciji sa komunikacijom preko data link-a, pri čemu se za svrhe prenosa kontrole upotrebom radara ili ADS-B tehnologije komunikacija mora uspostaviti trenutno, dok se za druge svrhe komunikacija obično uspostavlja u roku od 15 sekundi;

(ii) pisanu komunikaciju, kada se zahtijeva pisana evidencija; vrijeme prenosa poruke u takvoj komunikaciji ne smije da bude duže od 5 minuta.

(2) U svim slučajevima koji nisu obuhvaćeni podtačkom (c) podpodtačka (1), komunikacijska sredstva moraju da uključuju mehanizme za:

(i) komunikaciju samo direktnim govorom ili u kombinaciji sa komunikacijom preko data link-a, pri čemu se komunikacija obično uspostavlja u roku od 15 sekundi;

(ii) pisanu komunikaciju, kada se zahtijeva pisana evidencija; vrijeme prenosa poruke u takvoj komunikaciji ne smije da bude duže od 5 minuta.

(3) U svim slučajevima kada se zahtijeva automatski prenos podataka na računare pružalaca usluga u vazdušnom saobraćaju ili sa njih, moraju da postoje odgovarajući mehanizmi za automatsko snimanje.

- (4) Komunikacijska sredstva iz podtačke (b) podpodtačka(2) podpodpodtač.(i)(ii)(iii) moraju da uključuju mehanizme za komunikaciju direktnim govorom podešene za konferencijsku komunikaciju, pri čemu se komunikacija obično uspostavlja u roku od 15 sekundi.
- (5) Sva sredstva za komunikaciju direktnim govorom ili komunikaciju preko data link-a između jedinica usluga u vazdušnom saobraćaju i između jedinica usluga u vazdušnom saobraćaju i ostalih jedinica opisanih u podtački (b) podpodtač. (1) i (2) moraju da imaju funkciju automatskog snimanja.

ATS.OR.440 Vazduhoplovna fiksna usluga (komunikacije zemlja-zemlja) – komunikacija između područja letnih informacija

- (a) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da centri za pružanje letnih informacija i centri oblasne kontrole vazdušnog saobraćaja imaju sredstva za komuniciranje sa svim susjednim centrima za pružanje letnih informacija i centrima oblasne kontrole. Ta komunikacijska sredstva u svim slučajevima moraju da uključuju mehanizme za poruke u obliku koji je pogodan za čuvanje kao trajni zapis i prenos u okviru vremena koja su navedena u ICAO-ovim regionalnim sporazumima o vazdušnoj plovidbi.
- (b) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da sredstva za komuniciranje između centara oblasne kontrole koje opslužuju susjedne kontrolisane oblasti takođe uključuju mehanizme za komunikaciju direktnim govorom i, ako je primjenljivo, komunikacije preko data link-a, sa automatskim snimanjem, pri čemu se za svrhe prenosa kontrole uz upotrebu nadzornih podataka ATS-a komunikacije moraju uspostaviti trenutno, a za ostale svrhe komunikacija se obično uspostavlja u roku od 15 sekundi.
- (c) Ako se to zahtijeva sporazumom među zainteresovanim državama kako bi se smanjila ili uklonila potreba za presretanjem u slučaju odstupanja sa dodijeljene putanje, pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da sredstva za komunikaciju među susjednim centrima za pružanje letnih informacija ili centrima oblasne kontrole, ako nije riječ o onim pomenutim u podtački (b):
- (1) uključuju mehanizme za samo direktni govor, ili u kombinaciji sa komunikacijama preko data link-a;
- (2) omogućuju da se komunikacija obično uspostavlja u roku od 15 sekundi;
- (3) imaju funkciju automatskog snimanja.
- (d) Dotični pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da su susjedne jedinice usluga u vazdušnom saobraćaju povezane u svim slučajevima kada postoje posebne okolnosti.
- (e) Kad god su lokalni uslovi takvi da je neophodno odobriti vazduhoplovima ulazak u kontrolisani vazdušni prostor prije polaska, dotični pružalac ili pružaoci usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da su jedinice usluga u vazdušnom saobraćaju koje daju odobrenje tim vazduhoplovima povezane sa jedinicom kontrole letjenja koja opslužuju susjedni kontrolisani vazdušni prostor.
- (f) Komunikacijska sredstva koja omogućuju uspostavljanje veza u skladu sa podtač. (d) i (e) moraju da uključuju mehanizme za komunikaciju samo direktnim govorom, ili u kombinaciji sa komunikacijama preko data link-a, sa automatskim snimanjem, pri čemu se za svrhe prenosa kontrole uz primjenu nadzora ATS-a komunikacije moraju uspostaviti trenutno, a za ostale svrhe komunikacija se obično uspostavlja u roku od 15 sekundi.
- (g) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi odgovarajuća sredstva za automatsko snimanje u svim slučajevima kada se zahtijeva automatska razmjena podataka među računarima za usluge u vazdušnom saobraćaju.

ATS.OR.445 Komunikacije za kontrolu ili upravljanje vozilima koja nisu vazduhoplovi na manevarskim površinama aerodroma

- (a) Osim u slučajevima kada se smatra da je dovoljan sistem vizuelnih signala, pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi dvosmjerna radiotelefonska komunikacijska sredstva za jednu od sljedećih usluga:
- (1) uslugu aerodromske kontrole za kontrolu vozila na manevarskoj površini;
- (2) AFIS za upravljanje vozilima na manevarskoj površini gdje se takva usluga pruža u skladu sa tačkom ATS.TR.305 podtačka (f).
- (b) Potreba za odvojenim komunikacijskim kanalima za upravljanje ili kontrolu vozila na manevarskoj površini određuje se u skladu sa procjenom sigurnosti.
- (c) Moraju se obezbijediti sredstva za automatsko snimanje na svim kanalima iz podtačke (b).

ATS.OR.450 Automatsko snimanje nadzornih podataka

Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da se nadzorni podaci dobijeni primarnom i sekundarnom radarskom opremom ili drugim sistemima (npr. ADS-B, ADS-C), koji se upotrebljavaju za rad usluga u vazdušnom saobraćaju, automatski snimaju kako bi se mogli koristiti u istragama nesreća i nezgoda, traganju i spašavanju, kao i za obuku i ocjenu usluga u vazdušnom saobraćaju i nadzornih sistema.

ATS.OR.455 Čuvanje snimljenih informacija i podataka

- (a) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju čuva najmanje 30 dana sljedeće:
- (1) snimke sa komunikacijskih kanala, u skladu sa tačkom ATS.OR.400 podtač. (b) i (c);
- (2) snimke podataka i komunikacija, u skladu sa tačkom ATS.OR.435 podtačka(c) podpodtač. (3) i (5).
- (3) automatske snimke, u skladu sa tačkom ATS.OR.440;
- (4) snimke komunikacija, u skladu sa tačkom ATS.OR.445;
- (5) snimke podataka, u skladu sa tačkom ATS.OR.450;
- (6) papirnatte obrasce (stripove) za praćenje napredovanja leta, elektronske podatke o napretku i koordinaciji leta.
- (b) Ako su snimci i zapisi iz podtačke (a) važni za istrage o nesrećama i nezgodama, čuvaju se duže, dok ne postane jasno da više neće biti potrebni.

ATS.OR.460 Snimci pozadinske komunikacije i zvučne okoline

- (a) Osim ako nadležni organ propiše drugačije, jedinice usluga u vazdušnom saobraćaju moraju da budu opremljene uređajima koji snimaju pozadinsku komunikaciju i zvučnu okolinu radnih mjesta kontrolora letjenja ili službenika za pružanje usluga letnih informacija ili službenika AFIS-a, u zavisnosti šta je odgovarajuće, a koji su u stanju da čuvaju informacije snimljene tokom najmanje posljednja 24 sata rada.
- (b) Takvi se snimci upotrebljavaju samo u istragama nesreća i nezgoda za koje je obavezno izvještavanje.

ODJELJAK 5

ZAHTEJEVI U POGLEDU INFORMACIJA

ATS.OR.500 Meteorološke informacije – opšte

- (a) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da se relevantnim jedinicama usluga u vazdušnom saobraćaju stavljaju na raspolaganje ažurirane informacije o postojećim i predviđenim meteorološkim uslovima koje su im neophodne za obavljanje njihovih zadataka.

(b) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da se relevantnim jedinicama usluga u vazdušnom saobraćaju isporučuju dostupne detaljne informacije o lokaciji, vertikalnom protezanju, smjeru i brzini kretanja meteoroloških pojava u blizini aerodroma, a posebno u području početnog penjanja i području prilaza, koje bi mogle da budu opasne za operacije vazduhoplova.

(c) Informacije iz tačaka (a) i (b) moraju da se isporučuju u takvom obliku da ih osoblje usluga u vazdušnom saobraćaju može što lakše protumačiti, i onoliko često koliko je potrebno da bi se zadovoljili zahtjevi dotičnih jedinica usluga u vazdušnom saobraćaju.

ATS.OR.505 Meteorološke informacije za centre za pružanje letnih informacija i centre oblasne kontrole

(a) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da centri za pružanje letnih informacija i centri oblasne kontrole dobijaju meteorološke informacije iz tačke MET.OR.245 podtačka (f) Priloga V, sa posebnim naglaskom na nastanak ili predviđeni nastanak pogoršanja određenih vremenskih uslova čim se to može odrediti. Ti izvještaji i prognoze moraju da obuhvataju oblast letnih informacija ili kontrolisanu oblast i takve druge oblasti, ako je tako propisao nadležni organ.

(b) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da centri za pružanje letnih informacija i centri oblasne kontrole dobijaju, u odgovarajućim vremenskim intervalima, ažurirane podatke o pritisku vazduha koji su potrebni za podešavanje visinomjera, za lokacije koje odredi dotični centar za pružanje letnih informacija ili centar oblasne kontrole.

ATS.OR.510 Meteorološke informacije za jedinice koje pružaju uslugu prilazne kontrole

(a) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da jedinice koje pružaju uslugu prilazne kontrole dobijaju meteorološke informacije za vazdušni prostor i aerodrome za koje su zaduženi, kako je propisano u tački MET.OR.242 podtačka (b) Priloga V.

(b) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da, ako se koristi više anemometara, pokazivači koji su sa njima povezani budu jasno označeni kako bi se mogla identifikovati poletno-sletna staza i dio poletno-sletne staze koje nadzire svaki anemometar.

(c) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da jedinice koje pružaju uslugu prilazne kontrole dobijaju ažurirane podatke o pritisku vazduha potrebne za podešavanje visinomjera, za lokacije koje navede jedinica koja obezbjeđuje uslugu prilazne kontrole.

(d) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da su jedinice koje pružaju uslugu prilazne kontrole za završni prilaz, slijetanje i polijetanje opremljene pokazivačem ili pokazivačima na kojima se prikazuju podaci o prizemnom vjetru. Taj se pokazivač ili pokazivači moraju da se odnose na istu lokaciju ili lokacije posmatranja i da dobijaju podatke od istog/istih senzora kao i odgovarajući pokazivač ili pokazivači u aerodromskom kontrolnom tornju ili jedinici AFIS-a ili oboje i vazduhoplovnoj meteorološkoj stanici, ako ona postoji.

(e) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da su jedinice koje pružaju uslugu prilazne kontrole za završni prilaz, slijetanje i polijetanje na aerodromima gdje se vrijednosti vidljivosti uzduž poletno-sletne staze procjenjuju instrumentima opremljene pokazivačem ili pokazivačima koji omogućavaju očitavanje aktuelnih vrijednosti vidljivosti uzduž poletno-sletne staze. Taj se pokazivač ili pokazivači moraju da se odnose na istu lokaciju ili lokacije posmatranja i da dobijaju podatke od istog/istih senzora kao i odgovarajući pokazivač ili pokazivači u aerodromskom kontrolnom tornju ili jedinici AFIS-a ili oboje i vazduhoplovnoj meteorološkoj stanici ako ona postoji.

(f) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da su jedinice koje pružaju uslugu prilazne kontrole za završni prilaz, slijetanje i polijetanje na aerodromima gdje se najniža visina oblaka procjenjuje instrumentima opremljene pokazivačem ili pokazivačima koji omogućavaju očitavanje aktuelnih vrijednosti najniže visine oblaka. Ti pokazivači moraju da se odnose na istu lokaciju ili lokacije posmatranja i da dobijaju podatke od istog/istih senzora kao i odgovarajući pokazivač ili pokazivači u aerodromskom kontrolnom tornju ili jedinici AFIS-a ili oboje i vazduhoplovnoj meteorološkoj stanici ako ona postoji.

(g) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da jedinice koje pružaju uslugu prilazne kontrole za završni prilaz, slijetanje i polijetanje dobijaju dostupne informacije o smicanju vjetra koje može nepovoljno da utiče na vazduhoplove na prilaznoj putanji ili putanji polijetanja ili tokom prilaza sa kruženjem.

ATS.OR.515 Meteorološke informacije za aerodromske kontrolne tornjeve i jedinice AFIS-a

(a) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da aerodromski kontrolni tornjevi i, osim ako je nadležni organ propisao drugačije, jedinice AFIS-a dobijaju meteorološke informacije za aerodrom za koji su zaduženi, kako je propisano u tački MET.OR.242 podtačka (a) Priloga V.

(b) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da aerodromski kontrolni tornjevi i jedinice AFIS-a dobijaju aktuelne podatke o pritisku vazduha za podešavanje visinomjera na dotičnom aerodromu.

(c) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da su aerodromski kontrolni tornjevi i jedinice AFIS-a opremljeni pokazivačem ili pokazivačima prizemnog vjetra. Taj pokazivač ili pokazivači mora da se odnosi na istu lokaciju ili lokacije posmatranja i da dobija podatke od istog/istih senzora kao i odgovarajući pokazivač ili pokazivači u vazduhoplovnoj meteorološkoj stanici ako ona postoji. Ako se koristi više senzora, pokazivači koji su sa njima povezani moraju da budu jasno označeni kako bi se mogla identifikovati poletno-sletna staza i dio poletno-sletne staze koje nadzire svaki senzor.

(d) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da su aerodromski kontrolni tornjevi i jedinice AFIS-a na aerodromima gdje se vrijednosti vidljivosti uzduž poletno-sletne staze mjere instrumentima opremljeni pokazivačem ili pokazivačima koji omogućavaju očitavanje aktuelnih vrijednosti vidljivosti uzduž poletno-sletne staze. Taj pokazivač ili pokazivači mora da se odnosi na istu lokaciju ili lokacije posmatranja i da dobija podatke od istog/istih senzora kao i odgovarajući pokazivač ili pokazivači u vazduhoplovnoj meteorološkoj stanici ako ona postoji.

(e) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da su aerodromski kontrolni tornjevi i jedinice AFIS-a na aerodromima gdje se najniža visina oblaka procjenjuje instrumentima opremljeni pokazivačem ili pokazivačima koji omogućavaju očitavanje aktuelnih vrijednosti najniže visine oblaka. Ti pokazivači moraju da se odnose na istu lokaciju ili lokacije posmatranja i da dobijaju podatke od istog/istih senzora kao i odgovarajući pokazivač ili pokazivači u aerodromskom kontrolnom tornju i jedinici AFIS-a i vazduhoplovnoj meteorološkoj stanici ako ona postoji.

(f) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da aerodromski kontrolni tornjevi i jedinice AFIS-a dobijaju dostupne informacije o smicanju vjetra koje može nepovoljno da utiče na vazduhoplove na prilaznoj putanji ili putanji polijetanja ili tokom prilaza kruženjem i na vazduhoplove na poletno-sletnoj stazi tokom rulanja (usporavanja) kod slijetanja ili poletnog zaleta.

(g) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da aerodromski kontrolni tornjevi i jedinice AFIS-a i/ili ostale odgovarajuće jedinice dobijaju aerodromska upozorenja, u skladu sa tačkom MET.OR.215 podtačka (b) Priloga V.

ATS.OR.520 Informacije o uslovima na aerodromu i operativnom statusu povezane infrastrukture

Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da aerodromski kontrolni tornjevi, jedinice AFIS-a i jedinice koje pružaju uslugu prilazne kontrole dobijaju aktuelne informacije o operativno važnim uslovima na operativnoj površini, uključujući postojanje privremenih opasnosti, i o operativnom statusu sve povezane infrastrukture na aerodromu ili aerodromima za koje su zaduženi, kako ih dojaviti operator aerodroma.

ATS.OR.525 Informacije o operativnom statusu navigacionih usluga

(a) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da obezbijedi da jedinice usluga u vazdušnom saobraćaju blagovremeno dobijaju aktuelne informacije o operativnom statusu radionavigacionih usluga i vizuelnih pomagala bitnih za procedure polijetanja, polaska, prilaza i slijetanja unutar njihove oblasti odgovornosti i onih radionavigacionih usluga i vizuelnih pomagala koji su neophodni za kretanje po površini.

(b) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da uspostavi odgovarajuće mehanizme u skladu sa tačkom ATM/ANS.OR.B.005 podtačka (f) Priloga III kako bi obezbijedio da se pružaju informacije iz podtačke (a) ove tačke kada je riječ o uslugama GNSS-a.”;

ATS.OR.530 Prosljeđivanje informacija o kočionoj sili

Ako pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju primi govornom komunikacijom posebni izvještaj iz vazduha koji se odnosi na silu kočenja koji ne odgovara onome koji je dojavljen, o tome bez odlaganja obavještava odgovarajućeg operatora aerodroma.”;

(b) Poddio B mijenja se kako slijedi:

(i) Odjeljak 1 mijenja se kako slijedi:

— tačka ATS.TR.100 zamjenjuje se sljedećim:

„ATS.TR.100 Ciljevi usluga u vazdušnom saobraćaju (ATS)

Ciljevi usluga u vazdušnom saobraćaju su da:

- (a) spriječi sudare vazduhoplova;
- (b) spriječi sudare vazduhoplova sa drugim vazduhoplovima na manevarskoj površini i sudare vazduhoplova sa preprekama na toj površini;
- (c) ubrza i održava uredan protok vazdušnog saobraćaja;
- (d) obezbijedi savjete i informacije korisne za sigurno i efikasno obavljanje letova;
- (e) obavijesti odgovarajuće organizacije o vazduhoplovima kojima je potrebna pomoć traganja i spašavanja, i prema potrebi pomaže tim organizacijama.”;

— dodaju se sljedeće tač. ATS.TR.105 do ATS.TR.160:

„ATS.TR.105 Podjela usluga u vazdušnom saobraćaju

Usluge u vazdušnom saobraćaju sastoje se od sljedećih usluga:

(a) usluga kontrole letjenja, kako bi se postigli ciljevi iz tačke ATS.TR.100 podtač. (a), (b) i (c), a ta usluga se dijeli na tri dijela kako slijedi:

- (1) usluga oblasne kontrole: pružanje usluge kontrole letjenja za kontrolisane letove, osim za one djelove tih letova koji su opisani u podpodtač. 2 i 3 ove tačke, kako bi se postigli ciljevi utvrđeni u tački ATS.TR.100 podtač. (a) i (c);
- (2) usluga prilazne kontrole: pružanje usluge kontrole letjenja za one djelove kontrolisanih letova koji su povezani sa dolaskom ili polaskom, kako bi se postigli ciljevi utvrđeni u tački ATS.TR.100 podtač. (a) i (c); i
- (3) usluga aerodromske kontrole: pružanje usluge kontrole letjenja za aerodromski saobraćaj, osim za one djelove letova koji su opisani u podpodtački 2 ove tačke, kako bi se postigli ciljevi utvrđeni u tački ATS.TR.100 podtač. (a), (b) i (c);
- (b) usluga letnih informacija ili savjetodavna usluga u vazdušnom saobraćaju ili oboje, kako bi se postigao cilj utvrđen u tački ATS.TR.100 podtačka (d);

(c) usluga uzbunjivanja, kako bi se postigao cilj utvrđen u tački ATS.TR.100 podtačka (e).

ATS.TR.110 Uspostavljanje jedinica koje pružaju usluge u vazdušnom saobraćaju

(a) Usluge u vazdušnom saobraćaju pružaju jedinice koje su uspostavljene kako slijedi:

- (1) centri za pružanje letnih informacija moraju da budu uspostavljeni kako bi pružali uslugu letnih informacija i uslugu uzbunjivanja unutar područja letnih informacija, osim ako je odgovornost za pružanje takvih usluga unutar područja letnih informacija dodijeljena jedinici kontrole letjenja koja ima odgovarajuća sredstva za obavljanje tog zadatka;
- (2) jedinice kontrole letjenja moraju da budu uspostavljene kako bi pružale uslugu kontrole letjenja, uslugu letnih informacija i uslugu uzbunjivanja unutar kontrolisanih oblasti, kontrolisanih zona i na kontrolisanim aerodromima;
- (3) jedinice AFIS-a moraju da budu uspostavljene kako bi pružale uslugu letnih informacija i uslugu uzbunjivanja na aerodromima s AFIS-om i unutar vazdušnog prostora tih aerodroma.

(b) prijavni biro ili prijavni biro usluga u vazdušnom saobraćaju ili drugi mehanizmi moraju da budu uspostavljeni kako bi primali izvještaje koji se odnose na usluge u vazdušnom saobraćaju i planove leta podnesene prije polaska.

ATS.TR.115 Identifikacija jedinica usluga u vazdušnom saobraćaju

(a) Jedinice usluga u vazdušnom saobraćaju moraju da imaju nedvosmisleno ime kako slijedi:

- (1) centar oblasne kontrole ili centar za pružanje letnih informacija obično se identifikuju prema imenu obližnjeg grada ili geografske karakteristike ili oblasti;
- (2) aerodromski kontrolni toranj ili jedinica prilazne kontrole obično se identifikuju prema imenu aerodroma na kojem pružaju usluge ili prema imenu obližnjeg grada ili geografske karakteristike ili oblasti;
- (3) jedinica AFIS-a obično se identifikuje prema imenu aerodroma na kojem pruža usluge ili prema imenu obližnjeg grada ili geografske karakteristike ili oblasti.
- (b) Ime svake od jedinica i službi usluga u vazdušnom saobraćaju dopunjuje se jednim od sljedećih sufiksa, kako je odgovarajuće:
 - (1) centar oblasne kontrole – CONTROL;
 - (2) prilazna kontrola – APPROACH;
 - (3) prilazna radarska kontrola dolaska (approach control radar arrivals) – ARRIVAL;
 - (4) prilazna radarska kontrola odlaska (approach control radar departures) – DEPARTURE;
 - (5) jedinica kontrole letjenja (opšte) kada pruža usluge nadzora sistemom ATS-a – RADAR;

- (6) aerodromska kontrola – TOWER;
- (7) kontrola kretanja po površini – GROUND;
- (8) izdavanje odobrenja – DELIVERY;
- (9) centar letnih informacija – INFORMATION;
- (10) jedinica AFIS-a – INFORMATION.

ATS.TR.120 Jezik komunikacije između jedinica usluga u vazdušnom saobraćaju

Osim u slučajevima kada se komunikacija među jedinicama usluga u vazdušnom saobraćaju obavlja na zajednički dogovorenom jeziku, za takve komunikacije upotrebljava se engleski jezik.

ATS.TR.125 Izražavanje vertikalne pozicije vazduhoplova

(a) Za letove u oblastima u kojima je utvrđena prelazna apsolutna visina, vertikalna pozicija vazduhoplova mora, osim u slučajevima iz podtačke (b) u nastavku, na prelaznoj apsolutnoj visini ili ispod nje da bude izražena kao apsolutna visina, a na prelaznom nivou ili iznad nje da bude izražena kao nivo leta. Pri prolasku kroz prelazni sloj vertikalna pozicija pri penjanju mora da bude izražena kao nivo leta, a pri snižavanju kao apsolutna visina.

(b) Kada vazduhoplov kojem je izdato odobrenje za slijetanje ili, na aerodromu s AFIS-om, vazduhoplov koji je obaviješten da je poletno-sletna staza na raspolaganju za slijetanje, završava prilaz koristeći se atmosferskim pritiskom na nadmorskoj visini aerodroma (QFE), vertikalna pozicija tog vazduhoplova izražava se kao visina iznad nadmorske visine aerodroma tokom onog dijela njegovog leta za koji smije da se koristi QFE, osim što mora da bude izražena kao visina iznad nadmorske visine praga poletno-sletne staze:

- (1) za instrumentalne poletno-sletne staze ako se prag nalazi 2 m (7 stopa) ili više ispod nadmorske visine aerodroma;
- (2) za poletno-sletne staze za precizni prilaz.

ATS.TR.130 Određivanje prelaznog nivoa

(a) Odgovarajuća jedinica usluga u vazdušnom saobraćaju mora da utvrdi prelazni nivo koji se koristi u područjima gdje je utvrđena prelazna apsolutna visina, za odgovarajući vremenski period na osnovu QNH (postavke podskale visinomjera kako bi se dobila nadmorska visina na zemlji) izvještaja i prognoziranih pritiska na srednjem nivou mora, ako je potrebno.

(b) Prelazni nivo mora da se nalaziti iznad prelazne apsolutne visine tako da se obezbijedi minimalno vertikalno razdvajanje od najmanje nominalno 300 m (1 000 stopa) među vazduhoplovima koji lete istovremeno na prelaznoj apsolutnoj visini i na prelaznom nivou.

ATS.TR.135 Minimalni nivo leta kružiranja za IFR letove

(a) Jedinice kontrole letjenja ne smiju da dodijele nivo leta kružiranja ispod minimalnih apsolutnih visina leta koje su utvrdile države članice, osim ako je to posebno odobrio nadležni organ.

(b) Jedinice kontrole letjenja:

- (1) određuju najniži upotrebljivi nivo ili nivo leta za cijelu kontrolisanu oblast za koju su odgovorni ili za njegove djelove;
- (2) dodjeljuju nivoe leta na tom nivou ili nivoima ili iznad tog nivoa ili nivoâ;
- (3) proslijeđuju najniži upotrebljivi nivo ili nivoe leta pilotima na zahtjev.

ATS.TR.140 Pružanje informacija o postavci visinomjera

(a) Odgovarajuće jedinice usluga u vazdušnom saobraćaju moraju uvijek da imaju na raspolaganju informacije za slanje vazduhoplovima u letu, na zahtjev, koje su potrebne za određivanje najnižeg nivoa leta kojom se obezbjeđuje odgovarajuće nadvisivanje prepreka na rutama ili segmentima ruta za koje se te informacije zahtijevaju.

(b) Centri letnih informacija i centri oblasne kontrole moraju da imaju na raspolaganju za slanje vazduhoplovima, na zahtjev, odgovarajući broj QNH izvještaja ili prognoza pritiska vazduha za područja letnih informacija i kontrolisane oblasti za koje su odgovorni i za susjedne oblasti.

(c) Letačkoj posadi se prelazni nivo mora dati blagovremeno, prije nego što se postigne prilikom snižavanja.

(d) Osim kada je poznato da je vazduhoplov već dobio tu informaciju direktnim pozivom, postavka vrijednosti QNH za visinomjer mora da bude sastavni dio:

- (1) odobrenja za snižavanje kod prvog odobrenja za apsolutnu visinu nižu od prelaznog nivoa;
- (2) odobrenja za prilaz ili odobrenja za ulazak u saobraćajni krug;
- (3) odobrenja za vožnju po zemlji za vazduhoplove u odlasku.
- (e) QFE postavka visinomjera kako je opisana u tački ATS.TR.125 podtačka (b) šalje se vazduhoplovima na zahtjev ili redovno, u zavisnosti od lokalnih dogovora.
- (f) Odgovarajuće jedinice usluga u vazdušnom saobraćaju zaokružuju postavke visinomjera na najbliži niži cijeli hektopaskal.

ATS.TR.145 Privremeno obustavljanje operacija prema pravilima vizuelnog letjenja na aerodromu i u njegovoj blizini

(a) Bilo koje ili sve VFR operacije na aerodromu i u njegovoj blizini mogu da budu privremeno obustavljene kad god je to potrebno zbog sigurnosti, a privremeno obustavljanje može narediti bilo koja od sljedećih jedinica, osoba ili organa:

- (1) jedinica prilazne kontrole ili odgovarajući centar oblasne kontrole;
- (2) aerodromski kontrolni toranj;
- (3) nadležni organ.

(b) Kada su sve ili neke VFR operacije na aerodromu i u njegovoj blizini privremeno obustavljene, aerodromski kontrolni toranj mora da:

- (1) stavi na čekanje sve VFR odlaske;
- (2) opozove sve lokalne letove koji obavljaju operacije prema VFR-u ili dobije odobrenje za specijalne operacije VFR;
- (3) obavijesti jedinicu prilazne kontrole ili centar oblasne kontrole, u zavisnosti šta je odgovarajuće s obzirom na preduzete mjere;
- (4) obavijesti sve operatore ili njihove ovlašćene predstavnike o razlozima zašto su preduzete takve mjere, ako je neophodno ili zatraženo.

ATS.TR.150 Vazduhoplovna svjetla na zemlji

Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da utvrdi postupke za rad vazduhoplovnih svjetala na zemlji, bilo da su na aerodromu ili u blizini aerodroma ili ne.

ATS.TR.155 Usluge nadzora za ATS

(a) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju može da upotrijebi nadzorne sisteme za ATS pri pružanju usluga u vazdušnom saobraćaju. U tom slučaju pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora precizno da navede funkcije za koje se upotrebljavaju informacije nadzora za ATS.

(b) Kada pruža usluge nadzora za ATS, pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da:

(1) obezbijedi da nadzorni sistem ili sistemi za ATS koji se koristi omogućava da se informacije nadzora koje su prikazane, uključujući prikaze pozicija, stalno ažuriraju;

(2) ako se pruža usluga kontrole letjenja:

(i) odredi broj vazduhoplova kojima se istovremeno pružaju usluge nadzora za ATS koji se može sigurno koordinirati u prevladavajućim okolnostima;

(ii) u svakom trenutku kontrolorima letjenja pruža potpune i ažurirane informacije o:

A. utvrđenim minimalnim apsolutnim visinama leta unutar oblasti odgovornosti;

B. najnižem upotrebljivom nivou ili nivoima leta određenim u skladu sa tač. ATS.TR.130 i ATS.TR.135;

C. utvrđenim minimalnim apsolutnim visinama koje su primjenljive za procedure koje se zasnivaju na taktičkom vektorisanju i dodjeli direktnih ruta, uključujući potrebnu korekciju temperature ili metodu za korigovanje efekta niskih temperatura na minimalne apsolutne visine.

(c) Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora, u skladu sa funkcijama za koje se informacije nadzora za ATS upotrebljavaju pri pružanju usluga u vazdušnom saobraćaju, utvrditi procedure za:

(1) identifikaciju vazduhoplova;

(2) pružanje vazduhoplovu informacija o poziciji;

(3) vektorisanje vazduhoplova;

(4) pružanje navigacione pomoći vazduhoplovu;

(5) pružanje informacija o nepovoljnim vremenskim uslovima, ako je primjenljivo;

(6) prenos kontrole za vazduhoplov;

(7) slučaj kvara nadzornog ili nadzornih sistema ATS;

(8) slučaj kvara SSR transpondera, u skladu sa odredbama odjeljka 13 Priloga Sprovedbene regulative (EU) br. 923/2012;

(9) upozorenja koja se odnose na sigurnost, a zasnivaju se na nadzoru za ATS, kada se primjenjuju;

(10) privremeni ili konačni prekid usluge nadzora za ATS.

(d) Prije obezbjeđivanja usluge nadzora za ATS vazduhoplovu, mora da se uspostavi identifikacija i obavijestiti pilot. Nakon toga identifikacija se održava do završetka usluge nadzora za ATS. Ako se identifikacija izgubi, potrebno je u skladu sa time obavijestiti pilota i prema potrebi izdati odgovarajuća uputstva.

(e) Kada se uoči da je identifikovani kontrolisani let u konfliktnoj putanji sa nepoznatim vazduhoplovom sa mogućnošću sudara, pilot kontrolisanog leta mora se, kad god je to moguće:

(1) informisati o nepoznatom vazduhoplovu i, na pilotov zahtjev ili ako to, prema mišljenju kontrolora, nameće situacija, predložiti mu akciju izbjegavanja; i

(2) informisati o prestanku opasnosti od sudara.

(f) Osim ako je nadležni organ propisao drugačije, svaka odgovarajuće opremljena jedinica usluga u vazdušnom saobraćaju mora da provjerava prikazane informacije o nivou izvedene iz barometarske visine najmanje jednom pri početnom kontaktu sa dotičnim vazduhoplovom ili, ako to nije izvodljivo, što prije nakon toga.

(g) Samo se provjerene informacije o nivou izvedene iz barometarske visine smiju upotrebljavati za određivanje da je vazduhoplov obavio bilo koju od sljedećih radnji:

(1) zadržao nivo;

(2) napustio nivo;

(3) prošao nivo u uspinjanju ili snižavanju;

(4) dostigao nivo.

ATS.TR.160 Pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju za testno letjenje

Za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju za testno letjenje nadležni organ može da definiše dodatne ili alternativne uslove i procedure od onih sadržanih u ovom poddjelu B, kojih mora da se pridržava jedinica usluga u vazdušnom saobraćaju.”;

(ii) dodaju se sljedeći odjeljci 2, 3 i 4:

„ODSJED 2

USLUGA KONTROLE LETJENJA

ATS.TR.200 Primjena

Usluga kontrole letjenja pruža se:

(a) za sve IFR letove u vazdušnom prostoru klase A, B, C, D i E;

(b) za sve VFR letove u vazdušnom prostoru klase B, C i D;

(c) za sve specijalne VFR letove;

(d) za sav aerodromski saobraćaj na kontrolisanim aerodromima.

ATS.TR.205 Pružanje usluge kontrole letjenja

Djelove usluge kontrole letjenja opisane u tački ATS.TR.105 podtačka (a) pružaju različite jedinice:

(a) uslugu oblasne kontrole bilo koja od sljedećih jedinica:

(1) centar oblasne kontrole letjenja;

(2) jedinica koja pruža uslugu prilazne kontrole u kontrolisanoj zoni ili kontrolisanoj oblasti ograničenih razmjera koja je određena prije svega za pružanje usluge prilazne kontrole i gdje ne postoji centar oblasne kontrole;

(b) uslugu prilazne kontrole bilo koja od sljedećih jedinica:

(1) jedinica prilazne kontrole letjenja ako je neophodno ili poželjno da se uspostavi odvojena jedinica;

(2) aerodromski kontrolni toranj ili centar oblasne kontrole ako je neophodno ili poželjno da se kombinuje pod odgovornošću jedne jedinice funkcije usluge prilazne kontrole i usluge aerodromske kontrole ili usluge oblasne kontrole;

(c) uslugu aerodromske kontrole: aerodromski kontrolni toranj.

ATS.TR.210 Rad usluge kontrole letjenja

(a) Za obezbjeđivanje usluge kontrole letjenja, jedinica kontrole letjenja mora da:

- (1) ima informacije o predviđenom kretanju svakog vazduhoplova i promjenama tog predviđenog kretanja, kao i tekuće informacije o stvarnom kretanju svakog vazduhoplova;
- (2) na osnovu primljenih informacija, odredi relativne pozicije poznatih vazduhoplova u odnosu na druge poznate vazduhoplove;
- (3) izdaje odobrenja, uputstva ili informacije, ili sve to, zbog sprečavanja sudara između vazduhoplova pod njenim nadzorom, kao i zbog ubrzavanja i održavanja redovnog protoka saobraćaja;
- (4) prema potrebi koordinira odobrenja sa drugim jedinicama:
 - (i) uvijek kada bi vazduhoplov mogao da bude u konfliktu sa saobraćajem koji se odvija pod nadzorom drugih takvih jedinica;
 - (ii) prije prenošenja kontrole vazduhoplova na druge takve jedinice.

(b) U odobrenjima koja izdaju jedinice kontrole letjenja mora da bude obezbijeđeno razdvajanje:

- (1) između svih letova u vazдушnom prostoru klase A i B;
- (2) između IFR letova u vazдушnom prostoru klase C, D i E;
- (3) između IFR letova i VFR letova u vazдушnom prostoru klase C;
- (4) između IFR letova i specijalnih VFR letova;
- (5) između specijalnih VFR letova, osim ako nadležni organ propisao drugačije.

Ukoliko je nadležni organ propisao u slučajevima iz podtačke (2) prvog stava u klasama D i E vazdušnog prostora, kada pilot vazduhoplova zatraži i pilot drugog vazduhoplova se saglasi mogu samostalno održavati razdvajanje danju u vizuelnim meteorološkim uslovima za određeni dio leta ispod 3050 m (10000 ft) tokom penjanja ili snižavanja.

(c) Osim u slučajevima operacija na paralelnim ili skoro paralelnim poletno-sletnim stazama iz tačke ATS.TR.255, ili kada u blizini aerodroma mogu da se primijene smanjenje norme razdvajanja, jedinica kontrole letjenja obezbjeđuje razdvajanje na barem jedan od sljedećih načina:

- (1) vertikalnim razdvajanjem, koje se postiže dodjeljivanjem različitih nivoa odabranih iz tabele nivoa krstarenja iz Dodatka 3 Priloga Sprovedbene regulative (EU) br. 923/2012, osim što se korelacija nivoa i putanja koja je propisana u Dodatku ne primjenjuje ako je drugačije navedeno u odgovarajućim zbornicima vazduhoplovnih informacija ili u odobrenjima ATC-a. vertikalna norma razdvajanja iznosi nominalno 300 m (1000 ft) do i uključujući FL 410 i nominalno 600 m (2000 ft) iznad tog nivoa. Informacije o geometrijskoj visini ne smiju da se upotrebljavaju za određivanje vertikalnog razdvajanja;
- (2) horizontalnim razdvajanjem, koje se postiže na jedan od sljedećih načina:
 - (i) uzdužnim razdvajanjem, održavanjem razmaka između vazduhoplova koji lete duž istih, unakrsnih ili recipročnih putanja, izraženim u obliku vremena ili udaljenosti;
 - (ii) bočnim razdvajanjem, održavanjem vazduhoplova na različitim rutama ili u različitim geografskim područjima.

(d) Kada kontrolor letjenja uvidi da se vrsta razdvajanja ili norma koja se primjenjuje za razdvajanje dva vazduhoplova ne može održavati, kontrolor letjenja uspostavlja drugu vrstu razdvajanja ili normu prije trenutka kršenja trenutnog norme razdvajanja.

ATS.TR.215 Izbor normi razdvajanja i obavještanje o njemu u svrhu primjene tačke ATS.TR.210 podtačka (c)

(a) Izbor norme razdvajanja u svrhu primjene unutar određenog dijela vazdušnog prostora određuje pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju odgovoran za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju, a odobrava odgovorni nadležni organ.

(b) Za saobraćaj koji prelazi iz jednog vazdušnog prostora u drugi susjedni i za rute koje su bliže zajedničkoj granici susjednih vazdušnih prostora nego što je norma razdvajanja koja je primjenjiva u tim okolnostima, norma razdvajanja bira se uz savjetovanje sa pružiocima usluga u vazdušnom saobraćaju koji su odgovorni za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju u susjednom vazdušnom prostoru.

(c) O pojedinostima izabranih normi razdvajanja i područjima njihove primjene obavještavaju se:

- (1) odgovarajuće jedinice za usluge u vazdušnom saobraćaju;
- (2) piloti i operatori vazduhoplova preko zbornika vazduhoplovnih informacija, ako se razdvajanje zasniva na određenim navigacionim sredstvima ili određenim navigacionim tehnikama koje koriste vazduhoplovi.

ATS.TR.220 Primjena razdvajanja u uslovima vrtložne turbulencije

(a) Jedinice kontrole letjenja primjenjuju norme razdvajanja u uslovima vrtložne turbulencije na vazduhoplove u fazama prilaza i odlaska u svim sljedećim situacijama:

- (1) vazduhoplov leti direktno iza drugog vazduhoplova na istoj apsolutnoj visini ili manje od 300 m (1000 ft) ispod njega;
- (2) oba vazduhoplova koriste istu poletno-sletnu stazu ili paralelne poletno-sletne staze međusobno udaljene manje od 760 m (2500 ft);
- (3) vazduhoplov siječe putanju drugog vazduhoplova iza njega na istoj apsolutnoj visini ili manje od 300 m (1000 ft) ispod njega.

(b) Podtačka (a) ne primjenjuje se na VFR letove u dolasku ni na IFR letove u dolasku koji primjenjuju vizuelni prilaz kad je vazduhoplov prijavio da vidi vazduhoplov ispred sebe i dobio je uputstvo da prati i sam održava razdvajanje od tog vazduhoplova. U takvim slučajevima, jedinica kontrole letjenja izdaje upozorenje o vrtložnoj turbulenciji.

ATS.TR.225 Odgovornost za kontrolu

(a) Kontrolisani let ne može da bude istovremeno pod kontrolom više od jedne jedinice kontrole letjenja.

(b) Odgovornost za kontrolu svih vazduhoplova koji lete unutar određenog bloka vazdušnog prostora ima samo jedna jedinica kontrole letjenja. Međutim, kontrola određenog vazduhoplova ili grupe vazduhoplova može da bude delegirana drugim jedinicama kontrole letjenja pod uslovom da je osigurana koordinacija svih relevantnih jedinica kontrole letjenja.

ATS.TR.230 Prenos odgovornosti za kontrolu

(a) Mjesto ili vrijeme prenosa

Odgovornost za kontrolu vazduhoplova prenosi se sa jedne jedinice kontrole letjenja na drugu kako slijedi:

- (1) između dvije jedinice koje pružaju uslugu oblasne kontrole

Odgovornost za kontrolu vazduhoplova prenosi se sa jedinice koja pruža uslugu oblasne kontrole u kontrolisanoj oblasti na jedinicu koja pruža uslugu oblasne kontrole u susjednoj kontrolisanoj oblasti u trenutku prelaženja međusobne granice

kontrolisanih oblasti kako procijeni centar oblasne kontrole koji ima kontrolu nad vazduhoplovom ili na nekoj drugoj tački ili u drugom trenutku u skladu sa dogovorom predmetne dvije jedinice.

(2) Između jedinice koja pruža uslugu oblasne kontrole i jedinice koja pruža uslugu prilazne kontrole ili između dvije jedinice koje pružaju uslugu prilazne kontrole

Odgovornost za kontrolu vazduhoplova prenosi se sa jedne jedinice na drugu i obratno na tački ili u trenutku koje su dogovorile predmetne dvije jedinice.

(3) između jedinice koja pruža uslugu prilazne kontrole i aerodromskog kontrolnog tornja

(i) za vazduhoplove u dolasku – odgovornost za kontrolu vazduhoplova u dolasku prenosi se, kako je navedeno u pisanom sporazumu i operativnim priručnicima, zavisno što je odgovarajuće, sa jedinice koja pruža uslugu prilazne kontrole na aerodromski kontrolni toranj kada je vazduhoplov u bilo kojoj od sljedećih situacija:

(A) u blizini aerodroma, i:

(a) smatra se da će se prilaz i slijetanje dovršiti pomoću vizuelnih referenci u odnosu na tlo, ili

(b) stigao je do mjesta gdje su neometani VMC;

(B) nalazi se na predviđenoj tački ili nivou;

(C) sletio je.

(ii) za vazduhoplove u odlasku – odgovornost za vazduhoplov u odlasku prenosi se, kako je navedeno u pisanom sporazumu i operativnim priručnicima, zavisno što je odgovarajuće, od aerodromskog kontrolnog tornja na jedinicu koja pruža uslugu prilazne kontrole:

(A) kada prevladavaju VMC u blizini aerodroma;

(a) prije trenutka kada vazduhoplov napusti blizinu aerodroma, ili

(b) prije nego što vazduhoplov uđe u područje instrumentalnih meteoroloških uslova (IMC), ili

(c) na predviđenoj tački ili nivou;

(B) kada IMC prevladavaju na aerodromu:

(a) odmah nakon što se vazduhoplov odvoji od tla, ili

(b) na predviđenoj tački ili nivou.

(4) između kontrolisanih sektora ili pozicija unutar iste jedinice kontrole letjenja

Odgovornost za kontrolu vazduhoplova prenosi se sa jedne kontrolisane pozicije ili sektora na drugu kontrolisanu poziciju ili sektor unutar iste jedinice kontrole letjenja na tački, nivou ili u trenutku koji su navedeni u uputstvima jedinice za usluge u vazдушnom saobraćaju.

(b) Koordinacija prenosa

(1) Odgovornost za kontrolu vazduhoplova ne prenosi se sa jedne jedinice kontrole letjenja na drugu bez pristanka jedinice kontrole koja prihvata vazduhoplov, a taj pristanak se dobija u skladu sa podtač. (2), (3), (4) i (5).

(2) Jedinica kontrole koja predaje vazduhoplov prenosi jedinici kontrole koja prihvata vazduhoplov odgovarajuće djelove aktuelnog plana leta i sve kontrolne informacije koje su bitne za zatraženi prenos.

(3) Ako prenos kontrole treba da se obavi korišćenjem sistema nadzora za ATS, kontrolne informacije bitne za prenos moraju da uključuju informacije o poziciji i, ako se zatraži, putanji i brzini vazduhoplova, kako su ih zabilježili sistemi nadzora za ATS neposredno prije prenosa.

(4) Ako prenos kontrole treba da se obavi korišćenjem ADS-C podataka, kontrolne informacije bitne za prenos moraju da uključuju četvorodimenzionalnu poziciju i ostale informacije koje su potrebne.

(5) Jedinica kontrole koja prihvata vazduhoplov:

(i) navodi svoju sposobnost za prihvatanje kontrole nad vazduhoplovom pod uslovima koje je istakla jedinica kontrole koja predaje vazduhoplov, osim ako je prethodnim sporazumom između te dvije jedinice dogovoreno da nepostojanje takvog navoda podrazumijeva prihvatanje istaknutih uslova, ili navodi potrebne promjene tih uslova;

(ii) navodi sve druge informacije ili odobrenje za sljedeći dio leta, koje zahtijeva da vazduhoplov ima u vrijeme prenosa.

(6) Osim ako je drugačije navedeno u sporazumu između dvije predmetne jedinice kontrole, jedinica kontrole koja prihvata vazduhoplov ne obavještava jedinicu kontrole koja predaje vazduhoplov da je uspostavila dvosmjernu govornu komunikaciju ili komunikaciju preko veze podataka (*data link*) ili oboje sa predmetnim vazduhoplovom i preuzela kontrolu nad njim.

(7) Za koordinaciju između sektora ili jedinica za usluge u vazдушnom saobraćaju ili oboje upotrebljava se standardizovana frazeologija. Govorni se jezik upotrebljava samo kada standardizovana frazeologija ne može da posluži za prenos planirane poruke.

ATS.TR.235 Odobrenja ATC-a

(a) Odobrenja ATC-a temelje se isključivo na zahtjevima za pružanje usluge kontrole letjenja.

(1) Odobrenja se izdaju isključivo za ubrzavanje i razdvajanje vazdušnog saobraćaja i temelje se na poznatim saobraćajnim uslovima koji utiču na sigurnost operacija vazduhoplova. Takvi saobraćajni uslovi obuhvataju ne samo vazduhoplove u vazduhu i na manevarskoj površini koja se kontroliše nego i sav saobraćaj vozila i druge prepreke koje nisu trajno instalirane na manevarskoj površini koja se koristi.

(2) Jedinice kontrole letjenja izdaju odobrenja ATC-a koja su potrebna kako bi se spriječili sudari i ubrzao i održavao redovan protok vazdušnog saobraćaja.

(3) Odobrenja ATC-a moraju da se izdaju dovoljno rano kako bi se obezbijedi prenos vazduhoplovu na vrijeme da se može usaglasiti sa njima.

(4) Kada vođa vazduhoplova obavijesti jedinicu kontrole letjenja da odobrenje ATC-a nije zadovoljavajuće, jedinica kontrole letjenja izdaje izmijenjeno odobrenje ako je to moguće.

(5) Pri vektorisanju ili dodjeljivanju direktnih ruta koje nisu uključene u plan leta pri čemu IFR let više ne slijedi objavljenu rutu ATS-a ili instrumentalnu proceduru, kontrolor letjenja koji pruža uslugu nadzora za ATS izdaje odobrenja tako da se propisano nadvišavanje prepreka obezbjeđuje sve dok vazduhoplov ne dostigne tačku gdje se pilot vraća na rutu iz plana leta ili se vrati na objavljenu rutu ATS-a ili na instrumentalnu proceduru.

(b) Sadržaj odobrenja

U odobrenju ATC-a mora da se navede:

- (1) identifikacija vazduhoplova kako je navedena u planu leta;
- (2) granica važenja odobrenja;
- (3) ruta leta:

(i) u odobrenju mora da se detaljno opiše ruta leta svaki put kada se to smatra potrebnim;

(ii) fraza „*cleared flight planned route*“ ne smije da se koristi kada se daje ponovno odobrenje;

- (4) nivo ili nivoi leta za cijelu rutu ili njen dio i prema potrebi promjene nivoa;
- (5) sva potrebna uputstva ili informacije o drugim pitanjima, kao što su slot odlaska u okviru ATFM-a ako je primjenjivo, manevri prilaza ili odlaska, komunikacije i vrijeme isteka odobrenja.

(c) Kako bi se olakšala realizacija elemenata iz podtačke (b), pružalac usluga u vazdušnom saobraćau procjenjuje potrebu za uspostavljanjem standardnih odlaznih i dolaznih ruta i povezanih procedura kako bi se olakšali:

- (1) siguran, redovan i brz protok vazdušnog saobraćaja;
- (2) opis rute i postupaka u odobrenjima ATC-a.

(d) Odobrenja za transonični let

- (1) Odobrenje ATC-a za transoničnu fazu ubrzanja nadzvučnog leta produžava se najmanje do završetka te faze.
- (2) Odobrenjem ATC-a za smanjenje brzine i snižavanje vazduhoplova sa nadzvučnog krstarenja na podzvučni let nastoji se omogućiti neprekidno snižavanje, i to barem tokom transonične faze.

(e) Promjene u odobrenju rute ili niva

- (1) Kada se izdaje odobrenje kojim se obuhvata tražena promjena rute ili nivoa, ono mora da sadrži tačnu vrstu promjene.
- (2) Kada saobraćajni uslovi ne dopuštaju odobrenje tražene promjene, mora da se upotrebljava riječ „UNABLE“. Kada je to opravdano zbog okolnosti, nudi se alternativna ruta ili nivo.

(f) Uslovna odobrenja

Uslovne fraze, kao što je „*behind landing aircraft*“ ili „*after departing aircraft*“, ne smiju da se upotrebljavaju za kretanja koja utiču na aktivnu poletno-sletnu stazu ili aktivne poletno-sletne staze, osim ako odgovarajući kontrolor letjenja i pilot vide taj vazduhoplov ili ta vozila. Vazduhoplov ili vozilo koji uzrokuju uslov zbog kojeg je izdato uslovno odobrenje je prvi vazduhoplov ili vozilo koji prolaze ispred drugog predmetnog vazduhoplova koji je dobio uslovno odobrenje. U svim slučajevima, uslovno odobrenje mora da se da sljedećim redom i sastoji se od:

- (1) pozivnog znaka;
- (2) uslova;
- (3) odobrenja;
- (4) kratkog ponavljanja uslova.

(g) Ponavljanje odobrenja, uputstava i sigurnosnih informacija

- (1) Kontrolor letjenja mora da sluša ponavljanje djelova uputstava i odobrenja ATC-a koja se odnose na sigurnost kako je određeno u tački SERA.8015 podtačka (e) podpodtač. (1) i (2) Priloga Sprovedbenoj regulativi (EU) br. 923/2012 kako bi procijenio da je letačka posada ispravno razumjela odobrenje ili uputstvo ili oboje i mora odmah da reaguje kako bi ispravio odstupanja koja uoči u ponovljenoj poruci.
- (2) Govorno ponavljanje CPDLC poruka se ne zahtijeva, osim ako pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju odredi drugačije.

(h) Koordinacija odobrenja

Odobrenje ATC-a koordiniše se između jedinica kontrole letjenja kako bi obuhvatilo cijelu rutu vazduhoplova ili određeni dio te rute kako slijedi.

- (1) Vazduhoplov dobija odobrenje za cijelu rutu do aerodroma prvog namjeravanog slijetanja u bilo kojoj od sljedećih situacija:
 - (i) ako je prije odlaska bilo moguće koordinisati odobrenje između svih jedinica pod čiju će kontrolu vazduhoplov doći;
 - (ii) ako postoji razumno osiguranje da će biti izvršena prethodna koordinacija među jedinicama pod čiju će kontrolu vazduhoplov naknadno doći.
- (2) Ako koordinacija iz podpodtačke (1) nije postignuta ili nije očekivana, vazduhoplov dobija odobrenje samo do tačke do koje je koordinacija razumno osigurana; prije dolaska do te tačke ili na toj tački vazduhoplov dobija dalje odobrenje, pri čemu se uputstva za čekanje izdaju prema potrebi.
- (3) Ako tako odredi jedinica za usluge u vazdušnom saobraćaju, vazduhoplov mora da uspostavi vezu sa sljedećom jedinicom kontrole letjenja radi dobijanja narednog odobrenja prije tačke primopredaje.
 - (i) Pri dobijanju narednog odobrenja vazduhoplov mora da održava neophodnu dvosmjernu komunikaciju sa jedinicom kontrole letjenja pod čijom je kontrolom u tom trenutku.
 - (ii) Odobrenje izdato kao naredno odobrenje, za pilota mora da bude jasno prepoznatljivo kao takvo.
 - (iii) Ako nisu koordinisana, naredna odobrenja ne smiju da utiču na prvobitni profil leta vazduhoplova u bilo kojem vazdušnom prostoru, osim u vazdušnom prostoru jedinice kontrole letjenja koja je odgovorna za izdavanje narednog odobrenja.
- (4) Ako vazduhoplov namjerava da poleti sa aerodroma u kontrolisanoj oblasti i uđe u drugu kontrolisanu oblast u periodu od trideset minuta, ili u drugom vremenskom periodu koje je određeno dogovorom među predmetnim centrima oblasne kontrole, koordinacija sa sljedećim centrom oblasne kontrole obavlja se prije izdavanja odobrenja za odlazak.
- (5) Ako vazduhoplov namjerava da napusti kontrolisanu oblast radi leta van kontrolisanog vazdušnog prostora i nakon toga ponovo da uđe u istu ili drugu kontrolisanu oblast, može da se izda odobrenje od tačke odlaska do aerodroma prvog namjeravanog slijetanja. Takvo odobrenje ili njegove izmjene primjenjuju se samo na one djelove leta koji se izvode u kontrolisanom vazdušnom prostoru.

ATS.TR.240 Kontrola lica i vozila na kontrolisanim aerodromima

(a) Kretanje lica i vozila, uključujući i vuču vazduhoplova, na manevarskoj površini aerodroma kontroliše aerodromski kontrolni toranj prema potrebi kako bi se spriječila opasnost za njih i za vazduhoplove koji slijeću, rulaju ili polijeću.

(b) U uslovima kada se primjenjuju procedure pri smanjenoj vidljivosti:

- (1) kretanje lica i vozila na manevarskoj površini aerodroma mora da bude ograničeno na neophodni minimum, a posebna pažnja mora da bude usmjerena na zahtjeve za zaštitu osjetljivih i kritičnih područja radionavigacionih sredstava;
- (2) u skladu sa odredbama podtačke (c), metodu ili metode za razdvajanje vozila i vazduhoplova koji rulaju određuje pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju, a odobrava ih nadležni organ uzimajući u obzir raspoloživa sredstva;
- (3) ako se na istoj poletno-sletnoj stazi stalno izvode kombinovane precizne instrumentalne operacije ILS i MLS kategorije II ili kategorije III, moraju da se zaštite restriktivnija kritična i osjetljiva područja sistema ILS i MLS.

(c) Vozilima hitnih službi koja pritiču u pomoć vazduhoplovu u nevolji osigurava se prednost nad svim ostalim vozilima na tlu.

(d) U skladu sa odredbama iz podtačke (c), vozila na manevarskoj površini moraju da poštuju sljedeća pravila:

- (1) vozila i vozila koja vuku vazduhoplov daju prednost vazduhoplovima koji slijeću, polijeću ili rulaju;
- (2) vozila daju prednost drugim vozilima koja vuku vazduhoplov;
- (3) vozila daju prednost drugim vozilima u skladu sa uputstvima jedinice za usluge u vazdušnom saobraćaju;
- (4) nezavisno od odredbi iz podpodač. (1), (2) i (3) vozila i vozila koja vuku vazduhoplov moraju da se pridržavaju uputstava koje izdaje aerodromski kontrolni toranj.

ATS.TR.245 Upotreba opreme za nadzor kretanja po površini na aerodromima

Ako se smatra neophodnim, u slučaju da manevarska površina ili njen dio nije vidljiv okom, ili zbog dopune vizuelnom posmatranju, jedinica za usluge u vazdušnom saobraćaju koristi napredne sisteme za vođenje i nadzor saobraćaja na tlu (A-SMGCS) ili drugu odgovarajuću opremu kako bi:

- (a) nadzirali kretanje vazduhoplova i vozila na manevarskoj površini;
- (b) pružali informacije za usmjeravanje pilotima i vozačima vozila prema potrebi;
- (c) pružali savjete i pomoć zbog sigurnog i efikasnog kretanja vazduhoplova i vozila po manevarskoj površini.

ATS.TR.250 Informacije o važnom saobraćaju i važnom lokalnom saobraćaju

(a) Informacije o važnom lokalnom saobraćaju pružaju se kontrolisanim letovima na koje se one odnose uvijek kad su jedni drugima važan saobraćaj.

(b) Informacije o važnom saobraćaju koje su poznate kontroloru letjenja daju se bez odlaganja vazduhoplovima u odlasku i dolasku na koje se one odnose.

ATS.TR.255 Operacije na paralelnim ili skoro paralelnim poletno-sletnim stazama

Kada se sprovede nezavisne ili zavisne operacije na instrumentalnom prilazu ili odlasku sa paralelnih ili skoro paralelnih poletno-sletnih staza, pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju mora da uspostavi procedure, odobrene od strane nadležnog organa.

ATS.TR.260 Odabir poletno-sletne staze u upotrebi

Aerodromski kontrolni toranj bira poletno-sletnu stazu u upotrebi za polijetanje i slijetanje vazduhoplova uzimajući u obzir brzinu i smjer prizemnog vjetrova i druge relevantne faktore uključujući:

- (a) konfiguraciju poletno-sletne staze;
- (b) meteorološke uslove;
- (c) procedure instrumentalnog prilaza;
- (d) raspoloživa sredstva prilaz i slijetanje;
- (e) aerodromske saobraćajne krugove i uslove u vazdušnom saobraćaju;
- (f) dužinu poletno-sletne staze ili poletno-sletnih staza;
- (g) ostale faktore koji su navedeni u lokalnim uputstvima.

ATS.TR.265 Kontrola aerodromskog saobraćaja na tlu u uslovima slabe vidljivosti

(a) Ako je potrebno da se saobraćaj odvija na manevarskoj površini u uslovima vidljivosti koji onemogućavaju aerodromskom kontrolnom tornju da primjenjuje vizuelno razdvajanje među vazduhoplovima i među vazduhoplovima i vozilima, primjenjuje se sljedeće:

- (1) na ukrštanju rulnih staza vazduhoplov ili vozilo na rulnoj stazi ne smije da se približi drugoj rulnoj stazi bliže od granice pozicije za čekanje koja je definisana međupozicijama za čekanje, rampom za zaustavljanje ili oznakom ukrštanja rulnih staza, u skladu sa primjenljivim specifikacijama projekta aerodroma;
- (2) metoda uzdužnog razdvajanja na rulnim stazama mora da bude ona koju je za konkretni aerodrom odredio pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju i odobrio nadležni organ, uzimajući u obzir karakteristike dostupnih sredstava za nadzor i kontrolu saobraćaja na tlu, složenost nacrtu aerodroma i karakteristike vazduhoplova koji koriste taj aerodrom.

(b) Procedure koje su primjenjive za početak i nastavak operacija pri smanjenoj vidljivosti utvrđuju se u skladu sa tačkom ATS.OR.110 i odobrava ih nadležni organ.

ATS.TR.270 Odobrenje specijalnih VFR letova

(a) Obavljanje specijalnih VFR letova može da se dozvoli u kontrolisanoj zoni u skladu sa odobrenjem ATC-a. Osim kada nadležni organ izda dozvolu za helikoptere u posebnim slučajevima kao što su, među ostalim, policijske operacije i medicinske operacije, operacije traganja i spašavanja i vatrogasni letovi, primjenjuju se sljedeći dodatni uslovi:

- (1) takvi specijalni VFR letovi smiju da se sprovedu samo danju, osim ako je nadležni organ dozvolio drugačije;
- (2) pilot mora da:
 - (i) bude izvan oblaka i da vidi površinu;
 - (ii) ima vidljivost u letu najmanje 1500 m ili za helikoptere najmanje 800 m;
 - (iii) leti brzinom od najviše 140 čvorova IAS kako bi se omogućilo blagovremeno uočavanje ostalog saobraćaja i mogućih prepreka i izbjegao sudar;
- (3) jedinica kontrole letjenja ne smije da izda odobrenje za specijalni VFR let vazduhoplovu za polijetanje sa aerodroma unutar kontrolisanog područja ni slijetanje na takav aerodrom, ili ulaz u aerodromsku saobraćajnu zonu ili aerodromski saobraćajni krug kada su prijavljeni meteorološki uslovi na tom aerodromu ispod sljedećih minimuma:
 - (i) vidljivost pri tlu manja je od 1500 m ili, za helikoptere, manja od 800 m;
 - (ii) baza oblaka je ispod 180 m (600 ft).

(b) Sa zahtjevima za takvo odobrenje jedinica kontrole letjenja postupa na pojedinačnoj bazi.

ODSJEK 3
USLUGA LETNOG INFORMISANJA

ATS.TR.300 Primjena

(a) Odgovarajuće jedinice za usluge u vazdušnom saobraćaju pružaju uslugu letnog informisanja svim vazduhoplovima na koje bi te informacije mogle da utiču i koji su u bilo kojoj od sljedećih situacija:

- (1) pruža im se usluga kontrole letjenja;
- (2) zbog drugih su razloga poznati odgovarajućim jedinicama za usluge u vazdušnom saobraćaju.

(b) Ako jedinice za usluge u vazdušnom saobraćaju pružaju i uslugu letnog informisanja i uslugu kontrole letjenja, pružanje usluge kontrole letjenja ima prednost pred pružanjem usluge letnog informisanja uvijek kada je to potrebno za pružanje usluge kontrole letjenja.

(c) Pružalac usluga letnog informisanja uspostavlja mehanizme za:

- (1) snimanje i slanje informacija o napretku letova;
- (2) koordinaciju i prenos odgovornosti za pružanje usluge letnog informisanja.

ATS.TR.305 Opseg usluge letnog informisanja

(a) Usluga letnog informisanja uključuje pružanje odgovarajućih:

- (1) informacija SIGMET i AIRMET;
- (2) informacija o vulkanskoj aktivnosti prije erupcije, o vulkanskim erupcijama i o oblacima vulkanskog pepela;
- (3) informacija o ispuštanju radioaktivnih supstanci ili otrovnih hemikalija u atmosferu;
- (4) informacija o promjenama u pogledu dostupnosti radionavigacionih usluga;
- (5) informacija o promjenama uslova na aerodromima i pripadajućim objektima, uključujući informacije o stanju na aerodromskim površinama za kretanje kada su pod snijegom, ledom ili vodom određene dubine;
- (6) informacija o slobodnim balonima bez posade;
- (7) informacija o neuobičajenoj konfiguraciji i stanju vazduhoplova;
- (8) svih drugih informacija koje bi mogle da utiču na sigurnost.

(b) Usluga letnog informisanja koja se pruža vazduhoplovima uključuje, osim informacija iz podtačke (a), pružanje sljedećih informacija:

- (1) izvještaj o meteorološkim uslovima ili prognozi za aerodrom odlaska i odredišta i alternativni aerodrom;
- (2) opasnosti od sudara za vazduhoplove koji lete u vazdušnom prostoru klase C, D, E, F i G;
- (3) za let iznad vodenih površina, koliko je moguće i ako to zahtijeva pilot, sve dostupne informacije, kao što je pozivni znak, pozicija, pravi kurs, brzina itd. površinskih plovila u tom području;
- (4) poruke, uključujući odobrenja, dobijene od ostalih jedinica za usluge u vazdušnom saobraćaju, koje treba proslijediti tom vazduhoplovu.

(c) AFIS poruke koji se šalju vazduhoplovima uključuju, osim relevantnih informacija iz podtač. (a) i (b), pružanje informacija o:

- (1) opasnostima od sudara sa vazduhoplovima, vozilima i licima koji su prisutni na manevarskoj površini;
- (2) poletno-sletnoj stazi u upotrebi.

(d) Jedinice za usluge u vazdušnom saobraćaju šalju, što je prije moguće, posebne i nerutinske izvještaje iz vazduha:

- (1) drugim vazduhoplovima kojima te informacije mogu trebati;
- (2) pridruženoj službi meteorološkog bdjenja u skladu s Dodatkom 5 Sprovedbene regulative (EU) br. 923/2012;
- (3) drugim jedinicama za usluge u vazdušnom saobraćaju kojima te informacije mogu trebati.

Slanje poruka vazduhoplovima ponavlja se na određenoj frekvenciji i nastavlja se u vremenskom periodu koje određuje predmetna jedinica za usluge u vazdušnom saobraćaju.

(e) Usluga letnog informisanja koja se pruža VFR letovima uključuje, osim informacija iz podtačke (a), pružanje raspoloživih informacija o saobraćajnim i meteorološkim uslovima duž rute leta koji bi mogli da onemoguće letjenje prema pravilima vizuelnog letjenja.

(f) Ako tako propiše nadležni organ, jedinica AFIS-a upravlja kretanjem vozila i lica na manevarskoj površini u skladu sa skupom ili podskupom odredbi iz tačke ATS.TR.240.

ATS.TR.310 Usluga emitovanja automatskih govornih informacija u završnoj kontrolisanoj oblasti (Voice-ATIS)

(a) Usluga emitovanja automatskih govornih informacija u završnoj kontrolisanoj oblasti (Voice-ATIS) pruža se na aerodromima gdje postoji potreba za smanjivanjem komunikacionog opterećenja VHF komunikacionih kanala vazduh-zemlja koji se koriste za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju. Ako se pruža, sastoji se od jednog od sljedećeg:

- (1) jedna emisija za vazduhoplove u dolasku;
- (2) jedna emisija za vazduhoplove u odlasku;
- (3) jedna emisija i za vazduhoplove u dolasku i za vazduhoplove u odlasku;
- (4) dvije emisije, od kojih jedna za vazduhoplove u dolasku, a druga za vazduhoplove u odlasku, na aerodromima na kojima bi trajanje emisije i za vazduhoplove u dolasku i za vazduhoplove u odlasku bilo predugo.

(b) Za Voice-ATIS emisiju koristi se, kad god je to moguće, zasebna VHF frekvencija. Ako zasebna VHF frekvencija nije na raspolaganju, odašiljanje može da se obavlja na govornom kanalu ili kanalima najadekvatnijeg sredstva ili sredstava za terminalnu navigaciju, po mogućnosti VOR, pod uslovom da su domet i jasnoća odgovarajući i da je identifikacija navigacionog sredstva sekvencionirana sa emisijom tako da ta druga emisija nije narušena.

(c) Voice-ATIS se ne emituje na govornom kanalu ILS-a.

(d) Kad god se pruža Voice-ATIS, emisija mora da bude kontinuirana i repetitivna.

(e) Sa informacijama iz aktuelne emisije mora odmah da se upozna jedinica za usluge u vazdušnom saobraćaju odnosno jedinice usluga u vazdušnom saobraćaju, uključujući slanje vazduhoplovima informacija koje se odnose na prilaz, slijetanje i polijetanje kad god tu poruku nije pripremila ta jedinica ili te jedinice.

(f) Emisije Voice-ATIS koje se pružaju na određenim aerodromima namijenjene za usluge međunarodnog vazdušnog saobraćaja moraju da budu barem na engleskom jeziku.

ATS.TR.315 Usluga automatskih informacija u završnoj kontrolisanoj oblasti putem data link-a (D-ATIS)

(a) Ako D-ATIS dopunjava postojeću dostupnu uslugu Voice-ATIS, sadržaj i format informacija moraju da budu identični primjenljivoj emisiji Voice-ATIS-a. Ako su uključene meteorološke informacije u realnom vremenu, ali podaci ostaju unutar parametara kriterijuma za značajne promjene iz tačke MET.TR.200 podtač. (e) i (f) Priloga V, sadržaj, u svrhu očuvanja iste oznake, smatra se identičnim.

(b) Kada *D-ATIS* dopunjava dostupnost usluge *Voice-ATIS* i *ATIS* je potrebno ažurirati, *Voice-ATIS* i *D-ATIS* se moraju ažurirati istovremeno.

ATS.TR.320 Usluga automatskih informacija u završnoj kontrolisanoj oblasti (govorno i/ili putem *data link-a*)

(a) Kad god se pruža *Voice-ATIS* ili *D-ATIS* ili oboje:

- (1) informacija koja se šalje odnosi se na jedan aerodrom;
- (2) informacija koja se šalje mora odmah da se ažurira ako dođe do značajne promjene;
- (3) za pripremu i slanje poruke *ATIS* odgovoran je pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju;
- (4) pojedinačne poruke *ATIS* identifikuju se oznakom u obliku slova abecede za sricanje u skladu sa tačkom SERA.14020 Priloga Sprovedbene regulative (EU) br. 923/2012. Uzastopnim porukama *ATIS* koje oznake se dodjeljuju abecednim redom;
- (5) nakon uspostavljanja komunikacije sa jedinicom za usluge u vazdušnom saobraćaju koja pruža uslugu prilazne kontrole, aerodromskim kontrolnim tornjem ili jedinicom *AFIS-a*, zavisno što je odgovarajuće, vazduhoplov potvrđuje da je primio informacije;
- (6) kada odgovara na poruku iz podpodtačke (5) ili, u slučaju vazduhoplova u dolasku, u vrijeme koje propiše nadležni organ, odgovarajuća jedinica za usluge u vazdušnom saobraćaju dostavlja vazduhoplovu aktuelne postavke visinomjera;
- (7) meteorološke informacije se očitavaju iz lokalnog rutinskog izvještaja ili lokalnog posebnog izvještaja.

(b) Kada zbog brzih promjena meteoroloških uslova nije preporučljivo uključiti meteorološke informacije iz podtačke (a) podpodtačka (7) u *ATIS*, u porukama *ATIS* navodi se da će se relevantne meteorološke informacije dati pri početnom kontaktu sa odgovarajućom jedinicom za usluge u vazdušnom saobraćaju.

(c) Informacije sadržane u aktuelnoj poruci *ATIS*, čiji je prijem potvrdio dotični vazduhoplov, ne treba uključiti u direktni poziv vazduhoplovu, osim podataka za podešavanje visinomjera, koji se obezbjeđuju u skladu sa podtačkom (a).

(d) Ako vazduhoplov potvrdi prijem poruke *ATIS* koja više nije aktuelna, jedinica za usluge u vazdušnom saobraćaju bez odlaganja preduzima jedno od sljedećeg:

- (1) prosljeđuje vazduhoplovu sve elemente informacije koje treba ažurirati;
- (2) daje uputstvo vazduhoplovu da dobije aktuelnu *ATIS* informaciju.

ATS.TR.325 VOLMET emisije i D-VOLMET emisije

VOLMET emisije na HF ili VHF frekvenciji ili usluga *D-VOLMET* ili sve navedeno, emituju se ako to propiše nadležni organ, upotrebom standardne radiotelefonske frazeologije.

ODSJEK 4

USLUGA UZBUNJIVANJA

ATS.TR.400 Primjena

(a) Uslugu uzbunjivanja pružaju jedinice za usluge u vazdušnom saobraćaju:

- (1) svim vazduhoplovima kojima se pruža usluga kontrole letjenja;
- (2) po mogućnosti svim drugim vazduhoplovima koji su predali plan leta ili su zbog drugih razloga poznati službama vazdušnog saobraćaja;
- (3) svakom vazduhoplovu za koji se zna ili vjeruje da je predmet nezakonitog ometanja.

(b) Centri letnog informisanja ili centri oblasne kontrole služe kao centralna tačka za prikupljanje svih informacija koje su relevantne za vazduhoplove u nuždi koji lete unutar predmetnog područja letnih informacija ili kontrolisane oblasti i za prosljeđivanje takvih informacija odgovarajućem koordinacionom centru traganja i spašavanja.

(c) U slučaju da je vazduhoplov u nuždi dok je pod kontrolom aerodromskog kontrolnog tornja ili jedinice prilazne kontrole letjenja ili je u kontaktu sa jedinicom *AFIS-a*, te jedinice moraju odmah da obavijesti odgovorni centar letnog informisanja ili centar oblasne kontrole letjenja, a oni tada obavještavaju koordinacioni centar traganja i spašavanja, s tim da obavještavanje centra oblasne kontrole, centra letnog informisanja ili koordinacionog centra traganja i spašavanja nije potrebno ako je opasnost takve prirode da je obavještavanje suvišno.

(d) Bez obzira na to, aerodromski kontrolni toranj ili odgovorna jedinica prilazne kontrole letjenja ili relevantna jedinica *AFIS-a* moraju najprije uzbuniti i preduzeti druge potrebne korake kako bi pokrenuli sve odgovarajuće lokalne organizacije za spašavanje i hitne slučajeve koje mogu da pruže hitnu pomoć koja je potrebna, u skladu sa lokalnim uputstvima, kada god se dogodi bilo koja od sljedećih situacija:

- (1) vazduhoplovna nesreća se dogodila na aerodromu ili u blizini aerodroma;
- (2) dobijene su informacije da bi sigurnost vazduhoplova koji je pod nadležnošću aerodromskog kontrolnog tornja ili jedinice *AFIS-a* ili će doći u to područje mogla biti ili jeste ugrožena;
- (3) letачка posada to zatraži;
- (4) ako se smatra potrebnim ili poželjnim ili je to potrebno zbog hitnosti situacije.

ATS.TR.405 Obavještavanje koordinacionih centara traganja i spašavanja

(a) Ne dovodeći u pitanje preporučljivost takvog obavještavanja zbog drugih okolnosti, jedinice za usluge u vazdušnom saobraćaju moraju, osim kako je propisano u tački *ATS.TR.420* podtačka (a), odmah da obavijeste koordinacione centre traganja i spašavanja kada se za vazduhoplov smatra da je u nuždi u skladu sa sljedećim:

(1) faza neizvjesnosti kada je prisutna bilo koja od sljedećih situacija:

- (i) od vazduhoplova nije primljeno nikakvo obavještenje tokom perioda od 30 minuta nakon trenutka kada je obavještenje trebalo biti primljeno, ili od trenutka prvog bezuspješnog pokušaja da se uspostavi komunikacija sa takvim vazduhoplovom, što god je od to dvoje ranije;
 - (ii) vazduhoplov nije stigao u periodu od 30 minuta od predviđenog vremena dolaska koje je posljednje najavljeno jedinicama za usluge u vazdušnom saobraćaju ili su ga one procijenile, što god je od to dvoje kasnije.
- Faza neizvjesnosti se ne primjenjuje kada nema sumnje u pogledu sigurnosti vazduhoplova i lica u njemu.

(2) faza uzbune kada je prisutna bilo koja od sljedećih situacija:

- (i) nakon faze neizvjesnosti, dalji pokušaji da se uspostavi komunikacija sa vazduhoplovom ili upiti drugim relevantnim izvorima nisu rezultirali novostima o vazduhoplovu.
- (ii) vazduhoplovu je izdato odobrenje za slijetanje, a on nije sletio u roku od 5 minuta od predviđenog vremena slijetanja i sa njim nije ponovo uspostavljena komunikacija;
- (iii) na *AFIS* aerodromima, u uslovima koje propiše nadležni organ;

(iv) primljene su informacije koje pokazuju da je operativna efikasnost vazduhoplova smanjena, ali ne u mjeri da postoji vjerovatnoća prisilnog slijetanja;
(v) zna se ili vjeruje da je vazduhoplov predmet nezakonitog ometanja.
Podpodpodtač. (i) do (iv) ne primjenjuju se kada postoji dokaz koji bi otklonio bojazan za sigurnost vazduhoplova i lica u njemu.

(3) faza opasnosti kada je prisutna bilo koja od sljedećih situacija:

- (i) nakon faze uzbune, dalji neuspješni pokušaji da se uspostavi komunikacija sa vazduhoplovom i širi bezuspješni upiti ukazuju na vjerovatnost da je vazduhoplov u nevolji;
- (ii) smatra se da je gorivo u vazduhoplovu potrošeno ili nedovoljno da omogući vazduhoplovu da stigne na sigurno mjesto;
- (iii) primljene su informacije koje pokazuju da je operativna efikasnost vazduhoplova smanjena u mjeri da postoji vjerovatnoća prisilnog slijetanja;
- (iv) primljene su informacije ili je u razumnoj mjeri sigurno da će vazduhoplov ubrzo prisilno sletjeti ili je već prisilno sletio.

Faza opasnosti ne primjenjuje se kada je u razumnoj mjeri sigurno da vazduhoplov i lica u njemu nisu u velikoj i neposrednoj opasnosti i ne treba im neodložna pomoć.

(b) Obavještenje mora da sadrži informacije koje su dostupne, sljedećim redoslijedom:

- (1) INCERFA, ALERFA ili DETRESFA, kako je odgovarajuće za fazu nužde;
- (2) služba i lice koji zovu;
- (3) priroda vanredne situacije;
- (4) bitne informacije iz plana leta;
- (5) jedinica koja je posljednja uspostavila kontakt, vrijeme i sredstvo koje je korišćeno;
- (6) zadnji izvještaj o poziciji i kako je pozicija određena;
- (7) boja i posebna obilježja vazduhoplova;
- (8) opasne materije koje se prevoze kao teret;
- (9) eventualne mjere koje je preduzela kancelarija za prijave;
- (10) druge bitne napomene.

(c) Onaj dio informacija iz podtačke (b) koje nisu dostupne u trenutku kada se obavještenje šalje koordinacionom centru traganja i spašavanja, jedinica za usluge u vazdušnom saobraćaju pokušava da sazna prije nego što objavi fazu opasnosti, ako za to ima vremena i ako je u razumnoj mjeri sigurno da će ta faza da uslijedi.

(d) Osim obavještenja iz podtačke (a), jedinice za usluge u vazdušnom saobraćaju bez odlaganja šalju koordinacionom centru traganja i spašavanja jedno od sljedećeg:

- (1) sve dodatne informacije koje bi mogle biti korisne, posebno o razvoju opasnosti u smislu sljedećih faza;
- (2) informaciju da vanredna situacija više ne postoji.

ATS.TR.410 Upotreba komunikacionih uređaja

Jedinice za usluge u vazdušnom saobraćaju moraju, prema potrebi, upotrijebiti sve raspoložive komunikacione uređaje zbog uspostavljanja i održavanja komunikacije sa vazduhoplovom u vanrednoj situaciji i kako bi zatražile novosti o vazduhoplovu.

ATS.TR.415 Grafički prikaz vazduhoplova u vanrednim situacijama

Kada se utvrdi vanredna situacija, jedinica ili jedinice za usluge u vazdušnom saobraćaju koje su upoznate sa situacijom izrađuju grafički prikaz leta predmetnog vazduhoplova na karti ili drugom odgovarajućem alatu kako bi se odredila vjerovatna buduća pozicija vazduhoplova i njegov maksimalni raspon radnji prema zadnjoj poznatoj poziciji.

ATS.TR.420 Informacije za operatora

(a) Kada centar oblasne kontrole letjenja ili centar letnog informisanja odluči da je vazduhoplov u fazi neizvjesnosti ili uzbune, mora, ako je moguće, da savjetuje operatora vazduhoplova prije obavješćavanja koordinacionog centra traganja i spašavanja.

(b) Kada god je moguće, centar oblasne kontrole letjenja ili centar letnog informisanja bez odlaganja dostavlja operatoru vazduhoplova sve informacije saopštene koordinacionom centru traganja i spašavanja.

ATS.TR.425 Informacije za vazduhoplove koji lete u blizini vazduhoplova u vanrednoj situaciji

(a) Kada jedinica za usluge u vazdušnom saobraćaju utvrdi da je vazduhoplov u vanrednoj situaciji, drugi vazduhoplovi za koje se zna da su u blizini tog vazduhoplova moraju da budu obaviješteni o vrsti vanredne situacije što prije, osim kako je predviđeno u podtački (b).

(b) Kada jedinica za usluge u vazdušnom saobraćaju zna ili vjeruje da je vazduhoplov predmet nezakonitog ometanja, u komunikacijama vazduh-zemlja u okviru usluga vazdušnog saobraćaja ne navodi se vrsta vanredne situacije ako nije prvo bila navedena u porukama relevantnog vazduhoplova i ako je sigurno da takav navod neće otežati situaciju.”;

(5) Prilog V mijenja se kako slijedi:

(a) tačka MET.OR.120 zamjenjuje se sljedećim:

„MET.OR.120 Prijava odstupanja svjetskim prognostičkim centrima (WAFIC)

Pružalac meteoroloških usluga koji upotrebljava SIGWX WAFS-a u binarnom univerzalnom obliku za prikaz meteoroloških podataka u obliku koda BUFR obavještava odgovarajući WAFIC čim se otkriju ili prijave znatna odstupanja s obzirom na prognoze SIGWX WAFS-a u pogledu:

(a) zaleđivanja, turbulencije, slabo preglednih i čestih kumulonimbusa ili kumulonimbusa koji su unutar oblaka ili se pojavljuju u olujnom pojasu i pješčanih oluja ili olujnog vjetrova sa prašinom;

(b) vulkanskih erupcija ili ispuštanja radioaktivnih materija u atmosferu značajnih za operacije vazduhoplova.”;

(b) u prvom stavu tačke MET.OR.205 uvodna rečenica zamjenjuje se sljedećim:

„Vazduhoplovna meteorološka stanica prijavljuje.”;

(c) u prvom stavu tačke MET.OR.210 uvodna rečenica zamjenjuje se sljedećim:

„Vazduhoplovna meteorološka stanica posmatra i/ili mjeri.”;

(d) tačka MET.OR.240 podtačka (a) mijenja se kako slijedi:

- (i) podpodtačka (2) zamjenjuje se sljedećim:

„(2) METAR ili SPECI, uključujući TREND, TAF ili izmijenjeni TAF za aerodrome polaska i predviđenog slijetanja i za alternativne aerodrome polijetanja, alternativne aerodrome na ruti i alternativne aerodrome odredišta;“;

(ii) podpodtačka (6) zamjenjuje se sljedećim:

„(6) prognoze za oblast za letove na manjim visinama u obliku karte sastavljene kao prilog objavi AIRMET-a i AIRMET za letove na manjim visinama relevantan za cijelu rutu;“;

(e) tačka MET.OR.242 mijenja se kako slijedi:

(i) podtačka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) Aerodromska meteorološka služba pruža, prema potrebi, svojem povezanom aerodromskom kontrolnom tornju i jedinici AFIS-a:

(1) lokalni rutinski izvještaj, lokalni posebni izvještaj, METAR, TAF i TREND i njihove izmjene;

(2) SIGMET, AIRMET, upozorenja i uzbunjivanja zbog smicanja vjetra i aerodromska upozorenja;

(3) sve dodatne lokalno dogovorene meteorološke informacije kao što su prognoze prizemnog vjetra radi utvrđivanja mogućih promjena na poletno-sletnoj stazi;

(4) primljene informacije o oblaku vulkanskog pepela za koje još nije objavljen SIGMET prema dogovoru između aerodromske meteorološke službe i dotičnog aerodromskog kontrolnog tornja ili dotične jedinice AFIS-a;

(5) primljene informacije o vulkanskoj aktivnosti prije erupcije i/ili vulkanskoj erupciji prema dogovoru između aerodromske meteorološke službe i predmetnog aerodromskog kontrolnog tornja ili predmetne jedinice AFIS-a;“;

(ii) u podtački (b) podpodtač. (1) i (2) zamjenjuju se sljedećim:

„(1) lokalni rutinski izvještaj, lokalni posebni izvještaj, METAR, TAF i TREND i njihove izmjene;

(2) SIGMET, AIRMET, upozorenja i uzbunjivanja zbog smicanja vjetra, odgovarajući posebni izvještaji iz vazduha i aerodromska upozorenja;“;

(f) tačka MET.OR.245 mijenja se kako slijedi:

(i) podtačka (b) zamjenjuje se sljedećim:

„(b) koordiniše se sa organizacijama odgovornima za pružanje NOTAM-a i/ili ASHTAM-a kako bi se obezbijedilo da meteorološke informacije o vulkanskom pepelu uključene u SIGMET i NOTAM i/ili ASHTAM budu dosljedne;“;

(ii) podtačka (f) mijenja se kako slijedi:

— podpodtač. (1) i (2) zamjenjuju se sljedećim:

„(1) METAR, uključujući trenutne podatke o pritisku za aerodrome i druge lokacije, TAF i TREND i njihove izmjene;

(2) prognoze vjetrova i temperatura u gornjem vazдушnom prostoru i značajne vremenske pojave na ruti i njihove izmjene, SIGMET i AIRMET i odgovarajući posebni izvještaji iz vazduha;“;

— podpodtač. (6), (7) i (8) zamjenjuju se sljedećim:

„(6) savjete o tropskom ciklonu koje je objavio TCAC u svojem području odgovornosti;

(7) savjete o vulkanskom pepelu koje je objavio VAAC u svojem području odgovornosti;

(8) primljene informacije o vulkanskoj aktivnosti prije erupcije i/ili vulkanskoj erupciji prema dogovoru između službe meteorološkog bdjenja i ACC-a/FIC-a;“;

(iii) dodaje se nova podtačka (g) koja glasi:

„(g) relevantnim jedinicama za usluge u vazдушnom saobraćaju u skladu sa lokalnim dogovorom pruža informacije o ispuštanju otrovnih hemikalija u atmosferu koje bi mogle da utiču na vazdušni prostor u kojem se izvode letovi unutar njihovog područja odgovornosti, ako su takve informacije dostupne.“;

(g) tačka MET.OR.250 zamjenjuje se sljedećim:

„MET.OR.250 SIGMET

Služba meteorološkog bdjenja:

(a) pruža i širi SIGMET;

(b) obezbjeđuje da se SIGMET poništi kada se pojava više ne pojavljuje ili se njeno pojavljivanje više ne očekuje u području obuhvaćenom tim SIGMET-om;

(c) obezbjeđuje da period važenja SIGMET-a nije duži od četiri sata, a u posebnom slučaju SIGMET-a u pogledu oblaka vulkanskog pepela i tropskih ciklona taj period se produžava do šest sati;

(d) obezbjeđuje da se SIGMET ne objavljuje više od četiri sata prije početka perioda važenja. U posebnom slučaju SIGMET-a u pogledu oblaka vulkanskog pepela i tropskih ciklona SIGMET se izdaje što ranije, ali ne više od 12 sati prije početka perioda važenja i ažurira se najmanje svakih šest sati.“;

(h) tačka MET.OR.255 zamjenjuje se sljedećim:

„MET.OR.255 AIRMET

Služba meteorološkog bdjenja:

(a) pruža i širi AIRMET kada je nadležni organ utvrdio da gustina saobraćaja koji se odvija ispod nivoa leta 100, ili do nivoa leta 150 u planinskim područjima, ili više kada je potrebno, opravdava izdavanje i širenje područnih prognoza za takve operacije;

(b) poništava AIRMET kada se pojava u tom području više ne pojavljuje ili se njeno pojavljivanje više ne očekuje;

(c) obezbjeđuje da period važenja AIRMET-a nije duži od četiri sata.“;

(i) tačka MET.OR.260 podtačka (c) zamjenjuje se sljedećim:

„(c) obezbjeđuje da se prognoze za oblast za letove na manjim visinama sastavljene kao prilog objavi AIRMET-a objavljuju svakih šest sati za period važenja od šest sati i da se prenesu relevantnim službama meteorološkog bdjenja najkasnije jedan sat prije početka njihovog perioda važenja.“;

(j) tačka MET.OR.265 podtačka(a) podpodtačka (4) zamjenjuje se sljedećim:

„(4) WAFC-ima, međunarodnim bazama podataka OPMET-a, međunarodnim NOTAM kancelarijama i centrima koji su regionalnim sporazumima o vazdušnoj plovidbi ovlašćeni za upravljanje vazduhoplovnim fiksnim mrežama putem interneta;“;

(k) tačka MET.OR.270 mijenja se kako slijedi:

(i) uvodna rečenica zamjenjuje se sljedećim:

„TCAC pruža;“;

- (ii) podtačka (a) podpodtačka (3) zamjenjuje se sljedećim:
 „(3) WAFC-ima, međunarodnim bazama podataka OPMET-a i centrima odgovornima za upravljanje vazduhoplovnim fiksnim mrežama putem interneta;”;
- (l) tačka MET.TR.200 mijenja se kako slijedi:
 (i) u podtački (a) uvodna rečenica zamjenjuje se sljedećim:
 „Lokalni rutinski izvještaj, lokalni posebni izvještaj i METAR moraju da sadrže sljedeće elemente navedenim redoslijedom:”;
 (ii) u podtački (b) uvodna rečenica zamjenjuje se sljedećim:
 „U lokalnom rutinskom izvještaju i lokalnom posebnom izvještaju:”;
- (m) tačka MET.TR.205 mijenja se kako slijedi:
 (i) podtačka (a) mijenja se kako slijedi:
 — podpodtačka (1) zamjenjuje se sljedećim:
 „(1) U lokalnom rutinskom izvještaju, lokalnom posebnom izvještaju i METAR-u smjer i brzina prizemnog vjetra prijavljuju se u koracima od 10 stepeni (u odnosu na pravi magnetni pol) odnosno 1 čvora (0,5 m/s).”;
 —u podpodtački (3) uvodna rečenica zamjenjuje se sljedećim:
 „U lokalnom rutinskom izvještaju, lokalnom posebnom izvještaju i METAR-u:”;
 —u podpodtački (3), podpodpodtačka (iii) podpodpodpodtačka (A) zamjenjuje se sljedećim:
 „(A) 5 čvorova (2,5 m/s) ili više u lokalnom rutinskom izvještaju i lokalnom posebnom izvještaju kada se primjenjuju postupci za smanjenje buke;”;
- (ii) podtačka (b) mijenja se kako slijedi:
 — podpodtačka (1) zamjenjuje se sljedećim:
 „(1) U lokalnom rutinskom izvještaju, lokalnom posebnom izvještaju i METAR-u vidljivost se prijavljuje u koracima od 50 m kada je vidljivost manja od 800 m; u koracima od 100 m kada je 800 m ili više, ali manja od 5 km; u koracima od jednog kilometra kada je vidljivost 5 km ili više, ali manja od 10 km; a prijavljuje se kao 10 km kada je vidljivost 10 km ili više, osim kada se primjenjuju uslovi za upotrebu CAVOK-a.”;
 — podpodtačka (3) zamjenjuje se sljedećim:
 „(3) U lokalnom rutinskom izvještaju i lokalnom posebnom izvještaju vidljivost duž poletno-sletnih staza prijavljuje se zajedno sa mjernim jedinicama kojima se navodi vidljivost.”;
- (iii) podtačka (c) mijenja se kako slijedi:
 — podpodtačka (1) zamjenjuje se sljedećim:
 „(1) U lokalnom rutinskom izvještaju, lokalnom posebnom izvještaju i METAR-u RVR se prijavljuje u koracima od 25 m kada je manji od 400 m; u koracima od 50 m kada je između 400 i 800 m; i u koracima od 100 m kada je veći od 800 m.”;
 —podpodtačka (3) zamjenjuje se sljedećim:
 „(3) U lokalnom rutinskom izvještaju, lokalnom posebnom izvještaju i METAR-u:
 (i) kada je RVR iznad najveće vrijednosti koju sistem u upotrebi može utvrditi, on se u lokalnom rutinskom izvještaju i lokalnom posebnom izvještaju prijavljuje skraćenicom „ABV”, a u METAR-u skraćenicom „P” nakon čega slijedi najveća vrijednost koju sistem može da utvrdi;
 (ii) kada je RVR ispod najmanje vrijednosti koju sistem u upotrebi može utvrditi, on se u lokalnom rutinskom izvještaju i lokalnom posebnom izvještaju prijavljuje skraćenicom „BLW”, a u METAR-u skraćenicom „M” nakon čega slijedi najmanja vrijednost koju sistem može da utvrdi.”;
 —u podpodtački (4) uvodna rečenica zamjenjuje se sljedećim:
 „U lokalnom rutinskom izvještaju i lokalnom posebnom izvještaju:”;
- (iv) podtačka (d) mijenja se kako slijedi:
 — podpodtačka (1) zamjenjuje se sljedećim:
 „(1) U lokalnom rutinskom izvještaju i lokalnom posebnom izvještaju posmatrani trenutni meteorološki fenomeni prijavljuju se s obzirom na njihovu vrstu i relevantne kriterijume, a navodi se i njihov intenzitet, prema potrebi.”;
 —u podpodtački (3) uvodna rečenica zamjenjuje se sljedećim:
 „U lokalnom rutinskom izvještaju, lokalnom posebnom izvještaju i METAR-u prijavljuju se sljedeće karakteristike aktuelnih meteoroloških fenomena, prema potrebi, pomoću njihovih posebnih skraćenica i relevantnih kriterijuma.”;
 —u podpodtački (4) uvodna rečenica zamjenjuje se sljedećim:
 „U lokalnom rutinskom izvještaju, lokalnom posebnom izvještaju i METAR-u:”;
- (v) podtačka (e) mijenja se kako slijedi:
 — podpodtačka (1) zamjenjuje se sljedećim:
 „(1) U lokalnom rutinskom izvještaju, lokalnom posebnom izvještaju i METAR-u najniža visina oblaka prijavljuje se u koracima od 100 stopa (30 m) sve do 10 000 stopa (3 000 m) i u koracima od 1 000 stopa (300 m) iznad 10 000 stopa (3 000 m).”;
 —u podpodtački (3) uvodna rečenica zamjenjuje se sljedećim:
 „U lokalnom rutinskom izvještaju i lokalnom posebnom izvještaju:”;
- (vi) podtačka (f) mijenja se kako slijedi:
 — podpodtačka (1) zamjenjuje se sljedećim:
 „(1) U lokalnom rutinskom izvještaju, lokalnom posebnom izvještaju i METAR-u temperatura vazduha i tačka rose prijavljuju se u cijelim stepenima celzijusa.”;
 — podpodtačka (3) zamjenjuje se sljedećim:
 „(3) U lokalnom rutinskom izvještaju, lokalnom posebnom izvještaju i METAR-u utvrđuje se temperatura ispod 0 °C.”;
- (vii) podtačka (g) mijenja se kako slijedi:
 — podpodtačka (1) zamjenjuje se sljedećim:
 „(1) U lokalnom rutinskom izvještaju, lokalnom posebnom izvještaju i METAR-u QNH i QFE računaju se u desetinama hektopaskala i prijavljuju u koracima cijelih vrijednosti hektopaskala sa četiri cifre.”;
 —u podpodtački (3) uvodna rečenica zamjenjuje se sljedećim:

„U lokalnom rutinskom izvještaju i lokalnom posebnom izvještaju:“;

(n) tačka MET.TR.210 mijenja se kako slijedi:

(i) podtačka (a) podpodtačka (3) podpodpodtačka (i) zamjenjuje se sljedećim:

„(i) dvije minute za lokalni rutinski izvještaj i lokalni posebni izvještaj i prikaze vjetra u jedinicama ATS-a;“;

(ii) podtačka (c) podpodtačka (4) podpodpodtačka (ii) podpodpodpodtačka (A) zamjenjuje se sljedećim:

„(A) jedan minut za lokalni rutinski izvještaj i lokalni posebni izvještaj i za prikaze RVR-a u jedinicama ATS-a;“;

(o) tačka MET.TR.215 mijenja se kako slijedi:

(i) podtačka (e) podpodtačka (5) zamjenjuje se sljedećim:

„(5) SIGMET i, ako su objavljeni, AIRMET i odgovarajući posebni izvještaji iz vazduha relevantni za cijelu rutu;“;

(ii) podtačka (g) zamjenjuje se sljedećim:

„(g) Kada se prognoze vjetra u gornjem vazдушnom prostoru i temperature vazduha gornjeg vazdušnog prostora navedene u tački MET.OR.275 podtačka (a) podpodtačka (1) isporučuju u obliku karte, one su prognostičke karte za utvrđeno vrijeme za nivo leta kako je navedeno u tački MET.TR.275 podtačka (b) podpodtačka (3). Kada se prognoze fenomena SIGWX navedene u tački MET.OR.275 podtačka (a) podpodtačka (2) isporučuju u obliku karte, one su prognostičke karte za utvrđeno vrijeme za sloj atmosfere ograničen nivoima leta kako je navedeno u tački MET.TR.275 podtačka (c) i tački MET.TR.275 podtačka (d).“;

(p) tačka MET.TR.220 mijenja se kako slijedi:

(i) podtačka (c) zamjenjuje se sljedećim:

„(c) Period važenja rutinskog TAF-a traje 9 sati ili 24 sata ili 30 sati, osim ako je nadležni organ drugačije propisao, uzimajući u obzir zahtjeve saobraćaja za aerodrome koji rade kraće od 9 sati. TAF se podnosi za prenos najviše sat vremena prije početka perioda važenja.“;

(ii) podtačka (d) zamjenjuje se sljedećim:

„(d) Kada se TAF pružau digitalnom obliku, mora da bude:

(1) u formatu koji je usklađen sa globalnim interoperabilnim modelom za razmjenu podataka uz korišćenje jezika za označavanje geografskih podataka (GML);

(2) dopunjen odgovarajućim metapodacima.“;

(iii) u podtački (g) podpodtač. (1) i (2) zamjenjuju se sljedećim:

„(1) vjerovatnoća postojanja drugačijih meteoroloških uslova tokom određenog vremenskog perioda prognoze 30 % ili 40 %; ili

(2) vjerovatnoća privremenih promjena meteoroloških uslova tokom određenog vremenskog perioda prognoze 30 % ili 40 %.“;

(q) tač. MET.TR.250 i MET.TR.255 zamjenjuju se sljedećim:

„MET.TR.250 SIGMET

(a) Sadržaj i redosljed elemenata SIGMET-a mora da bude u skladu sa obrascem iz Dodatka 5A.

(b) Postoje tri vrste SIGMET-a:

(1) SIGMET za meteorološke fenomene na ruti koje nisu vulkanski pepeo ni tropski cikloni;

(2) SIGMET za vulkanski pepeo;

(3) SIGMET za tropske ciklone.

(c) Redni broj SIGMET-a sastoji se od tri znaka, to jest jednog slova i dva broja.

(d) U SIGMET-u smije da se navede samo jedan od fenomena iz Dodatka 5A, pri čemu se za tropski ciklon upotrebljavaju odgovarajuće skraćenice i pripadajuća granična vrijednost brzine prizemnog vjetra od 34 čvora (17 m/s) ili više.

(e) SIGMET u pogledu grmljavinskih oluja ili tropskog ciklona ne uključuje upućivanja na povezanu turbulenciju i zaleđivanje.

(f) Kada se SIGMET širi u digitalnom obliku, mora da bude:

(1) u formatu koji je usklađen sa globalnim interoperabilnim modelom za razmjenu podataka uz korišćenje jezika za označavanje geografskih podataka (GML);

(2) dopunjen odgovarajućim metapodacima.

MET.TR.255 AIRMET

(a) Sadržaj i redosljed elemenata AIRMET-a mora da bude u skladu sa obrascem iz Dodatka 5A.

(b) Redni broj iz obrasca iz Dodatka 5 mora odgovarati broju AIRMET-a izdatog za područje letnih informacija od 00:01 UTC na predmetni dan.

(c) U AIRMET-u smije da se navede samo jedan fenomenon iz Dodatka 5A, pri čemu se upotrebljavaju odgovarajuće skraćenice i sljedeće granične vrijednosti, kada je taj fenomen ispod nivoa leta 100, ili ispod nivoa leta 150 u planinskim područjima, ili više, kada je potrebno:

(1) brzina raširenog prizemnog vjetra iznad 30 čvorova (15 m/s) sa odgovarajućim smjerom i jedinicama;

(2) velika područja zahvaćena smanjenjem vidljivosti na manje od 5000 m, uključujući meteorološki fenomen koji uzrokuje to smanjenje vidljivosti;

(3) velika područja djelimične ili potpune oblačnosti ako je visina baze oblaka niža od 1000 ft (300 m) iznad zemlje.

(d) AIRMET u pogledu grmljavinskih oluja ili kumulonimbusa ne uključuje upućivanja na povezane turbulencije i zaleđivanje.

(e) Kada se AIRMET širi u digitalnom obliku, mora da bude:

(1) u formatu koji je usklađen sa globalnim interoperabilnim modelom za razmjenu podataka uz korišćenje jezika za označavanje geografskih podataka (GML);

(2) dopunjen odgovarajućim metapodacima.“;

(r) tačka MET.TR.260 podtačka (c) zamjenjuje se sljedećim:

„(c) Kada je nadležni organ utvrdio da gustina saobraćajnih operacija ispod nivoa leta 100 nalaže objavljivanje AIRMET-a, kao podrška AIRMET-u i dodatnim informacijama koje se zahtijevaju za letove na manjim visinama objavljuju se prognoze za oblasti kojima se obuhvata sloj između zemlje i nivoa leta 100, ili do nivoa leta 150 u planinskim područjima, ili više kada je potrebno, i koje sadrže informacije o meteorološkim fenomenima na ruti koji su opasni za letove na manjim visinama.“;

(s) tačka MET.TR.265 zamjenjuje se sljedećim:

„MET.TR.265 Odgovornosti savjetodavnog centra za praćenje vulkanskog pepela

- (a) Savjetodavne informacije o vulkanskom pepelu objavljuju se skraćenim jednostavnim jezikom i u skladu sa obrascem iz Dodatka 6. Kada nisu dostupne skraćenice, upotrebljava se najmanje moguće teksta na jednostavnom engleskom jeziku.
- (b) Kada se savjeti o vulkanskom pepelu šire u digitalnom obliku, moraju da budu:
- (1) u formatu koji je usklađen sa globalnim interoperabilnim modelom za razmjenu podataka uz korišćenje jezika za označavanje geografskih podataka (GML);
 - (2) dopunjeni odgovarajućim metapodacima.
- (c) Kada se pripremaju u grafičkom obliku, savjetodavne informacije o vulkanskom pepelu objavljuju se u formatu PNG (*portable network graphic*).“;
- (t) u tački MET.TR.270 dodaju se sljedeće podtač. (c) i (d):
- „(c) Kada se savjeti o tropskim ciklonima šire u digitalnom obliku, moraju da budu:
- (1) u formatu koji je usklađen sa globalnim interoperabilnim modelom za razmjenu podataka uz korišćenje jezika za označavanje geografskih podataka (GML);
 - (2) dopunjeni odgovarajućim metapodacima.
- (d) Kada se pripremaju u grafičkom obliku, savjetodavne informacije o tropskim ciklonima objavljuju se u formatu PNG (*portable network graphic*).“;
- (u) tačka MET.TR.275 podtačka (b) podpodtačka (3) mijenja se kako slijedi:
- (i) podpodpodtač. (i), (ii) i (iii) zamjenjuju se sljedećim:
- „(i) podatke o vjetru za nivoe leta 50 (850 hPa), 80 (750 hPa), 100 (700 hPa), 140 (600 hPa), 180 (500 hPa), 210 (450 hPa), 240 (400 hPa), 270 (350 hPa), 300 (300 hPa), 320 (275 hPa), 340 (250 hPa), 360 (225 hPa), 390 (200 hPa), 410 (175 hPa), 450 (150 hPa), 480 (125 hPa) i 530 (100 hPa);
- (ii) podatke o temperaturi za nivoe leta 50 (850 hPa), 80 (750 hPa), 100 (700 hPa), 140 (600 hPa), 180 (500 hPa), 210 (450 hPa), 240 (400 hPa), 270 (350 hPa), 300 (300 hPa), 320 (275 hPa), 340 (250 hPa), 360 (225 hPa), 390 (200 hPa), 410 (175 hPa), 450 (150 hPa) 480 (125 hPa) i 530 (100 hPa);
- (iii) podatke o vlazi za nivoe leta 50 (850 hPa), 80 (750 hPa), 100 (700 hPa), 140 (600 hPa) i 180 (500 hPa);“;
- (ii) podpodtačka (viii) zamjenjuje se sljedećim:
- „ (viii)podatke geopotencijalne apsolutne visine za nivoe leta 50 (850 hPa), 80 (750 hPa), 100 (700 hPa), 140 (600 hPa), 180 (500 hPa), 210 (450 hPa), 240 (400 hPa), 270 (350 hPa), 300 (300 hPa), 320 (275 hPa), 340 (250 hPa), 360 (225 hPa), 390 (200 hPa), 410 (175 hPa), 450 (150 hPa), 480 (125 hPa) i 530 (100 hPa).“;
- (v) Dodatak 1 zamjenjuje se sljedećim:

**„Dodatak 1
Obrazac za METAR**

Legenda:

M=uključivanje obavezno;

C=uključivanje uslovno, zavisi od meteoroloških uslova ili metode posmatranja;

O=uključivanje opcionalno.

Napomena 1.: Rasponi i rezolucije numeričkih elemenata uključenih u METAR prikazani su u posebnoj tabeli ispod ovog obrasca.

Napomena 2.: Objašnjenja za skraćenice mogu se pronaći u ICAO dokumentu 8400 *Procedures for Air Navigation Services — Abbreviations and Codes* (PANS-ABC) (Procedure za usluge u vazdušnoj plovidbi – skraćenice i kodovi).

Element	Detaljan sadržaj	Obrasci		Primjeri
Oznaka vrste izvještaja (M)	Vrsta izvještaja (M)	METAR, METAR COR		METAR METAR COR
Lokacijski indikator (M)	Lokacijski indikator prema ICAO-u (M)	nnnn		YUDO
Vrijeme opažanja (M)	Dan i stvarno vrijeme opažanja (UTC) (M)	nnnnnnZ		221630Z
Oznaka automatskog ili izvještaja koji nedostaje (C)	Oznaka automatskog ili izvještaja koji nedostaje (C)	AUTO ili NIL		AUTO NIL
KRAJ METAR-a AKO IZVJEŠTAJ NEDOSTAJE				
Prizemni vjetar (M)	Smjer vjetra (M)	nnn	VRB	24004MPS
	Brzina vjetra (m)	[P]nn[n]		VRB01MPS (24008KT) 19006 MPS (19012KT) 00000 MPS (00000KT) 140P49MPS (140P99KT)
	Značajne varijacije	G[P]nn[n]		12003G09MPS

	brzine (C)				(12006G18KT)
	Mjerne jedinice (M)	MPS (ili KT)			24008G14MPS (24016G28KT)
	Značajne varijacije smjera (C)	nnnVnnn	-		02005MPS 350V070 (02010KT 350V070)
Vidljivost (M)	Prevladavajuća ili najmanja vidljivost (M)	nnnn	C A V O K		0350 CAVOK 7000 9999 0800
	Najmanja vidljivost i smjer najmanje vidljivosti (C)	nnnn[N] ili nnnn[NE] ili nnnn[E] ili nnnn[SE] ili nnnn[S] ili nnnn[SW] ili nnnn[W] ili nnnn[NW]			2000 1200NW 6000 2800E 6000 2800
Vidljivost duž poletno-sletne staze (C) (')	Naziv elementa (M)	R			R32/0400 R12R/1700 R16L/0650 R16C/0500 R16R/0450 R17L/0450
	Poletno-sletna staza (M)	nn[L]/ili nn[C]/ili nn[R]/			R14L/P2000 R10/M0050
	Vidljivost duž poletno-sletne staze (M)	[P ili M]nnnn			R12/1100U R26/0550N R20/0800D R12/0700
	Raniji trend vidljivosti duž poletno-sletne staze (C)	U, D ili N			
Trenutni meteorološki uslovi (C)	Intenzitet ili blizina trenutnih meteoroloških uslova (C)	– ili +	-	VC	
	Karakteristike i vrsta trenutnih meteoroloških uslova (M)	DZ ili RA ili SN ili SG ili PL ili DS ili SS ili FZDZ ili FZRA ili FZUP ili FC (2) ili SHGR ili SHGS ili SHRA ili SHSN ili SHUP ili TSGR ili TSGS ili TSRA ili TSSN ili TSUP ili UP	FG ili BR ili SA ili DU ili HZ ili FU ili VA ili SQ ili PO ili TS ili BCFG ili BLDU ili BLSA ili BLSN ili DRDU ili DRSA ili DRSN ili FZFG ili MIFG ili PRFG ili//	FG ili PO ili FC ili DS ili SS ili TS ili SH ili BLSN ili BLSA ili ili BLDU ili VA	RA HZ VCFG +TSRA FG VCSH +DZ VA VCTS –SN MIFG VCBLSA +TSRASN –SNRA DZ FG +SHSN BLSN UP FZUP TSUP FZUP //
Oblak (M)	Količina oblaka i najniža visina oblaka ili vertikalna vidljivost (M)	FEWnnn ili SCTnnn ili BKNnnn ili OVCnnn ili FEW///ili SCT///ili BKN///ili OVC///ili ///nnn ili //	VVnnn ili VV///	NSC ili NCD	FEW015 VV005 OVC030 VV/// NSC SCT010 OVC020 BKN/// ///015
	Vrsta oblaka (C)	CB ili TCU ili//	-		BKN009TCU NCD SCT008 BKN025CB BKN025///
Temperatura	Temperatura vazduha i	[M]nn/[M]nn			17/10

vazduha i tačka rose (M)	tačka rose (M)					02/M08 M01/M10
Vrijednosti pritiska (M)	Naziv elementa (M)	Q				Q0995
	QNH (M)	nnnn				Q1009 Q1022 Q0987
Dodatne informacije (C)	Nedavni meteorološki uslovi (C)	REFZDZ ili REFZRA ili REDZ ili RE[SH]RA ili RERASN ili RE[SH]SN ili RESG ili RESHGR ili RESHGS ili REBLN ili RESS ili REDS ili RETSRA ili RETSSN ili RETSGR ili RETSGS ili RETS ili REFC ili REVA ili REPL ili REUP ili REFZUP ili RETSUP ili RESHUP				REFZRA RETSRA
	Smicanje vjetra (C)	WS Rnn[L] ili WS Rnn[C] ili WS Rnn[R] ili WS ALL RWY				WS R03 WS ALL RWY WS R18C
	Površinska temperatura mora i stanje mora ili značajna visina valova (C)	W[M]nn/Sn ili W[M]nn/Hn[n][n]				W15/S2 W12/H75
Prognoza TREND (O)	Oznaka promjene (M)	NOSIG	BECMG ili TEMPO			NOSIG BECMG FEW020
	Period promjene (C)		FMnnnn i/ili TLnnnn ili ATnnnn			TEMPO 25018G25MPS (TEMPO 25036G50KT)
	Vjetar (C)		nnn[P]nn[n][G[P]nn[n]]MPS (ili nnn[P]nn[G[P]nn]KT)			BECMG FM1030 TL1130 CAVOK
	Prevladavajuća vidljivost (C)		nnnn			BECMG TL1700 0800 FG
						BECMG AT1800 9000 NSW BECMG FM1900 0500 +SNRA BECMG FM1100 SN TEMPO FM1130 BLSN TEMPO FM0330 TL0430 FZRA
	Meteorološka pojava: intenzitet (C)		- ili +	-	N S W	TEMPO TL1200 0600 BECMG AT1200 8000 NSW NSC
	Meteorološki fenomen: karakteristike i vrsta (C)		DZ ili RA ili SN ili SG ili PL ili DS ili SS ili FZDZ ili FZRA ili SHGR ili SHGS ili SHRA ili SHSN ili TSGR ili TSGS ili TSRA ili TSSN	FG ili BR ili SA ili DU ili HZ ili FU ili VA ili SQ ili PO ili FC ili TS ili BCFG ili BLDU ili BLSA ili BLSN ili DRDU ili DRSA ili DRSN ili FZFG ili MIFG ili PRFG		BECMG AT1130 OVC010 TEMPO TL1530 +SHRA BKN012CB
	Količina oblaka i najniža visina oblaka ili		FEWnnn ili SCTnnn	VVnnn ili VV///	N S	

	vertikalna vidljivost (C)		ili BKNnnn ili OVCnnn		C		
	Vrsta oblaka (C)		CB ili TCU	-			

(¹)Uključuje se ako je vidljivost ili vidljivost duž poletno-sletne staze < 1 500 m; za do najviše četiri poletno-sletne staze.
(²) „Jako“ se koristi za označavanje tornada ili pijavice; „umjereno“ (bez oznake) za označavanje ljevkastog oblaka koji ne dopire do zemlje

Rasponi i rezolucije za numeričke elemente uključene u METAR

Elementi		Raspon	Rezolucija
Poletno-sletna staza: (bez jedinica)		01-36	1
Smjer vjetra:	*u odnosu na pravi pol	000-360	10
Brzina vjetra:	MPS	00-99	1
	KT	00-199(*)	1
Vidljivost:	M	0000-0750	50
	M	0800-4900	100
	M	5000-9000	1000
	M	10000-	0 (utvrđena vrijednost: 9999)
Vidljivost duž poletno-sletne staze:	M	0000-0375	25
	M	0400-0750	50
	M	0800-2000	100
Vertikalna vidljivost:	u jedinicama od 30 M (100 stopa)	000-020	1
Oblaci: najniža visina oblaka:	u jedinicama od 30 M (100 stopa)	000-099 100-200	1 10
Temperatura vazduha:	°C	-80 do +60	1
Tačka rose:			
QNH:	hPa	0850-1100	1
Površinska temperatura mora:	°C	-10 do +40	1
Stanje mora: (bez jedinica)		0-9	1
Značajna visina talasa:	M	0-999	0,1
Stanje poletno-sletne staze:	Oznaka poletno-sletne staze: (bez jedinica)	01-36;88;99	1
	Talozi na poletno-sletnoj stazi: (bez jedinica)	0-9	1
	Obim kontaminacije na poletno-sletnoj stazi: (bez jedinica)	1;2;5;9	-
	Dubina taloga: (bez jedinica)	00-90;92-99	1
	Koeficijent trenja/učinak kočenja: (bez jedinica)	00-95;99	1

(*)U vazduhoplovstvu ne postoji zahtjev za prijavljivanje brzina prizemnog vjetra od 100 čvorova (50 m/s) ili više; međutim, utvrđena je odredba za prijavljivanje brzina vjetra do 199 čvorova (99 m/s) za svrhe koje nisu vazduhoplovne, prema potrebi.

(w) dodaci 3 i 4 zamjenjuju se sljedećim:

„Dodatak 3 Obrazac za TAF

Legenda:

M=uključivanje obavezno;

C=uključivanje uslovno, zavisi od meteoroloških uslova ili metode opažanja;

O=uključivanje opcionalno.

Napomena 1.: Rasponi i rezolucije numeričkih elemenata uključenih u TAF prikazani su u posebnoj tabeli ispod ovog obrasca.

Napomena 2.: Objašnjenja za skraćenice mogu se pronaći u ICAO Doc 8400 Procedures for Air Navigation Services — Abbreviations and Codes (PANS-ABC) (Procedure za usluge u vazdušnoj plovodbi – skraćenice i kodovi).

Element	Detaljni sadržaj	Obrasci	Primjeri
Oznaka vrste prognoze (M)	Vrsta prognoze (M)	TAF ili TAF AMD ili TAF COR	TAF TAF AMD TAF COR
Lokacijski indikator (M)	Lokacijski indikator ICAO-u (M)	nnnn	YUDO

Vrijeme izdavanja prognoze (M)	Dan i vrijeme izdavanja prognoze (UTC) (M)	nnnnnnZ			160000Z
Oznaka prognoze koja nedostaje (C)	Oznaka prognoze koja nedostaje (C)	NIL			NIL
KRAJ TAF-a AKO PROGNOZA NEDOSTAJE.					
Dani i period važenja prognoze (M)	Dani i period važenja prognoze (UTC)(M)	nnnn/nnnn			0812/0918
Oznaka poništene prognoze (C)	Oznaka poništene prognoze (C)	CNL			CNL
KRAJ TAF-a AKO JE PROGNOZA PONIŠTENJA.					
Prizemni vjetar (M)	Smjer vjetra (M)	nnn ili VRB			24004MPS; VRB01MPS (24008KT); (VRB02KT) 19005 MPS (19010KT)
	Brzina vjetra (M)	[P]nn[n]			00000MPS (00000KT) 140P49MPS (140P99KT)
	Značajne varijacije brzine (C)	G[P]nn[n]			12003G09MPS (12006G18KT)
	Mjerne jedinice (M)	MPS (ili KT)			24008G14MPS (24016G28KT)
Vidljivost (M)	Prevladavajuća vidljivost (M)	nnnn			C A V O K 0350 CAVOK 7000 9000 9999
Meteorološki uslovi (C)	Intenzitet meteoroloških pojava (C) ⁽¹⁾	– ili +	-		
	Karakteristike i vrsta meteoroloških pojava (C)	DZ ili RA ili SN ili SG ili PL ili DS ili SS ili FZDZ ili FZRA ili SHGR ili SHGS ili SHRA ili SHSN ili TSGR ili TSGS ili TSRA ili TSSN	FG ili BR ili SA ili DU ili HZ ili FU ili VA ili SQ ili PO ili FC ili TS ili BCFG ili BLDU ili BLSA ili BLSN ili DRDU ili DRSA ili DRSN ili FZFG ili MIFG ili PRFG		RA HZ +TSRA FG –FZDZ PRFG +TSRASN SNRA FG
Oblak (M) ⁽²⁾	Količina oblaka i visina baze ili vertikalna vidljivost (M)	FEWnnn ili SCTnnn ili BKNnnn ili OVCnnn	VVnnn ili VV///	NSC	FEW010 VV005 OVC020 VV/// NSC SCT005 BKN012
	Vrsta oblaka (C)	CB ili TCU	-		SCT008 BKN025CB
Temperatura (O) ⁽³⁾	Naziv elementa (M)	TX			TX25/1013Z
	Najviša temperatura (M)	[M]nn/			TN09/1005Z TX05/2112Z
	Dan i vrijeme pojave	nnnnZ			TNM02/2103Z

	najviše temperature (M)					
	Naziv elementa (M)	TN				
	Najniža temperatura (M)	[M]nn/				
	Dan i vrijeme pojave najniže temperature (M)	nnnnZ				
Očekivane značajne promjene jednog ili više prethodno navedenih elemenata tokom perioda važenja (C)	Oznaka promjene ili vjerovatnosti (M)	PROB30 [TEMPO] ili PROB40 [TEMPO] ili BECMG ili TEMPO ili FM				
	Period pojave ili promjene (M)	nnnn/nnnn ili nnnnnn				
	Vjetar (C)	nnn[P]nn[n][G[P]nn[n]]MPS ili VRBnnMPS ili (ili nnn[P]nn[G[P]nn]KT ili VRBnnKT)				TEMPO 0815/0818 25017G25MPS (TEMPO 0815/0818 25034G50KT) TEMPO 2212/2214 17006G13MPS 1000 TSRA SCT010CB BKN020 (TEMPO 2212/2214 17012G26KT 1000 TSRA SCT010CB BKN020)
	Prevladavajuća vidljivost(C)	nnnn			C A V O K	BECMG 3010/3011 00000MPS 2400 OVC010 (BECMG 3010/3011 00000KT 2400 OVC010) PROB30 1412/1414 0800 FG
	Meteorološki fenomenon: intenzitet (C)	– ili +	-	NSW		BECMG 1412/1414 RA TEMPO 2503/2504 FZRA TEMPO 0612/0615 BLSN PROB40 TEMPO 2923/3001 0500 FG
	Meteorološki fenomenon: Karakteristike i vrsta (C)	DZ ili RA ili SN ili SG ili PL ili DS ili SS ili FZDZ ili FZRA ili SHGR ili SHGS ili SHRA ili SHSN ili TSGR ili TSGS ili TSRA ili TSSN	FG ili BR ili SA ili DU ili HZ ili FU ili VA ili SQ ili PO ili FC ili TS ili BCFG ili BLDU ili BLSA ili BLSN ili DRDU ili DRSA ili DRSN ili FZFG ili MIFG ili PRFG			
	Količina oblaka i visina baze ili vertikalna vidljivost (C)	FEWnnn ili SCTnnn ili BKNnnn ili OVCnnn	VVnnn ili VV///	NSC		FM051230 15004MPS 9999 BKN020 (FM051230 15008KT 9999 BKN020) BECMG 1618/1620 8000 NSW NSC

	Vrsta oblaka (C)	CB ili TCU	-			BECMG 2306/2308 SCT015CB BKN020
⁽¹⁾ Uključuje se uvijek kada je primjenljivo. Nema oznake za umjereni intenzitet. ⁽²⁾ Do četiri sloja oblaka. ⁽³⁾ Sastoji se od najviše četiri temperature (dvije najviše i dvije najniže temperature).						

Rasponi i rezolucije numeričkih elemenata uključenih u TAF

Elementi	Raspon	Rezolucija
Smjer vjetra: *u odnosu na pravi pol	000-360	10
Brzina vjetra: MPS	00-99 (*)	1
KT	0-199 (*)	1
Vidljivost: M	0000-0750	50
M	0800-4900	100
M	5000-9000	1000
M	10000-	0 (utvrđena vrijednost: 9999)
Vertikalna vidljivost: u jedinicama od 30 M (100 stopa)	000-020	1
Oblak: Najniža visina oblaka: u jedinicama od 30 M (100 stopa)	000-099	1
	100-200	10
Temperatura vazduha (najviša i najniža): °C	-80 do +60	1
(*)U vazduhoplovstvu ne postoji zahtjev za prijavljivanje brzina prizemnog vjetra od 100 čvorova (50 m/s) ili više; međutim, utvrđena je odredba za prijavljivanje brzina vjetra do 199 čvorova (99 m/s) za svrhe koje nisu vazduhoplovne, prema potrebi.		

Dodatak 4

Obrazac za upozorenja na smicanje vjetra

Legenda:

M=uključivanje obavezno;

C=uključivanje uslovno, uvijek kada je primjenljivo.

Napomena 1.: Rasponi i rezolucije numeričkih elemenata uključenih u upozorenja na smicanje vjetra prikazani su u Dodatku 8.

Napomena 2.: Objašnjenja za skraćenice mogu se pronaći u ICAO Doc 8400 *Procedures for Air Navigation Services — Abbreviations and Codes* (PANS-ABC) (Procedure za usluge u vazdušnoj plovidbi – skraćenice i kodovi).

Element	Detaljni sadržaj	Obrasci	Primjer
Lokacijski indikator aerodroma (M)	Lokacijski indikator aerodroma	nnnn	YUCC
Oznaka vrste poruke (M)	Vrsta poruke i redni broj	WS WRNG [n]n	WS WRNG 1
Vrijeme nastanka i period važenja (M)	Dan i vrijeme objavljivanja i, kada je primjenljivo, period važenja (UTC)	nnnnnn [VALID TL nnnnnn] ili [VALID nnnnnn/nnnnnn]	211230 VALID TL 211330 221200 VALID 221215/221315
AKO SE UPOZORENJE NA SMICANJE VJETRA PONIŠTAVA, VIDJETI DETALJE NA KRAJU OVOG OBRASCA.			
Fenomen (M)	Oznaka fenomena i njegove lokacije	[MOD] ili [SEV] WS IN APCH ili [MOD] ili [SEV] WS [APCH] RWYnnn ili [MOD] ili [SEV] WS IN CLIMB-OUT ili [MOD] ili [SEV] WS CLIMB-OUT RWYnnn ili MBST IN APCH ili MBST [APCH] RWYnnn ili MBST IN CLIMB-OUT ili MBST CLIMB-OUT RWYnnn	WS APCH RWY12 MOD WS RWY34 WS IN CLIMB-OUT MBST APCH RWY26 MBST IN CLIMB-OUT
Opaženi, prijavljeni ili Prognozirani fenomen (M)	Oznaka koja govori je li fenomen opažen ili prijavljen i očekuje se da će potrajati ili je prognozirano	REP AT nnnn nnnnnnnn ili OBS [AT nnnn] ili FCST	REP AT 1510 B747 OBS AT 1205 FCST
Detalji fenomena (C)	Opis fenomena koji je povod za objavljivanje upozorenja na smicanje vjetra	SFC WIND: nnn/nnMPS (ili nnn/nnKT) nnnM (nnnFT)-WIND: nnn/nnMPS (ili nnn/nnKT)	SFC WIND: 320/5MPS 60M-WIND: 360/13 MPS (SFC WIND: 320/10KT 200FT-WIND: 360/26KT) 60KMH LOSS 4KM

		ili nnKMH (ili nnKT) LOSS nnKM (ili nnNM) FNA RwyYnn ili nnKMH (ili nnKT) GAIN nnKM (ili nnNM) FNA RwyYnn	FNA Rwy13 (30KT LOSS 2NM FNA Rwy13)
ILI			
Poništavanje upozorenja na smicanje vjetrova	Poništavanje upozorenja na smicanje vjetrova uz upućivanje na njegovu oznaku	CNL WS WRNG [n]n nnnnnn/nnnnnn	CNL WS WRNG 1 211230/211330

(x)briše se Dodatak 5;

(y)umeću se sljedeći dodaci 5A i 5B:

„Dodatak 5A
Obrazac za SIGMET i AIRMET

Legenda:

M=uključivanje obavezno;

C=uključivanje uslovno, uvijek kada je primjenljivo; i

=dvostruka crta ukazuje da tekst nakon nje mora biti smješten na sljedeću crtu.

Napomena: Rasponi i rezolucije numeričkih elemenata uključenih u SIGMET/AIRMET prikazani su u Dodatku 8.

Element	Detaljni sadržaj	Obrazac za SIGMET	Obrazac za AIRMET	Primjeri za SIGMET	Primjeri za AIRMET
Lokacijski indikator FIR-a/CTA-a (M)	Lokacijski indikator, prema ICAO-u, jedinice ATS-a koja opslužuje FIR ili CTA na koje se SIGMET/AIRMET odnosi	nnnn		YUCC YUDD	
Identifikacija (M)	Oznaka i redni broj SIGMET-a ili AIRMET-a	SIGMET nnn	AIRMET [n][n]n	SIGMET U05 SIGMET I12	AIRMET 2 AIRMET 19 AIRMET B19
Period važenja (M)	Skupine dan-vrijeme kojima se označava period važenja (UTC)	VALID nnnnnn/nnnnnn		VALID 010000/010400 VALID 221215/221600 VALID 101520/101800 VALID 251600/252200 VALID 152000/160000 VALID 192300/200300	
Lokacijski indikator MWO-a (M)	Lokacijski indikator MWO-a koji je stvorio SIGMET ili AIRMET, sa crticom za razdvajanje	nnnn-		YUDO– YUSO–	
Naziv FIR-a/CTA-a (M)	Lokacijski indikator naziv FIR-a/CTA-a za koje se objavljuje SIGMET/AIRMET	nnnn nnnnnnnnnn FIR[/UIR] ili nnnn nnnnnnnnnn CTA	nnnn nnnnnnnnnn FIR[/n]	YUCC AMSWELL FIR YUDD SHANLON FIR/UIR YUDD SHANLON CTA	YUCC AMSWELL FIR/2 YUDD SHANLON FIR
AKO SE SIGMET PONIŠTAVA, VIDJETI DETALJE NA KRAJU OVOG OBRASCA.					
Fenomen (M)	Opis fenomena koji je uzrok objavljivanja SIGMET-a/AIRMET-a	OBSC TS[GR] EMBD TS[GR] FRQ TS[GR] SQL TS[GR] TC nnnnnnnnnn PSN Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn] CB ili TC NN PSN Nnn[nn] ili Snn[nn]	SFC WIND nnn/nn[n]MPS (ili SFC WIND nnn/nn[n]KT) SFC VIS nnnnM (nn) ISOL TS[GR] OCNL TS[GR] MT OBSC BKN CLD	OBSC TS OBSC TSGR EMBD TS EMBD TSGR FRQ TS FRQ TSGR SQL TS SQL TSGR TC GLORIA PSN N10 W060 CB	SFC WIND 040/40MPS SFC WIND 310/20KT SFC VIS 1500M (BR) ISOL TS ISOL TSGR OCNL TS OCNL TSGR MT OBSC

		Wnnn[nn] ili Ennn[nn] CB SEV TURB SEV ICE SEV ICE (FZRA) SEV MTW HVY DS HVY SS [VA ERUPTION] [MT nnnnnnnnnn] [PSN Nnn[nn] ili Snn[nn] Ennn[nn] ili Wnnn[nn]] VA CLD RDOACT CLD	nnn/[ABV] nnnnM (ili BKN CLD nnn/[ABV][n] nnnnFT) ili BKN CLD SFC/ [ABV]nnnnM (ili BKN CLD SFC/[ABV][n] nnnnFT) OVC CLD nnn/ [ABV]nnnnM (ili OVC CLD nnn/[ABV][n] nnnnFT) ili OVC CLD SFC/ [ABV]nnnnM (ili OVC CLD SFC/[ABV][n] nnnnFT) ISOL CB OCNL CB FRQ CB ISOL TCU OCNL TCU FRQ TCU MOD TURB MOD ICE MOD MTW	TC NN PSN S2030 E06030 CB SEV TURB SEV ICE SEV ICE (FZRA) SEV MTW HVY DS HVY SS VA ERUPTION MT ASHVAL PSN S15 E073 VA CLD RDOACT CLD	BKN CLD 120/900M BKN CLD 400/3000FT BKN CLD SFC/3000M BKN CLD SFC/ABV10000- FT OVC CLD 270/ABV3000M OVC CLD 900/ABV10000- FT OVC CLD SFC/3000M OVC CLD SFC/ABV10000- FT ISOL CB OCNL CB FRQ CB ISOL TCU OCNL TCU FRQ TCU MOD TURB MOD ICE MOD MTW
Opaženi ili prognozirani fenomen (M)	Napomena je li ta informacija opažena i očekuje se da potraje ili je prognozirana	OBS [AT nnnnZ] ili FCST [AT nnnnZ]	OBS OBS AT 1210Z FCST FCST AT 1815Z		
Lokacija (C)	Lokacija (odnosi se na geografsku širinu i dužinu (u stepenima i minutima))	Nnn[nn] Wnnn[nn] ili Nnn[nn] Ennn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili SNN[nn] Ennn[nn] ili N OF Nnn[nn] ili S OF Nnn[nn] ili N OF Snn[nn] ili S OF Snn[nn] ili [AND] W OF Wnnn[nn] ili E OF Wnnn[nn] ili W OF Ennn[nn] ili E OF Ennn[nn] ili N OF Nnn[nn] ili N OF Snn[nn] AND S OF Nnn[nn] ili S OF Snn[nn] ili W OF Wnnn[nn] ili W OF Ennn[nn] AND E OF Wnnn[nn] ili E OF Ennn[nn] ili N OF LINE ili NE OF LINE ili E OF LINE ili SE OF LINE ili S OF LINE ili SW OF LINE ili W OF LINE ili NW OF LINE Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn] – Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn] [– Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn]] [– Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn [nn] ili Ennn[nn]] [AND N OF LINE ili NE OF			N2020 W07005 N48 E010 S60 W160 S0530 E16530 N OF N50 S OF N5430 N OF S10 S OF S4530 W OF W155 E OF W45 W OF E15540 E OF E09015 N OF N1515 AND W OF E13530 S OF N45 AND N OF N40 N OF LINE S2520 W11510 – S2520 W12010 SW OF LINE N50 W005 – N60 W020 SW OF LINE N50 W020 – N45 E010 AND NE OF LINE N45 W020 – N40 E010 WI N6030 E02550 – N6055 E02500 – N6050 E02630 – N6030 E02550 APRX 50KM WID LINE BTN N64 W017 – N60 W010 – N57 E010 ENTIRE FIR ENTIRE FIR/UIR ENTIRE CTA WI 400KM OF TC CENTRE WI 250NM OF TC CENTRE

		LINE ili E OF LINE ili SE OF LINE ili S OF LINE ili SW OF LINE ili W OF LINE ili NW OF LINE Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn [nn] ili Ennn[nn] – Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn [nn] [– Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn]] [– Nnn [nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn]]] ili WI Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn] – Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn] – Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn] – [Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn] – Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn [nn]] ⁽⁴⁾ ili APRX nnKM WID LINE BTN (ili nnNM WID LINE BTN) Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn] – Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn] [– Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn]] [– Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn]] ili ENTIRE FIR/UIR ili ENTIRE CTA ili WI nnnKM (ili nnnNM) OF TC CENTRE	
Nivo (C)	Nivo leta ili apsolutna visina	[SFC]/FLnnn ili [SFC/]nnnnM (ili [SFC/][n]nnnnFT) ili FLnnn/nnn ili TOP FLnnn ili [TOP] ABV FLnnn ili [nnnn]/nnnnM (ili [[n]nnnn/][n]nnnnFT) ili [nnnnM/] FLnnn (ili [[n]nnnnFT]/FLnnn) ili ⁽¹⁾ TOP [ABV ili BLW] FLnnn	FL180 SFC/FL070 SFC/3000M SFC/10000FT FL050/080 TOP FL390 ABV FL250 TOP ABV FL100 3000M 2000/3000M 8000FT 6000/12000FT 2000M/FL150 10000FT/FL250 TOP FL500 TOP ABV FL500 TOP BLW FL450
Kretanje ili očekivano kretanje (C) ⁽⁵⁾	Kretanje ili očekivano kretanje (smjer i brzina) s upućivanjem na jednu od 16 tačaka kompasa, ili nepokretno	MOV N [nnKMH] ili MOV NNE [nnKMH] ili MOV NE [nnKMH] ili MOV ENE [nnKMH] ili MOV E [nnKMH] ili MOV ESE [nnKMH] ili MOV SE [nnKMH] ili MOV SSE [nnKMH] ili MOV S [nnKMH] ili MOV SSW [nnKMH] ili MOV SW [nnKMH] ili MOV WSW [nnKMH] ili MOV W [nnKMH] ili MOV WNW [nnKMH] ili MOV NW [nnKMH] ili MOV NNW [nnKMH] (ili MOV N [nnKT] ili MOV NNE	MOV SE MOV NNW MOV E 40KMH MOV E 20KT MOV WSW 20KT STNR

		[nnKT] ili MOV NE [nnKT] ili MOV ENE [nnKT] ili MOV E [nnKT] ili MOV ESE [nnKT] ili MOV SE [nnKT] ili MOV SSE [nnKT] ili MOV S [nnKT] ili MOV SSW [nnKT] ili MOV SW [nnKT] ili MOV WSW [nnKT] ili MOV W [nnKT] ili MOV WNW [nnKT] ili MOV NW [nnKT] ili MOV NNW [nnKT]) ili STNR			
Promjene intenziteta (C)	Očekivane promjene intenziteta	INTSF ili WKN ili NC		INTSF WKN NC	
Prognozirano vrijeme (C) ⁽⁵⁾	Oznaka prognoziranog vremena fenomena	FCST AT nnnnZ	-	FCST AT 2200Z	-
Prognozirana lokacija (C) ⁽⁵⁾	Prognozirana lokacija oblaka vulkanskog pepela ili središta tropskog ciklona ili drugog opasnog fenomena na kraju perioda važenja SIGMET-a	Nnn[nn] Wnnn[nn] ili Nnn[nn] Ennn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili SNN[nn] Ennn[nn] ili N OF Nnn[nn] ili S OF Nnn[nn] ili N OF Snn[nn] ili S OF Snn[nn] [AND] W OF Wnnn[nn] ili E OF Wnnn[nn] ili W OF Ennn[nn] ili E OF Ennn[nn] ili N OF Nnn[nn] ili N OF Snn[nn] AND S OF Nnn[nn] ili S OF Snn[nn] ili W OF Wnnn[nn] ili W OF Ennn[nn] AND E OF Wnnn[nn] ili E OF Ennn[nn] ili N OF LINE ili NE OF LINE ili E OF LINE ili SE OF LINE ili S OF LINE ili SW OF LINE ili NW OF LINE Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn] – Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn] [– Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn] [AND N OF LINE ili NE OF LINE ili E OF LINE ili SE OF LINE ili S OF LINE ili SW OF LINE ili W OF LINE ili		N30 W170 N OF N30 S OF S50 AND W OF E170 S OF N46 AND N OF N39 NE OF LINE N35 W020 – N45 W040 SW OF LINE N48 W020 – N43 E010 AND NE OF LINE N43 W020 – N38 E010 WI N20 W090 – N05 W090 – N10 W100 – N20 W100 – N20 W090 APRX 50KM WID LINE BTN N64 W017 – N57 W005 – N55 E010 – N55 E030 ENTIRE FIR ENTIRE FIR/UIR ENTIRE CTA TC CENTRE PSN N2740 W07345 NO VA EXP	-

		W OF LINE ili NW OF LINE Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn] – Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn] [– Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn]]] ili WI Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn] – Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn] – Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn] – Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn] (⁴) ili APRX nnKM WID LINE BTN (nnNM WID LINE BTN) Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn] – Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn] [– Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn]] [– Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn]] ili ENTIRE FIR[/UIR] ili ENTIRE CTA ili TC CENTRE PSN Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn] (¹) ili NO VA EXP (²)			
Ponavljanje elemenata (C) (³)	Ponavljanje elemenata uključenih u SIGMET za oblak vulkanskog pepela ili tropski ciklon	[AND]	-	AND	-
ILI					
Poništavanje SIGMET-a/AIRMET-a (C)	Poništavanje SIGMET-a/AIRMET-a uz upućivanje na njegovu oznaku	CNL SIGMET nnn nnnnnn/nnnnnn ili CNL SIGMET nnn nnnnnn/nnnnnn [VA MOV TO nnnn FIR] (²)	CNL AIRMET [n][n] nnnnnn/nnnnnn	CNL SIGMET B04 101200/10160- 0 CNL SIGMET I07 251030/25143- 0 VA MOV TO YUDO FIR	CNL AIRMET 05 151520/151800
(¹)Samo za SIGMET za tropske ciklone. (²)Samo za SIGMET za vulkanski pepeo.					

(³)Upotrebljavaju se za dva oblaka vulkanskog pepela ili dva središta tropskih ciklona koji istovremeno utiču na dotični FIR.
 (⁴)Broj koordinata mora se držati na minimumu i u normalnim okolnostima ne smije biti veći od sedam.
 (⁵)Elementi „prognozirano vrijeme” i „prognozirana lokacija” ne smiju se upotrebljavati zajedno sa elementima „kretanje ili očekivano kretanje”.
 Napomena: Jako ili umjereno zaleđivanje i jake ili umjerene turbulencije (SEV ICE, MOD ICE, SEV TURB, MOD TURB) povezane sa grmljavinskim olujama, kumulonimbusima ili tropskim ciklonima ne smiju biti uključeni.

Dodatak 5B

Obrazac za posebne izvještaje iz vazduha (*uplink*)

Legenda:

M=uključivanje obavezno, dio svakog posebnog izvještaja iz vazduha (*uplink*);

C=uključivanje uslovno, uvijek kada je primjenljivo;

==dvostruka crta ukazuje da tekst nakon nje mora biti smješten na sljedeću crtu.

Napomena: Rasponi i rezolucije numeričkih elemenata uključenih u posebne izvještaje iz vazduha prikazani su u Dodatku 8.

Element	Detaljni sadržaj	Obrazac	Primjeri
Identifikacija (M)	Oznaka posebnog izvještaja iz vazduha (<i>uplink</i>)	ARS	ARS
Identifikacija vazduhoplova (M)	Pozivni znak radiostanice vazduhoplova	nnnnnn	VA812
Opaženi fenomen (M)	Opis opaženog fenomena koji je prouzrokovao objavljivanje posebnog izvještaja iz vazduha	TS TSGR SEV TURB SEV ICE SEV MTW HVY SS VA CLD VA [MT nnnnnnnnnn] MOD TURB MOD ICE	TSGR SEV TURB SEV ICE SEV MTW HVY SS VA CLD VA VA MT ASHVAL5 MOD TURB MOD ICE
Vrijeme opažanja (M)	Vrijeme opažanja opaženog fenomena	OBS AT nnnnZ	OBS AT 1210Z
Lokacija (C)	Lokacija (odnosi se na geografsku širinu i dužinu (u stepenima i minutima)) opaženog fenomena	NnnnnWnnnn ili NnnnnEnnnn ili SnnnnWnnnn ili SnnnnEnnnn	N2020W07005 S4812E01036
Nivo (C)	Nivo leta ili apsolutna visina opaženog fenomena	FLnnn ili FLnnn/nnn ili nnnnM (ili [n]nnnnFT)	FL390 FL180/210 3000M 12000FT

(z) Dodaci 6, 7 i 8 zamjenjuju se sljedećim:

„Dodatak 6

Obrazac za savjete o vulkanskom pepelu

Legenda:

M=uključivanje obavezno;

O=uključivanje moguće;

==dvostruka crta ukazuje da tekst nakon nje mora biti smješten na sljedeću crtu.

Napomena 1.: Rasponi i rezolucije numeričkih elemenata uključenih u savjete o vulkanskom pepelu prikazani su u Dodatku 8.

Napomena 2.: Objašnjenja za skraćenice mogu se pronaći u ICAO Doc 8400 Procedures for Air Navigation Services — Abbreviations and Codes (PANS-ABC) (Procedure za usluge u vazdušnoj plovidbi – skraćenice i kodovi).

Napomena 3.: Obavezno je umetanje dvije tačke nakon svakog naslova elementa.

Napomena 4.: Brojevi od 1 do 18 navode se samo zbog jasnoće i nisu dio savjeta, kao što je prikazano u primjeru.

Element	Detaljni sadržaj	Obrasci	Primjeri
1 Oznaka vrste poruke (M)	Vrsta poruke	VA ADVISORY	VA ADVISORY
2 Vrijeme nastanka (M)	Godina, mjesec, dan, vrijeme (UTC)	DTG: nnnnnnnn/nnnnZ	DTG: 20080923/0130Z
3 Naziv VAAC-a (M)	Naziv VAAC-a	VAAC: nnnnnnnnnnnn	VAAC: TOKYO
4 Ime vulkana (M)	Ime i IAVCEI broj vulkana (dodjeljuje)	VOL-CANO: nnnnnnnnnn nnnnnnnnnnnn	VOL-CANO: KARYMSKY 1000-13 UNNAMED

		Međunarodno udruženje za vulkanologiju i hemiju unutrašnjosti Zemlje)		[nnnnnn] ili UNKNOWN ili UNNAMED	VOL-CANO:	
5	Lokacija vulkana (M)	Lokacija vulkana u stepenima i minutima	PSN:	Nnnnn ili Snnnn Wnnnn ili Ennnnn ili UNKNOWN	PSN: PSN:	N5403 E15927 UNKNOWN
6	Država ili regija (M)	Država, ili regija ako pepeo nije prijavljen iznad države	AREA:	nnnnnnnn nnnnnnnn	AREA:	RUSSIA
7	Najveća nadmorska visina (M)	Najveća nadmorska visina u metrima (ili stopama)	SUM-MIT ELEV:	nnnnM (ili nnnnnFT)	SUM-MIT ELEV:	1536M
8	Broj upozorenja (M)	Broj upozorenja: godina sa ispisanim svim ciframa i broj poruke (zaseban niz za svaki vulkan)	ADVI-SORY NR:	nnnn/nnnn	ADVI-SORY NR:	2008/4
9	Izvor informacija (M)	Izvor informacija slobodnim unosom teksta	INFO SOURCE:	Slobodni unos teksta do 32 znaka	INFO SOURCE:	MTSAT-1R KVERT KEMSD
10	Kod bojom (O)	Vazduhoplovni kod bojom	AVIATION COLOUR CODE:	RED ili ORANGE ili YELLOW ili GREEN ili UNKNOWN ili NOT GIVEN ili NIL	AVIATION COLOUR CODE:	RED
11	Detalji o erupciji (M)	Detalji o erupciji (uključujući datum/vrijeme erupcija)	ERUP-TION DETA-ILS:	Slobodni unos teksta do 64 znaka ili UNKNOWN	ERUP-TION DETA-ILS:	ERUPTION AT 20080923/0000Z FL300 REPORTED
12	Vrijeme opažanja (ili procjene) oblaka vulkanskog pepela (M)	Dan i vrijeme (UTC) opažanja (ili procjene) oblaka vulkanskog pepela	OBS (ili EST) VA DTG:	nn/nnnnZ	OBS VA DTG:	23/0100Z
13	Opaženi ili procijenjeni oblaci vulkanskog pepela (M)	Horizontalna (u stepenima i minutima) i vertikalna rasprostranjenost u vrijeme opažanja opaženih ili procijenjenih oblaka vulkanskog pepela ili, ako je baza nepoznata, vrh opaženih ili procijenjenih oblaka pepela; Kretanje opaženih ili procijenjenih oblaka vulkanskog pepela	OBS VA CLD ili EST VA CLD:	TOP FLnnn ili SFC/FLnnn ili FLnnn/nnn [nnKM WID LINE BTN (nnNM WID LINE BTN)] Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn [nn] ili Ennn[nn] – Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn [nn] ili Ennn[nn][– Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn [nn] ili Ennn[nn] – Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn [nn] ili Ennn[nn] – Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn	OBS VA CLD:	FL250/300 N5400 E15930 – N5400 E16100 – N5300 E15945 MOV SE 20KT SFC/FL200 N5130 E16130 – N5130 E16230 – N5230 E16230 – N5230 E16130 MOV SE 15KT TOP FL240 MOV W 40KMH VA NOT IDENTIFIABLE FM SATELLITE DATA WIND FL050/070 180/12 MPS

				[nn] ili Ennn[nn] MOV N nnKMH (ili KT) ili MOV NE nnKMH (ili KT) ili MOV E nnKMH (ili KT) ili MOV SE nnKMH (ili KT) ili MOV S nnKMH (ili KT) ili MOV SW nnKMH (ili KT) ili MOV W nnKMH (ili KT) ili MOV NW nnKMH (ili KT) ili VA NOT IDENTIFIABLE FM SATELLITE DATA WIND FLnnn/nnn nnn/nn[n]MPS (ili KT) (?) ili WIND FLnnn/nnn VRBnnMPS (ili KT) ili WIND SFC/FLnnn nnn/nn[n]MPS (ili KT) ili WIND SFC/FLnnn VRBnnMPS (ili KT)		
14	Prognozirana visina i lokacija oblaka vulkanskog pepela (+ 6 HR) (M)	Dan i vrijeme (UTC) (6 sati od „Vremena opažanja (ili procjene) oblaka vulkanskog pepela” iz stavke 12); Prognozirana visina i lokacija (u stepenima i minutima) za svaki skup oblaka vulkanskog pepela za to utvrđeno vrijeme važenja	FCST VA CLD +6 HR:	nn/nnnnZ SFC ili FLnnn/[FL]nnn [nnKM WID LINE BTN (nnNM WID LINE BTN)] Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn [nn] ili Ennn[nn] – Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn [nn] ili Ennn[nn][– Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn [nn] ili Ennn[nn] – Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn [nn] ili Ennn[nn]– Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn [nn] ili Ennn[nn]] (') ili NO VA EXP ili NOT AVBL ili NOT PROVIDED	FCST VA CLD +6 HR:	23/0700Z FL250/350 N5130 E16030 – N5130 E16230 – N5330 E16230 – N5330 E16030 SFC/FL180 N4830 E16330 – N4830 E16630 – N5130 E16630 – N5130 E16330 NO VA EXP NOT AVBL NOT PROVIDED
15	Prognozirana visina i lokacija oblaka	Dan i vrijeme (UTC) (12 sati od „Vremena	FCST VA CLD	nn/nnnnZ SFC ili FLnnn/[FL]nnn	FCST VA CLD	23/1300Z SFC/FL270

	vulkanskog pepela (+ 12 HR) (M)	opažanja (ili procjene) oblaka vulkanskog pepela” iz stavke 12); Prognozirana visina i lokacija (u stepenima i minutima) za svaki skup oblaka vulkanskog pepela za to utvrđeno vrijeme važenja	+12 HR:	[nnKM WID LINE BTN (nnNM WID LINE BTN)] Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn [nn] ili Ennn[nn]– Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn [nn] ili Ennn[nn]– Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn [nn] ili Ennn[nn]– Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn [nn] ili Ennn[nn] – Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn] ili NO VA EXP ili NOT AVBL ili NOT PROVIDED	+12 HR:	N4830 E16130 – N4830 E16600 – N5300 E16600 – N5300 E16130 NO VA EXP NOT AVBL NOT PROVIDED
16	Prognozirana visina i lokacija oblaka vulkanskog pepela (+ 18 HR) (M)	Prognozirana visina i lokacija oblaka vulkanskog pepela (+ 18 HR) (M)Dan i vrijeme (UTC) (18 sati od „Vremena opažanja (ili procjene) oblaka vulkanskog pepela” iz stavke 12); Prognozirana visina i lokacija (u stepenima i minutima) za svaki skup oblaka vulkanskog pepela za to utvrđeno vrijeme važenja	FCST VA CLD +18 HR:	nn/nnnnZ SFC ili FLnnn/[FL]nnn [nnKM WID LINE BTN (nnNM WID LINE BTN)] Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn [nn] ili Ennn[nn] – Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn [nn] ili Ennn[nn] – Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn [nn] ili Ennn[nn] – Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn [nn] ili Ennn[nn]– Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn [nn] ili Ennn[nn] ili NO VA EXP ili NOT AVBL ili NOT PROVIDED	FCST VA CLD +18 HR:	23/1900Z NO VA EXP NOT AVBL NOT PROVIDED
17	Napomene (M)	Napomene, prema potrebi	RMK:	Slobodni unos teksta do 256 znakova ili NIL	RMK:	LATEST REP FM KVERT (0120Z) INDICATES ERUPTION HAS CEASED. TWO DISPERSING VA CLD ARE EVIDENT ON SATELLITE IMAGERY NIL

18	Sljedeće upozorenje (M)	Godina, mjesec, dan i vrijeme (UTC)	NXT AD-VISORY:	nnnnnnnn/nnnnZ ili NO LATER THAN nnnnnnnn/nnnnZ ili NO FURTHER ADVISORIES ili WILL BE ISSUED BY nnnnnnnn/nnnnZ	NXT AD-VISORY:	20080923/0730Z NO LATER THAN nnnnnnnn/nnnnZ NO FURTHER ADVISORIES WILL BE ISSUED BY nnnnnnnn/nnnnZ
⁽¹⁾ Do 4 odabrana sloja. ⁽²⁾ Ako je oblak vulkanskog pepela (npr. AIREP) prijavljen, ali se ne može otkriti na osnovu satelitskih podataka.						

Dodatak 7

Obrazac za savjete o tropskim ciklonima

Legenda:

==dvostruka crta ukazuje da tekst nakon nje mora biti smješten na sljedeću crtu.

Napomena 1.: Rasponi i rezolucije numeričkih elemenata uključenih u savjete o tropskim ciklonima prikazani su u Dodatku 8.

Napomena 2.: Objašnjenja za skraćenice mogu se pronaći u *ICAO Doc 8400 Procedures for Air Navigation Services — Abbreviations and Codes* (PANS-ABC) (Procedure za usluge u vazdušnoj plovidbi – skraćenice i kodovi).

Napomena 3.: Svi su elementi obavezni.

Napomena 4.: Obavezno je umetanje dvije tačke nakon svakog naslova elementa.

Napomena 5.: Brojevi od 1 do 19 navode se samo zbog jasnoće i nisu dio savjeta, kao što je prikazano u primjeru.

	Element	Detaljni sadržaj	Obrasci	Primjeri
1	Oznaka vrste poruke	Vrsta poruke	TC ADVISORY	TC ADVISORY
2	Vrijeme nastanka	Godina, mjesec, dan i vrijeme (UTC) objavljivanja	DTG: nnnnnnnn/nnnnZ	DTG: 20040925/ 1600Z
3	Naziv TCAC-a	Naziv TCAC-a (lokacijski indikator ili puni naziv)	TCAC: nnnn ili nnnnnnnnnn	TCAC: YUFO TCAC: MIAMI
4	Ime tropskog ciklona	Ime tropskog ciklona ili „NN” za tropski ciklon bez imena	TC: nnnnnnnnnnn ili NN	TC: GLORIA
5	Broj upozorenja:	Broj upozorenja (počinje sa „01” za svaki tropski ciklon)	NR: nn	NR: 01
6	Položaj središta	Položaj središta tropskog ciklona (u stepenima i minutima)	PSN: Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn]	PSN: N2706 W07306
7	Smjer i brzina kretanja	Smjer i brzina kretanja u obliku 16 tačaka kompasa i km/h (ili u čvorovima), ili kreće se sporo (< 6 km/h (3 čvora)) ili stoji (< 2 km/h (1 čvor))	MOV: N nnKMH (ili KT) ili NNE nnKMH (ili KT) ili NE nnKMH (ili KT) ili ENE nnKMH (ili KT) ili E nnKMH (ili KT) ili ESE nnKMH (ili KT) ili SE nnKMH (ili KT) ili SSE nnKMH (ili KT) ili S nnKMH (ili KT) ili SSW nnKMH (ili KT) ili SW nnKMH (ili KT) ili WSW nnKMH (ili KT) ili W nnKMH (ili KT) ili WNW nnKMH (ili KT) ili ili NW nnKMH (ili KT) ili NNW nnKMH (ili KT) ili SLW ili STNR	MOV: NW 20KMH

8	Pritisak u središtu	Pritisak u središtu (u hPa)	C: nnnHPA	C: 965HPA
9	Maksimum prizemnog vjetra	Maksimum prizemnog vjetra u blizini središta (srednja vrijednost prizemnog vjetra u periodu 10 minuta, u m/s (ili u čvorovima))	MAX WIND: nn[n]MPS (ili nn[n]KT)	MAX WIND: 22 MPS
10	Prognoza položaja središta (+ 6 HR)	Dan i vrijeme (UTC) (6 sati od „DTG” iz stavke 2); Prognoza položaja (u stepenima i minutima) središta tropskog ciklona	FCST PSN +6 HR: nn/nnnnZ Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn]	FCST PSN +6 HR: 25/2200Z N2748 W07350
11	Prognoza maksimuma prizemnog vjetra (+ 6 HR)	Prognoza maksimuma prizemnog vjetra (6 sati nakon „DTG” iz stavke 2)	FCST MAX WIND +6 HR: nn[n]MPS (ili nn[n]KT)	FCST MAX WIND +6 HR: 22 MPS
12	Prognoza položaja središta (+ 12 HR)	Dan i vrijeme (UTC) (12 sati od „DTG” iz stavke 2); Prognoza položaja (u stepenima i minutima) središta tropskog ciklona	FCST PSN +12 HR: nn/nnnnZ Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn]	FCST PSN +12 HR: 26/0400Z N2830 W07430
13	Prognoza maksimuma prizemnog vjetra (+ 12 HR)	Prognoza maksimuma prizemnog vjetra (12 sati nakon „DTG” iz stavke 2)	FCST MAX WIND +12 HR: nn[n]MPS (ili nn[n]KT)	FCST MAX WIND +12 HR: 22 MPS
14	Prognoza položaja središta (+ 18 HR)	Dan i vrijeme (UTC) (18 sati od „DTG” iz stavke 2); Prognoza položaja (u stepenima i minutima) središta tropskog ciklona	FCST PSN +18 HR: nn/nnnnZ Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn]	FCST PSN +18 HR: 26/1000Z N2852 W07500
15	Prognoza maksimuma prizemnog vjetra (+ 18 HR)	Prognoza maksimuma prizemnog vjetra (18 sati nakon „DTG” iz stavke 2)	FCST MAX WIND +18 HR: nn[n]MPS (ili nn[n]KT)	FCST MAX WIND +18 HR: 21 MPS
16	Prognoza položaja središta (+ 24 HR)	Dan i vrijeme (UTC) (24 sata dnevno svaki dan sedmično od DTG-a iz stavke 2); Prognoza položaja (u stepenima i minutima) središta tropskog ciklona	FCST PSN +24 HR: nn/nnnnZ Nnn[nn] ili Snn[nn] Wnnn[nn] ili Ennn[nn]	FCST PSN +24 HR: 26/1600Z N2912 W07530
17	Prognoza maksimuma prizemnog vjetra (+ 24 HR)	Prognoza maksimuma prizemnog vjetra (24 sata dnevno svaki dan u tjednu nakon DTG-a iz stavke 2);	FCST MAX WIND +24 HR: nn[n]MPS (ili nn[n]KT)	FCST MAX WIND +24 HR: 20 MPS
18	Napomene	Napomene, prema potrebi	RMK: Slobodni unos teksta do 256 znakova ili NIL	RMK: NIL
19	Očekivano vrijeme izdavanja sljedećeg upozorenja	Očekivana godina, mjesec, dan i vrijeme (UTC) izdavanja sljedećeg upozorenja	NXT MSG: [BFR] nnnnnnnn/nnnnZ ili NO MSG EXP	NXT MSG: 20040925/2000Z

Dodatak 8

Rasponi i rezolucije numeričkih elemenata uključenih u savjete o vulkanskom pepelu, savjete o tropskim ciklonima, SIGMET, AIRMET, aerodromsko upozorenje i upozorenje na smicanje vjetra

Elementi	Raspon	Rezolucija
Najveća nadmorska visina: M	000-8100	1
FT	000-27000	1
Broj upozorenja: za vulkanski pepeo (VA) (indeks)(¹)	000-2000	1
za tropske ciklone (TC) (indeks) (¹)	00-99	1
Maksimum prizemnog vjetra: MPS	00-99	1
KT	00-199	1
Pritisak u središtu: hPa	850-1050	1
Brzina prizemnog vjetra: MPS	15-49	1
KT	30-99	1
Prizemna vidljivost: M	0000-0750	50
M	0800-5000	100
Oblak: visina baze: M	000-300	30
FT	000-1000	100
Oblak: visina vrha: M	000-2970	30
M	3000-20000	300
FT	000-9900	100
FT	10000-60000	1000
Geografske širine: *(stepeni)	00-90	1
(minuta)	00-60	1
Geografske dužine: *(stepeni)	000-180	1
(minuta)	00-60	1
Nivoi leta	000-650	10
Kretanje: KMH	0-300	10
KT	0-150	5
⁽¹⁾ Nedimenzionalno		

(6) Prilog VI zamjenjuje se sljedećim:

„PRILOG VI
POSEBNI ZAHTEVI ZA PRUŽAOCE USLUGA VAZDUHOPLOVNOG INFORMISANJA
(Dio-AIS)

PODDIO A – DODATNI ORGANIZACIONI ZAHTEVI ZA PRUŽAOCE USLUGA VAZDUHOPLOVNOG INFORMISANJA (AIS.OR)

ODSJEK 1 – OPŠTI ZAHTEVI

AIS.OR.100 Upravljanje vazduhoplovnim informacijama

Pružalac usluga vazduhoplovnog informisanja (AIS) uspostavlja resurse i procese za upravljanje informacijama kojima može da se obezbijedi blagovremeno prikupljanje, obrada, čuvanje, integracija, razmjena i pružanje kvalitetnih vazduhoplovnih podataka i vazduhoplovnih informacija u sistemu ATM-a.

AIS.OR.105 Odgovornosti pružalaca usluga vazduhoplovnog informisanja (AIS)

Pružalac AIS-a mora da obezbijedi pružanje vazduhoplovnih podataka i vazduhoplovnih informacija potrebnih za sigurnost, redovnost i efikasnost vazdušne plovidbe.

Pružalac AIS-a prima, prikuplja ili objedinjuje, uređuje, formatira, objavljuje, čuva i distribuira vazduhoplovne podatke i vazduhoplovne informacije koje se odnose na cijelu teritoriju države članice kao i područja međunarodnih voda u kojima je ta država članica odgovorna za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju.

Pružalac AIS-a mora da se pobrine da vazduhoplovni podaci i vazduhoplovne informacije budu dostupni:

- (1) osoblju uključenom u letačke operacije, uključujući letačke posade, planiranje leta i simulatore letjenja;
- (2) pružiocima ATS-a koji su odgovorni za uslugu letnog informisanja; i
- (3) službama odgovornim za pretpoletne informacije.

Pružalac AIS-a pruža 24-satnu uslugu stvaranja i objavljivanja NOTAM-a u svojem području odgovornosti i za pretpoletne informacije potrebne u vezi sa fazama rute koje se stvaraju na aerodromu/helidromu u njegovom području odgovornosti.

Pružalac AIS-a drugim pružiocima AIS-a stavlja na raspolaganje vazduhoplovne podatke i vazduhoplovne informacije koje su im potrebne.

Pružalac AIS-a obezbjeđuje uspostavljanje procedura za procjenu i ublažavanje sigurnosnih rizika u vazduhoplovstvu koji proizlaze iz grešaka u vezi sa podacima i informacijama.

Pružalac AIS-a mora jasno da navede da se vazduhoplovni podaci i vazduhoplovne informacije koji se pružaju u ime države članice pružaju pod nadležnošću te države članice, nezavisno od formata u kojem su pružene.

ODSJEK 2 – UPRAVLJANJE KVALITETOM PODATAKA

AIS.OR.200 Opšte

Pružalac AIS-a mora da se pobrine za:

- (a) pružanje vazduhoplovnih podataka i vazduhoplovnih informacija u skladu sa specifikacijama iz kataloga vazduhoplovnih podataka utvrđenog u Dodatku 1 Priloga III (Dio ATM/ANS.OR);
- (b) održavanje kvaliteta podataka; i
- (c) primjenu automatizacije kako bi se omogućile obrada i razmjena digitalnih vazduhoplovnih podataka.

AIS.OR.205 Formalni aranžmani

Pružalac AIS-a mora da obezbijedi da se uspostave formalni aranžmani sa:

- (a) svim stranama koje mu prenose podatke; i
- (b) drugim pružaocima AIS-a kada sa njima razmjenjuje vazduhoplovne podatke i vazduhoplovne informacije.

AIR.OR.210 Razmjena vazduhoplovnih podataka i vazduhoplovnih informacija

Pružalac AIS-a mora da obezbijedi:

- (a) da je format vazduhoplovnih podataka zasnovan na modelu razmjene vazduhoplovnih informacija koji je projektovan da bude globalno interoperabilan; i
- (b) elektronsku razmjenu vazduhoplovnih podataka.

AIS.OR.215 Alati i softver

Pružalac AIS-a mora da obezbijedi da alati i softver za podršku ili automatizaciju procesa u vezi sa vazduhoplovnim podacima i vazduhoplovnim informacijama izvode svoje funkcije bez negativnog uticaja na kvalitet vazduhoplovnih podataka i vazduhoplovnih informacija.

AIS.OR.220 Validacija i verifikacija

Pružalac AIS-a mora da obezbijedi da su uvedene tehnike verifikacije i validacije kako bi vazduhoplovni podaci ispunili povezane zahtjeve u pogledu kvaliteta podataka iz tačke AIS.TR.200.

AIS.OR.225 Metapodaci

Pružalac AIS-a prikuplja i čuva metapodatke.

AIS.OR.230 Otkrivanje greške u podacima i autentifikacija

Pružalac AIS-a mora da obezbijedi da:

- (a) se primjenjuje tehnika za otkrivanje grešaka u digitalnim podacima tokom slanja i/ili čuvanja vazduhoplovnih podataka kako bi se održavao primjenjivi nivo integriteta podataka iz tačke AIS.TR.200 podtačka (c); i
- (b) prenos vazduhoplovnih podataka podliježe odgovarajućem postupku autentifikacije tako da primaoci mogu da potvrde da podaci ili informacije dolaze iz ovlaštenog izvora.

AIS.OR.235 Prijavljivanje i mjerenje grešaka i korektivne mjere

Pružalac AIS-a mora da obezbijedi da su uspostavljeni i da se održavaju mehanizmi za prijavljivanje i mjerenje grešaka i za korektivne mjere.

AIS.OR.240 Ograničenja podataka

Pružalac AIS-a u vazduhoplovnim informacionim proizvodima, osim u NOTAM-u, mora da navede koji vazduhoplovni podaci i vazduhoplovne informacije nisu u skladu sa zahtjevima u pogledu kvaliteta podataka.

AIS.OR.250 Zahtjev dosljednosti

Ako su vazduhoplovni podaci ili vazduhoplovne informacije višestruko navedeni u AIP-ovima više država članica, pružaoci AIS-a odgovorni za te AIP-ove moraju da uspostave mehanizme kako bi se obezbijedila dosljednost tih višestruko navedenih informacija.

ODSJER 3 – VAZDUHOPLOVNI INFORMACIONI PROIZVODI

AIS.OR.300 Opšte – Vazduhoplovni informacioni proizvodi

Kada pruža vazduhoplovne podatke i vazduhoplovne informacije u više formata, pružalac AIS-a mora da obezbijedi uspostavljanje postupaka kojima se osigurava dosljednost podataka i informacija između tih formata.

Poglavlje 1 – Vazduhoplovne informacije u standardizovanom prikazu

AIS.OR.305 Zbornik vazduhoplovnih informacija (AIP)

Pružalac AIS-a objavljuje AIP.

AIS.OR.310 Izmjene AIP-a

Pružalac AIS-a mora da:

- (a) objavljuje trajne promjene u AIP-u kao amandmane na AIP; i
- (b) obezbijedi da se AIP mijenja ili ponovno objavljuje u dovoljno redovnim razmacima da se obezbijedi potpunost i ažuriranost informacija.

AIS.OR.315 Dopune AIP-a

Pružalac AIS-a mora da:

- (a) objavljuje, kao dodatke na AIP, privremene promjene dužeg trajanja – najmanje tri mjeseca – i informacije kraćeg trajanja koje sadrže opsežan tekst i/ili grafičke prikaze;
- (b) redovno dostavlja kontrolnu listu važećih dodataka na AIP; i
- (c) objaviti novi dodatak na AIP kao zamjenu kada se u dodatku na AIP pojavi greška ili kada se promijeni period važenja dodatka na AIP.

AIS.OR.320 Vazduhoplovni informativni cirkular (AIC)

Pružalac AIS-a kao AIC objavljuje jedno od sljedećeg:

- (a) dugoročna predviđanja svih velikih promjena u zakonodavstvu, propisima, procedurama ili infrastrukturi;
- (b) informacije koje služe isključivo kao objašnjenja ili savjeti, a koje utiču na sigurnost leta;
- (c) informacije ili obavještenja koji služe kao objašnjenja ili savjeti, a odnose se na tehnička, zakonodavna ili isključivo administrativna pitanja.

Pružalac AIS-a najmanje jednom godišnje preispituje važenje AIC-a na snazi.

AIS.OR.325 Vazduhoplovne karte

Pružalac AIS-a mora da obezbijedi da su sljedeće vazduhoplovne karte, ako postoje:

- (a) sastavni dio AIP-a ili se posebno dostavljaju primaocima AIP-a:
 - (1) karta prepreka aerodroma – tip A;
 - (2) aerodromska/helidromska karta;
 - (3) karta rulanja vazduhoplova;
 - (4) karta parkiranja/pristajanja vazduhoplova;
 - (5) karta terena za precizno prilaženje;
 - (6) karta minimalnih radarskih apsolutnih visina;
 - (7) karta oblasti;
 - (8) karta standardnih instrumentalnih dolazaka (STAR);
 - (9) karta standardnih instrumentalnih odlazaka (SID);

- (10) karta za instrumentalni prilaz;
- (11) karta za vizuelni prilaz; i
- (12) karta vazdušnih puteva; i
- (b) sastavni dio vazduhoplovnih informacionih proizvoda:
 - (1) karta prepreka aerodroma – tip B;
 - (2) svjetska vazduhoplovna karta 1:1 000 000;
 - (3) svjetska vazduhoplovna karta 1:500 000;
 - (4) vazduhoplovna navigaciona karta sitne razmjere; i
 - (5) šematska karta.

AIS.OR.330 NOTAM

Pružalac AIS-a mora da:

- (a) bez odlaganja objavi NOTAM kada god su informacije koje se distribuiraju privremene prirode i kraćeg trajanja ili kada se u kratkom roku uvode operativno značajne trajne promjene ili privremene promjene dužeg trajanja, osim kad je riječ o opsežnom tekstu i/ili grafičkim prikazima; i
 - (b) izda, u obliku NOTAM-a, informacije u vezi sa uspostavljanjem, stanjem ili promjenom bilo kojeg vazduhoplovnog sredstva, usluge, postupka ili opasnosti, o kojima je blagovremeno saznanje bitno za osoblje koje je uključeno u letačke operacije.
- Usaglašenost sa zahtjevima iz tačke AIS.OR.200 ne smije da ometa hitnu distribuciju vazduhoplovnih informacija potrebnih da se obezbijedi sigurnost leta.

Poglavlje 2 – Digitalni skupovi podataka

AIS.OR.335 Opšte – Digitalni skupovi podataka

Ako su digitalni podaci dostupni, pružalac AIS-a mora da se pobrine da budu u obliku sljedećih skupova podataka:

- (1) skup podataka AIP-a;
- (2) skup podataka o terenu;
- (3) skupovi podataka o preprekama;
- (4) skupovi kartografskih podataka o aerodromu; i
- (5) skupovi podataka o procedurama instrumentalnog letjenja.

Kada se podaci o terenu stavljaju na raspolaganje, moraju da budu u obliku skupova podataka o terenu.

Redovno mora da se dostavlja kontrolna lista važećih skupova podataka.

AIS.OR.340 Zahtjevi u pogledu metapodataka

Svaki skup podataka mora da uključuje minimalni skup metapodataka koji se dostavlja sljedećem korisniku.

AIS.OR.345 Skup podataka AIP-a

Pružalac AIS-a mora da se pobrine da skup podataka AIP-a, ako je dostupan, sadrži digitalne prikaze vazduhoplovnih informacija trajnog karaktera, uključujući trajne informacije i privremene promjene dužeg trajanja.

AIS.OR.350 Podaci o terenu i preprekama – Opšti zahtjevi

Pružalac AIS-a mora da se pobrine da podaci o terenu i preprekama, ako su dostupni, budu dostavljeni u skladu sa tačkom AIS.TR.350.

AIS.OR.355 Skupovi podataka o terenu

Pružalac AIS-a mora da se pobrine da podaci o terenu, ako su raspoloživi, budu dostavljeni:

- (a) za područje 1, kako je utvrđeno u tački AIS.TR.350; i
- (b) za aerodrome koji obuhvataju:
 - (1) područje 2a ili njegove djelove, kako je utvrđeno u tački AIS.TR.350 podtačka (b) podpodtačka (1);
 - (2) područja 2b, 2c i 2d i njihove djelove, kako je utvrđeno u tački AIS.TR.350 podtačka (b) podpodtač. (2), (3) i (4), za teren:
 - (i) unutar 10 km od referentne tačke aerodroma (ARP); i
 - (ii) na udaljenosti većoj od 10 km od ARP-a ako teren prodire u horizontalnu ravan 120 m iznad najniže nadmorske visine poletno-sletne staze;
 - (3) područje putanje polijetanja ili njegove dijelove;
 - (4) područje, ili njegove djelove, koje je ograničeno lateralnom granicom površina ograničenja prepreka aerodroma;
 - (5) područje 3 ili njegove djelove, kako je utvrđeno u tački AIS.TR.350 podtačka (c), za teren koji se prostire 0,5 m iznad horizontalne ravni i prolazi kroz najbližu tačku na aerodromskoj površini za kretanje; i
 - (6) područje 4 ili njegove djelove, kako je utvrđeno u tački AIS.TR.350 podtačka (d), za sve poletno-sletne staze za koje su utvrđene operacije preciznog prilaza kategorije II ili III i za koje su operatorima potrebne detaljne informacije o terenu kako bi mogli da procijene učinak terena na određivanje visine odluke upotrebom radijskih visinomjera.

AIS.OR.360 Skupovi podataka o preprekama

Pružalac AIS-a obezbjeđuje da podaci o preprekama, ako su dostupni, budu dostavljeni:

- (a) za prepreke u području 1 čija je visina najmanje 100 m iznad tla;
- (b) za aerodrome, za sve prepreke unutar područja 2 koje se procijene kao opasnost za vazdušnu plovību; i
- (c) za aerodrome koji obuhvataju:
 - (1) područje 2a ili njegove djelove, za prepreke koje prodiru odgovarajuću površ za prikupljanje podataka o preprekama;
 - (2) objekte u području putanje polijetanja ili njegovim djelovima, koji prodiru ravnu površ sa nagibom od 1,2 % i koja ima zajedničku početnu tračku sa područjem putanje polijetanja;
 - (3) objekte koji prodiru površine ograničenja prepreka aerodroma ili njihove djelove;
 - (4) područja 2b, 2c i 2d, za prepreke koje prodiru odgovarajuću površ za prikupljanje podataka o preprekama;
 - (5) područje 3 ili njegove djelove, za prepreke koje prodiru odgovarajuću površ za prikupljanje podataka o preprekama; i
 - (6) područje 4 ili njegove djelove, za sve poletno-sletne staze za koje su utvrđene operacije preciznog prilaza kategorije II ili III.

AIS.OR.365 Skupovi kartografskih podataka o aerodromu

Pružalac AIS-a mora da obezbijedi da kartografski podaci o aerodromu, ako su dostupni, budu dostavljeni u skladu sa tačkom AIS.TR.365.

AIS.OR.370 Skupovi podataka o procedurama instrumentalnog letjenja

Pružalac AIS-a obezbjeđuje da skupovi podataka o procedurama instrumentalnog letjenja, ako su raspoloživi, budu dostavljeni u skladu sa tačkom AIS.TR.370.

ODSJEK 4 – USLUGE DISTRIBUCIJE I PRETPOLETNOG INFORMISANJA

AIS.OR.400 Usluge distribucije

Pružalac AIS-a mora da:

- (a) distribuira dostupne vazduhoplovne informacione proizvode korisnicima koji ih zatraže;
- (b) stavi na raspolaganje AIP, amandmane na AIP, dodatke na AIP, NOTAM i AIC putem najbržih sredstava;
- (c) obezbijedi da se NOTAM distribuira putem vazduhoplovne fiksne mreže (AFS) kada god je to izvodljivo;
- (d) obezbijediti da se međunarodna razmjena NOTAM-a odvija samo prema dogovoru međunarodnih NOTAM kancelarija i zainteresovanih višenacionalnih jedinica za obradu NOTAM-a; i
- (e) prema potrebi organizuje objavljivanje i prijem NOTAM-a koji se distribuira telekomunikacionim sredstvima kako bi se zadovoljili operativni zahtjevi.

AIS.OR.405 Usluge pretpoletnog informisanja

Pružalac AIS-a mora da se pobrine za:

- (a) stavljanje na raspolaganje, za svaki aerodrom/helidrom, vazduhoplovnih informacija koje se odnose na faze rute koja počinjena tom aerodromu/helidromu, osoblju letaćkih operacija, uključujući letaćku posadu i službe odgovorne za pretpoletne informacije; i
- (b) uvrštavanje informacija od operativnog značaja iz elemenata vazduhoplovnih informacionih proizvoda u vazduhoplovne informacije koje se dostavljaju za potrebe pretpoletnog planiranja.

ODSJEK 5 – AŽURIRANJA VAZDUHOPLOVNIH INFORMACIONIH PROIZVODA

AIS.OR.500 Opšte – Ažuriranja vazduhoplovnih informacionih proizvoda

Pružalac AIS-a obezbjeđuje da se vazduhoplovni podaci i vazduhoplovne informacije mijenjaju ili ponovno objavljuju kako bi ostali ažurirani.

AIS.OR.505 Uređivanje i kontrola vazduhoplovnih informacija (AIRAC)

Pružalac AIS-a obezbjeđuje da se informacije o okolnostima navedenima u tački AIS.TR.505 podtačka (a) distribuiraju u okviru sistema AIRAC.

Pružalac AIS-a obezbjeđuje da se:

- (1) informacije o kojima se obavještava u okviru sistema AIRAC ne mijenjaju barem 28 dana nakon AIRAC datuma stupanja na snagu osim ako je prijavljena okolnost privremene prirode i ne bi trajala tokom cijelog perioda;
- (2) informacije dostavljene u okviru sistema AIRAC distribuiraju/stavljaju na raspolaganje kako bi došle do primaoca barem 28 dana prije AIRAC datuma stupanja na snagu; i
- (3) datumi sprovođenja koji nisu AIRAC datumi stupanja na snagu ne upotrebljavaju za unaprijed planirane operativno značajne promjene za koje je potreban kartografski rad i/ili ažuriranje navigacionih baza podataka.

AIS.OR.510 NOTAM

Pružalac AIS-a mora da:

- (a) obezbijedi da se NOTAM dostavlja u skladu sa tačkom AIS.TR.510; i
- (b) dostavi „aktivacioni NOTAM“, kako je utvrđen u tački AIS.TR.510 podtačka (f), kada se amandman na AIP ili dodatak na AIP objavljuje u skladu sa AIRAC procedurama.

AIS.OR.515 Ažuriranja skupova podataka

Pružalac AIS-a mora da:

- (a) izmijeni ili ponovo objaviti skupove podataka u dovoljno redovnim razmacima da budu ažurni; i
- (b) objavi trajne promjene i privremene promjene dužeg trajanja – tri mjeseca ili duže – koje se stavljaju na raspolaganje kao digitalni podaci u obliku potpunog skupa podataka i/ili podskupa koji uključuje samo razlike u odnosu na prethodno objavljeni potpuni skup podataka.

ODSJEK 6 – ZAHTJEVI ZA OSOBLJE

AIS.OR.600 Opšti zahtjevi

Osim poslova iz tačke ATM/ANS.OR.B.005 podtačka (a) podpodtačka (6) Priloga III pružalac AIS-a mora da obezbijedi da osoblje odgovorno za dostavljanje vazduhoplovnih podataka i vazduhoplovnih informacija bude:

- (a) upoznato sa sljedećim i primjenjuje ga:
 - (1) zahtjevi za vazduhoplovne informacione proizvode, kako je utvrđeno u odsjecima od 2 do 5;
 - (2) ciklusi ažuriranja primjenjivi na objavljivanje amandmana na AIP i dodataka na AIP za područja za koja dostavlja vazduhoplovne podatke ili vazduhoplovne informacije;
- (b) odgovarajuće osposobljeno, kompetentno i ovlašćeno za posao koji obavlja.

PODDIO B – DODATNI TEHNIČKI ZAHTJEVI ZA PRUŽAOCE USLUGA VAZDUHOPLOVNOG INFORMISANJA (AIS.TR)

ODSJEK 2 – UPRAVLJANJE KVALITETOM PODATAKA

AIS.TR.200 Opšte

(a) Tačnost vazduhoplovnih podataka je onakva kako je navedena u katalogu vazduhoplovnih podataka („katalog podataka“), koji se nalazi u Dodatku 1 Priloga III (Dio ATM/ANS.OR).

(b) Rezolucija vazduhoplovnih podataka odgovara stvarnoj tačnosti podataka.

(c) Mora da se održava integritet vazduhoplovnih podataka. Na osnovu klasifikacije integriteta navedene u katalogu podataka potrebno je uspostaviti procedure kako bi se osiguralo:

- (1) da se, kad je riječ o rutinskim podacima, spriječi oštećenje podataka tokom cijelog postupka obrade podataka;
- (2) da, kad je riječ o bitnim podacima, ne bude oštećenja ni u kojoj fazi cijelog postupka i da se uspostave dodatni postupci, prema potrebi, kako bi se spriječili potencijalni rizici u cjelokupnoj arhitekturi sistema zbog osiguravanja integriteta podataka na tom nivou;

(3) da, kada je riječ o kritičnim podacima, ne bude oštećenja ni u kojoj fazi cijelog postupka i da se uspostave dodatni postupci za osiguravanje integriteta kako bi se u potpunosti ublažile posljedice grešaka koje su tokom detaljne analize cjelokupne arhitekture sistema identifikovane kao potencijalni rizici za integritet podataka.

(d) Mora da se obezbijedi sljedivost vazduhoplovnih podataka.

(e) Mora da se obezbijedi blagovremenost vazduhoplovnih podataka, uključujući moguća ograničenja za period važenja podataka.

(f) Mora da se obezbijedi kompletnost vazduhoplovnih podataka.

(g) Format dostavljenih podataka mora da bude odgovarajući za tumačenje podataka na način koji je u skladu sa njihovom namjenom.

AIS.TR.210 Razmjena vazduhoplovnih podataka i vazduhoplovnih informacija

Osim kad je riječ o podacima o terenu, format za razmjenu vazduhoplovnih podataka mora da:

(a) omogući razmjenu podataka za pojedinačne modelirane objekte i za zbirke modeliranih objekata;

(b) omogući razmjenu osnovnih informacija kao rezultat trajnih promjena;

(c) bude strukturiran u skladu sa stavkama i svojstvima kataloga vazduhoplovnih podataka i dokumentovan kroz mapiranje formata razmjene i kataloga vazduhoplovnih podataka.

AIS.TR.220 Verifikacija

(a) Verifikacijom se obezbjeđuje:

(1) da su vazduhoplovni podaci primljeni bez oštećenja;

(2) da se obradom vazduhoplovnih podataka ne uvode oštećenja.

(b) Vazduhoplovni podaci i vazduhoplovne informacije koji se unose ručno podliježu nezavisnoj verifikaciji kako bi se utvrdile moguće nastale greške.

AIS.TR.225 Metapodaci

Metapodaci koji se prikupljaju uključuju najmanje:

(a) identifikaciju organizacija ili subjekata koji obavljaju bilo koju radnju stvaranja vazduhoplovnih podataka, njihovog slanja ili postupanja sa njima;

(b) radnju koja je obavljena;

(c) datum i vrijeme kad je radnja obavljena.

AIS.TR.235 Prijavljivanje i mjerenje grešaka i korektivne radnje

Prijavljivanjem i mjerenjem grešaka i korektivnim mehanizmima obezbjeđuje se:

(a) evidentiranje problema utvrđenih tokom stvaranja, proizvodnje, čuvanja, postupanja i obrade ili problema koje su prijavili korisnici nakon objave;

(b) analiza svih problema koji su prijavljeni u vezi sa vazduhoplovnim podacima i vazduhoplovnim informacijama koju obavlja pružalac AIS-a i obavljanje potrebnih korektivnih radnji;

(c) davanje prioriteta rješavanju svih grešaka, nedosljednosti i nepravilnosti otkrivenih u kritičnim i bitnim vazduhoplovnim podacima;

(d) upozoravanje korisnika na koje greška utiče najefektivnijim sredstvima, uzimajući u obzir nivo integriteta vazduhoplovnih podataka i vazduhoplovnih informacija;

(e) olakšavanje i podsticanje davanja povratnih informacija o greškama.

AIS.TR.240 Ograničenja podataka

Podaci koji ne ispunjavaju zahtjeve u pogledu kvaliteta podataka (DQR) moraju da se označe napomenom ili izričitim navođenjem vrijednosti kvaliteta.

ODSJEK 3 – VAZDUHOPLOVNI INFORMACIONI PROIZVODI

AIS.TR.300 Opšte –Vazduhoplovni informacioni proizvodi

(a) Vazduhoplovni informacioni proizvodi namijenjeni za distribuciju uključuju tekst na engleskom jeziku za djelove izražene jednostavnim jezikom, osim proizvoda koji su namijenjeni samo za distribuciju unutar države članice.

(b) Imena mjesta pišu se u skladu sa lokalnom upotrebom i prema potrebi transliterirano u osnovno latinično pismo Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO).

(c) Skraćenice Međunarodne organizacije civilnog vazduhoplovstva (ICAO) upotrebljavaju se u vazduhoplovnim informacionim proizvodima kada god su prikladne.

Poglavlje 1 – Vazduhoplovne informacije u standardizovanom formatu

AIS.TR.305 Zbornik vazduhoplovnih informacija (AIP)

(a) AIP, amandmani na AIP i dodaci na AIP stavljaju se na raspolaganje kao „elektronski AIP” (eAIP). eAIP se može prikazivati na računarskom ekranu i ispisati na papiru. Osim toga, AIP, amandmani na AIP i dodaci na AIP mogu se staviti na raspolaganje i u papirnom obliku.

(b) AIP uključuje:

(1) izjavu tijela nadležnog za infrastrukturu, usluge ili procedure u vazdušnoj plovidbi koji su obuhvaćeni AIP-om;

(2) opšte uslove pod kojima su usluge ili infrastruktura raspoloživi za upotrebu;

(3) spisak bitnih razlika između propisa i prakse države članice i povezanih ICAO standarda i preporučene prakse (SAPR-ovi) i postupaka;

(4) izbor države članice u svakom značajnom slučaju za koji je u ICAO standardima i preporučenoj praksi i postupcima predviđen alternativni način postupanja.

(c) AIP sadrži informacije povezane sa i razvrstane pod naslovima navedenima u Dodatku 1.

(d) Mora da se jasno navede država članica u kojoj je obavljeno izdavanje i pružalac AIS-a.

(e) Kada dvije ili više država članica zajednički pružaju AIP, moraju da budu jasno navedene.

(f) Svaki AIP nezavisan je i uključuje sadržaj.

(g) AIP se organizuje u tri dijela (GEN, ENR i AD), sekcije i podsekcije, osim kada je AIP, ili tom AIP-a, osmišljen kako bi olakšao operativnu upotrebu tokom leta, a u tom se slučaju konkretan format i oblikovanje mogu prepustiti državi članici, pod uslovom da je uključen odgovarajući sadržaj.

- (h) Svaki AIP mora da bude datiran.
- (i) Datum, koji se sastoji od dana, mjeseca (riječima) i godine, je datum objave i/ili datum stupanja na snagu (AIRAC) informacija.
- (j) Pri opisivanju perioda aktivnosti, dostupnosti ili rada, navode se primjenljivi dani i vremena.
- (k) Svaki AIP izdat kao štampani tom i svaka stranica AIP-a izdata kao neuvezani list moraju da imaju napomenu u kojoj se jasno navode:
 - (1) identitet AIP-a;
 - (2) obuhvaćena teritorija i njena podjela, prema potrebi;
 - (3) identifikacija države članice u kojoj je obavljeno izdavanje i organizacije (organa) koja ga je sastavila; i
 - (4) brojevi stranica/naslovi karata.

(l) Sve izmjene štampanog toma AIP-a objavljuju se u obliku zamjenskih listova.

AIS.TR.310 Amandmani na AIP

- (a) Sve operativno značajne promjene u AIP-u, u skladu sa tačkom AIS.OR.505, objavljuju se putem sistema AIRAC i jasno označavaju kao takve.
- (b) Svakom amandmanu na AIP dodjeljuje se serijski redni broj.
- (c) Kada se objavi amandman na AIP, u njemu se navode upućivanja na serijske brojeve NOTAM-a koji su uključeni u amandman.
- (d) Najnoviji ciklusi ažuriranja koji se primjenjuju na amandmane na AIP moraju da budu javno dostupni.
- (e) Pribjegavanje ručnim izmjenama/napomenama mora da se svede na najmanju moguću mjeru; uobičajena je metoda izmjene ponovno izdavanje ili zamjena stranica.
- (f) Svaki amandman na AIP:
 - (1) uključuje kontrolnu listu sa trenutnim datumima i brojevima svake neuvezane stranice u AIP-u; i
 - (2) uključuje rekapitulaciju svih neunesenih ručnih izmjena.
- (g) Nove ili revidirane informacije označene su napomenom na margini.
- (h) Na svakoj stranici amandmana na AIP, uključujući naslovnu stranicu, nalazi se datum objave i, prema potrebi, datum stupanja na snagu.
- (i) Redovni intervali između amandmana na AIP navode se u Dijelu 1 – Opšte (GEN) AIP-a.

AIS.TR.315 Dodaci na AIP

- (a) Dodatak na AIP izdat u štampanom obliku objavljuje se na zasebnim stranicama.
- (b) Najnoviji ciklusi ažuriranja koji se primjenjuju na dodatke na AIP moraju da budu javno dostupni.
- (c) Svakom dodatku na AIP dodjeljuje se serijski redni broj prema kalendarskoj godini.
- (d) Kada god se dodatak na AIP objavljuje kao zamjena za NOTAM, mora da se navede upućivanje na seriju i broj NOTAM-a.
- (e) Kontrolna lista važećih dodataka na AIP izdaje se u intervalima od najduže mjesec dana, u okviru kontrolne liste NOTAM-a i sa istom distribucijom kao i amandmani na AIP.
- (f) Na svakoj stranici dodatka na AIP nalazi se datum objave. Na svakoj stranici dodatka na AIP koja se objavljuje u skladu sa AIRAC-om nalaze se datum objave i datum stupanja na snagu.

AIS.TR.320 Vazduhoplovni informativni cirkular (AIC)

- (a) AIC se šalje kao elektronski dokument.
- (b) AIC se šalje kada god je poželjno objaviti:
 - (1) predviđanja važnih promjena u procedurama, uslugama i infrastrukturi u vazdušnoj plovidbi;
 - (2) predviđanja o uvođenju novih navigacionih sistema;
 - (3) značajne informacije koje proizlaze iz istraga vazduhoplovnih nesreća/nezgoda, a utiču na sigurnost leta;
 - (4) informacije o propisima koji se odnose na zaštitu civilnog vazduhoplovstva od djela nezakonitog ometanja koja ugrožavaju bezbjednost civilnog vazduhoplovstva;
 - (5) savjete o zdravstvenim pitanjima od posebnog interesa za pilote;
 - (6) upozorenja za pilote koja se odnose na izbjegavanje fizičkih opasnosti;
 - (7) informacije o uticaju određenih meteoroloških fenomena na operacije vazduhoplova;
 - (8) informacije o novim opasnostima koje utiču na tehnike upravljanja vazduhoplovom;
 - (9) informacije o propisima koji se odnose na ograničeni prevoz predmeta vazdušnim putem;
 - (10) upućivanja na zahtjeve nacionalnog zakonodavstva i zakonodavstva EU i na objavu promjena u njima;
 - (11) informacije o mehanizmima izdavanja dozvola posadi vazduhoplova;
 - (12) informacije o obuci vazduhoplovnog osoblja;
 - (13) informacije o sprovođenju, ili izuzeću od, zahtjeva iz nacionalnog zakonodavstva i zakonodavstva EU;
 - (14) savjete o upotrebi i održavanju određenih vrsta opreme;
 - (15) stvarnu ili planiranu raspoloživost novih ili revidiranih izdanja vazduhoplovnih karata;
 - (16) informacije o opremljenosti komunikacionom opremom;
 - (17) informacije sa objašnjenjima koje se odnose na smanjenje buke;
 - (18) odabrani nalozi za plovidbenost;
 - (19) informacije o promjenama u seriji ili distribuciji NOTAM-a, novim izdanjima AIP-a ili velikim promjenama u njihovom sadržaju, području na koje se odnose ili formatu;
 - (20) informacije o postupanju u slučaju snijega prije njegove pojave; i
 - (21) druge informacije slične prirode.
- (c) AIC se ne upotrebljava za informacije koje se mogu objavljivati u AIP-u ili putem NOTAM-a.
- (d) Uz plan postupanja u slučaju snijega izdat u skladu sa tačkom AD 1.2.2 AIP-a moraju da se navedu sezonske informacije koje će se izdati kao AIC znatno prije početka svake zime – najmanje mjesec dana prije uobičajene pojave zimskih uslova.
- (e) Kada država članica u kojoj su informacije stvorene odabere da se AIC distribuira izvan njene teritorije, taj AIC ima istu distribuciju kao AIP.
- (f) Svakom AIC-u dodjeljuje se serijski redni broj prema kalendarskoj godini.
- (g) Ako se AIC izdaje u više serija, svaka je serija označena zasebnim slovom.
- (h) Kontrolna lista AIC-a koji su trenutno na snazi objavljuje se najmanje jednom godišnje sa istom distribucijom kao i AIC.
- (i) Kontrolna lista AIC-a koji se šalju izvan teritorije države članice mora se uključiti u kontrolnu listu NOTAM-a.

AIS.TR.330 NOTAM

(a) NOTAM se izdaje kad je potrebno pružiti sljedeće informacije:

- (1) uspostavljanje ili zatvaranje aerodroma ili helidroma ili poletno-sletnih staza ili značajne promjene u njihovom radu;
- (2) uspostavljanje ili povlačenje pružanja usluga u vazdušnoj plovidbi ili značajne promjene u njihovom pružanju;
- (3) uspostavljanje, povlačenje ili značajne promjene operativnog kapaciteta radijske navigacije i usluga komunikacije vazduh-zemlja;
- (4) nedostupnost rezervnih i sekundarnih sistema sa direktnim operativnim učinkom;
- (5) uspostavljanje, povlačenje ili značajne promjene vizuelnih sredstava;
- (6) prekid rada ili vraćanje u upotrebu velikih komponenti aerodromskih sistema osvjetljenja;
- (7) uspostavljanje, povlačenje ili značajne promjene procedura za usluge u vazdušnoj plovidbi;
- (8) pojava ili uklanjanje većih kvarova ili oštećenja na manevarskoj površini;
- (9) promjene i ograničenja dostupnosti goriva, ulja i kiseonika;
- (10) veće promjene u dostupnoj infrastrukturi i uslugama traganja i spašavanja;
- (11) uspostavljanje, povlačenje ili vraćanje u upotrebu farova kojima su prepreke svjetlosno označene;
- (12) promjene propisa primjenjivih u predmetnim državama članicama za koje je potrebno hitno djelovanje iz operativne perspektive;
- (13) operativne direktive za koje je potrebno hitno djelovanje ili promjene u tim naredbama;
- (14) postojanje opasnosti koje utiču na vazdušnu plovidbu;
- (15) planirane laserske emisije, laserski prikazi i svijetla za pretraživanje ako bi zbog toga sposobnost pilota za gledanje noću mogla da bude smanjena;
- (16) postavljanje, uklanjanje ili promjene prepreka u vazdušnoj plovidbi u područjima polijetanja/penjanja, neuspjelog prilaza i prilaza i na poletno-sletnoj stazi;
- (17) uspostavljanje ili prekid, uključujući aktivaciju ili deaktivaciju, prema potrebi, ili promjene statusa zabranjenih, uslovno zabranjenih ili opasnih područja;
- (18) uspostavljanje ili ukidanje područja ili ruta, ili njihovih djelova, na kojima postoji mogućnost presrijetanja i na kojima je potrebno praćenje na vrlo visokoj frekvenciji (VHF) za slučaj nužde 121,500 MHz;
- (19) dodjela, ukidanje ili promjena lokacijskog indikatora;
- (20) promjena kategorije spremnosti za spašavanje i gašenje požara aerodroma/helidroma;
- (21) prisutnost, uklanjanje ili značajne promjene opasnih uslova zbog snijega, bljuzgavice, leda, radioaktivnih supstanci, otrovnih hemikalija, taloga vulkanskog pepela ili vode na površini za kretanje;
- (22) izbijanje epidemija za koje su potrebne promjene saopštenih zahtjeva za vakcinisanje i mjere karantina;
- (23) prognoze solarnog kosmičkog zračenja, ako postoje;
- (24) operativno značajna promjena u vulkanskoj aktivnosti, lokaciji, datumu i vremenu vulkanskih erupcija i/ili horizontalnom ili vertikalnom prostiranju oblaka vulkanskog pepela, uključujući smjer kretanja, nivo leta i rute ili djelove ruta na koje bi to moglo uticati;
- (25) otpuštanje radioaktivnih supstanci ili otrovnih hemikalija u atmosferu nakon nuklearnih ili hemijskih nesreća, lokacija, datum i vrijeme nesreće, nivoi leta i rute, ili njihovi djelovi, na koje bi to moglo uticati, kao i smjer kretanja;
- (26) uspostavljanje operacija humanitarnih misija i postupaka i/ili ograničenja koji utiču na vazdušnu plovidbu;
- (27) sprovođenje kratkoročnih mjera za nepredviđene situacije u slučaju poremećaja ili djelimičnog poremećaja u pružanju usluga u vazdušnom saobraćaju i povezanih pomoćnih usluga;
- (28) konkretan gubitak integriteta satelitskih navigacionih sistema.
- (29) zatvorena poletno-sletna staza zbog radova na njenom označavanju ili, ako se oprema koja se koristi za te radove može ukloniti, vrijeme koje je potrebno da se poletno-sletna staza osposobi za upotrebu.

(b) NOTAM se ne izdaje zbog dostavljanja sljedećih informacija:

- (1) rutinsko održavanje platformi i rulnih staza koje ne utiče na sigurno kretanje vazduhoplova;
- (2) privremene prepreke u blizini aerodroma/helidroma koje ne utiču na sigurno upravljanje vazduhoplovom;
- (3) djelimični kvar na osvjetljenju aerodroma/helidroma kada takav kvar ne utiče direktno na operacije vazduhoplova;
- (4) djelimični privremeni kvar komunikacije vazduh-zemlja kada su prikladne alternativne frekvencije dostupne i funkcionišu;
- (5) nedostatak usluga navođenja vazduhoplova na platformi, zatvaranje, ograničenje i kontrola drumskog saobraćaja;
- (6) neupotrebljivost znakova za lokaciju, odredište ili drugih znakova upućivanja na aerodromskoj površini za kretanje;
- (7) iskakanje padobranom u nekontrolisanom vazdušnom prostoru u skladu sa pravilima vizualnog letjenja (VFR) ili u kontrolisanom vazdušnom prostoru na najavljenim mjestima ili u opasnim ili zabranjenim područjima;
- (8) aktivnosti obuke koje obavljaju zemaljske jedinice;
- (9) nedostupnost rezervnih i sekundarnih sistema ako nemaju operativni uticaj;
- (10) ograničenja u pogledu infrastrukture aerodroma ili opštih usluga, bez operativnog uticaja;
- (11) nacionalni propisi koji ne utiču na generalnu avijaciju;
- (12) najave ili upozorenja o mogućim/potencijalnim ograničenjima, bez operativnog uticaja;
- (13) opšti podsjetnici na već objavljene informacije;
- (14) dostupnost opreme za zemaljske jedinice, bez informacija o operativnom uticaju na vazdušni prostor i korisnike objekata;
- (15) informacije o laserskim emisijama bez operativnog uticaja i o pirotehničkim sredstvima ispod minimalnih visina leta;
- (16) zatvaranje djelova površine za kretanje u vezi sa lokalno koordinisanim planiranim radovima u trajanju kraćem od jednog sata;
- (17) obustava rada aerodroma/helidroma, promjene ili nedostupnost u njegovom radu van radnog vremena aerodroma/helidroma; i
- (18) druge neoperativne informacije slične privremene prirode.

(c) Osim kako je predviđeno u tačkama AIS.TR.330 podtačka (f) i AIS.TR.330 podtačka (g), svaki NOTAM sadrži informacije prema redosljedu navedenom u formatu za NOTAM u Dodatku 2.

- (d) Tekst NOTAM-a sastoji se od oznaka/jedinstvene skraćene frazeologije dodijeljene kodu ICAO-a za NOTAM dopunjenih ICAO skraćenicama, indikatorima, identifikatorima, oznakama, pozivnim znakovima, frekvencijama, ciframa i jednostavnim jezikom.
- (e) NOTAM se izdaje na engleskom jeziku. Ako je potrebno domaćim korisnicima, NOTAM može dodatno da se izda na nacionalnom jeziku.
- (f) Informacije o snijegu, bljuzgavici, ledu, poledici, stajaćoj vodi ili vodi sa snijegom, bljuzgavicom, ledom ili poledicom na površini za kretanje dostavljaju se putem SNOWTAM-a i sadrže informacije prema redoslijedu navedenom u formatu za SNOWTAM u Dodatku 3a.
- (g) Informacije o operativno značajnoj promjeni u vulkanskoj aktivnosti, vulkanskoj erupciji i/ili oblaku vulkanskog pepela, kada se dostavljaju putem ASHTAM-a, sadrže informacije prema redoslijedu navedenom u obrascu za ASHTAM u Dodatku 4.
- (h) Kada se u NOTAM-u pojave greške, izdaje se NOTAM sa novim brojem koji zamjenjuje NOTAM sa greškom ili se NOTAM sa greškom poništava i izdaje se novi NOTAM.
- (i) Kada se izdaje NOTAM kojim se poništava ili zamjenjuje prethodni NOTAM:
- (1) navode se serija i broj/godina prethodnog NOTAM-a;
 - (2) serija, lokacijski indikatori predmet oba NOTAM-a mora da bude isti.
- (j) Samo se jedan NOTAM poništava ili zamjenjuje drugim NOTAM-om.
- (k) Svaki NOTAM odnosi se samo na jedan predmet i jedno stanje tog predmeta.
- (l) Svaki NOTAM mora da bude što kraći i sastavljen tako da je njegovo značenje jasno bez provjere drugih dokumenata.
- (m) NOTAM koji sadrži trajne ili privremene informacije dužeg trajanja uključuje odgovarajuća upućivanja na AIP ili amandman na AIP.
- (n) Lokacijski indikatori uključeni u tekst NOTAM-a mora da bude iz ICAO Doc 7910 „Location Indicators” (Oznake lokacije). Ne upotrebljava se skraćeni oblik tih indikatora. Ako lokaciji nije dodijeljena ICAO lokacijski indikator, ime mjesta navodi se jednostavnim jezikom.
- (o) Svakom NOTAM-u dodjeljuje se serija označena slovom i četvorocifrenim brojem nakon kojih slijedi kosa crta i dvocifreni broj za godinu. Četvorocifreni broj redni je broj prema kalendarskoj godini.
- (p) Svi NOTAM-i dijele se u serije prema predmetu, saobraćaju ili lokaciji ili kombinaciji tih elemenata, zavisno od potreba krajnjih korisnika. NOTAM za aerodrome na kojima je dozvoljen međunarodni vazdušni saobraćaj izdaje se u međunarodnoj seriji NOTAM-a.
- (q) Ako se NOTAM izdaje na engleskom i nacionalnom jeziku, serija NOTAM-a uređuje se tako da je serija na nacionalnom jeziku ekvivalentna seriji na engleskom jeziku u smislu sadržaja i numerisanja.
- (r) Sadržaj i geografski opseg svake serije NOTAM-a detaljno se navode u tački GEN 3 AIP-a.
- (s) Redovno se dostavlja kontrolna lista važećih NOTAM-a.
- (t) Za svaku seriju izdaje se jedna kontrolna lista NOTAM-a.
- (u) Kontrolna lista NOTAM-a odnosi se i na najnovije amandmane na AIP, dodatke na AIP, skupove podataka i, barem, na distribuirani AIC.
- (v) Kontrolna lista NOTAM-a ima istu distribuciju kao i stvarna serija poruka na koju se odnosi i jasno se označava kao kontrolna lista.
- (w) Dodjela serije se prati i prema potrebi se preduzimaju odgovarajuće mjere kako bi se osiguralo da ni jedna serija ne dosegne najveći mogući broj objavljenih NOTAM-a prije kraja kalendarske godine.

Poglavlje 2 – Digitalni skupovi podataka

AIS.TR.335 Opšte – Digitalni skupovi podataka

- (a) Standard za geografske informacije služi kao referentni okvir.
- (b) Opis svakog raspoloživog skupa podataka dostavlja se u obliku specifikacije informacionog proizvoda.
- (c) Kontrolna lista dostupnih skupova podataka, uključujući njihove datume stupanja na snagu i objavljivanja, stavlja se na raspolaganje korisnicima kako bi se obezbijedilo da se upotrebljavaju aktuelni podaci.
- (d) Kontrolna lista skupova podataka stavlja se na raspolaganje putem istog mehanizma distribucije kao i za skupove podataka.

AIS.TR.340 Zahtjevi u pogledu metapodataka

Minimalni metapodaci za svaki skup podataka uključuju:

- (a) ime organizacija ili subjekata koji pružaju skup podataka;
- (b) datum i vrijeme kada je skup podataka pružen;
- (c) validnost skupa podataka; i
- (d) sva ograničenja upotrebe skupa podataka.

AIS.TR.345 Skup podataka AIP-a

- (a) Skup podataka AIP-a uključuje podatke o sljedećim stavkama, uključujući navedene karakteristike, ako je primjenjivo:

Stavka na koju se podaci odnose	Povezane karakteristike kao minimum
Vazdušni prostor ATS-a	Tip, ime, lateralne granice, vertikalne granice, klasa vazdušnog prostora
Vazdušni prostor za posebne aktivnosti	Tip, ime, lateralne granice, vertikalne granice, ograničenje, aktivacija
Ruta	Prefiks oznake, pravila letjenja, oznaka
Segment rute	Navigačona specifikacija, početna tačka, krajnja tačka, putanja, daljina, gornja granica, donja granica, minimalna apsolutna visina na ruti (MEA), minimalna apsolutna visina nadvišavanja prepreka (MOCA), smjer nivoa krstarenja, obrnuti smjer nivoa krstarenja, zahtijevana navigačona sposobnost
Putna tačka – na ruti	Uslov izvještavanja, identifikacija, lokacija, način formiranja
Aerodrom/helidrom	Lokacijski indikator, ime, oznaka Međunarodnog udruženja vazdušnih prevoznika (IATA), grad koji opslužuje, datum sertifikacije, datum isteka važenja sertifikata, ako je primjenljivo, vrsta kontrole, najveća nadmorska visina poletno-sletne staze, referentna temperatura, magnetna varijacija, referentna tačka aerodroma
Poletno-sletna staza	Oznaka, nominalna dužina, nominalna širina, vrsta površine, nosivost
Smjer poletno-sletne staze	Oznaka, stvarni smjer, prag, raspoloživa dužina za zalet (TORA), raspoloživa dužina za polijetanje (TODA), raspoloživa dužina za ubrzavanje i zaustavljanje (ASDA), raspoloživa dužina za slijetanje (LDA), raspoloživa

	dužina za operaciju neuspjelog polijetanja (za helikoptere)
Zona završnog prilaza i polijetanja (FATO)	Oznaka, dužina, širina, tačka praga
Zona prizemljenja i uzleta (TLOF)	Oznaka, centralna tačka, dužina, širina, vrsta površine
Radionavigačona sredstva	Identifikacija vrste, ime, aerodrom koji opslužuju, sati rada, magnetna varijacija, frekvencija/kanal, pozicija, nadmorska visina, magnetni smjer, stvarni smjer, nulti smjer

(b) Kada za određenu pojavu stavki navedenih u podtački (a) nije definisana karakteristika, podskup podataka AIP-a uključuje izričitu naznaku: „nije primjenjivo”.

AIS.TR.350 Podaci o terenu i preprekama – Opšti zahtjevi

Područja obuhvaćena skupovima podataka o terenu i preprekama određena su na sljedeći način:

(a) područje 1: cijela teritorija neke države članice;

(b) područje 2: u blizini aerodroma, podijeljeno kako slijedi:

- (1) područje 2a: pravougaona površina oko poletno-sletne staze koja se sastoji od staze i pretpolja, ako postoji;
- (2) područje 2b: područje koje se proteže od krajeva područja 2a u smjeru odlaska, dužine 10 km i sa širenjem od 15 % sa svake strane;
- (3) područje 2c: područje koje se proteže izvan područja 2a i 2b na udaljenosti od najviše 10 km od granice područja 2a; i
- (4) područje 2d: područje izvan područja 2a, 2b i 2c do udaljenosti od 45 km od referentne tačke aerodroma ili do postojeće granice završnog kontrolisanog područja (TMA), zavisno od toga što je bliže;

(c) područje 3: područje koje se graniči sa aerodromskom površinom za kretanje i proteže se horizontalno od ivice poletno-sletne staze do 90 m od centralne linije poletno-sletne staze i 50 m od ivice svih drugih djelova aerodromske površine za kretanje; i

(d) područje 4: područje koje se proteže 900 m ispred praga poletno-sletne staze i 60 m sa svake strane centralne linije produžene poletno-sletne staze u smjeru prilaza na poletno-sletnoj stazi za precizni prilaz, kategorije II ili III.

AIS.TR.355 Skupovi podataka o terenu

Kada se podaci o terenu dostavljaju u skladu sa tačkom AIS.OR.355:

(a) skupovi podataka o terenu sadrže digitalni prikaz površine terena u obliku kontinuiranih vrijednosti nadmorske visine na svim presjecima definisane mreže sa zajedničkim referentnim datumom;

(b) mreža terena mora da bude angularna ili linearna i pravilnog ili nepravilnog oblika;

(c) skupovi podataka o terenu uključuju prostorne (položaj i nadmorska visina), tematske i vremenske aspekte površine Zemlje, koji sadrže prirodne karakteristike, ne uključujući prepreke;

(d) navodi se samo jedna vrsta modeliranog objekta, tj. teren;

(e) u skupu podataka o terenu evidentiraju se sljedeći atributi modeliranog objekta terena:

- (1) obuhvaćeno područje;
- (2) identifikacija stvaraoča podataka;
- (3) oznaka izvora podataka;
- (4) metod prikupljanja;
- (5) razmak između susjednih tačaka;
- (6) horizontalni referentni sistem;
- (7) horizontalna rezolucija;
- (8) horizontalna tačnost;
- (9) nivo horizontalne pouzdanosti;
- (10) horizontalni položaj;
- (11) nadmorska visina;
- (12) referentna vrijednost nadmorske visine;
- (13) vertikalni referentni sistem;
- (14) vertikalna rezolucija;
- (15) vertikalna tačnost;
- (16) nivo vertikalne pouzdanosti;
- (17) snimljena površina;
- (18) integritet;
- (19) datum i vremenski žig; i
- (20) upotrijebljena mjerna jedinica;

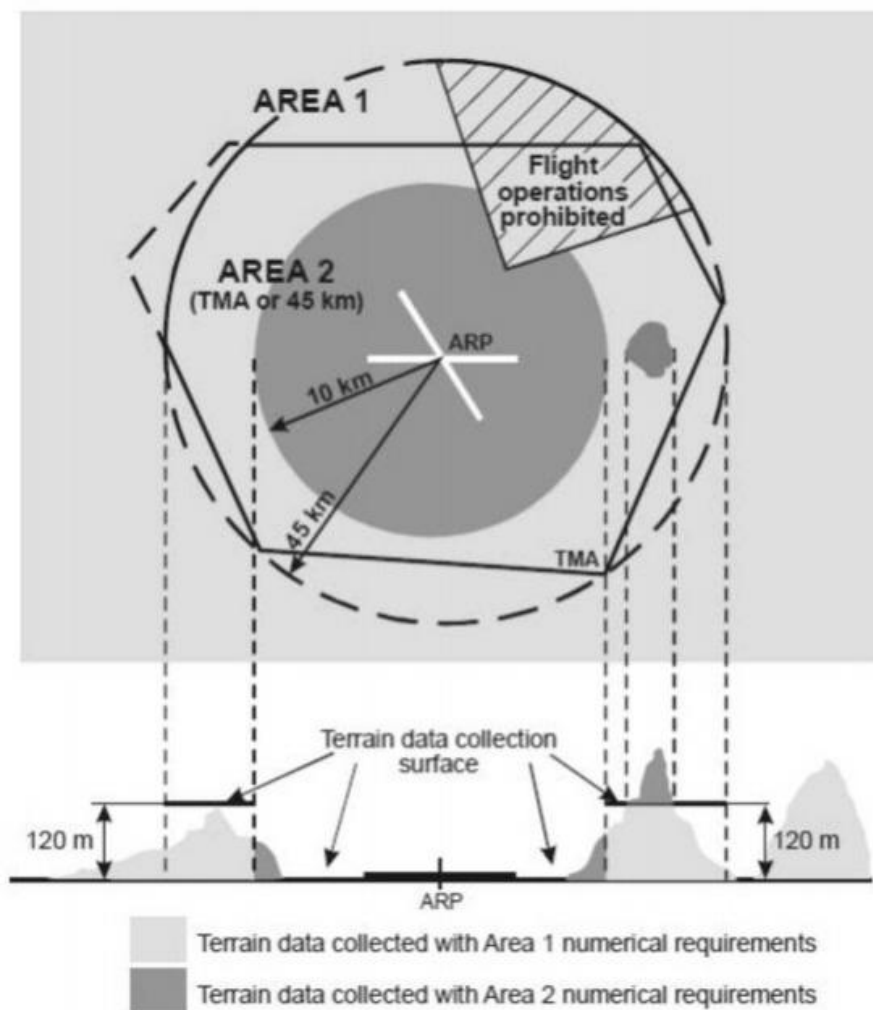
(f) u području unutar 10 km od ARP-a podaci o terenu moraju da budu usaglašeni sa numeričkim zahtjevima za područje 2;

(g) u području između 10 km i granice TMA-a ili radijusa od 45 km, zavisno od toga što je bliže, podaci o terenu koji prodiru u horizontalnu ravan 120 m iznad najniže nadmorske visine poletno-sletne staze moraju da budu usaglašeni sa numeričkim zahtjevima za područje 2;

(h) u području između 10 km i granice TMA-a ili radijusa od 45 km, zavisno od toga što je bliže, podaci o terenu koji ne prodiru u horizontalnu ravan 120 m iznad najniže nadmorske visine poletno-sletne staze moraju da budu usaglašeni sa numeričkim zahtjevima za područje 1; i

(i) u dijelovima područja 2 u kojima su letačke operacije zabranjene zbog vrlo visokog terena ili drugih lokalnih ograničenja i/ili propisa podaci o terenu moraju da budu usaglašeni sa numeričkim zahtjevima za područje 1.

Površni za prikupljanje podataka o terenu – područje 1 i područje 2

AIS.TR.360 Skupovi podataka o preprekama

Kada se skupovi podataka o preprekama dostavljaju u skladu sa tačkom AIS.OR.360:

(a) podatkovni elementi koji se odnose na prepreke su modelirani objekti koji se u skupovima podataka prikazuju tačkama, linijama ili poligonima;

(b) navode se sve definisane vrste modeliranih objekata prepreka i svaka je opisana prema sljedećem spisku atributa:

- (1) obuhvaćeno područje;
- (2) identifikacija stvaraoca podataka;
- (3) oznaka izvora podataka;
- (4) oznaka prepreke;
- (5) horizontalna tačnost;
- (6) nivo horizontalne pouzdanosti;
- (7) horizontalni položaj;
- (8) horizontalna rezolucija;
- (9) horizontalni opseg;
- (10) horizontalni referentni sistem;
- (11) nadmorska visina;
- (12) vertikalna tačnost;
- (13) nivo vertikalne pouzdanosti;
- (14) vertikalna rezolucija;
- (15) vertikalni referentni sistem;
- (16) vrsta prepreke;
- (17) vrsta geometrije;
- (18) integritet;
- (19) datum i vremenski žig;

(20) upotrijebljena mjerna jedinica;

(21) osvjetljenje; i

(22) oznake;

(c) podaci o preprekama za područja 2 i 3 prikupljaju se u skladu sa sljedećim površinama za prikupljanje podataka o preprekama:

(1) površina za prikupljanje podataka o preprekama područja 2a nalazi se 3 m iznad najbliže nadmorske visine poletno-sletne staze izmjerene duž centralne linije poletno-sletne staze i za djelove koji su povezani s pretpoljem, ako postoji, na nadmorskoj visini najbližeg kraja poletno-sletne staze;

(2) površina za prikupljanje podataka o preprekama područja 2b ima nagib od 1,2 % i proteže se od krajeva područja 2a na nadmorskoj visini kraja staze u smjeru odlaska, dužine je 10 km i sa širenjem od 15 % sa svake strane; podaci o preprekama na visini manjoj od 3 m iznad tla ne trebaju se prikupljati;

(3) površina za prikupljanje podataka o preprekama područja 2c ima nagib od 1,2 % i proteže se izvan područja 2a i 2b na udaljenosti od najviše 10 km od granice područja 2a; početna nadmorska visina područja 2c je nadmorska visina tačke područja 2a na kojoj počinje; podaci o preprekama na visini manjoj od 15 m iznad tla ne treba da se prikupljaju;

(4) površina za prikupljanje podataka o preprekama područja 2d nalazi se 100 m iznad tla; i

(5) površina za prikupljanje podataka o preprekama područja 3 proteže se 0,5 m iznad horizontalne ravni koja prolazi kroz najbližu tačku na aerodromskoj površini za kretanje;

(d) u djelovima područja 2 u kojima su letačke operacije zabranjene zbog vrlo visokog terena ili drugih lokalnih ograničenja i/ili propisa podaci o preprekama prikupljaju se i evidentiraju u skladu sa numeričkim zahtjevima za područje 1;

(e) u specifikaciji informacionog proizvoda za prepreke, potkrijepljenoj geografskim koordinatama za svaki aerodrom koji je dio skupa podataka, opisuju se sljedeća područja:

(1) područja 2a, 2b, 2c i 2d;

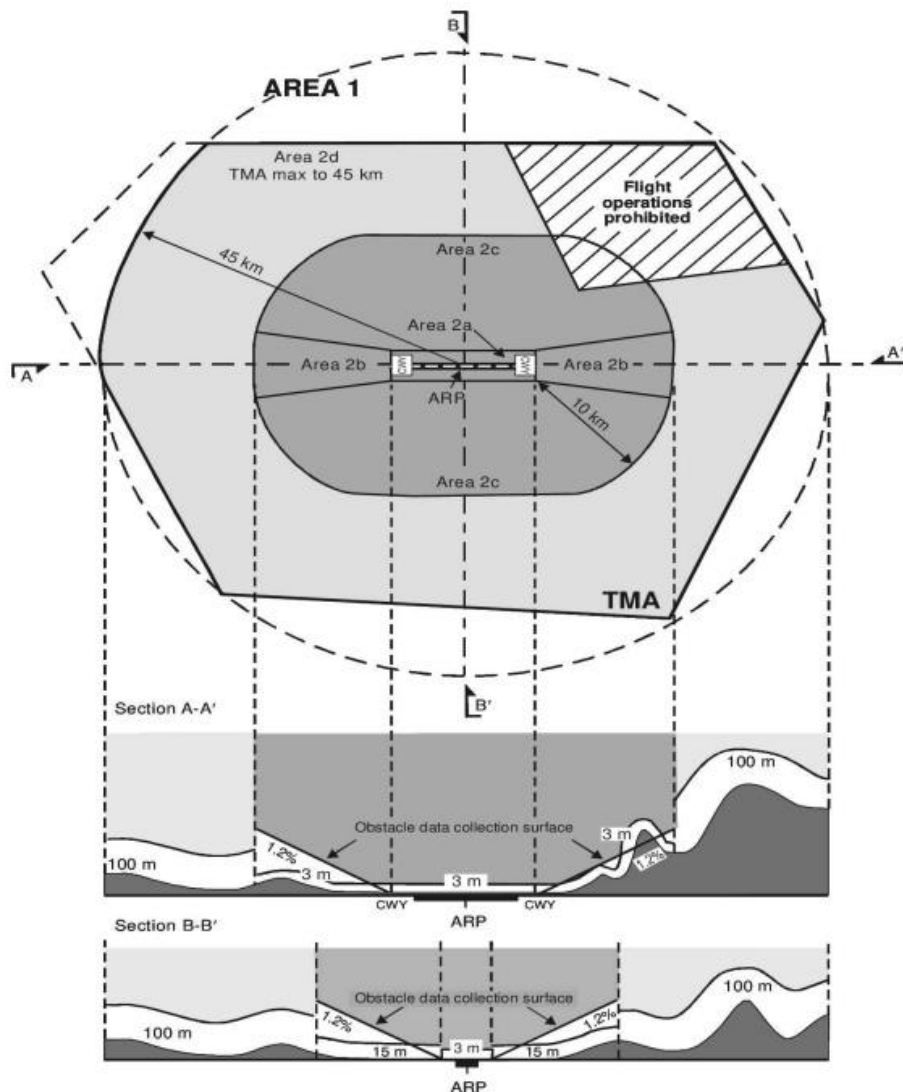
(2) područje putanje polijetanja; i

(3) površine ograničenja prepreka;

(f) skupovi podataka o preprekama sadrže digitalni prikaz vertikalnog i horizontalnog opsega prepreka; i

(g) prepreke nisu uključene u skupove podataka o terenu.

Površni za prikupljanje podataka o preprekama – područje 1 i područje 2

AIS.TR.365 Skupovi kartografskih podataka o aerodromu

- (a) Skupovi kartografskih podataka o aerodromu sadrže digitalni prikaz modeliranih objekata aerodroma.
- (b) ISO standardi za geografske informacije služe kao referentni okvir.
- (c) Proizvodi kartografskih podataka o aerodromu opisuju se u skladu sa relevantnim standardom specifikacije informacionog proizvoda.
- (d) Sadržaj i struktura skupova kartografskih podataka o aerodromu definišu se u obliku šeme primjene i kataloga moduliranih objekata.

AIS.TR.370 Skupovi podataka o procedurama za instrumentalno letjenje

- (a) Skupovi podataka o procedurama za instrumentalno letjenje sadrže digitalni prikaz procedura za instrumentalno letjenje.
- (b) Skupovi podataka o procedurama za instrumentalno letjenje uključuju podatke o sljedećim stvarima, uključujući sve njihove karakteristike:
 - (1) procedura;
 - (2) segment procedure;
 - (3) segment završnog prilaza;
 - (4) fiks za čekanje;
 - (5) procedura čekanja;
 - (6) pojedinosti o proceduri za helikopter.

ODSJEK 4 – USLUGE DISTRIBUCIJE I PRETPOLETNOG INFORMISANJA

AIS.TR.400 Usluge distribucije

- (a) Kada god je moguće, mora da se upotrebljava unaprijed određeni distribucionni sistem za NOTAM koji se prenosi putem AFS-a.
- (b) Distribucija serija NOTAM-a koje se ne distribuiraju na međunarodnom nivou odobrava se na zahtjev.
- (c) NOTAM se priprema u skladu sa komunikacionim procedurama ICAO-a utvrđenim u ICAO Aneksu 10, tomu II.
- (d) Svaki NOTAM šalje se kao jedna telekomunikaciona poruka.

(e) U razmjenu ASHTAM-a van teritorije države članice i NOTAM-a kada ga države članice upotrebljavaju za distribuciju informacija o vulkanskoj aktivnosti uključeni su savjetodavni centri za praćenje vulkanskog pepela i svjetski prognostički centri, pri čemu se uzimaju u obzir zahtjevi za dugolinijske operacije.

AIS.TR.405 Usluge pretpoletnog informisanja

(a) Za stavljanje na raspolaganje vazduhoplovnih podataka i vazduhoplovnih informacija operativnom osoblju, uključujući članove letačke posade, upotrebljavaju se automatizovani sistemi za pružanje pretpoletnih informacija zbog samoinformisanja, planiranja leta i pružanja usluga letnog informisanja.

(b) Interfejs čovjek-mašina sistema za pružanje usluga pretpoletnog informisanja obezbjeđuje jednostavan pristup svim relevantnim informacijama/podacima sa instrukcijama za korisnika.

(c) Uređaji za samoinformisanje u automatizovnom sistemu za pružanje pretpoletnih informacija omogućavaju pristup, prema potrebi, usluzi vazduhoplovnog informisanja putem telefona ili drugih odgovarajućih telekomunikacionih sredstava.

(d) Automatizovani sistemi za pružanje pretpoletnih informacija putem kojih se stavljaju na raspolaganje vazduhoplovni podaci i vazduhoplovne informacije zbog samoinformisanja, planiranja leta i pružanja usluge letnog informisanja moraju da:

(1) omoguće kontinuirano i blagovremeno ažuriranje baze podataka sistema i praćenje validnosti i kvaliteta pohranjenih vazduhoplovnih podataka;

(2) dopuste pristup sistemu za operativno osoblje, uključujući članove letačke posade, predmetno vazduhoplovno osoblje i druge korisnike vazduhoplovnih usluga, putem odgovarajućih telekomunikacionih sredstava;

(3) obezbijede pružanje vazduhoplovnih podataka i vazduhoplovnih informacija kojima se pristupilo, u papirnoj formi, prema potrebi;

(4) primjenjuju procedure pristupa i pretraživanja na osnovu skraćenog jednostavnog jezika i ICAO lokacijskih indikatoarpopisanih u *ICAO Doc 7910*, prema potrebi, ili na osnovu korisničkog interfejsa sa menijem ili drugog prikladnog mehanizma;

(5) daju blagovremeni odgovor na zahtjev korisnika za informacije.

(e) Svi NOTAM-i moraju se staviti na raspolaganje za informisanje, a smanjenje sadržaja prepušteno je korisniku.

ODSJEK 5 – AŽURIRANJE VAZDUHOPLOVNIH INFORMACIONIH PROIZVODA

AIS.TR.500 Opšte – Ažuriranje vazduhoplovnih informacionih proizvoda

Na amandmane na AIP, dodatke na AIP, skup podataka AIP-a i skupove podataka o procedurama za instrumentalno letenje primjenjuje se isti ciklus ažuriranja u okviru AIRAC-a kako bi se obezbijedila dosljednost podatkovnih elemenata koji se pojavljuju u više vazduhoplovnih informacionih proizvoda.

AIS.TR.505 AIRAC

(a) U okviru sistema AIRAC distribuiraju se informacije o sljedećim okolnostima:

(1) horizontalne i vertikalne granice, propisi i procedure koji se primjenjuju na:

(i) područja letnih informacija (FIR);

(ii) kontrolisane oblasti (CTA);

(iii) kontrolisane zone;

(iv) savjetodavna područja;

(v) ATS rute;

(vi) trajno opasna, zabranjena i uslovno zabranjena područja (uključujući vrstu i periode aktivnosti, ako su poznati) i identifikacione zone protiv-vazdušne obrane (ADIZ);

(vii) stalna područja ili rute, ili njihovi djelovi, u kojima postoji mogućnost presrijetanja;

(viii) RMZ i/ili TMZ;

(2) pozicije, frekvencije, pozivni znakovi, oznake, poznate nepravilnosti i periodi održavanja radionavigacionih sredstava i komunikacionih i nadzornih uređaja;

(3) procedure čekanja i prilaza, procedure dolaska i odlaska, procedure za smanjenje buke i sve ostale odgovarajuće ATS procedure ;

(4) prelazni nivoi, prelazne apsolutne visine i minimalne sektorske apsolutne visine;

(5) meteorološki objekti (uključujući radiodifuzno emitovanje) i procedure;

(6) poletno-sletne staze i staze za zaustavljanje;

(7) rulne staze i platforme;

(8) zemaljske operativne procedure na aerodromu (uključujući procedure pri slaboj vidljivosti);

(9) prilazna svjetla i svjetla poletno-sletne staze; i

(10) operativni minimumi aerodroma, ako ih država članica objavi.

(b) Uspostavljaju se posebni aranžmani kada god se planiraju velike promjene i ako je prethodno obavještenje poželjno i izvodljivo.

(c) Ako informacije nisu dostavljene do AIRAC datuma, obavještenje NIL distribuira se putem NOTAM-a ili drugog odgovarajućeg sredstva, najkasnije jedan ciklus prije odgovarajućeg AIRAC datuma stupanja na snagu.

AIS.TR.510 NOTAM

(a) NOTAM se objavljuje dovoljno blagovremeno kako bi se zainteresovanim stranama omogućilo da preduzmu potrebne radnje, osim u slučaju neupotrebljivosti, vulkanske aktivnosti, ispuštanja radioaktivnih supstanci, otrovnih hemikalija i drugih događaja koji se ne mogu predvidjeti.

(b) U NOTAM-u kojim se prijavljuje neupotrebljivost sredstava u vazdušnoj plovodbi, infrastrukturi ili uslugama komunikacije navodi se procjena trajanja perioda neupotrebljivosti ili vremena u kojem se predviđa ponovno uspostavljanje usluge.

(c) U roku od tri mjeseca od objave trajnog NOTAM-a informacije iz tog NOTAM-a moraju da se uključe u vazduhoplovne informacione proizvode na koje se odnose.

(d) U roku od tri mjeseca od objavljivanja privremenog NOTAM-a dužeg trajanja informacije iz NOTAM-a moraju da se uključe u amandman na AIP.

(e) Kada NOTAM sa procijenjenim istekom važenja neočekivano premaši tromjesečni period, mora da se objavi zamjenski NOTAM, osim ako se očekuje da će okolnost trajati duže od dodatna tri mjeseca; u tom slučaju objavljuje se dodatak na AIP.

(f) U „aktivacionom NOTAM-u“ ukratko se opisuju sadržaj, datum i vrijeme stupanja na snagu i referentni broj amandmana ili dodatka.

(g) „Aktivacioni NOTAM“ stupa na snagu na isti datum i u isto vrijeme stupanja na snagu kao i amandman ili dodatak na AIP.

(h) U slučaju amandmana na AIP „aktivacioni NOTAM“ važi 14 dana.

(i) U slučaju dodatka na AIP koji važi manje od 14 dana „aktivacioni NOTAM“ važi tokom cijelog perioda važenja dodatka na AIP.

(j) U slučaju dodatka na AIP koji važi najmanje 14 dana „aktivacioni NOTAM“ važi barem 14 dana.

AIS.TR.515 Ažuriranje skupova podataka

(a) Interval ažuriranja za skup podataka AIP-a i skupove podataka o procedurama za instrumentalno letjenje navodi se u specifikaciji informacionog proizvoda.

(b) Skupovi podataka koji su unaprijed stavljeni na raspolaganje u skladu sa AIRAC ciklusom ažuriraju se promjenama koje se ne objavljuju u skladu sa AIRAC-om, a koje su se dogodile od datuma objavljivanja do datuma stupanja na snagu.

Dodatak 1

SADRŽAJ ZBORNIKA VAZDUHOPLOVNIH INFORMACIJA (AIP)

DIO 1 – OPŠTE (GEN)

Kada se AIP sačinjava u jednom tomu, predgovor, evidencija amandmana na AIP, evidencija dodataka na AIP, kontrolna lista stranica AIP-a i popis aktuelnih ručnih izmjena pojavljuju se samo u Dijelu 1 – GEN, a napomena „nije primjenjivo“ unosi se u svaki od tih pododsjeka u djelovima 2 i 3.

Ako se AIP sačinjava i stavlja na raspolaganje u više tomova od kojih svaki ima zasebne amandmane i dodatke, u svakom se tomu nalaze zaseban predgovor, zasebna evidencija amandmana na AIP, zasebna evidencija dodataka na AIP, zasebna kontrolna lista stranica AIP-a i zasebna lista aktuelnih ručnih izmjena.

GEN 0.1 Predgovor

Kratak opis AIP-a, u kojem su navedeni:

1. ime izdavačke organizacije;
2. primjenjivi ICAO dokumenti;
3. mediji objave (tj. štampa, internet ili drugi elektronski mediji);
4. struktura AIP-a i utvrđeni redovni interval amandmana;
5. politika zaštite autorskih prava, ako je primjenjivo;
6. služba za kontakt u slučaju otkrivenih grešaka ili propusta u AIP-u.

GEN 0.2 Pregled amandmana na AIPEvidencija amandmana na AIP i AIRAC amandmana na AIP (objavljenih u skladu sa sistemom AIRAC), u kojoj su navedeni:

1. broj amandmana;
2. datum objave;
3. datum unosa (za amandmane na AIP u skladu sa AIRAC-om, datum stupanja na snagu);
4. inicijali službenika koji je unio izmjenu.

GEN 0.3 Pregled dodataka na AIP

Evidencija objavljenih dodataka na AIP, u kojoj su navedeni:

1. broj dodatka;
2. predmet dodatka;
3. dijelovi AIP-a na koje se odnosi;
4. period važenja;
5. evidencija poništenja.

GEN 0.4 Kontrolna lista AIP stranica

Kontrolna lista AIP stranica, na kojem su navedeni:

1. broj stranice/naslov karte;
2. datum objave ili stupanja na snagu (dan, mjesec riječima i godina) vazduhoplovnih informacija.

GEN 0.5 Spisak ručnih ispravki AIP

Popis aktualnih ručnih ispravki AIPa, na kojem su navedeni:

1. stranice AIP-a na koje se ispravka odnosi;
2. tekst ispravke; i
3. broj amandmana AIP-a pod kojim je ručna ispravka unesena.

GEN 0.6 Sadržaj Prvog dijela

Popis odsjeka i pododsjeka u Dijelu 1 – Opšte (GEN).

GEN 1. DOMAĆI PROPISI I ZAHTEVI

GEN 1.1 Nadležni organi

Adrese nadležnih organa zaduženih za olakšavanje međunarodne vazdušne plovidbe (civilno vazduhoplovstvo, meteorologija, carina, imigracija, zdravlje, rutne naknade i naknade na aerodromima/helidromima, poljoprivredni karantin i istrage vazduhoplovnih nesreća) u kojima su za svaki organ navedeni:

1. nadležni organ;
2. ime organa;
3. poštanska adresa;
4. broj telefona;
5. broj telefaksa;
6. e-mail adresa;
7. adresa vazduhoplovne fiksne mreže (AFS); i

8. adresa internet stranice, ako postoji.

GEN 1.2 Dolazak, tranzit i odlazak vazduhoplova

Propisi i zahtjevi za prethodno obavještenje i zahtjevi za izdavanje dozvola za dolazak, tranzit i odlazak vazduhoplova na međunarodnim letovima.

GEN 1.3 Dolazak, tranzit i odlazak putnika i posade

Propisi (među ostalim o carini, imigraciji i karantinu i zahtjevi za prethodno obavještenje i zahtjevi za izdavanje dozvola) o dolasku, tranzitu i odlasku putnika i članova posade koji nisu imigranti.

GEN 1.4 Dolazak, tranzit i odlazak tereta

Propisi (među ostalim o carini, kao i zahtjevi za prethodno obavještenje i zahtjevi za izdavanje dozvola) o dolasku, tranzitu i odlasku tereta.

GEN 1.5 Instrumenti, oprema, isprave i knjige vazduhoplova

Kratak opis instrumenata, opreme, isprava i knjiga vazduhoplova, u koje su navedeni:

1. instrumenti, oprema (uključujući opremu za vazduhoplovnu komunikaciju, navigaciju i nadzor) i isprave i knjige vazduhoplova koja mora da se nalazi u vazduhoplovu, uključujući sve posebne zahtjeve uz odredbe utvrđene u Poddijelu D Priloga IV (Dio-CAT) Regulative (EU) br. 965/2012; i

2. predajnik za određivanje mjesta nesreće (ELT), signalni uređaji i oprema za spašavanje kako je navedeno u tački CAT.IDE.A.280 Priloga IV (Dio-CAT) i tački NCC.IDE.A.215 Priloga VI (Dio-NCC) Regulative (EU) br. 965/2012 ako je tako utvrđeno na regionalnim sastancima o vazdušnoj plovodbi, za letove iznad određenih kopnenih površina.

GEN 1.6 Zbirka nacionalnih propisa i međunarodnih sporazuma/konvencija

Popis naslova i upućivanja i, ako je primjenjivo, zbirki nacionalnih propisa koji se odnose na vazdušnu plovodbu i popis međunarodnih sporazuma/konvencija koje je država članica ratifikovala.

GEN 1.7 Odstupanja od ICAO standarda, preporučene prakse i postupaka

Spisak bitnih razlika između nacionalnih propisa i praksi države članice i povezanih odredbi ICAO-a, u kojem su navedeni:

1. odredba na koju se odnosi (Aneks i broj izdanja, stav); i
2. razlika navedena punim tekstom.

Sve bitne razlike navode se u ovom pododsjeku. Svi Aneksi navode se numeričkim redoslijedom čak i ako nema razlike u odnosu na neki ICAO Aneks, a u tom se slučaju dostavlja obavještenje NIL. Nacionalne razlike ili nivo do kojeg se ne primjenjuju regionalne dopunske procedure (SUPP-ovi) prijavljuju se odmah iza Aneksa na koji se dopunska procedura odnosi.

GEN 2. TABELE I KODOVI

GEN 2.1 Mjerni sistem, oznake vazduhoplova, praznici

GEN 2.1.1 Mjerne jedinice

Opisi primijenjenih mjernih jedinica i tabele mjernih jedinica.

GEN 2.1.2 Vremenski referentni sistem

Opis primijenjenog vremenskog referentnog sistema (kalendarski i vremenski sistem) sa naznakom je li primijenjeno ljetnje računanje vremena i kako se vremenski referentni sistem prikazuje u cijelom AIP-u.

GEN 2.1.3 Horizontalni referentni sistem

Kratak opis primijenjenog horizontalnog (geodetskog) referentnog sistema, u kojem su navedeni:

1. ime/oznaka referentnog sistema;
2. identifikacija i parametri projekcije;
3. identifikacija primijenjenog elipsoida;
4. identifikacija primijenjenog datuma;
5. područja primjene; i

6. objašnjenje, ako je primjenljivo, zvjezdice koja se primjenjuje za identifikaciju koordinata koje ne ispunjavaju zahtjeve tačnosti iz ICAO Aneksa 11 i 14.

GEN 2.1.4 Vertikalni referentni sistem

Kratak opis primijenjenog vertikalnog referentnog sistema, u kojem su navedeni:

1. ime/oznaka referentnog sistema;
2. opis primijenjenog modela geoida uključujući parametre koji su potrebni za transformaciju visine iz primijenjenog modela u model EGM-96;
3. objašnjenje, ako je primjenljivo, zvjezdice koja se primjenjuje za identifikaciju nadmorskih visina/undulacije geoida koje ne ispunjavaju zahtjeve tačnosti iz ICAO Aneksa 14.

GEN 2.1.5 Državna pripadnost i registraske oznake vazduhoplova

Oznaka državne pripadnosti i registraske oznake vazduhoplova koje je donijela država članica.

GEN 2.1.6 Državni praznici

Spisak državnih praznika uz navođenje usluga na koje utiču.

GEN 2.2 Skraćenice koje se koriste u AIS publikacijama

Abecedni popis skraćenica i njihovih značenja koje je država članica upotrijebila u svojem AIP-u i u distribuciji vazduhoplovnih podataka i vazduhoplovnih informacija uz odgovarajuću napomenu za nacionalne skraćenice koje se razlikuju od skraćenica iz *ICAO Doc 8400 Procedures for Air Navigation Services — Abbreviations and Codes* (PANS-ABC) (Procedure za usluge u vazdušnoj plovodbi – skraćenice i kodovi).

GEN 2.3 Kartografski simboli

Spisak kartografskih simbola raspoređenih prema seriji karte u kojoj se upotrebljavaju.

GEN 2.4 Lokacijski indikatori

Abecedni spisak lokacijskih indikatora prema ICAO-u dodijeljenih lokacijama vazduhoplovnih fiksnih stanica koje će se upotrebljavati za kodiranje i dekodiranje. Mora da se navede napomena za lokacije koje nisu povezane sa vazduhoplovnom fiksnom mrežom (AFS).

GEN 2.5 Spisak radionavigacionih uređaja

Abecedni spisak radionavigacionih uređaja, na kojem su navedeni:

1. oznaka;

2. ime stanice;
3. vrsta uređaja/sredstva;
4. naznaka je li sredstvo namijenjeno upotrebi na ruti (E), na aerodromu (A) ili ima dvojnju namjenu (AE).

GEN 2.6 Pretvaranje mjernih jedinica

Tabele za pretvaranje ili formule za pretvaranje:

1. nautičkih milja u kilometre i obrnuto;
2. stopa u metre i obrnuto;
3. decimalnih minuta luka u sekunde luka i obrnuto;
4. druge konverzije prema potrebi.

GEN 2.7 Izlazi i zalazi sunca

Informacije o vremenu izlaza i zalaza sunca uz kratak opis kriterijuma za određivanje navedenih vremena i jednostavnu formulu ili tabelu iz koje se mogu izračunati vremena za svaku lokaciju na određenoj teritoriji/području odgovornosti ili abecedni spisak lokacija za koje su vremena navedena u tabeli sa upućivanjem na povezanu stranicu u tabeli i tabelama podataka o izalzu/zalazu sunca za odabrane stanice/lokacije, među kojima su navedeni:

1. ime stanice;
2. lokacijski indikator prema ICAO-u;
3. geografske koordinate u stepenima i minutima;
4. datumi za koje su navedena vremena;
5. vrijeme početka jutarnjeg građanskog sumraka;
6. vrijeme izlaza sunca;
7. vrijeme zalaza sunca; i
8. vrijeme kraja večernjeg građanskog sumraka.

GEN 3. USLUGE

GEN 3.1 Usluge vazduhoplovnog informisanja

GEN 3.1.1 Nadležna služba

Opis pružene usluge vazduhoplovnog informisanja (AIS) i njenih glavnih komponenti, u kojem su navedeni:

1. ime službe/jedinice;
2. poštanska adresa;
3. broj telefona;
4. broj telefaksa;
5. e-mail adresa;
6. adresa AFS-a;
7. adresa internet stranice, ako postoji;
8. izjava o odredbama na kojima se temelji usluga i upućivanje na mjesto u AIP-u na kojem su navedene razlike, ako postoje.

GEN 3.1.2 Oblast nadležnosti

Oblast nadležnosti za AIS.

GEN 3.1.3 Vazduhoplovne publikacije

Opis elemenata vazduhoplovnih informacionih, proizvoda u kojem su navedeni:

1. AIP i povezana usluga amandmana;
2. dodaci na AIP;
3. AIC;
4. NOTAM i pretpoletni informativni bilten (PIB);
5. kontrolne liste i liste važećih NOTAM-a;
6. uputstva kako ih dobiti.

Kada se AIC upotrebljava za informisanje o cijenama publikacija, to se navodi u ovom odsjeku AIP-a.

GEN 3.1.4 AIRAC sistem

Kratak opis sistema AIRAC uključujući tabelu sadašnjih i budućih AIRAC datuma.

GEN 3.1.5 Usluga pretpoletnog informisanja na aerodromima/helidromima

Spisak aerodroma/helidroma na kojima su pretpoletne informacije rutinski dostupne, a u kojem su navedeni relevantni:

1. elementi vazduhoplovnih informacionih proizvoda kojima raspolažu;
2. mape i karte kojima raspolažu;
3. opšte područje obuhvaćeno tim podacima.

GEN 3.1.6 Digitalni skupovi podataka

1. Opis dostupnih skupova podataka, u kojem su navedeni:

- a) naslov skupa podataka;
- b) kratak opis;
- c) uključene stavke na koje se podaci odnose;
- d) geografski opseg;
- e) ako je primjenljivo, ograničenja upotrebe.

2. Podaci za kontakt zbog dobijanja skupova podataka, među kojima su navedeni:

- a) ime odgovornog lica, službe ili organizacije;
- b) poštanska adresa i e-mail adresa odgovornog lica, službe ili organizacije;
- c) broj telefaksa odgovornog lica, službe ili organizacije;
- d) broj telefona za kontakt sa odgovornim licem, službom ili organizacijom;
- e) radno vrijeme (period i vremenska zona u kojima se može ostvariti kontakt);
- f) internet informacije koje mogu da se upotrijebe za kontakt sa licem, službom ili organizacijom; i
- g) dodatne informacije, prema potrebi, o tome kako i kada stupiti u kontakt sa odgovornim licem, službom ili organizacijom.

GEN 3.2 Vazduhoplovne karte

GEN 3.2.1 Nadležna služba

Opis službi odgovornih za izradu vazduhoplovnih karata, u kojem su navedeni:

1. ime službe;
2. poštanska adresa;
3. broj telefona;
4. broj telefaksa;
5. e-mail adresa;
6. adresa AFS-a;
7. adresa internet stranice, ako postoji; i
8. izjava o odredbama na kojima se temelji usluga i upućivanje na mjesto u AIP-u na kojem su navedene razlike u odnosu na ICAO, ako postoje.

GEN 3.2.2 Ažuriranje karata

Kratak opis načina na koji se vazduhoplovne karte revidiraju i ažuriraju.

GEN 3.2.3 Kupovina karata

Detalji o tome kako nabaviti karte, među kojima su navedeni:

1. služba/prodajna agencija;
2. poštanska adresa;
3. broj telefona;
4. broj telefaksa;
5. e-mail adresa;
6. adresa AFS-a;
7. adresa internet stranice, ako postoji.

GEN 3.2.4 Vrste vazduhoplovnih karata

Spisak raspoloživih vrsta vazduhoplovnih karata sa opštim opisom svake vrste i naznakom predviđene upotrebe.

GEN 3.2.5 Pregled raspoloživih vazduhoplovnih karata

Pregled raspoloživih vazduhoplovnih karata, u kojem su navedeni:

1. naslov vrste;
2. razmjera vrste;
3. ime i/ili broj svake karte ili svakog lista u vrsti;
4. cijena po listu;
5. datum zadnje revizije.

GEN 3.2.6 Indeks Svjetske vazduhoplovne karte (WAC) – ICAO 1:1 000 000

Indeksna karta koja prikazuje pokrivenost i izgled lista za WAC 1:1 000 000, a koju je izradila država članica. Ako se umjesto karte WAC 1:1 000 000 izradi vazduhoplovna karta – ICAO 1:500 000, upotrebljavaju se indeksne karte za prikazivanje pokrivenosti i izgleda lista za vazduhoplovnu kartu – ICAO 1:500 000.

GEN 3.2.7. Topografske karte

Podaci o tome kako nabaviti topografske karte, među kojima su navedeni:

1. ime službe/agencije;
2. poštanska adresa;
3. broj telefona;
4. broj telefaksa;
5. e-mail adresa;
6. adresa AFS-a;
7. adresa internet stranice, ako postoji.

GEN 3.2.8 Ispravke na kartama koje nisu dio AIP

Spisak ispravki vazduhoplovnih karata koje nisu sadržane u AIP-u ili naznaka o tome gdje pronaći te informacije.

GEN 3.3 Usluge u vazdušnom saobraćaju (ATS)

GEN 3.3.1 Nadležna služba

Opis službe za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju i njenih glavnih komponenti, u kojem su navedeni:

1. ime službe;
2. poštanska adresa;
3. broj telefona;
4. broj telefaksa;
5. e-mail adresa;
6. adresa AFS-a;
7. adresa internet stranice, ako postoji;
8. izjava o odredbama na kojima se temelji usluga i upućivanje na mjesto u AIP-u na kojem su navedene razlike u odnosu na ICAO, ako postoje;
9. napomena ako usluga nije dostupna 24 sata dnevno svaki dan u sedmici.

GEN 3.3.2 Oblast nadležnosti

Kratak opis oblasti nadležnosti u kojem se pružaju ATS.

GEN 3.3.3 Vrste usluga

Kratak opis glavnih vrsta pruženih usluga u vazdušnom saobraćaju.

GEN 3.3.4 Postupci koordinacije između korisnika usluga i pružalaca usluga u vazdušnom saobraćaju

Opšti uslovi pod kojima se izvodi koordinacija između operatora i usluga u vazdušnom saobraćaju.

GEN 3.3.5 Minimalna apsolutna visina leta

Kriterijumi za utvrđivanje minimalnih apsolutnih visina leta.

GEN 3.3.6 Adresna lista službi ATS

Abecedni spisak jedinica ATS-a i njihovih adresa, u kojem su navedeni:

1. ime jedinice;
2. poštanska adresa;
3. broj telefona;
4. broj telefaksa;
5. e-mail adresa;
6. adresa AFS-a;
7. adresa internet stranice, ako postoji.

GEN 3.4 Usluge komunikacije

GEN 3.4.1 Nadležna služba

Opis službe odgovorne za pružanje telekomunikacione i navigacione infrastrukture, u kojem su navedeni:

1. ime službe;
2. poštanska adresa;
3. broj telefona;
4. broj telefaksa;
5. e-mail adresa;
6. adresa AFS-a;
7. adresa internet stranice, ako postoji;
8. izjava o odredbama na kojima se temelji usluga i upućivanje na mjesto u AIP-u na kojem su navedene razlike u odnosu na ICAO, ako postoje;
9. napomena ako usluga nije raspoloživa 24 sata dnevno svaki dan u sedmici.

GEN 3.4.2 Oblast nadležnosti

Kratak opis oblasti nadležnosti u kojem se pruža telekomunikaciona usluga.

GEN 3.4.3 Vrste usluga

Kratak opis glavnih vrsta pruženih usluga i sredstava, u kojem su navedeni:

1. radionavigacija;
2. usluge prenosa govora i podataka (*data link*);
3. meteorološke emisije;
4. jezik u upotrebi; i
5. naznaka o tome gdje se mogu dobiti detaljne informacije.

GEN 3.4.4 Zahtjevi i uslovi

Kratak opis zahtjeva i uslova pod kojima je dostupna komunikaciona usluga.

GEN 3.4.5. Ostalo

Sve dodatne informacije (npr. odabrane radijske stanice, telekomunikacioni dijagram).

GEN 3.5 Meteorološke usluge

GEN 3.5.1 Nadležna služba

Kratak opis meteorološke službe odgovorne za pružanje meteoroloških informacija, u kojem su navedeni:

1. ime službe;
2. poštanska adresa;
3. broj telefona;
4. broj telefaksa;
5. e-mail adresa;
6. adresa AFS-a;
7. adresa internet stranice, ako postoji;
8. izjava o odredbama na kojima se temelji usluga i upućivanje na mjesto u AIP-u na kojem su navedene razlike, ako postoje;
9. napomena ako usluga nije raspoloživa 24 sata dnevno svaki dan u sedmici.

GEN 3.5.2 Oblast nadležnosti

Kratak opis oblasti i/ili vazdušnih ruta za koje se pruža meteorološka usluga.

GEN 3.5.3 Meteorološka osmatranja i izvještaji

Detaljan opis meteoroloških osmatranja i izvještaja dostavljenih za međunarodnu vazdušnu plovidbu, u kojem su navedeni:

1. ime stanice i lokacijski indikator prema ICAO-u;
2. vrsta i učestalost osmatranja uključujući oznaku uređaja za automatsko osmatranje;
3. vrste meteoroloških izvještaja i raspoloživost prognoze TREND;
4. posebna vrsta sistema za osmatranje i broj mjesta za osmatranje i prijavu prizemnog vjetra, vidljivosti, vidljivosti duž poletno-sletne staze, najniže visine oblaka, temperature i, ako je primjenjivo, smicanja vjetra (npr. anemometar na presjeku poletno-sletnih staza, transmisometri pored zone dodira itd.);
5. vrijeme rada;
6. napomena o dostupnim vazduhoplovnim klimatološkim informacijama.

GEN 3.5.4 Vrste usluga

Kratak opis glavnih vrsta pruženih usluga, u kojem su navedene pojedinosti o informisanju, savjetovanju, prikazu meteoroloških informacija, dokumentaciji o letu dostupnoj operatorima i članovima letačke posade, i opis metoda i sredstava koji se upotrebljavaju za pružanje meteoroloških informacija.

GEN 3.5.5 Najava zahtjeva za MET uslugu

Minimalno vrijeme za koliko unaprijed operatori moraju da najave pružaocu meteoroloških usluga zahtjev ili njegovu izmjenu u vezi sa informisanjem, savjetovanjem i dokumentacijom o letu i drugim meteorološkim informacijama.

GEN 3.5.6 Izvještaji iz vazduhoplova

Prema potrebi, zahtjevi pružaoca meteoroloških usluga u pogledu izrade i slanja izvještaja iz vazduhoplova.

GEN 3.5.7 VOLMET

Opis usluge VOLMET i/ili D-VOLMET, u kojem su navedeni:

1. ime odašiljačke stanice;
2. pozivni znak ili oznaka i skraćenica radiokomunikacione emisije;
3. frekvencije upotrijebljene za radiodifuzno emitovanje;
4. period radiodifuznog emitovanja;
5. radno vrijeme;
6. popis aerodroma/helidroma za koje su uključeni izvještaji i/ili prognoze; i
7. uključeni izvještaji, prognoze i informacije SIGMET-a i napomene.

GEN 3.5.8 SIGMET i AIRMET

Opis meteorološkog bdjenja u područjima letnih informacija ili u kontrolisanim oblastima za koja se pružaju usluge u vazдушnom saobraćaju, uključujući spisak službi meteorološkog bdjenja u kojem su navedeni:

1. ime službe meteorološkog bdjenja, lokacijski indikator prema ICAO-u;
2. radno vrijeme;
3. područja letnih informacija ili kontrolisane oblasti koje opslužuje;
4. periodi važenja SIGMET-a;
5. posebni postupci koji se primjenjuju na informacije SIGMET-a (npr. za vulkanski pepeo i tropske ciklone);
6. postupci koji se primjenjuju na informacije AIRMET-a (u skladu sa relevantnim regionalnim sporazumima o vazdušnoj plovidbi);
7. jedinice ATS-a kojima su dostavljene informacije SIGMET-a i AIRMET-a;
8. dodatne informacije kao što su ograničenje usluge itd.

GEN 3.5.9 Druge automatizovane meteorološke usluge

Opis dostupnih automatizovanih usluga za pružanje meteoroloških informacija (npr. automatizovana usluga pretpoletnog informisanja dostupna putem telefona i/ili računarskog modema), u kojem su navedeni:

1. ime službe;
2. dostupne informacije;
3. obuhvaćena područja, rute i aerodromi;
4. brojevi telefona i telefaksa, e-mail adresa i, ako postoji, adresa internet stranice.

GEN 3.6 Traganje i spasavanje (SAR)

GEN 3.6.1 Nadležna služba

Kratak opis službi odgovornih za pružanje usluga traganja i spasavanja (SAR), u kojem su navedeni:

1. ime službe/jedinice;
2. poštanska adresa;
3. broj telefona;
4. broj telefaksa;
5. e-mail adresa;
6. adresa AFS-a;
7. adresa internet stranice, ako postoji; i
8. izjava o odredbama na kojima se temelji usluga i upućivanje na mjesto u AIP-u na kojem su navedene razlike u odnosu na ICAO, ako postoje.

GEN 3.6.2 Oblast nadležnosti

Kratak opis oblasti nadležnosti u kojem se pružaju usluge traganja i spasavanja.

GEN 3.6.3 Vrste usluga

Kratak opis i geografski prikaz, prema potrebi, vrste pruženih usluga i objekata uključujući napomene ako je za traganje i spasavanje u vazduhu potreban veći broj vazduhoplova.

GEN 3.6.4 Sporazumi o traganju i spasavanju

Kratak opis važećih sporazuma o traganju i spasavanju, uključujući odredbe za olakšavanje dolaska i odlaska vazduhoplova drugih država članica zbog traganja, spasavanja, popravki ili spasavanja u vezi sa izgubljenim ili oštećenim vazduhoplovom, obavještenju u vazduhu ili nakon obavještenja o planu leta.

GEN 3.6.5 Uslovi raspoloživosti

Kratak opis odredbi o SAR-u, uključujući opšte uslove pod kojima su usluga i organizacija raspoloživi za međunarodnu upotrebu, uključujući naznaku je li organizacija raspoloživa za SAR specijalizovana za tehnike i funkcije SAR-a ili je specijalizovana za druge svrhe, ali je prilagođena za svrhe SAR-a obučavanjem i opremom, ili je samo povremeno raspoloživa i nije posebno obučena ili pripremljena za SAR.

GEN 3.6.6 Procedure i signali

Kratak opis procedura i signala koje primjenjuje vazduhoplov za spasavanje i tabela signala koje preživjeli treba da upotrijebe.

GEN 4. AERODROMSKE/HELIDROMSKE NAKNADE I NAKNADE ZA USLUGE U VAZDUŠNOJ PLOVIDBI

Može se navesti mjesto na kojem se mogu pronaći podaci o stvarnim naknadama, ako nisu navedene u ovom poglavlju.

GEN 4.1 Aerodromske/helidromske naknade

Kratak opis vrste naknada koje mogu da se primjenjuju na aerodromima/helidromima koji su na raspolaganju za međunarodnu upotrebu, u kojem su navedeni:

1. slijetanje vazduhoplova;
2. parkiranje, držanje u hangaru i dugtrajno parkiranje vazduhoplova;
3. putničke usluge;
4. bezbjednost;
5. buka;
6. drugo (carina, zdravlje, imigracija itd.);

7. izuzeća/umanjenja; i
8. načini plaćanja.

GEN 4.2 Naknade za usluge u vazdušnoj plovidbi

Kratak opis naknada koje mogu da se primjenjuju na ANS koje se pružaju za međunarodnu upotrebu, u kojem su navedeni:

1. terminalne naknade;
2. rutne naknade;
3. troškovna osnova za ANS i izuzeća/umanjenja;
4. načini plaćanja.

DIO 2 – NA RUTI (ENR)

Ako se AIP sačinjava i stavlja na raspolaganje u više tomova od kojih svaki ima zasebne amandmane i dodatke, u svakom se tomu nalaze zaseban predgovor, zaseban pregled amandmana na AIP, zasebni pregled dodataka na AIP, zasebna kontrolna lista AIP stranica i zaseban spisak aktuelnih ručnih ispravki. Ako se AIP objavljuje kao jedan tom, napomena „nije primjenljivo” unosi se u svaki od prethodno navedenih pododsjeka.

ENR 0.6 Sadržaj Dijela 2

Spisak odsjeka i pododsjeka u Dijelu 2 – Na ruti.

ENR 1. OPŠTA PRAVILA I POSTUPCI

ENR 1.1 Opšta pravila

Opšta pravila objavljuju se kako se primjenjuju u državi članici.

ENR 1.2 Pravila vizuelnog letjenja

Pravila vizuelnog letjenja objavljuju se kako se primjenjuju u državi članici.

ENR 1.3 Pravila instrumentalnog letjenja

Pravila instrumentalnog letjenja objavljuju se kako se primjenjuju u državi članici.

ENR 1.3.1 Pravila koja se primjenjuju na sve IFR letove

ENR 1.3.2 Pravila IFR letjenja u kontrolisanom vazдушnom prostoru

ENR 1.3.3 Pravila IFR letjenja van kontrolisanog vazдушnog prostora

ENR 1.3.4 Prostor slobodnog planiranja ruta - Opšte procedure

Procedure povezane sa vazдушnim prostorom slobodnih planiranja ruta, uključujući objašnjenje i definicije primijenjenih relevantnih tačaka FRA. U slučaju prekograničnog sprovođenja FRA, uključeni FIR-ovi/UIR-ovi ili CTA-e/UTA-e navode se u tački ENR 1.3.

ENR 1.4 Klasifikacija i opis vazdušnog prostora u kome se pružaju ATS usluge

ENR 1.4.1 Klasifikacija vazdušnog prostora ATS-a

Opis klasa vazdušnog prostora ATS-a u obliku klasifikacione tabele vazdušnog prostora ATS-a u Dodatku 4 Sprovedbene regulative (EU) br. 923/2012, u kojoj je na odgovarajući način označeno ako država članica ne upotrebljava neke klase vazdušnog prostora.

ENR 1.4.2 Opis vazdušnog prostora ATS-a

Drugi opisi vazdušnog prostora ATS-a, kako je primjenljivo, uključujući opšte tekstualne opise.

ENR 1.5 Procedure čekanja, prilaza i odlaska

ENR 1.5.1 Opšte

Mora se navesti izjava o kriterijumima prema kojima se uspostavljaju procedure čekanja, prilaza i odlaska.

ENR 1.5.2 Dolazni letovi

Navode se procedure (konvencionalna i/ili prostorna navigacija) za dolazne letove koji su zajednički letovima u istu vrstu vazdušnog prostora ili unutar nje. Ako se unutar završnog kontrolisanog vazdušnog prostora primjenjuju različite procedure, o tome se stavlja napomena sa upućivanjem na to gdje pronaći te određene procedure.

ENR 1.5.3 Odlazni letovi

Navode se procedure (konvencionalna i/ili prostorna navigacija) za odlazne letove koji su zajednički letovima sa bilo kojeg aerodroma/helidroma.

ENR 1.5.4 Druge relevantne informacije i procedure

Kratak opis dodatnih informacija, npr. ulaznih procedura, poravnanja pri završnom prilazu, procedura i obrazaca čekanja.

ENR 1.6 Usluge i postupci nadzora za ATS

ENR 1.6.1 Primarni radar

Opis usluga i postupaka primarnog radara, u kojem su navedeni:

1. dodatne usluge;
2. primjena usluge radarske kontrole;
3. postupci u slučaju kvara radara i komunikacije vazduh-zemlja;
4. zahtjevi za javljanje pozicije putem govorne komunikacije i komunikacija između kontrolora i pilota preko veze podataka (*data link*) (CPDLC); i
5. grafički prikaz područja pokrivenosti radarom.

ENR 1.6.2 Sekundarni nadzorni radar (SSR)

Opis operativnih postupaka sekundarnog nadzornog radara (SSR), u kojem su navedeni:

1. postupci u slučaju nužde;
2. postupci u slučaju kvara komunikacije vazduh-zemlja i nezakonitog ometanja;
3. sistem dodjele kodova SSR;
4. zahtjevi za javljanje pozicije putem govorne komunikacije i CPDLC-a; i
5. grafički prikaz područja pokrivenosti SSR-om.

ENR 1.6.3 Automatski zavisni nadzor – emisija (ADS-B)

Opis operativnih postupaka za automatski zavisni nadzor – emisija (ADS-B), u kojem su navedeni:

1. postupci u slučaju nužde;
2. postupci u slučaju kvara komunikacije vazduh-zemlja i nezakonitog ometanja;

3. zahtjevi za identifikaciju vazduhoplova;
4. zahtjevi za javljanje pozicije putem govorne komunikacije i CPDLC-a; i
5. grafički prikaz područja pokrivenosti ADS-B-om.

ENR 1.6.4 Druge relevantne informacije i postupci

Kratak opis dodatnih informacija i postupaka, npr. postupaka u slučaju kvara radara i kvara transpondera.

ENR 1.7 Postupci za podešavanje visinomjera

Objavljuje se izjava o postupcima za podešavanje visinomjera, u kojoj su navedeni:

1. kratak uvod sa izjavom o dokumentima ICAO-a na kojima se postupci zasnivaju i razlikama u odnosu na odredbe ICAO-a, ako postoje;
2. osnovni postupci za podešavanje visinomjera;
3. opis regiona za podešavanje visinomjera;
4. postupci koji se odnose na operatore (uključujući pilote); i
5. tabela nivoa krstarenja.

ENR 1.8 Regionalni dopunski postupci ICAO-a

Navode se regionalni dopunski postupci koje utiču na cijelo područje odgovornosti.

ENR 1.9 Upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja (ATFM) i upravljanje vazdušnim prostorom

Kratak opis sistema ATFM-a i upravljanja vazdušnim prostorom, u kojem su navedeni:

1. struktura ATFM-a, područje pružanja usluge, pružena usluga, lokacija jedinica i radno vrijeme;
2. vrste poruka o protoku i opisi formata; i
3. procedure primjenjive na odlazne letove, koji obuhvataju:
 - a) službu odgovornu za pružanje informacija o primijenjenim mjerama ATFM-a;
 - b) zahtjeve u vezi s planom leta; i
 - c) alokaciju slotova;
4. informacije o ukupnoj odgovornosti u vezi sa upravljanjem vazdušnim prostorom unutar FIR-(ov)a, detalji o civilnoj/vojnoj alokaciji vazdušnog prostora i koordinaciji upravljanja, strukturi vazdušnog prostora kojim može da se upravlja (alokacija i promjene u alokaciji) i opštim operativnim procedurama.

ENR 1.10 Planiranje letova

Navode se sva ograničenja ili savjetodavne informacije u vezi sa fazom planiranja leta koji mogu da pomognu korisniku u predstavljanju planirane letačke operacije, među ostalim:

1. postupci za podnošenje plana leta;
2. sistem skupnog plana leta; i
3. promjene podnetog plana leta.

ENR 1.11 Adresiranje poruka planovom leta

Navode se adrese dodijeljene planovima leta, u formi tabela, iz kojih je vidljivo sljedeće:

1. kategorija leta (IFR i/ili VFR);
2. ruta (u FIR i/ili TMA ili preko njih); i
3. adresa poruke.

ENR 1.12 Presrijetanje civilnih vazduhoplova

Navodi se potpuna izjava o postupcima presrijetanja i vizuelnim signalima koji treba da se upotrebljavaju, sa jasnom napomenom o tome jesu li primijenjene odredbe ICAO-a, a ako nisu, da postoje razlike.

ENR 1.13 Nezakonito ometanje

Navode se odgovarajuće procedure koje se treba da se primijene u slučaju nezakonitog ometanja.

ENR 1.14 Nezgode u vazdušnom saobraćaju

Opis sistema za prijavljivanje nezgoda u vazdušnom saobraćaju, u kojem su navedeni:

1. definicija nezgoda u vazdušnom saobraćaju;
2. upotreba obrasca za prijavljivanje nezgoda u vazdušnom saobraćaju;
3. postupak prijavljivanja (uključujući postupak tokom leta); i
4. svrha prijavljivanja i postupanje sa prijavom.

ENR 2. VAZDUŠNI PROSTOR U KOME SE PRUŽAJU USLUGE U VAZDUŠNOM SAOBRAĆAJU

ENR 2.1 FIR, UIR, TMA i CTA

Detaljan opis područja letnih informacija (FIR), gornjih područja letnih informacija (UIR) i kontrolisanih oblasti (CTA) (uključujući posebne CTA-e kao što su TMA-e), u kojem su navedeni:

1. ime, geografske koordinate u stepenima i minutima lateralnih granica FIR-a/UIR-a i u stepenima, minutima i sekundama lateralnih granica CTA-e, vertikalne granice i klasa vazdušnog prostora;
2. identifikacija jedinice koja pruža uslugu;
3. pozivni znak vazduhoplovne stanice nadležne jedinice i korišćeni jezici, naznaka područja i uslova u kojima će se upotrebljavati, ako je primjenjivo;
4. frekvencije i, ako je primjenjivo, broj SATVOICE i napomene za posebne svrhe; i
5. napomene.

Kontrolisane zone oko vojnih vazdušnih baza koje nisu drugačije opisane u AIP-u uključene su u ovaj pododsjek. Ako se zahtjevi Sprovedbene regulative (EU) br. 923/2012 u pogledu planova leta, dvosmjerne komunikacije i javljanja pozicije primjenjuju na sve letove kako bi se uklonila ili smanjila potreba za presrijetanjem i/ili ako postoji mogućnost presrijetanja i potrebno je praćenje VHF frekvencije za slučaj nužde 121,500 MHz, izjava o tome mora da se uključe za relevantna područja ili njihove djelove.

Opis određenih područja nad kojima se zahtijeva opremljenost predajnikom za odašiljanje mjesta nesreće (ELT) i u kojima vazduhoplov mora neprestano da prati VHF frekvenciju za slučaj nužde 121,500 MHz, osim u periodima kada vazduhoplov komunicira na drugim kanalima VHF-a ili kada se zbog ograničenja opreme smještene na vazduhoplovu ili dužnosti u pilotskoj kabini ne mogu istovremeno pratiti dva kanala.

ENR 2.2 Ostali regulisani vazdušni prostor

Detaljan opis zone obavezne upotrebe radio-stanice (RMZ) i zone obavezne upotrebe transpondera (TMZ), u kojem su navedeni:

1. ime, geografske koordinate u stepenima i minutima lateralnih granica RMZ-a/TMZ-a;
2. vertikalne granice u nivoima leta, ili stopama;
3. vrijeme aktivnosti; i
4. napomene.

Ako je utvrđeno, detaljan opis drugih vrsta regulisanog vazdušnog prostora i klasifikacije vazdušnog prostora.

ENR 3. ATS RUTE

ENR 3.1 Donje ATS rute

Detaljan opis donjih ATS ruta, u kojem su navedeni:

1. oznaka rute, oznaka specifikacija zahtijevane komunikacione sposobnosti (RCP), navigacione specifikacije i/ili specifikacije zahtijevane nadzorne sposobnosti (RSP) primjenljive na određene segmente, imena, kodirane oznake ili kodna imena i geografske koordinate u stepenima, minutima i sekundama svih značajnih tačaka koje definišu rutu uključujući tačke za „obavezno” javljanje ili javljanje „na zahtjev”;
2. putanje ili VOR radijali zaokruženi na najbliži stepen, geodetska udaljenost zaokružena na najbližu desetinu kilometra ili desetinu nautičke milje između svake uzastopne određene značajne tačke i, u slučaju VOR radijala, tačke promjene;
3. gornje i donje granice ili minimalne apsolutne visine na ruti zaokružene na najbližih 50 m ili 100 stopa i klasifikacija vazdušnog prostora;
4. lateralne granice i minimalne apsolutne visine nadvišavanja prepreka;
5. smjer nivoa krstarenja;
6. zahtjevi u pogledu preciznosti navigacije za svaki segment rute navigacije zasnovane na performansama vazduhoplova (PBN) (RNAV ili RNP); i
7. napomene, uključujući naznaku nadležne jedinice, njenog operativnog kanala i, ako je primjenjivo, adrese za prijavu, broj SATVOICE i sva ograničenja u pogledu navigacije i specifikacija RCP i RSP.

ENR 3.2 Gornje ATS rute

Detaljan opis gornjih ATS ruta, u kojem su navedeni:

1. oznaka rute, oznaka specifikacija zahtijevane komunikacione sposobnosti (RCP), navigacione specifikacije i/ili specifikacije zahtijevane nadzorne sposobnosti (RSP) primjenljive na određene segmente, imena, kodirane oznake ili kodna imena i geografske koordinate u stepenima, minutima i sekundama svih značajnih tačaka koje definišu rutu uključujući tačke za „obavezno” javljanje ili javljanje „na zahtjev”;
2. putanje ili VOR radijali zaokruženi na najbliži stepen, geodetska udaljenost zaokružena na najbližu desetinu kilometra ili desetinu nautičke milje između svake uzastopne određene značajne tačke i, u slučaju VOR radijala, tačke promjene;
3. gornje i donje granice i klasifikacija vazdušnog prostora;
4. lateralne granice;
5. smjer nivoa krstarenja;
6. zahtjevi u pogledu preciznosti navigacije za svaki segment rute PBN-a (RNAV ili RNP); i
7. napomene, uključujući naznaku nadležne jedinice, njenog operativnog kanala i, ako je primjenjivo, adrese za prijavu, broj SATVOICE i sva ograničenja u pogledu navigacije i specifikacija RCP i RSP.

ENR 3.3 Rute prostorne navigacije

Detaljan opis ruta PBN-a (RNAV i RNP), u kojem su navedeni:

1. oznaka rute, oznaka specifikacija zahtijevane komunikacione sposobnosti (RCP), navigacione specifikacije i/ili specifikacije zahtijevane nadzorne sposobnosti (RSP) primjenljive na određene segmente, imena, kodirane oznake ili kodna imena i geografske koordinate u stepenima, minutima i sekundama svih značajnih tačaka koje definišu rutu uključujući tačke za „obavezno” javljanje ili javljanje „na zahtjev”;
2. kad je riječ o putnim tačkama kojima se definiše ruta prostorne navigacije, dodatno prema potrebi:
 - a) oznaka stanice referentnog VOR-a/DME-a;
 - b) smjer zaokružen na najbliži stepen i udaljenost zaokružena na najbližu desetinu kilometra ili desetinu nautičke milje od referentnog VOR-a/DME-a ako putna tačka nije sa njim kolocirana; i
 - c) nadmorska visina odašiljačke antene DME-a zaokružena na najbližih 30 m (100 stopa);
3. magnetni smjer zaokružen na najbliži stepen, geodetska udaljenost zaokružena na najbližu desetinu kilometra ili desetinu nautičke milje između definisanih krajnjih tačaka i udaljenost između pojedinih uzastopnih određenih značajnih tačaka;
4. gornje i donje granice i klasifikacija vazdušnog prostora;
5. smjer nivoa krstarenja;
6. zahtjevi u pogledu preciznosti navigacije za svaki segment rute PBN-a (RNAV ili RNP); i
7. napomene, uključujući naznaku nadležne jedinice, njenog operativnog kanala i, ako je primjenljivo, adrese za prijavu, broj SATVOICE i sva ograničenja u pogledu navigacije i specifikacija RCP i RSP.

ENR 3.4 Rute helikoptera

Detaljan opis ruta helikoptera, u kojem su navedeni:

1. oznaka rute, oznaka specifikacija zahtijevane komunikacione sposobnosti (RCP), navigacione specifikacije i/ili specifikacije zahtijevane nadzorne sposobnosti (RSP) primjenljive na određene segmente, imena, kodirane oznake ili kodna imena i geografske koordinate u stepenima, minutima i sekundama svih značajnih tačaka koje definišu rutu uključujući tačke za „obavezno” javljanje ili javljanje „na zahtjev”;
2. putanje ili VOR radijali zaokruženi na najbliži stepen, geodetska udaljenost zaokružena na najbližu desetinu kilometra ili desetinu nautičke milje između svake uzastopne određene značajne tačke i, u slučaju VOR radijala, tačke promjene;
3. gornje i donje granice i klasifikacija vazdušnog prostora;
4. minimalne apsolutne visine leta zaokružene na najbližih 50 m ili 100 stopa;
5. zahtjevi u pogledu preciznosti navigacije za svaki segment rute PBN-a (RNAV ili RNP); i

6. napomene, uključujući naznaku nadležne jedinice, njenog operativnog kanala i, ako je primjenljivo, adrese za prijavu, broj SATVOICE i sva ograničenja u pogledu navigacije i specifikacija RCP i RSP.

ENR 3.5 Druge rute

Mora da se navede opis drugih posebno određenih ruta koje su obavezne u navedenom području.

Opis vazdušnog prostora slobodnog planiranja ruta (FRA), kao određenog vazdušnog prostora unutar kojeg korisnici mogu slobodno da planiraju direktne rute između definisane ulazne tačke i definisane izlazne tačke, uključujući informacije o direktnom usmjeravanju, ograničenjima upotrebe putnih tačaka za direktna usmjeravanja i naznaku u planu leta (stavka 15). Opisuju se preduslovi za izdavanje odobrenja kontrole letjenja.

ENR 3.6 Čekanje na ruti

Mora da se navede detaljan opis procedura čekanja na ruti, u kojem su navedeni:

1. identifikacija čekanja (ako postoji) i fiks za čekanje (navigaciono sredstvo) ili putna tačka sa geografskim koordinatama u stepenima, minutima i sekundama;
2. dolazna putanja;
3. smjer proceduralnog zaokreta;
4. najveća indicirana brzina;
5. minimalni i maksimalni nivo čekanja;
6. vrijeme/udaljenost do dolaska; i
7. oznaka nadležne jedinice i njene operativne frekvencije.

ENR 4. RADIONAVIGACIONI UREĐAJI/SISTEMI

ENR 4.1 Radionavigacioni uređaji – na ruti

Spisak stanica koje pružaju radionavigacione usluge uspostavljenih za potrebe letjenja na ruti i poređanih abecednim redoslijedom prema imenu stanice, u kojem su navedeni:

1. ime stanice i magnetne varijacije zaokružene na najbliži stepen i za VOR deklinacija stanice zaokružena na najbliži stepen, koja se upotrebljava za tehničko usklađivanje;
2. identifikacija;
3. frekvencija/kanal za svaki element;
4. vrijeme rada;
5. geografske koordinate u stepenima, minutima i sekundama položaja odašiljačke antene;
6. nadmorska visina odašiljačke antene DME-a zaokružena na najbližih 30 m (100 stopa); i
7. napomene.

Ako operativno tijelo uređaja nije imenovano tijelo, ime operativnog tijela navodi se u koloni sa napomenama. Domet uređaja navodi se u koloni sa napomenama.

ENR 4.2 Posebni navigacioni sistemi

Opis stanica povezanih sa posebnim navigacionim sistemima, u kojem su navedeni:

1. ime stanice ili lanca;
2. vrsta raspoložive usluge (glavni signal, pomoćni signal, boja);
3. frekvencija (broj kanala, osnovna frekvencija, frekvencija ponavljanja, kako je primjenljivo);
4. vrijeme rada;
5. geografske koordinate u stepenima, minutima i sekundama položaja odašiljačke stanice; i
6. napomene.

Ako operativno tijelo sistema nije imenovano tijelo, ime operativnog tijela navodi se u koloni sa napomenama. Domet sistema navodi se u koloni sa napomenama.

ENR 4.3 Globalni navigacioni satelitski sistem (GNSS)

Spisak i opis elemenata globalnog navigacionog satelitskog sistema (GNSS) koji pružaju navigacionu uslugu uspostavljenih za potrebe letjenja na ruti i poređanih abecednim redoslijedom prema imenu elementa, u kojima su navedeni:

1. naziv elementa GNSS-a (GPS, GLONASS, EGNOS, MSAS, WAAS itd.);
2. frekvencije, prema potrebi;
3. geografske koordinate u stepenima, minutima i sekundama nominalnog područja usluga i područja dometa; i
4. napomene.

Ako operativno tijelo sistema nije imenovano tijelo, ime operativnog tijela navodi se u koloni sa napomenama.

ENR 4.4. Kodne oznake značajnih tačaka

Abecedni spisak kodnih oznaka (petoslovno kodno ime koje može lako da se izgovori) utvrđenih za značajne tačke na pozicijama koje nisu označene lokacijom radionavigacionih sredstava, u kojem su navedeni:

1. kodna oznaka;
2. geografske koordinate pozicije u stepenima, minutima i sekundama;
3. upućivanje na ATS ili druge rute na kojima se tačka nalazi; i
4. napomene, uključujući dodatnu definiciju pozicija, prema potrebi.

ENR 4.5 Rutna vazduhoplovna svjetla na zemlji

Popis vazduhoplovnih svjetala na tlu i drugih svjetlosnih signala koji označavaju geografske položaje koje država članica bira kao značajne, u kojem su navedeni:

1. ime grada ili mjesta ili druga oznaka svjetlosnog signala;
2. vrsta svjetlosnog signala i intenzitet svijetla u hiljadama kandela;
3. karakteristike signala;
4. sati rada; i
5. napomene.

ENR 5. NAVIGACIONA UPOZORENJA

ENR 5.1 Zabranjena, uslovno zabranjena i opasna područja

Opis i prema potrebi grafički prikaz zabranjenih, uslovno zabranjenih i opasnih područja uz informacije o njihovom uspostavljanju i aktivaciji, u kojem su navedeni:

1. identifikacija, naziv i geografske koordinate lateralnih granica u stepenima, minutima i sekundama ako se nalaze unutar granica kontrolisane oblasti/kontrolisane zone i u stepenima i minutima ako se nalaze izvan granica kontrolisane oblasti /kontrolisane zone;
2. gornje i donje granice; i
3. napomene, uključujući vrijeme aktivnosti.

Vrsta ograničenja ili priroda opasnosti i rizika od presrijetanja u slučaju prodiranja navodi se u koloni sa napomenama.

ENR 5.2 Zone za vojne vježbe i obuku i zona identifikacije za potrebe vazdušne obrane (ADIZ)

Opis i prema potrebi grafički prikaz utvrđenih zona za vojnu obuku i vojne vježbe koje se odvijaju u redovnim intervalima i utvrđena zona identifikacije za potrebe vazdušne obrane (ADIZ), u kojem su navedeni:

1. geografske koordinate lateralnih granica u stepenima, minutima i sekundama ako se nalaze unutar granica kontrolisane oblasti/kontrolisane zone i u stepenima i minutima ako se nalaze izvan granica kontrolisanog područja/kontrolisane zone;
2. gornje i donje granice i sistem sredstva najave aktivacije zajedno sa informacijama relevantnim za civilne letove i primjenljivim na procedure u ADIZ-u; i
3. napomene, uključujući vrijeme aktivnosti i rizik od presrijetanja u slučaju prodiranja u ADIZ.

ENR 5.3 Ostale opasne aktivnosti i druge potencijalne opasnosti

ENR 5.3.1. ostale opasne aktivnosti

Opis i prema potrebi kartografski prikaz aktivnosti koje predstavljaju posebnu ili očiglednu opasnost za operacije vazduhoplova i mogle bi uticati na letove, u kojem su navedeni:

1. geografske koordinate u stepenima i minutima središta područja i opseg uticaja;
2. vertikalne granice;
3. preporučene mjere;
4. tijelo odgovorno za pružanje informacija; i
5. napomene, uključujući vrijeme aktivnosti.

ENR 5.3.2 Druge potencijalne opasnosti

Opis i prema potrebi kartografski prikaz drugih potencijalnih opasnosti koje bi mogle da utiču na letove (npr. aktivni vulkani, nuklearne elektrane itd.), u kojem su navedeni:

1. geografske koordinate u stepenima i minutima lokacije potencijalne opasnosti;
2. vertikalne granice;
3. preporučene mjere;
4. tijelo odgovorno za pružanje informacija; i
5. napomene.

ENR 5.4 Prepreke za vazdušnu plovību

Spisak prepreka koje utiču na vazdušnu plovību u području 1 (cijela teritorija države članice), u kojem su navedeni:

1. identifikacija ili oznaka prepreke;
2. vrsta prepreke;
3. položaj prepreke, koji označavaju geografske koordinate u stepenima, minutima i sekundama;
4. nadmorska visina i visina prepreke zaokružene na najbliži metar ili stopu;
5. vrsta i boja osvjjetljenja prepreke (ako postoji); i
6. ako je primjenljivo, naznaka da je spisak prepreka raspoloživ u elektronskom obliku, i upućivanje na tačku GEN.3.1.6.

ENR 5.5 Vazduhoplovne sportske i rekreativne aktivnosti

Kratak opis i prema potrebi grafički prikaz intenzivnih vazduhoplovnih sportskih i rekreativnih aktivnosti i uslova pod kojima se izvode, a u kojem su navedeni:

1. oznaka i geografske koordinate lateralnih granica u stepenima, minutima i sekundama ako se nalaze unutar granica kontrolisane oblasti/kontrolisane zone i u stepenima i minutima ako se nalaze van granica kontrolisane oblasti/kontrolisane zone;
2. vertikalne granice;
3. telefonski broj operatora/korisnika; i
4. napomene, uključujući vrijeme aktivnosti.

ENR 5.6 Kretanje ptica i područja sa osjetljivom faunom

Opis i prema potrebi kartografski prikaz kretanja ptica zbog migracije, uključujući migracijske rute i stalna odmorišta i područja sa osjetljivom faunom.

ENR 6. RUTNE KARTE

U ovom se odsjeku navode rutna karta ICAO-a i indeksne karte.

DIO 3 – AERODROMI (AD)

Ako se AIP sačinjava i stavlja na raspolaganje u više tomova od kojih svaki ima zasebne amandmane i dodatke, u svakom se tomu nalaze zaseban predgovor, zaseban pregled amandmana na AIP, zaseban pregled dodatka na AIP, zasebna kontrolna lista AIP stranica i zaseban spisak aktuelnih ručnih ispravki. Ako se AIP objavljuje kao jedan tom, napomena „nije primjenljivo“ unosi se u svaki od prethodno navedenih pododsjeka.

AD 0.6 Sadržaj Dijela 3

Spisak odsjeka i pododsjeka u Dijelu 3 – Aerodromi (AD).

AD 1. AERODROMI/HELIDROMI – UVOD

AD 1.1 Raspoloživost i uslovi za korišćenje aerodroma/helidroma

AD 1.1.1 Opšti uslovi

Kratak opis nadležnog organa odgovornog za aerodrome i helidrome, u kojem su navedeni:

1. opšti uslovi pod kojima su aerodromi/helidromi i povezana infrastruktura raspoloživi za korišćenje; i
2. izjava o odredbama na kojima se zasnivaju usluge i upućivanje na mjesto u AIP-u na kojem su navedene razlike u odnosu na ICAO, ako postoje.

AD 1.1.2 Upotreba vojnih aerodroma

Propisi i procedure, ako postoje, koji se odnose na civilnu upotrebu vojnih aerodroma.

AD 1.1.3 Postupci u uslovima smanjene vidljivosti (LVP)

Opšti uslovi pod kojima se primjenjuju postupci u uslovima smanjene vidljivosti primjenjive na operacije kategorije II/III na aerodromima, ako postoje.

AD 1.1.4. Aerodromski operativni minimumi

Detalji o operativnim minimumima koje primjenjuje država članica.

AD 1.1.5 Druge informacije

Ako je primjenjivo, druge informacije slične prirode.

AD 1.2 Usluge spasilačko-vatrogasne zaštite (RFFS) i plan čišćenja snijega

AD 1.2.1 Usluge spasilačko-vatrogasne zaštite

Kratak opis pravila kojima se uređuje uspostavljanje usluga spasilačko-vatrogasne zaštite na aerodromima/helidromima raspoloživim za javnu upotrebu uz naznaku kategorija spasilačko-vatrogasne zaštite koje je utvrdila država članica.

AD 1.2.2 Plan čišćenja snijega

Kratak opis opštih elemenata plana postupanja u slučaju snijega za aerodrome/helidrome raspoložive za javnu upotrebu na kojima se obično pojavljuju sniježni uslovi, a u kojem su navedeni:

1. organizacija zimske službe;
2. nadzor površina za kretanje;
3. mjerne metode i obavljena mjerenja;
4. mjere preduzete za održavanje upotrebljivosti površina za kretanje;
5. sistem i način izvještavanja;
6. slučajevi zatvaranja poletno-sletne staze; i
7. distribucija informacija o sniježnim uslovima.

AD 1.3 Pregled aerodroma i helidroma

Spisak i grafički prikaz aerodroma/helidroma u državi članici, u kojem su navedeni:

1. ime aerodroma/helidroma i lokacijski indikator prema ICAO-u;
2. vrsta saobraćaja za koji smije da se upotrebljava taj aerodrom/helidrom (međunarodni/nacionalni, IFR/VFR, redovni/vanredni, generalna avijacija, vojni saobraćaj i ostalo); i
3. upućivanje na AIP, Dio 3 Pododsjek u kojem su navedeni detalji o aerodromu/helidromu.

AD 1.4 Grupisanje aerodroma/helidroma

Kratak opis kriterijuma koje država članica primjenjuje pri grupisanju aerodroma/helidroma za proizvodnju/distribuciju/pružanje informacija.

AD 1.5 Status sertifikacije aerodroma

Spisak aerodroma u državi članici sa naznakom statusa sertifikacije, u kojem su navedeni:

1. ime aerodroma i lokacijski indikator prema ICAO-u;
2. datum i, ako je primjenjivo, period važenja sertifikacije; i
3. napomene, ako postoje.

AD 2. AERODROMI

Napomena. – **** se treba zamijeniti odgovarajućim lokacijskim indikatorom prema ICAO-u.

**** AD 2.1 Lokacijski indikator i naziv aerodroma

Navode se lokacijski indikator prema ICAO-u i naziv aerodroma. Lokacijski indikator prema ICAO-u sastavni je dio sistema upućivanja koji se primjenjuje na sve pododsjek u Odsjeku AD 2.

**** AD 2.2 Geografski i administrativni podaci o aerodromu

Objavljaju se geografski i administrativni podaci, među kojima su navedeni:

1. referentna tačka aerodroma (geografske koordinate u stepenima, minutima i sekundama) i lokacija;
2. smjer i udaljenost referentne tačke aerodroma od centra grada koji aerodrom opslužuje;
3. nadmorska visina aerodroma zaokružena na najbliži metar ili stopu i referentna temperatura;
4. prema potrebi, undulacija geoida na poziciji nadmorske visine aerodroma zaokruženoj na najbliži metar ili stopu;
5. magnetna varijacija zaokružena na najbliži stepen, datum informacije i godišnje promjene;
6. ime operatora aerodroma, adresa, brojevi telefona i telefaksa, e-mail adresa, adresa AFS-a i, ako je dostupna, adresa internet stranice;
7. vrsta saobraćaja za koji aerodrom smije da se upotrebljava (IFR/VFR); i
8. napomene.

**** AD 2.3 Radno vrijeme

Detaljan opis radnog vremena službi na aerodromu, u koji su uključeni:

1. operator aerodroma;
2. carinske i imigracione službe;
3. zdravstvene i sanitarne službe;
4. AIS služba za informisanje;
5. ATS prijavni biro (ARO);
6. MET služba za informisanje;

7. ATS;
8. snabdijevanje gorivom;
9. opsluživanje;
10. bezbjednost;
11. odleđivanje; i
12. napomene.

**** AD 2.4 Službe i sredstva za opsluživanje

Detaljan opis službi i sredstava za opsluživanje raspoloživih na aerodromu, u kojem su navedeni:

1. sredstva za rukovanje teretom;
2. vrste goriva i ulja;
3. objekti za snabdijevanje gorivom i njihov kapacitet;
4. objekti za odleđivanje;
5. hangarski prostor za gostujuće vazduhoplove;
6. infrastruktura za popravku gostujućih vazduhoplova;
7. napomene.

**** AD 2.5 Pogodnosti za putnike

Kratak opis pogodnosti za putnike raspoloživih na aerodromu ili upućivanje na druge izvore informacija, npr. internet stranice, a u kojima su navedeni:

1. hotel(i) na aerodromu ili u blizini;
2. restoran(i) na aerodromu ili u blizini;
3. mogućnosti prevoza;
4. medicinski objekti;
5. banka ili pošta na aerodromu ili u blizini;
6. turistička kancelarija;
7. napomene.

**** AD 2.6 Usluge spasilačko-vatrogasne zaštite

Detaljan opis usluga spasilačko-vatrogasne zaštite i opreme raspoloživih na aerodromu, u kojem su navedeni:

1. kategorija aerodroma za gašenje požara;
2. oprema za spašavanje;
3. kapacitet za uklanjanje onesposobljenog vazduhoplova; i
4. napomene.

**** AD 2.7 Sezonska upotrebljivost – čišćenje

Detaljan opis opreme i operativnih prioriteta utvrđenih za čišćenje aerodromskih površina za kretanje, u kojem su navedeni:

1. vrste opreme za čišćenje;
2. prioriteti čišćenja;
3. napomene.

**** AD 2.8 Pristanišne platforme, rulne staze i mjesta provjere položaja

Podaci o fizičkim karakteristikama platformi, rulnih staza i lokacija/pozicija određenih kontrolnih tačaka, među kojima su navedeni:

1. oznaka, površina i nosivost platformi;
2. oznaka, širina, površina i nosivost rulnih staza;
3. lokacija i nadmorska visina kontrolnih tačaka visinomjera zaokružene na najbliži metar ili stopu;
4. lokacija kontrolnih tačaka sistema VOR;
5. pozicija kontrolnih tačaka sistema INS u stepenima, minutima, sekundama i stotinkama sekundi;
6. napomene.

Ako su lokacije/pozicije provjere navedene na karti aerodroma, o tome se stavlja napomena u ovom pododjeljku.

**** AD 2.9 Sistem za vođenje i kontrolu kretanja i dnevne oznake

Kratak opis sistema za vođenje i kontrolu površinskog kretanja i oznaka na platformama i rulnim stazama, u kojem su navedeni:

1. upotreba znakova za oznaku parkirnog mjesta vazduhoplova, linije navođenja na rulnoj stazi i vizuelni sistem za vođenje pri pristajanju/parkiranju na parkirnim mjestima vazduhoplova;
2. oznake i svijetla poletno-sletne staze i rulne staze;
3. rampe za zaustavljanje (ako postoje);
4. napomene.

**** AD 2.10 Aerodromske prepreke

Detaljan opis prepreka, u kojem su navedeni:

1. prepreke u području 2:
 - a) identifikacija ili oznaka prepreke;
 - b) vrsta prepreke;
 - c) položaj prepreke, koji označavaju geografske koordinate u stepenima, minutima, sekundama i desetinkama sekundi;
 - d) nadmorska visina i visina prepreke zaokružene na najbliži metar ili stopu;
 - e) oznaka prepreke i vrsta i boja osvijetljenja prepreke (ako postoji);
 - f) ako je primjenljivo, naznaka da je spisak prepreka dostupan u elektronskom obliku, i upućivanje na tačku GEN 3.1.6.; i
 - g) oznaka „NIL“, prema potrebi;
2. mora se jasno navesti nedostatak skupa podataka za aerodrome iz područja 2, a podaci o preprekama moraju se navesti za sljedeće:
 - a) prepreke koje prodiru površine ograničenja prepreka;
 - b) prepreke koje prodiru površinu za identifikaciju prepreka u području putanje polijetanja; i
 - c) druge prepreke koje se smatraju opasnim za vazdušnu plovidbu;
3. naznaka da nema informacija o preprekama u području 3, ili ako postoje:

- a) identifikacija ili oznaka prepreke;
- b) vrsta prepreke;
- c) položaj prepreke, koji označavaju geografske koordinate u stepenima, minutima, sekundama i desetinkama sekundi;
- d) nadmorska visina i visina prepreke zaokružene na najbližu desetinu metra ili desetinu stope;
- e) oznaka prepreke i vrsta i boja osvijetljenja prepreke (ako postoji);
- f) ako je primjenjivo, naznaka da je spisak prepreka dostupan u elektronskom obliku, i upućivanje na tačku GEN 3.1.6.; i
- g) oznaka „NIL“, prema potrebi.

**** AD 2.11 Meteorološke informacije

Detaljan opis meteoroloških informacija pruženih na aerodromu i naznaka koja je meteorološka služba odgovorna za navedenu uslugu, u kojem su navedeni:

1. ime povezane meteorološke službe;
2. radno vrijeme i, prema potrebi, informacija o dežurnoj meteorološkoj službi van tog vremena;
3. služba odgovorna za pripremu TAF-ova i period važenja i interval izdavanja prognoza;
4. raspoloživost prognoza TREND za aerodrom i interval izdavanja;
5. informacije o načinu informisanja i/ili savjetovanja;
6. vrste dostavljene dokumentacije o letu i jezici koji se upotrebljavaju u dokumentaciji o letu;
7. karte i druge informacije prikazane ili raspoložive za informisanje ili savjetovanje;
8. dodatna oprema raspoloživa za pružanje informacija o meteorološkim uslovima, kao što su meteorološki radar i prijemnik za satelitske slike;
9. jedinice ATS-a kojima su dostavljene meteorološke informacije;
10. dodatne informacije kao što su bilo koja ograničenja u pružanju usluge.

**** AD 2.12 Fizičke karakteristike poletno-sletne staze

Detaljan opis fizičkih karakteristika poletno-sletne staze, za svaku poletno-sletnu stazu, u kojem su navedeni:

1. oznake;
2. stvarni smjer zaokružen na jednu stotinu stepena;
3. dimenzije poletno-sletnih staza zaokružene na najbliži metar ili stopu;
4. nosivost kolovoza (klasifikacioni broj kolovozne konstrukcije (PCN) i povezani podaci) i površine svake poletno-sletne staze i povezanih staza za zaustavljanje;
5. geografske koordinate u stepenima, minutima, sekundama i stotinkama sekundi za svaki prag i kraj poletno-sletne staze i, prema potrebi, undulacija geoida:
 - pragova poletno-sletne staze za neprecizni prilaz zaokružene na najbliži metar ili stopu; i
 - pragova poletno-sletne staze za precizni prilaz zaokružene na najbližu desetinu metra ili desetinu stope;
6. nadmorske visine:
 - pragova poletno-sletne staze za neprecizni prilaz zaokružene na najbliži metar ili stopu; i
 - pragova i najviše nadmorske visine zone dodira poletno-sletne staze za precizni prilaz zaokružene na najbližu desetinu metra ili desetinu stope;
7. nagib svake poletno-sletne staze i povezanih staza za zaustavljanje;
8. dimenzije staza za zaustavljanje (ako postoje) zaokružene na najbliži metar ili stopu;
9. dimenzije pretpolja (ako postoje) zaokružene na najbliži metar ili stopu;
10. dimenzije osnovne staze;
11. dimenzije sigurnosne površine kraja poletno-sletne staze;
12. lokacija (koji kraj poletno-sletne staze) i opis sistema zaustavljanja (ako postoji);
13. postojanje zone bez prepreka; i
14. napomene.

**** AD 2.13 Deklarisane dužine

Detaljan opis deklariranih dužina zaokruženih na najbliži metar ili stopu za svaki smjer svake poletno-sletne staze, u kojem su navedeni:

1. oznaka poletno-sletne staze;
2. raspoloživa dužina za zalet;
3. raspoloživa dužina za polijetanje i, ako je primjenjivo, alternativne smanjene deklarirane dužine;
4. raspoloživa dužina za ubrzavanje i zaustavljanje;
5. raspoloživa dužina za slijetanje; i
6. napomene uključujući ulaznu tačku ili početnu tačku poletno-sletne staze, ako su objavljene alternativne smanjene dužine.

Ako smjer poletno-sletne staze ne može da se iskoristi za polijetanje i/ili slijetanje jer je to operativno zabranjeno, to se objavljuje i unose se riječi „nije upotrebljivo“ ili skraćenica „NU“.

**** AD 2.14 Prilazna svjetla i svjetla poletno-sletne staze

Detaljan opis prilaznih svjetala i svjetala poletno-sletne staze, u kojem su navedeni:

1. oznaka poletno-sletne staze;
2. vrsta, dužina i intenzitet sistema prilaznih svjetala;
3. svjetla praga poletno-sletne staze, boja i krilne rampe;
4. tip sistema pokazivača ugla vizuelnog prilaza;
5. dužina svjetala zone dodira poletno-sletne staze;
6. dužina, razmak, boja i intenzitet svjetala centralne linije poletno-sletne staze;
7. dužina, razmak, boja i intenzitet svjetala ivice poletno-sletne staze;
8. boja svjetala kraja poletno-sletne staze i krilnih rampi;
9. dužina i boja svjetala staze za zaustavljanje; i
10. napomene.

**** AD 2.15 Ostale svjetlosne oznake, rezervno napajanje

Opis ostalih svjetlosnih oznaka i rezervnog napajanja, u kojem su navedeni:

1. lokacija, karakteristike i sati rada aerodromskih farova/identifikacionih farova (ako postoje);
2. lokacija i osvjetljenje (ako postoji) anemometra/pokazivača smjera slijetanja;
3. svijetla ivice i centralne linije rulne staze;
4. rezervno napajanje energijom uključujući vrijeme prebacivanja; i
5. napomene.

**** AD 2.16 Površina za slijetanje helikoptera

Detaljan opis površine za slijetanje helikoptera obezbijedene na aerodromu, u kojem su navedeni:

1. geografske koordinate u stepenima, minutima, sekundama i stotinkama sekundi i, prema potrebi, undulacija geoida geometrijskog centra zone prizemljenja i uzleta (TLOF) ili svakog praga zone završnog prilaza i polijetanja (FATO):
 - za neprecizni prilaz zaokružene na najbliži metar ili stopu, i
 - za precizni prilaz zaokružene na najbližu desetinu metra ili desetinu stope;
2. nadmorska visina područja TLOF i/ili FATO:
 - za neprecizni prilaz zaokružena na najbliži metar ili stopu, i
 - za precizni prilaz zaokružena na najbližu desetinu metra ili desetinu stope;
3. dimenzije područja TLOF i FATO zaokružene na najbliži metar ili stopu, vrsta površine, nosivost i oznake;
4. stvarni smjer zaokružen na jedan stoti dio stepena FATO-a;
5. raspoložive objavljene dužine zaokružene na najbliži metar ili stopu;
6. prilazna svijetla i svijetla FATO-a; i
7. napomene.

**** AD 2.17 Vazdušni prostor u kome se pružaju usluge u vazdušnom saobraćaju

Detaljan opis vazdušnog prostora u kome se pruža ATS organizovanog na aerodromu, u kojem su navedeni:

1. oznaka vazdušnog prostora i geografske koordinate u stepenima, minutima i sekundama lateralnih granica;
2. vertikalne granice;
3. klasifikacija vazdušnog prostora;
4. pozivni znak i jezici jedinice ATS-a koja pruža uslugu;
5. prelazna apsolutna visina;
6. vrijeme primjene; i
7. napomene.

**** AD 2.18 Sredstva za komunikaciju pružanju ATS usluga

Detaljan opis sredstava za komunikaciju u pružanju ATS-a na aerodromu, u kojem su navedeni:

1. oznaka usluge;
2. pozivni znak;
3. kanali;
4. SATVOICE brojevi, ako postoje;
5. adresa prijave, prema potrebi;
6. vrijeme rada; i
7. napomene.

**** AD 2.19 Radionavigacioni i uređaji za slijetanje

Detaljan opis radionavigacionih i uređaja za slijetanje povezanih sa instrumentalnim prilazom i procedurama u završnom kontrolisanom području na aerodromu, u kojem su navedeni:

1. vrsta sredstava, magnetna varijacija zaokružena na najbliži stepen, prema potrebi, i vrsta podržanih operacija za sistem za instrumentalno slijetanje (ILS)/mikrotalasni sistem slijetanja (MLS), osnovni GNSS, satelitski sistem za poboljšavanje signala (SBAS) i zemaljski sistem za poboljšavanje signala (GBAS) i za VOR/ILS/MLS deklinacija stanica zaokružena na najbliži stepen, koja se upotrebljava za tehničko usklađivanje;
2. identifikacija, prema potrebi;
3. frekvencije, brojevi kanala, pružalac usluga i identifikator referentne putanje (RPI), prema potrebi;
4. sati rada, prema potrebi;
5. geografske koordinate u stepenima, minutima, sekundama i desetinkama sekundi položaja odašiljačke antene, prema potrebi;
6. nadmorska visina odašiljačke antene DME-a zaokružena na najbližih 30 m (100 stopa) i preciznog DME-a (DME/P) zaokružena na najbliža 3 m (10 stopa), nadmorska visina referentne tačke GBAS-a zaokružena na najbliži metar ili stopu i elipsoidna visina tačke zaokružena na najbliži metar ili stopu; za SBAS elipsoidna visina tačke praga slijetanja (LTP) ili zamišljene tačke praga (FTP) zaokružena na najbliži metar ili stopu;
7. radijus obima usluge od referentne tačke GBAS-a zaokružen na najbliži kilometar ili nautičku milju; i
8. napomene.

Kada se isto sredstvo upotrebljava na ruti i na aerodromu, u odjeljku ENR 4 mora isto tako da se navede opis. Ako zemaljski sistem za poboljšavanje signala (GBAS) opslužuje više od jednog aerodroma, za svaki aerodrom navodi se opis sredstva. Ako operativno tijelo uređaja nije imenovano tijelo, ime operativnog tijela navodi se u koloni sa napomenama. Domet uređaja navodi se u koloni sa napomenama.

**** AD 2.20 Lokalni propisi na aerodromu

Detaljan opis propisa primjenljivih na upotrebu aerodroma, uključujući prihvatljivost letova za obuku, neradijskih i ultralakih vazduhoplova i sličnih, i na zemaljsko manevrisanje i parkiranje, ali ne uključujući postupaka za letjenje.

**** AD 2.21 Procedure za smanjenje buke

Detaljan opis procedura za smanjenje buke uspostavljenih na aerodromu.

**** AD 2.22 Postupci za letjenje

Detaljan opis uslova i postupaka za letjenje, uključujući radarske procedure i/ili procedure ADS-B, uspostavljenih na osnovu organizacije vazdušnog prostora na aerodromu. Ako su utvrđeni postupci u uslovima smanjene vidljivosti na aerodromu, njihov detaljan opis, u kojem su navedeni:

1. poletno-sletne staze i pridružena oprema koja je odobrena za upotrebu u postupcima u uslovima smanjene vidljivosti;
2. definisani meteorološki uslovi pod kojima bi se postupci u uslovima smanjene vidljivosti započinjali, sprovodili i završavali;
3. opis zemaljskih oznaka/osvjetljenja za upotrebu u postupcima u uslovima smanjene vidljivosti; i
4. napomene.

**** AD 2.23 Dodatne informacije

Dodatne informacije na aerodromu, kao što su napomene o koncentracijama ptica na aerodromu i značajnom dnevnom kretanju između područja za odmor i hranjenje, u mjeri u kojoj je to izvodljivo.

Posebne dodatne informacije u pogledu daljinskog aerodromskog ATS-a:

1. naznaka da se pruža daljinski aerodromski ATS;
2. lokacija signalne svjetiljke npr. izrazom „signalna svjetiljka nalazi se na [geografski položaj]” i jasna naznaka lokacije signalne svjetiljke na karti svakog relevantnog aerodroma;
3. opis svih posebnih metoda komunikacije koje se smatraju potrebnim u slučaju višestrukog načina rada, kao npr. uključivanje imena aerodroma/pozivnog znaka jedinice ATS-a u svu komunikaciju (tj. ne samo za prvi kontakt) pilota i ATCO-a/ službe koja pruža uslugu aerodromskog letnog informisanja (AFISO);
4. opis svih relevantnih aktivnosti koje korisnici vazdušnog prostora zahtijevaju nakon izvanredne/neuobičajene situacije i moguće vanredne mjere koje preduzima pružalac ATS-a u slučaju poremećaja, ako je primjenljivo (u tački AD 2.22 „Postupci za letjenje”); i
5. opis međuzavisnosti dostupnosti usluga ili naznaka aerodroma koji nisu prikladni za preusmjeravanje sa aerodroma (korisnici vazdušnog prostora ne smiju da planiraju određeni aerodrom kao alternativu ako ih opslužuje isti udaljeni centar aerodromske kontrole letjenja), ako se smatra primjenljivim.

**** AD 2.24 Vazduhoplovne karte koje se odnose na aerodrom

Vazduhoplovne karte koje se odnose na aerodrom navode se sljedećim redoslijedom:

1. aerodromska/helidromska karta – ICAO;
2. karta parkiranja/pristajanja vazduhoplova – ICAO;
3. karta rulanja vazduhoplova – ICAO;
4. karta prepreka aerodroma – ICAO tip A (za svaku poletno-sletnu stazu);
5. karta aerodromskog terena i prepreka – ICAO (elektronska);
6. karta terena za precizno prilaženje – ICAO (poletno-sletne staze kategorije II i III za precizni prilaz);
7. karta područja – ICAO (odlazne i tranzitne rute);
8. karta standardnih instrumentalnih odlazaka – ICAO;
9. karta oblasti – ICAO (dolazne i tranzitne rute);
10. karta standardnih instrumentalnih dolazaka – ICAO;
11. karta minimalnih radarskih apsolutnih visina – ICAO;
12. karta za instrumentalni prilaz – ICAO (za svaku vrstu poletno-sletne staze i procedure);
13. karta za vizuelni prilaz – ICAO; i
14. koncentracije ptica u blizini aerodroma.

Ako neke od vazduhoplovnih karata nisu izrađene, o tome se stavlja napomena u odsjeku GEN 3.2 „Vazduhoplovne karte”.

AD 3. HELIDROMI

Kada se na aerodromu obezbjeđuje područje slijetanja helikoptera, podaci o tome navode se samo u tački **** AD 2.16.

Napomena.- **se treba zamijeniti odgovarajućom oznakim lokacijskim indikatorom prema ICAO-u**

**** AD 3.1 Lokacijski indikatori naziv helidroma

U AIP-u se navode lokacijski indikatori prema ICAO-u dodijeljena helidromu i naziv helidroma. Lokacijski indikator prema ICAO-u sastavni je dio sistema upućivanja koji se primjenjuje na sve pododseke u odsjeku AD 3.

**** AD 3.2 Geografski i administrativni podaci o helidromu

Objavljuju se geografski i administrativni podaci o helidromu:

1. referentna tačka helidroma (geografske koordinate u stepenima, minutima i sekundama) i lokacija;
2. smjer i udaljenost referentne tačke helidroma od centra grada koji helidrom opslužuje;
3. nadmorska visina helidroma zaokružena na najbliži metar ili stopu i referentna temperatura;
4. prema potrebi, undulacija geoida na poziciji nadmorske visine helidroma zaokruženoj na najbliži metar ili stopu;
5. magnetna varijacija zaokružena na najbliži stepen, datum informacije i godišnje promjene;
6. ime operatora helidroma, adresa, brojevi telefona i telefaksa, e-mail adresa, adresa AFS-a i, ako je dostupna, adresa internet stranice;
7. vrsta saobraćaja za koji helidrom smije da se upotrebljava (IFR/VFR); i
8. napomene.

**** AD 3.3 Radno vrijeme

Detaljan opis radnog vremena službi na helidromu, u koji su uključeni:

1. operator helidroma;
2. carinske i imigracione službe;
3. zdravstvene i sanitarne službe;
4. AIS služba za informisanje;
5. ATS prijavi biro (ARO);
6. MET služba za informisanje ;
7. ATS;
8. snabdijevanje gorivom;
9. opsluživanje;
10. bezbjednost;
11. odleđivanje; i
12. napomene.

**** AD 3.4 Službe i sredstva za opsluživanje

Detaljan opis službi sredstava za opsluživanje dostupnih na helidromu, u kojem su navedeni:

1. sredstva za rukovanje teretom;
2. vrste goriva i ulja;
3. objekti za snabdijevanje gorivom i njihov kapacitet;
4. oprema za odleđivanje;
5. hangarski prostor za gostujuće helikoptere;
6. oprema za popravku gostujućih helikoptera; i
7. napomene.

**** AD 3.5 Pogodnosti za putnike

Kratak opis pogodnosti za putnike dostupnih na helidromu ili upućivanje na druge izvore informacija, npr. internet stranice, a u kojima su navedeni:

1. hotel(i) na helidromu ili u blizini;
2. restoran(i) na helidromu ili u blizini;
3. mogućnosti prevoza;
4. medicinski objekti;
5. banka ili pošta na helidromu ili u blizini;
6. turistička kancelarija; i
7. napomene.

**** AD 3.6 Usluge spasilačko-vatrogasne zaštite

Detaljan opis usluga spasilačko-vatrogasne zaštite i opreme raspoloživih na helidromu, u kojem su navedeni:

1. kategorija helidroma za gašenje požara;
2. oprema za spašavanje;
3. kapacitet za uklanjanje onesposobljenog helikoptera; i
4. napomene.

**** AD 3.7 Sezonska upotrebljivost – čišćenje

Detaljan opis opreme i operativnih prioriteta utvrđenih za čišćenje helidromskih površina za kretanje, u kojem su navedeni:

1. vrste opreme za čišćenje;
2. prioriteti čišćenja; i
3. napomene.

**** AD 3.8 Pristanišne platforme, rulne staze i mjesta provjere položaja

Detalji o fizičkim karakteristikama platformi, rulnih staza i lokacija/pozicija određenih kontrolnih tačaka, među kojima su navedeni:

1. oznaka, površina i nosivost platformi, parkirnih mjesta helikoptera;
2. oznaka, širina i vrsta površine rulnih staza helikoptera na zemlji;
3. širina i oznaka rute za kretanje helikoptera u letu i vazdušne tranzitne rute;
4. lokacija i nadmorska visina kontrolnih tačaka visinomjera zaokružene na najbliži metar ili stopu;
5. lokacija kontrolnih tačaka sistema VOR;
6. pozicija kontrolnih tačaka sistema INS u stepenima, minutima, sekundama i stotinkama sekundi; i
7. napomene.

Ako su lokacije/pozicije provjere navedene na karti helidroma, o tome se stavlja napomena u ovom pododsjeku.

**** AD 3.9 Oznake i markeri

Kratak opis oznaka i markera područja završnog prilaza i polijetanja i poletno-sletne staze, u kojem su navedeni:

1. oznake područja završnog prilaza i polijetanja;
2. oznake rulne staze, markeri rulne staze u letu i markeri vazdušne tranzitne rute; i
3. napomene.

**** AD 3.10 Helidromske prepreke

Detaljan opis prepreka, u kojem su navedeni:

1. identifikacija ili oznaka prepreke;
2. vrsta prepreke;
3. položaj prepreke, koji označavaju geografske koordinate u stepenima, minutima, sekundama i desetinkama sekundi;
4. nadmorska visina i visina prepreke zaokružene na najbliži metar ili stopu;
5. oznaka prepreke i vrsta i boja osvjjetljenja prepreke (ako postoji);
6. ako je primjenjivo, naznaka da je spisak prepreka dostupan u elektronskom obliku, i upućivanje na tačku GEN 3.1.6.; i
7. oznaka „NIL“, prema potrebi.

**** AD 3.11 Meteorološke informacije

Detaljan opis meteoroloških informacija pruženih na helidromu i naznaka koja je meteorološka služba odgovorna za navedenu uslugu, u kojem su navedeni:

1. ime povezane meteorološke službe;
2. radno vrijeme i, prema potrebi, informacija o dežurnoj meteorološkoj službi van tog vremena;
3. služba odgovorna za pripremu TAF-ova i period važenja prognoza;
4. dostupnost prognoza TREND za helidrom i interval objave;
5. informacije o načinu informisanja i/ili savjetovanja;
6. vrste dostavljene dokumentacije o letu i jezici koji se upotrebljavaju u dokumentaciji o letu;
7. karte i druge informacije izložene ili raspoložive za informisanje ili savjetovanje;
8. dodatna oprema raspoloživa za pružanje informacija o meteorološkim uslovima, kao što su meteorološki radar i prijemnik za satelitske slike;
9. jedinice ATS-a kojima su dostavljene meteorološke informacije; i

10. dodatne informacije kao što su bilo koja ograničenja u pružanju usluge itd.

****** AD 3.12 Podaci o helidromu**

Detaljan opis dimenzija helidroma i povezane informacije, u kojem su navedeni:

1. vrsta helidroma – u nivou sa zemljom, uzdignut ili na platformi;
2. dimenzije zone prizemljenja i uzleta (TLOF) zaokružene na najbliži metar ili stopu;
3. stvarni smjer zaokružen na jedan stoti dio stepena zone završnog prilaza i polijetanja (FATO);
4. dimenzije FATO-a zaokružene na najbliži metar ili stopu i vrsta površine;
5. površina i nosivost u tonama (1 000 kg) TLOF-a;
6. geografske koordinate u stepenima, minutima, sekundama i stotinkama sekundi i, prema potrebi, undulacija geoida geometrijskog centra TLOF-a ili svakog praga FATO-a:
 - za neprecizni prilaz zaokružene na najbliži metar ili stopu, i
 - za precizni prilaz zaokružene na najbližu desetinu metra ili desetinu stope;
7. nagib i nadmorska visina TLOF-a i/ili FATO-a:
 - za neprecizni prilaz zaokruženi na najbliži metar ili stopu, i
 - za precizni prilaz zaokruženi na najbližu desetinu metra ili desetinu stope;
8. dimenzije sigurnosne površine;
9. dimenzije helikopterske čistine zaokružene na najbliži metar ili stopu;
10. postojanje zone bez prepreka; i
11. napomene.

****** AD 3.13 Deklarisane dužine**

Detaljan opis deklariranih dužina zaokruženih na najbliži metar ili stopu ako su relevantne za helidrom, u kojem su navedeni:

1. raspoloživa dužina za polijetanje i, ako je primjenjivo, alternativne smanjene deklarirane dužine;
2. raspoloživa dužina za operaciju neuspjelog polijetanja;
3. raspoloživa dužina za slijetanje; i
4. napomene uključujući ulaznu tačku ili početnu tačku, ako su alternativne deklarirane smanjene dužine bile deklarirane.

****** AD 3.14 Prilazna svjetla i svjetla FATO-a**

Detaljan opis prilaznih svjetala i svjetala FATO-a, u kojem su navedeni:

1. vrsta, dužina i intenzitet sistema prilaznih svjetala;
2. tip sistema pokazivača ugla vizuelnog prilaza;
3. karakteristike i lokacija svjetala područja FATO;
4. karakteristike i lokacija svjetala ciljne tačke;
5. karakteristike i lokacija sistema rasvjete TLOF; i
6. napomene.

****** AD 3.15 Ostale svjetlosne oznake i rezervno napajanje**

Opis ostalih svjetlosnih oznaka i rezervnog napajanja energijom, u kojem su navedeni:

1. lokacija, karakteristike i sati rada helidromskih farova;
2. lokacija i osvijetljenje pokazivača smjera vjetra (WDI);
3. svjetla ivice i centralne linije rulne staze;
4. rezervno napajanje energijom uključujući vrijeme prebacivanja; i
5. napomene.

****** AD 3.16 Vazdušni prostor u kome se pružaju usluge u vazdušnom saobraćaju**

Detaljan opis vazdušnog prostora u kome se pruža ATS organizovanog na helidromu, u kojem su navedeni:

1. oznaka vazdušnog prostora i geografske koordinate u stepenima, minutima i sekundama lateralnih granica;
2. vertikalne granice;
3. klasifikacija vazdušnog prostora;
4. pozivni znak i jezici jedinice ATS-a koja pruža uslugu;
5. prelazna apsolutna visina;
6. vrijeme primjene; i
7. napomene.

****** AD 3.17 Sredstva za komunikaciju u pružanju ATS usluga**

Detaljan opis sredstava za komunikaciju u pružanju ATS-a na helidromu, u kojem su navedeni:

1. oznaka usluge;
2. pozivni znak;
3. frekvencije;
4. vrijeme rada; i
5. napomene.

****** AD 3.18 Radionavigacioni i uređaji za slijetanje**

Detaljan opis radionavigacionih i uređaja za slijetanje u vezi sa instrumentalnim prilazom i procedurama u završnom kontrolisanom području na helidromu, u kojem su navedeni:

1. vrsta sredstava, magnetna varijacija (za VOR deklinacija stanica koja se upotrebljava za tehničko usklađivanje) zaokružena na najbliži stepen i vrsta operacije za ILS, MLS, osnovni GNSS, SBAS i GBAS;
2. identifikacija, prema potrebi;
3. frekvencije, prema potrebi;
4. sati rada, prema potrebi;
5. geografske koordinate u stepenima, minutima, sekundama i desetinkama sekundi položaja odašiljačke antene, prema potrebi;
6. nadmorska visina odašiljačke antene DME-a zaokružena na najbližih 30 m (100 stopa) i preciznog DME-a (DME/P) zaokružena na najbližih 3 m (10 stopa); i

7. napomene.

Kada se isto sredstvo upotrebljava na ruti i na helidromu, u odjeljku ENR 4 mora isto tako da se navede opis. Ako GBAS opslužuje više od jednog helidroma, za svaki helidrom navodi se opis sredstva. Ako operativno tijelo uređaja nije imenovano tijelo, ime operativnog tijela navodi se u koloni sa napomenama. Domet uređaja navodi se u koloni sa napomenama.

**** **AD 3.19 Lokalni propisi na helidromu**

Detaljan opis propisa primjenjivih na upotrebu helidroma, uključujući prihvatljivost letova za obuku, neradijskih i ultralakih vazduhoplova i sličnih, i na zemaljsko manevrisanje i parkiranje, ali ne uključujući postupke za letjenje.

**** **AD 3.20 Procedure za smanjenje buke**

Detaljan opis procedura za smanjenje buke uspostavljenih na helidromu.

**** **AD 3.21 Postupci za letjenje**

Detaljan opis uslova i postupaka za letjenje, uključujući radarske procedure i/ili procedure ADS-B, uspostavljenih na osnovu organizacije vazdušnog prostora na helidromu. Ako su utvrđeni postupci u uslovima smanjene vidljivosti na helidromu, njihov detaljan opis, u kojem su navedeni:

1. područja dodira pri slijetanju i polijetanju (TLOF) i pridružena oprema koja je odobrena za upotrebu u postupcima u uslovima smanjene vidljivosti;
2. definisani meteorološki uslovi pod kojima bi se postupci u uslovima smanjene vidljivosti započinjali, sprovodili i završavali;
3. opis zemaljskih oznaka/osvjetljenja za upotrebu u postupcima u uslovima smanjene vidljivosti; i
4. napomene.

**** **AD 3.22 Dodatne informacije**

Dodatne informacije o helidromu, kao što su napomene o koncentracijama ptica na helidromu i značajnom dnevnom kretanju između područja za odmor i hranjenje, u mjeri u kojoj je to izvodljivo.

**** **AD 3.23 Karte koje se odnose na helidrom**

Vazduhoplovne karte koje se odnose na helidrom navode se sljedećim redoslijedom:

1. aerodromska/helidromska karta – ICAO;
2. karta oblasti – ICAO (odlazne i tranzitne rute);
3. karta standardnih instrumentalnih odlazaka – ICAO;
4. karta oblasti – ICAO (dolazne i tranzitne rute);
5. karta standardnih instrumentalnih dolazaka – ICAO;
6. karta minimalnih radarskih apsolutnih visina – ICAO;
7. karta za instrumentalni prilaz – ICAO (za svaku vrstu procedure);
8. karta za vizuelni prilaz – ICAO; i
9. koncentracije ptica u blizini helidroma.

Ako neke od vazduhoplovnih karata nisu izrađene, o tome se stavlja napomena u odsjeku GEN 3.2 „Vazduhoplovne karte”.

Dodatak 2
OBRAZAC ZA NOTAM

Oznaka prioriteta											→
Adresa											
≡											
Datum i vrijeme ispunjavanja											→
Oznaka originatora											≡(
Serijski broj i identifikator poruke											
NOTAM s novim informacijama	NOTAMN										
	(serijski broj/godina)										
NOTAM kojim se zamjenjuje prethodni NOTAM	NOTAMR										
	(serijski broj/godina) (serijski broj/godina NOTAM-a koji treba zamijeniti)										
NOTAM kojim se poništava prethodni NOTAM	NOTAMC										
	(serijski broj/godina) (serijski broj/godina NOTAM-a koji treba poništiti) ≡										
Označni podaci											
	FIR	Kód NOTAM-a	Saobraćaj	Svrha	Opseg	Donja granica	Gornja granica	Koordinate, radijus			
Q)											
								≡			
Identifikacija oznake lokacije prema ICAO-u u kojoj se nalazi prijavljeni objekt, vazdušni prostor ili stanje								A) →			
Period važenja											
Od (blok datum-vrijeme)			B)								→
Do (PERM ili blok datum-vrijeme)			C)								EST* PERM* ≡
Vremenski raspored (ako je primjenjivo)			D)								→
											≡
Tekst NOTAM-a; unos na jednostavnom jeziku (upotreba ICAO skraćenica)											
E)											
≡											
Donja granica		F) →									
Gornja granica		G)) ≡									
Potpis											

*Izbrisati nepotrebno.

UPUTSTVA ZA ISPUNJAVANJE OBRASCA ZA NOTAM

1. Opšte

Kvalifikatori (Q linija) i svi identifikatori (polja od A do, uključujući, G) iz kojih se nalazi zatvorena zagrada, kako je prikazano u obrascu, moraju da se dostave osim ako kod određenog identifikatora nema podataka.

2. Dodjela broja NOTAM-u

Svaki NOTAM-u dodjeljuje se serijski broj označen slovom i četvorocifrenim brojem nakon kojih slijedi kosa crta i dvocifreni broj za godinu (npr. A0023/03). Svaka serijski broj počinje 1. januara sa brojem 0001.

3. Kvalifikatori (Q linija)

Q linija podijeljena je u osam polja odvojenih kosom crtom. Sva polja moraju da se ispune. Primjeri ispunjenih polja prikazani su u *Aeronautical Information Services Manual* (Priručnik o uslugama vazduhoplovnog informisanja - ICAO Doc 8126). Polja su definisana kako slijedi:

1. FIR

a) Ako se predmet informacija geografski nalazi unutar jednog FIR-a, lokacijski indikator prema ICAO-u oznaka je dotičnog FIR-a. Kada se aerodrom nalazi unutar FIR-a druge države članice, prvo polje stavke Q sadrži kod tog FIR-a (npr. Q) LFRR/...A) EGJJ); ili,

ako se predmet informacija geografski nalazi unutar više od jednog FIR-a, polje FIR-a sadrži ICAO-ovu slovnú oznaku države gdje je NOTAM stvoren iza koje stoje slova „XX“. Ne upotrebljava se lokacijski indikator predmetnog UIR-a. Lokacijski indikator prema ICAO-u za dotične FIR-ove navode se u polju A ili oznaka države članice ili delegiranog subjekta koji je odgovoran za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi u najmanje jednoj državi članici.

b) Ako jedna država članica objavi NOTAM koji utiče na FIR-ove u više država članica, navode se prva dva slova ICAO-ovog lokacijskog indikatora države članice koja objavljuje NOTAM i slova XX. Lokacijski indikator za dotične FIR-ove navode se u polju A ili oznaka države članice ili delegiranog subjekta koji je odgovoran za pružanje usluga u vazdušnoj plovidbi u najmanje jednoj državi članici.

2. NOTAM kodSvi NOTAM kodovi sadrže ukupno pet slova, od kojih je prvo uvijek Q. Drugo i treće slovo odnose se na predmet, a četvrto i peto označavaju status ili stanje predmeta o kojem se izvještava. Dvoslovni kodovi za predmet i stanje nalaze se u *ICAO Doc 8400 „Procedures for Air Navigation Services — Abbreviations and Codes (PANS-ABC) (Procedure za usluge u vazdušnoj plovidbi – skraćenice i kodovi)*. Kombinacije drugog i trećeg i četvrtog i petog slova možete pronaći u *NOTAM Selection Criteria* sadržanom u *ICAO Doc 8126* (Kriterijumi za odabir u NOTAM-u) ili umetnuti jednu od sljedećih kombinacija, prema potrebi:

a) ako predmet nije naveden u *NOTAM Code (ICAO Doc 8400)* ili u *NOTAM Selection Criteria (ICAO Doc 8126)*, umetnuti „XX“ kao drugo i treće slovo (npr. QXXAK); ako je predmet „XX“, treba upotrijebiti „XX“ i za stanje (npr. QXXXX);

b) ako stanje predmeta nije navedeno u *NOTAM Code (ICAO Doc 8400)* ili u *NOTAM Selection Criteria (ICAO Doc 8126)*, umetnuti „XX“ kao četvrto i peto slovo (npr. QFAXX);

c) kada se objavljuje NOTAM sa operativno značajnim informacijama i kada se upotrebljava za najavu amandmana ili dodataka na AIP u skladu sa AIRAC-om, umetnuti „TT“ kao četvrto i peto slovo NOTAM koda;

d) kada se objavljuje NOTAM koji sadrži kontrolnu listu važećih NOTAM-a, umetnuti „KKKK“ kao drugo, treće, četvrto i peto slovo; i

e) za poništenje NOTAM-a upotrebljavaju se sljedeće četvrto i peto slovo NOTAM koda:

AK=NASTAVAK NORMALNOG RADA

AL=OPERATIVAN (PONOVNO OPERATIVAN) PODLOŽNO PRETHODNO OBJAVLJENIM OGRANIČENJIMA/USLOVIMA

AO=OPERATIVAN

CC=ZAVRŠEN

CN=PONIŠTEN

HV=RAD ZAVRŠEN

XX=JEDNOSTAVAN JEZIK

Budući da se Q - - AO = Operativan upotrebljava za poništavanje NOTAM-a i NOTAM kojim se obavještava o novoj opremi ili uslugama, upotrebljavaju se sljedeće četvrto i peto slovo Q - - CS = Instaliran.

Budući da se Q - - CN = PONIŠTEN upotrebljava za poništavanje planiranih aktivnosti, npr. navigacionih upozorenja; Q - - HV = RAD ZAVRŠEN upotrebljava se za otkazivanje rada u toku.

3. SAOBRAĆAJ

I=IFR

V=VFR

K=NOTAM je kontrolna lista

Zavisno od predmeta i sadržaja NOTAM-a polje SAOBRAĆAJ može da sadrži kombinovane podatke.

4. SVRHA

N=NOTAM je odabran za hitan prikaz za članove letačke posade

B=NOTAM od operativnog značaja odabran za unos u PIB

O=NOTAM se odnosi na letačke operacije

M=NOTAM sa raznim informacijama; ne šalje se zbog informisanja, ali je raspoloživ na zahtjev

K=NOTAM je kontrolna lista

Zavisno od predmeta i sadržaja NOTAM-a polje SVRHA može da sadrži kombinovane podatke BO ili NBO.

5. DJELOKRUG

A=Aerodrom

E=Rutne informacije

W=Navigaciono upozorenje

K=NOTAM je kontrolna lista

Zavisno od predmeta i sadržaja NOTAM-a polje DJELOKRUG može da sadrži kombinovane podatke.

6. i 7. DONJA/GORNJA GRANICA

DONJA i GORNJA GRANICA izražavaju se samo u nivoima leta (FL) i označavaju stvarne vertikalne granice područja uticaja bez dodavanja sigurnosnih margina. U slučaju navigacionih upozorenja i ograničenja vazdušnog prostora navedene vrijednosti moraju biti dosljedne vrijednostima iz polja F i G.

Ako predmet ne sadrži posebne informacije o visini, treba umetnuti „000“ za DONJU granicu i „999“ za GORNJU granicu kao zadate vrijednosti.

8. KOORDINATE, RADIJUS

Geografska širina i dužina sa tačnošću do jedne minute i trocifrena vrijednost daljine sa radijusom uticaja u NM (npr. 4700N01140E043). Koordinate predstavljaju približni centar kruga čiji radijus obuhvata cijelo područje uticaja, a ako se NOTAM odnosi na cijeli FIR/UIR ili više od jednog FIR-a/UIR-a, treba unijeti zadatak vrijednost „999“ za radijus.

4. Polje A

Unijeti lokacijski indikator prema ICAO-u kako je navedena u *ICAO Doc 7910* za aerodrom ili FIR u kojem se nalazi objekat, vazdušni prostor ili stanje o kojima se izvještava. Prema potrebi može da se navede više od jednog FIR-a/UIR-a. Ako nije dostupan lokacijski indikator prema

ICAO-u, treba upotrijebiti ICAO-ovu slovnu oznaku države kako je navedena u *ICAO Doc 7910*, Dijelu 2, i slova „XX“ i u polju E navesti puno ime jednostavnim jezikom.

Ako se informacije odnose na GNSS, treba unijeti odgovarajući lokacijski indikator prema ICAO-u koji je dodijeljen elementu GNSS-a ili zajedničku oznaku lokacije dodijeljenu za sve elemente GNSS-a (osim GBAS-a).

U slučaju GNSS-a lokacijski indikator može da se upotrijebi pri utvrđivanju prekida rada nekog elementa GNSS-a kao što je KNMH za prekid rada GPS satelita.

5. Polje B

Za blok datum-vrijeme treba upotrijebiti blok od deset brojeva koji uključuje godinu, mjesec, dan, sate i minute u UTC formatu. Taj se unos odnosi na datum i vrijeme kad NOTAMN stupa na snagu. U slučaju NOTAMR-a i NOTAMC-a blok datum-vrijeme odnosi se na stvarni datum i vrijeme stvaranja NOTAM-a. Početak dana označava se sa „0000“.

6. Polje C

Uz izuzetak NOTAMC-a upotrebljava se blok datum-vrijeme (blok od deset brojeva koji uključuje godinu, mjesec, dan, sate i minute (UTC)) koji ukazuje na trajanje informacija osim ako su informacije trajne prirode, a u tom se slučaju koristi skraćenica „PERM“. Kraj dana označava se brojem „2359“; „2400“ se ne upotrebljava. Ako informacije o vremenu nisu sigurne, približno trajanje navodi se u bloku datum-vrijeme iza kojega slijedi skraćenica „EST“. Svaki NOTAM koji uključuje skraćenicu „EST“ poništava se ili zamjenjuje prije datuma i vremena utvrđenog u polju C.

7. Polje D

Ako će opasnost, status operacije ili stanje objekata o kojima se izvještava biti aktivni u skladu sa određenim vremenskim i datumskim rasporedom između datuma i vremena navedenih u poljima B i C, tu informaciju treba navesti u polju D. Ako polje D premaši 200 znakova, treba se razmotriti navođenje tih informacija u zasebnom, narednom NOTAM-u.

8. Polje E

Treba upotrijebiti dekodirani NOTAM kod dopunjen prema potrebi skraćenicama ICAO-a, indikatorima, identifikatorima, oznakama, pozivnim znakovima, frekvencijama, brojkama i jednostavnim jezikom. Kada je NOTAM odabran za međunarodnu distribuciju, tekst na engleskom jeziku mora da bude naveden za djelove na jednostavnom jeziku. Taj unos mora da bude jasan i sažet kako bi bio prikladan za unos u PIB. U slučaju NOTAMC-a navode se upućivanje na predmet i poruka o statusu kako bi se omogućile tačne provjere vjerodostojnosti.

9. Polja F i G

Te se stavke obično primjenjuju na navigačona upozorenja ili ograničenja u vazdušnom prostoru i obično su uključene u PIB. Treba unijeti donje i gornje granice visine za aktivnosti ili ograničenja uz jasno navođenje jednog referentnog datuma i mjerne jedinice. Skraćenice „GND“ ili „SFC“ upotrebljavaju se u polju F za oznaku zemlje (*ground*) odnosno površine (*surface*). Skraćenica „UNL“ upotrebljava se u polju G za neograničeno (*unlimited*).

Dodatak 3
OBRAZAC ZA SNOWTAM

(COM naslov)	(OZNAKA PRIORITETA)	(ADRESE)										<≡						
	(DATUM I VRIJEME ISPUNJAVANJA)	(OZNAKA ORIGINATORA)										<≡						
(Skrraćeni naslov)	(SERIJSKI BROJ SWAA*)		(OZNAKA LOKACIJE)		DATUM/VRIJEME PROCJENE						(NEOBAVEZNI BLOK)		<≡(					
	S	W	*	*														
SNOWTAM →		(Serijski broj)		<≡														
Odsjek za kalkulaciju performansi vazduhoplova																		
(OZNAKA LOKACIJE AERODROMA)										M	A)	<≡						
(DATUM/VRIJEME PROCJENE (Vrijeme završetka procjene (UTC)))										M	B)	→						
(NIŽI BROJ OZNAKE POLETNO-SLETNE STAZE)										M	C)	→						
(KOD STANJA POLETNO-SLETNE STAZE (RWYCC) NA SVAKOJ TREĆINI POLETNO-SLETNE STAZE) (Iz matrice procjene stanja poletno-sletne staze (RCAM) 0, 1, 2, 3, 4, 5 ili 6)										M	D)	// →						
(PROCENAT OPSEGA KONTAMINACIJE ZA SVAKU TREĆINU POLETNO-SLETNE STAZE)										C	E)	// →						
DUBINA (mm) TEKUĆE KONTAMINACIJE ZA SVAKU TREĆINU POLETNO-SLETNE STAZE)										C	F)	// →						
(OPIS STANJA NA CIJELOJ DUŽINI POLETNO-SLETNE STAZE) (Opaženo na svakoj trećini poletno-sletne staze, počevši od praga koji ima niži broj oznake poletno-sletne staze)										M	G)	//						
COMPACTED SNOW (ZBIJENI SNIJEG) DRY (SUVO) DRY SNOW (SUVI SNIJEG) DRY SNOW ON TOP OF COMPACTED SNOW (SUVI SNIJEG NA ZBIJENOM SNIJEGU) DRY SNOW ON TOP OF ICE (SUVI SNIJEG NA LEDU) FROST (MRAZ) ICE (LED) SLIPPERY WET (SKLISKA MOKRA) SLUSH (BLJUŽGAVICA) SPECIALLY PREPARED WINTER RUNWAY (POSEBNO PRIPREMLJENA ZIMSKA POLETNO-SLETNA STAZA) STANDING WATER (STAJAĆA VODA) WATER ON TOP OF COMPACTED SNOW (VODA NA ZBIJENOM SNIJEGU) WET (MOKRO) WET ICE (MOKRI LED) WET SNOW (MOKRI SNIJEG) WET SNOW ON TOP OF COMPACTED SNOW (MOKRI SNIJEG NA ZBIJENOM SNIJEGU) WET SNOW ON TOP OF ICE (MOKRI SNIJEG NA LEDU)												→						

(ŠIRINA POLETNO-SLETNE STAZE NA KOJU SE PRIMJENJUJU KODOVI STANJA POLETNO-SLETNE STAZE, AKO JE MANJA OD OBJAVLJENE ŠIRINE)	O	H)	<≡≡
Odsjek pregleda situacije			
(SMANJENA IDUŽINA POLETNO-SLETNE STAZE, AKO JE MANJA OD OBJAVLJENE DUŽINE (m))	O	I)	→
(SNIJEG KOJI STVARA ZAMETE NA POLETNO-SLETNOJ STAZI)	O	J)	→
(RASUTI PIJESAK NA POLETNO-SLETNOJ STAZI)	O	K)	→
(HEMIJSKA OBRADA NA POLETNO-SLETNOJ STAZI)	O	L)	→
(NANOSI SNIJEGA NA POLETNO-SLETNOJ STAZI (Ako su prisutni, udaljenost od centralne linije poletno-sletne staze (m) iza čega slijedi L, R ili LR, kako je primjenjivo))	O	M)	→
(NANOSI SNIJEGA NA RULNOJ STAZI)	O	N)	→
(NANOSI SNIJEGA UZ POLETNO-SLETNU STAZU)	O	O)	→
(USLOVI NA RULNOJ STAZI)	O	P)	→
(USLOVI NA STAJANCI)	O	R)	→
(IZMJERENI KOEFICIJENT TRENJA)	O	S)	→
(NAPOMENE JEDNOSTAVNIM JEZIKOM)	O	T)	) <<≡
NAPOMENE: 1. *Upisati ICAO-ove slovne oznake države kako su navedene u dokumentu ICAO Doc 7910, dijelu 2., ili drugu primjenjivu oznaku aerodroma. 2. Informacije o drugim poletno-sletnim stazama, ponoviti od B do H. 3. Informacije u Odsjeku pregleda situacije ponavljaju se za svaku poletno-sletnu stazu, rulnu stazu vožnju i stajanku. Ponoviti prema potrebi ako je prijavljeno. 4. Riječi u zagradama () ne prenose se. 5. Za slova od A) do T) pogledati Uputstva za ispunjavanje formata za SNOWTAM, stav 1, tačka B).			

POTPIS ORIGINATORA (ne prenosi se)

UPUTSTVA ZA ISPUNJAVANJE OBRASCA ZA SNOWTAM

1. Opšte

- Kada se izvještava o više poletno-sletnih staza, treba ponoviti polja od B do H (odsjek za kalkulaciju performansi vazduhoplova).
- Slova koja se upotrebljavaju za označavanje polja upotrebljavaju se samo u referentne svrhe i ne uključuju se u poruke. Slova M (*mandatory* = obavezno), C (*conditional* = uslovno) i O (*optional* = opciono) označavaju i upotrebu i informacije i moraju da se upotrebljavaju kako je objašnjeno u daljem tekstu.
- Upotrebljavaju se metričke jedinice i ne prijavljuju se mjerne jedinice.
- Najduže trajanje važenja SNOWTAM-a je 8 sati. Novi SNOWTAM objavljuje se kada god se primi novi izvještaj o stanju poletno-sletne staze.
- SNOWTAM-om se poništava prethodni SNOWTAM.
- Skraćeni naslov „TTAAiiii CCCC MMYGGg (BBB)” uključen je kako bi se olakšala automatska obrada poruka SNOWTAM u računarskim bazama podataka. Objašnjenje tih simbola je sljedeće:

TT=podatkovna oznaka za SNOWTAM = SW;

AA=geografska oznaka država članica, npr. LF = Francuska, EG = Ujedinjeno Kraljevstvo;

iiii=serijski broj SNOWTAM-a u bloku od četiri cifre;

CCCC=četvoroslovni lokacijski indikator aerodroma na koji se odnosi SNOWTAM;

MMYYGGg=datum/vrijeme opažanja/mjerenja, pri čemu:

MM=mjesec, npr. januar = 01, decembar = 12;

YY=dan u mjesecu;

GGg=vrijeme u satima (GG) i minutima (gg) (UTC);

(BBB)=neobavezni blok za:

ispravku, u slučaju greške prethodno poslate poruke SNOWTAM sa istim serijskim brojem = COR.

Zagrade u (BBB) označavaju da je taj blok neobavezan.

Kada se izvještava o više poletno-sletnih staza i navode se pojedinačni datumi/vremena opažanja/procjene ponavljanjem polja B, posljednji datum/vrijeme opažanja/procjene mora se umetnuti u skraćeni naslov (MMYYGGgg).

g) Tekst „SNOWTAM” u obrascu za SNOWTAM i serijski broj SNOWTAM-a u bloku od četiri cifre odvajaju se razmakom, npr. SNOWTAM 0124.

h) Zbog lakše čitljivosti poruke SNOWTAM umeće se znak za početak novog reda iza serijskog broja SNOWTAM-a, iza polja A i iza odjeljka za kalkulaciju performansi vazduhoplova.

i) Kada se izvještava o više poletno-sletnih staza, treba ponoviti informacije u odsjeku za kalkulaciju performansi vazduhoplova od datuma i vremena procjene za svaku poletno-sletnu stazu ispred informacija u odsjeku svjesnosti o situaciji.

j) Obavezne informacije su:

1) LOKACIJSKI INDIKATOR AERODROMA;

2) DATUM I VRIJEME PROCJENE;

3) NIŽI BROJ OZNAKE POLETNO-SLETNE STAZE;

4) KOD STANJA POLETNO-SLETNE STAZE ZA SVAKU TREĆINU POLETNO-SLETNE STAZE; i

5) OPIS STANJA SVAKE TREĆINE POLETNO-SLETNE STAZE (kada se kod stanja poletno-sletne staze (RWYCC) prijavljuje 1–5)

2. Odsjek za kalkulaciju performansi vazduhoplova

Polje A – Lokacijski indikator aerodroma (četvoroslovna oznaka lokacije).

Polje B – Datum i vrijeme procjene (osmocifreni blok datum-vrijeme koji predstavlja vrijeme opažanja kao mjesec, dan, sat i minut (UTC)).

Polje C – Niži broj oznake poletno-sletne staze (nn[L] ili nn[C] ili nn[R]).

Navodi se samo jedna oznaka poletno-sletne staze za svaku poletno-sletnu stazu i to je uvijek niži broj.

Polje D – Kod stanja poletno-sletne staze za svaku trećinu poletno-sletne staze. Za svaku trećinu poletno-sletne staze navodi se samo jedna cifra (0, 1, 2, 3, 4, 5 ili 6), odvojeno kosom crtom (n/n/n).

Polje E – Procenat pokrivenosti za svaku trećinu poletno-sletne staze. Ako se navodi, za svaku trećinu poletno-sletne staze navesti 25, 50, 75 ili 100, odvojeno kosom crtom ([n]nn/[n]nn/[n]nn).

Te se informacije navode samo ako je stanje poletno-sletne staze za svaku trećinu poletno-sletne staze (polje D) prijavljeno kao nešto drugo osim 6 te ako je prijavljen opis stanja svake trećine poletno-sletne staze (polje G) različit od „SUVO”.

Kada se uslovi ne prijavljuju, to se označava skraćenicom NR kod odgovarajuće trećine poletno-sletne staze.

Polje F – Dubina tekuće kontaminacije za svaku trećinu poletno-sletne staze. Ako se navodi, za svaku trećinu poletno-sletne staze navesti vrijednost u milimetrima, odvojeno kosom crtom (nn/nn/nn ili nnn/nnn/nnn).

Te se informacije navode samo za sljedeće vrste kontaminacije:

— stajaća voda, vrijednosti koje treba prijaviti 04, zatim procijenjena vrijednost. Značajne promjene 3 mm do, uključujući, 15 mm,

— bljuzgavica, vrijednosti koje treba prijaviti 03, zatim procijenjena vrijednost. Značajne promjene 3 mm do, uključujući, 15 mm,

— mokri snijeg, vrijednosti koje treba prijaviti 03, zatim procijenjena vrijednost. Značajne promjene 5 mm, i

— suvi snijeg, vrijednosti koje treba prijaviti 03, zatim procijenjena vrijednost. Značajne promjene 20 mm.

Kada se uslovi ne prijavljuju, to se označava skraćenicom „NR” kod odgovarajuće trećine poletno-sletne staze.

Polje G – Opis stanja svake trećine poletno-sletne staze. Koristi se bilo koji od sljedećih opisa stanja za svaku trećinu poletno-sletne staze, odvojen kosom crtom.

COMPACTED SNOW (ZBIJENI SNIJEG)

DRY SNOW (SUVI SNIJEG)

DRY SNOW ON TOP OF COMPACTED SNOW (SUVI SNIJEG NA ZBIJENOM SNIJEGU)

DRY SNOW ON TOP OF ICE (SUVI SNIJEG NA LEDU)

FROST (MRAZ)

ICE (LED)

SLUSH (BLJUZGAVICA)

STANDING WATER (STAJAĆA VODA)

WATER ON TOP OF COMPACTED SNOW (VODA NA ZBIJENOM SNIJEGU)

WET (MOKRO)

WET ICE (MOKRI LED)

WET SNOW (MOKRI SNIJEG)

WET SNOW ON TOP OF COMPACTED SNOW (MOKRI SNIJEG NA ZBIJENOM SNIJEGU)

WET SNOW ON TOP OF ICE (MOKRI SNIJEG NA LEDU)

DRY (SUVO) (prijavljuje se samo kada nema kontaminacije)

Kada se uslovi ne prijavljuju, to se označava skraćenicom NR kod odgovarajuće trećine poletno-sletne staze.

Polje H – Širina poletno-sletne staze na koju se primjenjuju kodovi stanja poletno-sletne staze. Koristi se širina u metrima ako je manja od objavljene širine poletno-sletne staze.

3. Odsjek svjesnosti o situaciji

Elementi odsjeka svjesnosti o situaciji moraju da se završavaju tačkom.

Elementi odsjeka svjesnosti o situaciji za koje ne postoje informacije ili ako uslovne okolnosti za objavljivanje nisu ispunjene, potpuno se izostavljaju.

Polje I – Smanjena dužina poletno-sletne staze. Koristi se primjenljiva oznaka poletno-sletne staze i dostupna dužina u metrima (npr. RWY nn [L] ili nn [C] ili nn [R] SMANJENO NA [n]nnn).

Te su informacije uslovne kada je objavljen NOTAM sa novim skupom deklariranih dužina.

Polje J – Snijeg koji stvara nanose na poletno-sletnoj stazi. Kada se prijavljuje, koriste se riječi „DRIFTING SNOW” (SNIJEG KOJI STVARA nanose).

Polje K – Rasuti pijesak na poletno-sletnoj stazi. Kada se prijavljuje rasuti pijesak na poletno-sletnoj stazi, koristi se niži broj oznake poletno-sletne staze sa razmakom i riječi „LOOSE SAND” (RASUTI PIJESAK) (RWY nn ili RWY nn[L] ili nn[C] ili nn[R] LOOSE SAND).

Polje L – Hemijska obrada na poletno-sletnoj stazi. Kada se prijavljuje da je primijenjena hemijska obrada, koristi se niži broj oznake poletno-sletne staze sa razmakom i riječi „*CHEMICALLY TREATED*” (HEMIJSKA OBRADA) (RWY nn ili RWY nn[L] ili nn[C] ili nn[R] *CHEMICALLY TREATED*).

Polje M – Nanosi snijega na poletno-sletnoj stazi. Kada se prijavljuje prisutnost nanosa snijega na poletno-sletnoj stazi, koristi se niži broj oznake poletno-sletne staze sa razmakom i riječi „*SNOWBANK*” (NANOS SNIJEGA) i sa razmakom lijevo L ili desno R ili obje strane LR, iza čega se navodi udaljenost u metrima od centralne linije odvojeno razmakom FM CL (RWY nn ili RWY nn[L] ili nn[C] ili nn[R] *SNOWBANK* Lnn ili Rnn ili LRnn FM CL).

Polje N – Nanosi snijega na rulnoj stazi. Kada su prisutni nanosi snijega na rulnoj stazi, koristi se oznaka rulne staze sa razmakom i riječi „*SNOWBANK*” i sa razmakom lijevo L ili desno R ili obje strane LR, iza čega se navodi udaljenost u metrima od centralne linije odvojeno razmakom FM CL (TWY [nn]n *SNOWBANK* Lnn ili Rnn ili LRnn FM CL).

Polje O – Nanosi snijega uz poletno-sletnu stazu. Kada se prijavljuje prisutnost nanosa snijega koji prodiru u profil visine u planu postupanja u slučaju snijega na aerodromu, koristi se niži broj oznake poletno-sletne staze i riječi „*ADJ SNOWBANKS*” (RWY nn ili RWY nn[L] ili nn[C] ili nn[R] *ADJ SNOWBANKS*).

Polje P – Uslovi na rulnoj stazi. Kada se prijavljuju klizavost ili loši uslovi na rulnoj stazi, koristi se oznaka rulne staze sa razmakom i riječi „*POOR*” (TWY [n ili nn] *POOR* ili ALL TWYS *POOR*).

Polje R – Uslovi na platformi. Kada se prijavljuju klizavost ili loši uslovi na platformi, koristi se oznaka platforme sa razmakom i riječi „*POOR*” (APRON [nnnn] *POOR* ili ALL APRONS *POOR*).

Polje S – (NR) Ne prijavljuje se.

To prijavljuju samo države članice koje imaju uspostavljen program za mjerenje trenja na poletno-sletnim stazama putem uređaja za mjerenje trenja koji su odobrile države članice.

Polje T – Napomene jednostavnim jezikom.

Dodatak 4
OBRAZAC ZA ASHTAM

(COM naslov)	(OZNAKA PRIORITETA)	(OZNAKE PRIMATELJA) ¹														
	(DATUM I VRIJEME PODNOŠENJA)	(OZNAKA ORIGINATORA)														
(Skrraćeni naslov)	(SERIJSKI BROJ VA* ²)					(OZNAKA LOKACIJE)			DATUM/VRIJEME OBJAVE					(NEOBVEZNI BLOK)		
	V	A	*2	*2												

ASHTAM	(SERIJSKI BROJ)		
(PODRUČJE LETNIH INFORMACIJA NA KOJE SE ODNOSI)		A)	
(DATUM/VRIJEME (UTC) ERUPCIJE)		B)	
(IME I BROJ VULKANA)		C)	
(GEOGRAFSKA DUŽINA/ŠIRINA VULKANA ILI RADIJAL VULKANA I UDALJENOST OD RADIONAVIGACIJSKOG SREDSTVA)		D)	
(KOD U BOJI NIVOA UPOZORENJA ZA VULKAN, UKLJUČUJUĆI KODOVE U BOJI PRETHODNIH NIVOA UPOZORENJA) ³		E)	
(POSTOJANJE I HORIZONTALNA/VERTIKALNA RASPROSTRANJENOST OBLAKA VULKANSKOG PEPELA) ⁴		F)	
(SMJER KRETANJA OBLAKA PEPELA) ⁴		G)	
(VAZDUŠNE RUTE ILI DJELOVI VAZDUŠNIH RUTA I NIVOI LETA NA KOJE SE ODNOSI)		H)	
(ZATVARANJE VAZDUŠNOG PROSTORA ILI VAZDUŠNIH RUTA ILI DJELOVA VAZDUŠNIH RUTA I RASPOLOŽIVE ALTERNATIVNE VAZDUŠNE RUTE))		I)	
(IZVOR INFORMACIJA)		J)	
(NAPOMENE JEDNOSTAVNIM JEZIKOM)		K)	
NAPOMENE: 1.Vidjeti i tačku AIS-TR-400 o oznakama primalaca koje se upotrebljavaju u unaprijed određenim distribucijskim sistemima. 2.*Upisati ICAO-ove slovne oznake države kako su navedene u ICAO Doc 7910, dijelu 2. 3.Vidjeti tačku 3.5 u daljem tekstu. 4.Savjeti o postojanju, opsegu i kretanju oblaka vulkanskog pepela G) i H) mogu se dobiti od savjetodavnih centara za praćenje vulkanskog pepela odgovornih za dotični FIR. 5.Naslovi stavki u zagradama () ne prenose se.			

POTPIS ORIGINATORA (ne prenosi se)

UPUTSTVA ZA ISPUNJAVANJE OBRASCA ZA ASHTAM

1. Opšte

1.1. U ASHTAM-u se navode informacije o statusu aktivnosti vulkana kada je promjena u njegovoj aktivnosti od operativnog značaja ili se očekuje da će biti od operativnog značaja. Te se informacije navode pomoću kodova u boji nivoa upozorenja za vulkan navedenih pod tačkom 3.5 u daljem tekstu.

1.2. U slučaju erupcije vulkana koja proizvede oblak pepela od operativnog značaja u ASHTAM-u se navode i informacije o lokaciji, obimu i kretanju oblaka pepela i vazдушnim rutama i nivoima leta na koje to utiče.

1.3. Izdavanje ASHTAM-a u kojem se navode informacije o vulkanskoj erupciji, u skladu sa odsjekom 3 u daljem tekstu, ne smije se odgađati do prijema potpunih informacija od A do K, nego se on objavljuje odmah nakon prijema obavještenja da je došlo do erupcije ili se očekuje da će do nje doći, ili da je došlo do promjene u statusu aktivnosti vulkana od operativnog značaja ili se očekuje da će do nje doći, ili ako je prijavljen oblak pepela. U slučaju očekivane erupcije, kada nije vidljiv oblak pepela u tom trenutku, polja od A do E moraju da se ispune, a za polja od F do I mora da se navede „nije primjenljivo“. Slično, ako se prijavi oblak vulkanskog pepela, npr. putem posebnog izvještaja iz vazduha, ali izvorni vulkan nije u tom trenutku poznat, ASHTAM se početno objavljuje sa napomenom „nepoznato“ u poljima od A do E i sa ispunjenim poljima od F do K, prema potrebi, na osnovu posebnog izvještaja iz vazduha, do prijema dodatnih informacija. U drugim okolnostima, ako informacije za određeno polje od A do K nisu raspoložive, navesti oznaku „NIL“.

1.4. Najduže trajanje važenja ASHTAM-a je 24 sata dnevno. Novi ASHTAM objavljuje se kada god se promijeni nivo upozorenja.

2. Skraćeni naslov

2.1. Iza uobičajenog naslova „Vazduhoplovna fiksna telekomunikaciona mreža (AFTN)“ navodi se skraćeni naslov „TT AAiiii CCCC MMYGGgg (BBB)“ kako bi se olakšala automatska obrada poruka ASHTAM u računarskim bazama podataka. Objašnjenje tih simbola je sljedeće:

TT=podatkovna oznaka za ASHTAM = VA;

AA=geografska oznaka države, npr. NZ = Novi Zeland;

iiii=serijski broj ASHTAM-a u bloku od četiri cifre;

CCCC=četvoroslovni lokacijski indikator dotičnog područja letnih informacija;

MMYYGGgg=datum/vrijeme izvještaja, pri čemu:

MM=mjesec, npr. januar = 01, decembar = 12;

YY=dan u mjesecu;

GGgg=vrijeme u satima (GG) i minutima (gg) (UTC);

(BBB) =neobavezni blok za ispravku prethodno poslate poruke ASHTAM sa istim serijskim brojem = COR.

Zagrade u (BBB) označavaju da je taj blok neobavezan.

3. Sadržaj ASHTAM-a

3.1. Polje A – Područje letnih informacija na koje se odnosi, ekvivalent lokacijskog indikatora koji je navedena u skraćenom naslovu izražen jednostavnim jezikom, u ovom primjeru: „Auckland Oceanic FIR“.

3.2. Polje B – Datum i vrijeme (UTC) prve erupcije.

3.3. Polje C – Ime vulkana i broj vulkana kako je naveden u *ICAO Doc 9691 Manual on Volcanic Ash, Radioactive Material and Toxic Chemical Clouds* (Priručnik o vulkanskom pepelu, radioaktivnom materijalu i oblacima otrovnih hemikalija), Dodatak H, i na Svjetskoj karti vulkana i osnovnih vazduhoplovnih objekata

3.4. Polje D – Geografska širina/dužina vulkana u cijelim stepenima ili radijalima i udaljenost vulkana od radionavigacionog sredstva, kako je navedeno u *ICAO Doc 9691 Manual on Volcanic Ash, Radioactive Material and Toxic Chemical Clouds* (Priručnik o vulkanskom pepelu, radioaktivnom materijalu i oblacima otrovnih hemikalija), Dodatak H, i na Svjetskoj karti vulkana i osnovnih vazduhoplovnih objekata

3.5. Polje E – Kod u boji za nivo upozorenja kojom se označava vulkanska aktivnost, uključujući kodove u boji prethodnih nivoa upozorenja, kako slijedi:

Kod u boji nivoa upozorenja	Status aktivnosti vulkana
GREEN ALERT (zeleno upozorenje)	Vulkan je u normalnom stanju, bez erupcija. ili, nakon promjene iz višeg nivoa upozorenja: Smatra se da je vulkanska aktivnost prestala, a vulkan se vratio u normalno stanje, bez erupcija.
YELLOW ALERT (žuto upozorenje)	Vulkan pokazuje znakove većeg nemira iznad poznatih pozadinskih nivoa. ili, nakon promjene iz višeg nivoa upozorenja: Vulkanska aktivnost bitno se smanjila, ali se i dalje pomno prati zbog mogućeg ponovnog povećanja.
ORANGE ALERT (narandžasto upozorenje)	Vulkan pokazuje znakove velikog nemira sa velikom vjerovatnošću erupcije. ili, Vulkanska erupcija je u toku bez ili sa vrlo malo pepela [navesti visinu oblaka pepela, ako je moguće].
RED ALERT (crveno upozorenje)	Prognozira se da je erupcija neizbježna uz veliku vjerovatnost ispuštanja pepela u atmosferu. ili, Erupcija je u toku sa znatnim ispuštanjem pepela u atmosferu [navesti visinu oblaka pepela, ako je moguće].
Odgovorna vulkanološka agencija u dotičnoj državi članici dostavlja kod u boji za nivo upozorenja koja označava status aktivnosti vulkana i bilo kakvu promjenu u odnosu na prethodni status aktivnosti centru oblasne kontrole letjenja, npr. „RED ALERT FOLLOWING YELLOW“ ILI „GREEN ALERT FOLLOWING ORANGE“.	

3.6. Polje F – Ako se prijavljuje oblak vulkanskog pepela od operativnog značaja, horizontalna rasprostranjenost i baza/vrh oblaka pepela označavaju se navođenjem geografske širine/dužine (u cijelim stepenima) i apsolutnih visina u hiljadama metara (stopa) i/ili radijala i udaljenosti od izvornog vulkana. Informacije se u početku mogu zasnivati samo na posebnom izvještaju iz vazduha, ali naknadne informacije mogu da budu detaljnije na osnovu savjeta odgovorne službe meteorološkog bdjenja i/ili savjetodavnog centra za praćenje vulkanskog pepela.

3.7. Polje G – Navodi se prognozirani smjer kretanja oblaka pepela na odabranim nivoima na osnovu savjeta odgovorne službe meteorološkog bdjenja i/ili savjetodavnog centra za praćenje vulkanskog pepela.

3.8. Polje H – Navode se vazdušne rute i djelovi vazdušnih ruta i nivoi leta na koje se će uticati ili za koje se očekuje da će na njih uticati.

3.9. Polje I – Navode se informacije o zatvaranju vazdušnog prostora, vazdušnih ruta ili djelova vazdušnih ruta i raspoloživosti alternativnih ruta.

3.10. Polje J – Izvor informacija, npr. „posebni izvještaj iz vazduha” ili „vulkanološka agencija” itd. Izvor informacija mora se uvijek da senavede, nezavisno od toga je li se erupcija stvarno dogodila ili je li oblak pepela prijavljen.

3.11. Polje K – Sve operativno značajne informacije, uz prethodno navedeno, navode se jednostavnim jezikom.”;

(7) Prilog XI zamjenjuje se sljedećim:

PRILOG XI

POSEBNI ZAHTEVI ZA PRUŽAOCE USLUGA PROJEKTOVANJA PROCEDURA ZA LETJENJE (Dio-FPD)

PODDIO A – DODATNI ORGANIZACIONI ZAHTEVI ZA PRUŽAOCE USLUGA PROJEKTOVANJA PROCEDURA ZA LETJENJE (FPD.OR)

ODSJEK 1 – OPŠTI ZAHTEVI

FPD.OR.100 Usluge projektovanja procedura za letjenje(FPD)

- (a) Pružalac usluga projektovanja procedura za letjenje obavlja projektovanje, dokumentovanje i validaciju procedura za letjenje podložnih, ako je potrebno, odobrenju nadležnog organa prije uvođenja i upotrebe.

U tom kontekstu vazduhoplovni podaci i vazduhoplovne informacije kojima se služi pružalac FPD-a moraju da ispunjavaju zahtjeve tačnosti, rezolucije i integriteta kako je navedeno u katalogu vazduhoplovnih podataka u skladu sa Dodatkom 1 Priloga III (Dio ATM/ANS.OR).

(b) Ako vazduhoplovni podaci za projektovanje procedura za letjenje ne dolaze iz mjerodavnog izvora ili ne ispunjavaju primjenljive zahtjeve u pogledu kvaliteta podataka (DQR), te vazduhoplovne podatke pružalac FPD-a može da dobije iz drugih izvora. U tom smislu te vazduhoplovne podatke validuje pružalac FPD-a koji namjerava da ih upotrebljava.

FPD.OR.105 Sistem upravljanja

Osim poslova iz tačke ATM/ANS.OR.B.005 Priloga III pružalac FPD-a mora da uspostavi i održava sistem upravljanja koji uključuje kontrolne procedure za:

- (a) prikupljanje podataka;
- (b) projektovanje procedura za letjenje u skladu sa kriterijumima projektovanja kako su utvrđeni u tački FPD.TR.100;
- (c) dokumentaciju o projektovanju procedura za letjenje;
- (d) konsultacije sa zainteresovanim stranama;
- (e) validaciju na zemlji i, prema potrebi, validaciju u letu procedura za letjenje;
- (f) određivanje alata, uključujući upravljanje konfiguracijom i kvalifikaciju alata, prema potrebi; i
- (g) održavanje i periodično preispitivanje preocedura za letjenje, ako je primjenljivo.

FPD.OR.110 Čuvanje zapisa

Osim poslova iz tačke ATM/ANS.OR.B.030 Priloga III pružalac FPD-a mora u svoj sistem evidencije da uključi elemente navedene u tački FPD.OR.105 ovog Priloga.

FPD.OR.115 Tehnička i operativna kompetencija i sposobnost

(a) Osim poslova iz tačke ATM/ANS.OR.B.005 podtačka (a) podpodtačka (6) Priloga III pružalac FPD-a mora da se pobrine da njegovi projektanti procedura za letjenje:

- (1) uspješno završe kurs obuke za sticanje kompetencija u projektovanju procedura za letjenje;
- (2) imaju odgovarajuće iskustvo za uspješnu primjenu teorijskog znanja; i
- (3) uspješno završe kontinuiranu obuku.

(b) Kada se smatra da je nužno obaviti validaciju u letu, pružalac FPD-a mora da se pobrine da to odradi kompetentni pilot.

(c) Osim poslova iz tačke ATM/ANS.OR.B.030 Priloga III pružalac FPD-a mora da vodi zapise cjelokupne obuke i svih aktivnosti projektovanja koje su obavili zaposleni projektanti procedura za letjenje i da te zapise na zahtjev stavi na raspolaganje:

- (1) dotičnim projektantima procedura za letjenje; i
- (2) u dogovoru sa projektantima procedura za letjenje novom poslodavcu kada novi subjekt zaposli projektanta procedura za letjenje.

FPD.OR.120 Potrebni interfejsi

(a) Kada prikuplja vazduhoplovne podatke i vazduhoplovne informacije u skladu sa tačkom FPD.OR.100, pružalac FPD-a mora da se pobrine da su uspostavljeni potrebni formalni dogovori, ako je primjenljivo, sa sljedećim zainteresovanim stranama:

- (1) izvorima vazduhoplovnih podataka;
- (2) drugim pružiocima usluga;
- (3) operatorima aerodroma; i
- (4) operatorima vazduhoplova.

(b) Kako bi se obezbijedilo da su zahtjevi za projektovanje procedura za letjenje jasno definisani i podložni preispitivanju, pružalac usluga FPD-a mora da uspostavi potrebne formalne dogovore sa sljedećim korisnikom kojem su namijenjene.

FPD.TR.100 Zahtjevi za projektovanje procedura za letjenje

Pružalac usluga projektovanja procedura za letjenje projektuje procedure za letjenje u skladu sa zahtjevima utvrđenim u Dodatku 1 i sa kriterijumima projektovanja kako ih je utvrdio nadležni organ, kako bi se obezbijedile sigurne operacije vazduhoplova. Kriterijumi projektovanja moraju da omoguće utvrđivanje odgovarajućih visina nadvišavanja prepreka za procedure za letjenje, prema potrebi.

FPD.TR.105 Koordinate i vazduhoplovni podaci

(a) Osim prema zahtjevima iz tačke ATM/ANS.OR.A.090 Priloga III, geografske koordinate koje označavaju geografsku širinu i dužinu određuju se i dostavljaju pružaocima usluga vazduhoplovnog informisanja (pružaoci AIS-a) u odnosu na geodetski referentni datum Svjetski geodetski sistem – 1984 (WGS-84) ili ekvivalentni.

(b) Tačnost terenskog rada i utvrđivanja i kalkulacija koji iz njega proizlaze tako je uređena da dobijeni operativni navigacioni podaci za faze leta ne odstupaju više od maksimalnih odstupanja s obzirom na odgovarajući referentni okvir, kako je utvrđeno u Dodatku 1 Priloga III (Dio ATM/ANS.OR).

Dodatak 1

ZAHTEVI ZA STRUKTURE VAZDUŠNOG PROSTORA I PROCEDURE ZA LETJENJE U NJIMA

ODSJEK I

Specifikacije za područja letnih informacija, kontrolisane oblasti, kontrolisane zone i zone letnih informacija

(a) PODRUČJA LETNIH INFORMACIJA

Područja letnih informacija kako su definisana u članu 2 tačka 23 Regulative (EZ) br. 549/2004 moraju da:

(1) obuhvataju cijelu strukturu vazdušnih ruta koju će ta područja da opslužuju; i

(2) uključuju sav vazdušni prostor unutar svojih horizontalnih granica, osim kad je to ograničeno gornjim područjem letnih informacija.

Države članice zadržavaju odgovornosti prema ICAO-u unutar geografskih granica područja letnih informacija koja im je ICAO povjerio na datum stupanja na snagu ove regulative.

(b) KONTROLISANE OBLASTI

(1) Kontrolisane oblasti ograničene su tako da uključuju dovoljan vazdušni prostor za putanje letova prema pravilima instrumentalnog letjenja (IFR) ili njihove djelove za koje se pružaju primjenjivi djelovi kontrole letjenja (ATC), uzimajući u obzir mogućnosti navigacionih sredstava koja se obično upotrebljavaju u tom području.

(2) Donja granica kontrolisane oblasti određuje se na visini iznad tla ili vode od najmanje 200 m (700 stopa), osim ako nadležni organ ne propiše drugačije.

(3) Gornja granica kontrolisane oblasti utvrđuje se u sljedećim slučajevima:

(i) kada se ATC usluga neće pružati iznad te gornje granice; ili

(ii) kada se kontrolisana oblast nalazi ispod gornje kontrolisane oblasti, a u tom slučaju gornja granica odgovara donjoj granici gornje kontrolisane oblasti.

(c) KONTROLISANE ZONE

(1) Horizontalne granice kontrolisane zone obuhvataju barem djelove vazdušnog prostora koji nisu unutar kontrolisanih oblasti, a koji sadrže putanje IFR letova koji dolaze na aerodrome korišćene u instrumentalnim meteorološkim uslovima (IMC) ili koji odlaze sa tih aerodroma.

(2) Ako se kontrolisana zona nalazi unutar horizontalnih granica kontrolisane oblasti, proteže se iznad površine zemlje najmanje do donje granice kontrolisane oblasti.

(d) ZONE LETNIH INFORMACIJA

(1) Horizontalne granice zone letnih informacija obuhvataju barem djelove vazdušnog prostora koji nisu unutar kontrolisanih oblasti ni unutar kontrolisanih zona, a koji sadrže putanje IFR i/ili VFR letova koji dolaze na aerodrome ili odlaze sa njih.

(2) Ako se zona letnih informacija nalazi unutar horizontalnih granica kontrolisane oblasti, proteže se iznad površine zemlje najmanje do donje granice kontrolisane oblasti.

ODSJEK II

Identifikacija ATS ruta koje nisu standardne rute odlaska i dolaska

(a) Kada se uspostavljaju ATS rute, mora da se obezbijedi zaštićeni vazdušni prostor duž svake ATS rute i siguran razmak između susjednih ATS ruta.

(b) ATS rute označavaju se oznakama.

(c) Pri identifikaciji ATS ruta koje nisu standardne rute odlaska i dolaska, primijenjeni sistem označivanja mora da:

(1) omogućiti identifikaciju bilo koje ATS rute na jednostavan i jedinstven način;

(2) izbjegne ponavljanje;

(3) bude upotrebljiv za zemaljske i vazdušne automatizovane sisteme;

(4) omogućiti krajnju sažetost u operativnoj upotrebi; i

(5) predvidi dovoljno prostora za proširenje kako bi se udovoljilo svim budućim zahtjevima bez potrebe za korjenitim promjenama.

(d) Osnovne oznake ATS ruta dodjeljuju se prema sljedećim principima:

(1) ista osnovna oznaka dodjeljuje se glavnoj ruti u cijeloj dužini, nezavisno od završnih kontrolisanih oblasti, država ili regija kroz koje prolazi;

(2) ako dvije glavne rute ili više njih imaju zajednički segment, svakom takvom segmentu dodjeljuju se oznake dotičnih ruta, osim ako bi to stvorilo poteškoće za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju (ATS), a u tom se slučaju prema zajedničkom dogovoru dodjeljuje samo jedna oznaka; i

(3) osnovna oznaka dodijeljena jednoj ruti ne dodjeljuje se ni jednoj drugoj ruti.

ODSJEK III

Identifikacija standardnih odlaznih i dolaznih ruta i povezanih procedura

- (a) Pri identifikaciji standardnih odlaznih i dolaznih ruta i povezanih procedura mora se obezbijediti sljedeće:
- (1) sistem oznaka mora da omogući identifikaciju svake rute na jednostavan i nedvosmislen način;
 - (2) svaka ruta označena je jednostavnim jezikom i odgovarajućim kodom; i
 - (3) u govornim komunikacijama oznake moraju da budu lako prepoznatljive kao oznake koje se odnose na standardne odlazne i dolazne rute i ne smiju da stvaraju poteškoće u izgovoru za pilote i osoblje ATS-a.
- (b) Pri sastavljanju oznaka za standardne odlazne i dolazne rute i povezane procedure upotrebljava se sljedeće:
- (1) oznaka jednostavnim jezikom;
 - (2) osnovni indikator;
 - (3) indikator važenja koji je broj od 1 do 9;
 - (4) indikator rute koji je jedno slovo abecede; ne koriste se slova I i O; i
 - (5) kodirana oznaka standardne odlazne ili dolazne rute, instrumentalnim ili vizuelnim letjenjem.
- (c) Dodjela oznaka
- (1) Svako se ruti dodjeljuje posebna oznaka.
 - (2) Kako bi se razlikovale dvije rute ili više njih koje se odnose na istu značajnu tačku (i stoga imaju isti osnovni indikator), svakoj se ruti dodjeljuje zasebni indikator rute kako je opisano u tački (b) podtačka (4).
- (d) Dodjela indikatora važenja
- (1) Svako se ruti dodjeljuje indikator važenja kako bi se utvrdila ruta koja je trenutno na snazi.
 - (2) Prvi indikator važenja koji se dodjeljuje je broj „1“.
 - (3) Kada god se ruta izmjeni, dodjeljuje se novi indikator važenja, koji se sastoji od sljedećeg većeg broja. Iza broja „9“ slijedi broj „1“.

ODSJEK IV

Utvrđivanje i identifikacija značajnih tačaka

- (a) Značajne tačke utvrđuju se zbog definisanja ATS rute ili procedure za letjenje i/ili, u vezi sa zahtjevima ATS-a, informisanja o napretku vazduhoplova u letu.
- (b) Značajne tačke označavaju se oznakama.

ODSJEK V

Minimalne apsolutne visine leta

Minimalne apsolutne visine leta određuju se za svaku ATS rutu i kontrolisanu oblast i stavljaju se na raspolaganje za objavljivanje. Te minimalne apsolutne visine leta obezbjeđuju minimalno nadvišavanje prepreka u dotičnim područjima.

ODSJEK VI

Identifikacija i razgraničenje zabranjenih, uslovno zabranjenih i opasnih područja

Kada se utvrđuju zabranjena, uslovno zabranjena ili opasna područja, pri prvom utvrđivanju dobijaju oznaku, a sve pojedinosti o njima stavljaju se na raspolaganje za objavljivanje."
